

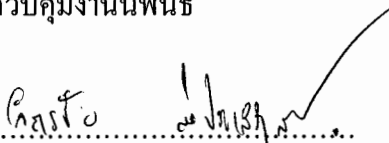
ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาระยะแก้ว

ภรณ์ทิพย์ ห่อหุ้มดี

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารทั่วไป
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
เมษายน 2558
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

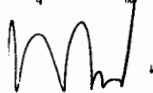
อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์ และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ นางสาวภรณ์ทิพย์ ห่อหุ้มดี ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการบริหารทั่วไป ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

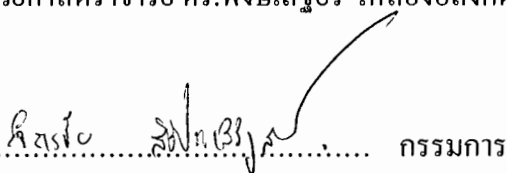
(อาจารย์จักรชัย สือประเสริฐสิทธิ์)

คณะกรรมการควบคุมมาตรฐานงานนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต)

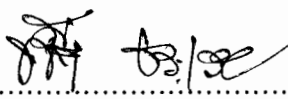

(อาจารย์จักรชัย สือประเสริฐสิทธิ์)

(อาจารย์ชิตพล ชัยมะดัน)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการบริหารทั่วไป ของมหาวิทยาลัยบูรพา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พจน์ย์ ธาระเสนา)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ๒๕๕๘

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ท่านอาจารย์จักรชัย ลือประเสริฐสุทธิ
อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้องด้วยความละเอียดถี่ถ้วน
และเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ดร.กฤษฎา นันทเพ็ชร ดร.ชิตพล ชัยมะดัน อาจารย์ประจำ
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา และ ดร.ชยาธิศ กัญหา ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้ให้คำแนะนำที่ดี
ในการออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้ศึกษาวิจัยรัฐศึกษาซึ่งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอ
กราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการศูนย์วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
ศูนย์การศึกษาสระแก้ว และนิสิตปริญญาโท ปริญญาเอก วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัย
บูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้วทุกท่าน ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนข้อมูล ใ้งานนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วง
ไปได้ด้วยดี

คุณงามความดีที่ได้จากงานนิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอบอบแต่บิดา มารดา ญาติพี่น้อง ครอบครัว
และมิตรสหายที่ได้สนับสนุน และให้กำลังใจตลอดมา ผู้วิจัยรัฐศึกษาซึ่งในความกรุณาของทุก ๆ
ท่านที่ได้กล่าวมาข้างต้น รวมทั้งผู้ที่ไม่ได้กล่าวถึง ณ ที่นี้ และระลึกไว้ในความทรงจำที่ดีของผู้วิจัย
ตลอดไป

ภรณ์ทิพย์ ห่อหุ้มดี

56930191: สาขาวิชา: การบริหารทั่วไป; ปร.ม. (การบริหารทั่วไป)

คำสำคัญ: ความคิดเห็นของนิสิต/ การจัดการเรียนการสอน/ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว

กรณีศึกษา ห่อหุ้มดี: ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน
ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว (GRADUATE STUDENTS'
OPINIONS TOWARD TEACHING AND LEARNING MANAGEMENT BY GRADUATE SCHOOL
OF PUBLIC ADMINISTRATION, BURAPHA UNIVERSITY, SA KAEO CAMPUS) อาจารย์ผู้ควบคุม
งานนิพนธ์: จักรชัย สื่อประเสริฐสิทธิ, ศศ.ม. 195 หน้า. ปี พ.ศ. 2558.

การศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน
ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา
ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อ
การจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว
จำแนกตาม เพศ อายุ ความถนัดในการเข้าชั้นเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยศึกษาจากประชากร
ที่เป็นนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ที่ศึกษาในหลักสูตรของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
ศูนย์การศึกษาสระแก้ว จำนวน 69 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ จำนวน ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(σ)

ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน
ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ภาพรวม นิสิตมีความเห็น
ว่าการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับดีมากที่สุด เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านอาจารย์ผู้สอน
เป็นด้านที่มีการจัดการเรียนการสอนดีมากที่สุด เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา ได้แก่ ด้านหลักสูตร
ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และอันดับสุดท้าย ด้านอาคารสถานที่
สื่อ และอุปกรณ์การสอน ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน
ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว พบว่า นิสิตที่เป็นเพศชาย
หรือมีอายุ 20-29 ปี หรือมาเรียนค่อนข้างบ่อย หรือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษามากกว่า 3.75 ขึ้นไป
มีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ว่ามีการจัดการเรียนการสอนในระดับดีมาก สูงกว่านิสิตกลุ่มอื่น ๆ

56930191: MAJOR: GENERAL ADMINISTRATION, M.P.A. (GENERAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: OPINION TOWARD TEACHING/ TEACHING-LEARNING MANAGEMENT/ GRADUATE SCHOOL OF PUBLIC ADMINISTRATION, BURAPHA UNIVERSITY, SA KAEO

PORNTHIP HORHUMDEE: GRADUATE STUDENTS' OPINIONS TOWARD TEACHING AND LEARNING MANAGEMENT BY GRADUATE SCHOOL OF PUBLIC ADMINISTRATION, BURAPHA UNIVERSITY, SA KAEO CAMPUS. ADVISOR: CHAKCHAI SUEPRASERTSITTH, M.A. 195 P. 2015.

The purposes of this study were to investigate graduate students' opinions toward teaching and learning management provided by Graduate School of Public Administration, Burapha University, Sa Kaeo Campus and to compare their level of opinion as classified by gender, age, frequency of attending classes, and educational achievement. The population participating in this study was 69 graduate students studying in the curriculum offered by Graduate School of Public Administration, Burapha University, Sa Kaeo Campus. The instrument used to collect the data was a questionnaire. The statistical tests used to analyze the collected data included percentage, means, and standard deviation.

The results of the study revealed that the subjects rated their opinion toward the teaching and learning management provided by Graduate School of Public Administration at the highest level. When considering each aspect, they subjects rated the aspect in relation to course instructors at the highest level, followed by the aspects relating to curriculum, assessment and evaluation, teaching and learning activities, building and venue, teaching materials and equipment, respectively.

Based on the results from the comparison, it was shown that male subjects aged 20-29, frequently attending classes, having a grade point average higher than 3.75, had a higher level of opinion towards teaching and learning management provided by Graduate School of Public Administration than other groups of graduate students.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น	13
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน.....	19
ด้านหลักสูตร	38
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	48
ด้านการวัดและประเมินผล	54
ด้านอาจารย์ผู้สอน	62
ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน	67
แนวคิดและการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในประเทศไทย.....	74
สภาพทั่วไปของวิทยาลัยบริหารรัฐกิจ วิทยาเขตสระแก้ว.....	86
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	98
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	108
วิธีการที่ใช้วิจัย.....	108
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	108

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	109
การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	110
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	111
การวิเคราะห์ข้อมูล	111
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	112
เกณฑ์การแปลผล	112
4 ผลการวิจัย.....	114
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของนิสิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว	114
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว	116
ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว	124
5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	133
สรุปผลการวิจัย.....	133
อภิปรายผล	136
ข้อเสนอแนะ.....	141
บรรณานุกรม	145
ภาคผนวก	148
ภาคผนวก ก.....	149
ภาคผนวก ข.....	158
ภาคผนวก ค.....	165
ภาคผนวก ง	170
ภาคผนวก จ.....	177
ภาคผนวก ฉ	188
ประวัติย่อของผู้วิจัย	195

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนนิสิตของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว จำแนกตามระดับการศึกษา..... 109
2	จำนวน ร้อยละ ของนิสิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว จำแนกตามเพศ อายุ ความถี่ในการมาเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา..... 114
3	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ของความคิดเห็น ของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ใน “ด้านหลักสูตร” 116
4	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของนิสิต ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ใน “ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน” 118
5	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของนิสิต ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ใน “ด้านการวัดและประเมินผล” 119
6	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของนิสิต ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ใน “ด้านอาจารย์ผู้สอน” 120
7	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของนิสิต ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ใน “ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน” 122
8	ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และผลการศึกษาคำความคิดเห็นของนิสิต ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว..... 123
9	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว จำแนกตามเพศ..... 124

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
10 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียน การสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว จำแนกตามอายุ.....	125
11 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว จำแนกตามความถี่ในการเข้าชั้นเรียน	127
12 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา.....	130
13 กรอบแนวคิดการจัดการเรียนการสอนแนวคิดของชูศรี สะพรั่ง (2549) และแนวคิด ของนันทน์ภัส มีครุฑ และจี๊ด กำประเสริฐ (2552).....	150
14 กรอบแนวคิดตัวแปรอิสระที่กำหนดจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	155

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของการเรียนการสอน	24
3 องค์ประกอบของระบบที่สมบูรณ์.....	27
4 ระบบการเรียนการสอน	28
5 ระบบการเรียนการสอนของเกลเซอร์.....	31
6 ระบบการเรียนการสอนของเกอร์ลักและดีลาช.....	32
7 อาคารหลังเก่า.....	87
8 อาคารหลังใหม่ 1.....	88
9 อาคารหลังใหม่ 2.....	89
10 ภาพตราสัญลักษณ์ 1.....	93
11 ภาพตราสัญลักษณ์ 2.....	93
12 โครงสร้างองค์การของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.....	95

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้เพื่อการดำรงชีวิต ทำให้คนมีความรู้ ความสามารถและทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ ตลอดจนสามารถปรับตัว อยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ระบุว่า การศึกษานั้นเป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสาน ทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการ จัดสภาพแวดล้อมสังคมแห่งการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นได้อย่างมีความสุขเปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พัฒนาสาระ และ กระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 อ้างถึงใน จิรัชยา ปิณฑานนท์, 2553, หน้า 1)

การศึกษามีคุณค่าต่อการพัฒนาประเทศทุกด้าน และการศึกษาของไทยตั้งแต่อดีต เป็นการศึกษาจากในวังและวัด และสืบต่อมาสู่ครอบครัว ชาวบ้าน การให้การศึกษายังไม่เป็นระบบ ไม่มีระเบียบแบบแผนที่แน่นอน หลักสูตรเน้นที่ความต้องการของผู้เรียน สถานที่เรียนไม่แน่นอน จนกระทั่ง สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชสมัยรัชกาลที่ 5 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เริ่มจัดการศึกษา อย่างมีระบบมีโรงเรียน มีครู มีแผนการศึกษาชาติ ซึ่งสมัยนั้นเรียกว่าโครงการ ศึกษาชาติ เริ่มมีโรงเรียน ฝึกหัดอาจารย์ ฝึกหัดครู เริ่มผลิตครูให้มีความเป็นครูอย่างมีระบบ พระองค์ทรงมีพระราชกรณียกิจมากมาย ที่จะให้มีการจัดการศึกษาขยายให้กว้างขวางที่สุด ซึ่ง ประดับ นิลพั่งา (2537 อ้างถึงใน ประศาสน์ เชนชิต, 2547, หน้า 1) กล่าวว่า เป็นยุคทอง ของการศึกษาไทย พระองค์ทรงปรับปรุงการศึกษาไทยเข้าสู่ระบบ ปรับปรุงประเทศให้เจริญรุ่งเรือง ทุกด้าน ทั้งด้านการปกครอง การศาล การคลัง การคมนาคม และการสาธารณสุข พระองค์ทรง เล็งเห็นว่าการศึกษาที่ประเทศชาติจะเจริญได้คนในประเทศต้องมีความรู้ ความสามารถ ดังนั้นการปฏิรูป การศึกษาจึงเกิดขึ้นในยุคสมัย รัชกาลที่ 5 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาให้คนไทย มีความรู้ ความสามารถ เป็นกำลังในการพัฒนาประเทศ ให้เจริญในทุก ๆ ด้าน ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญ

ของการศึกษาไทยในปัจจุบัน

หลังจากที่รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ได้ประกาศใช้ในเดือนตุลาคม 2540 สองปีถัดมา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติก็ได้ถูกประกาศใช้ หลังจากผ่านกระบวนการร่างจาก กลุ่มนักวิชาการ ด้านการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่าง ๆ ตัวแทนจากหน่วยงานด้านการศึกษา และจากการร่วมประชาพิจารณ์ ของกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั่วประเทศ

ทั้งนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเป็นกฎหมายที่เกิดขึ้นตามมาตรา 43 ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีจุดประสงค์ให้ประเทศไทยมีการปฏิรูปการศึกษา เนื่องจากระบบการศึกษา ที่ผ่านมา ไม่ได้ทำให้คนไทยส่วนใหญ่มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาวิกฤติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ ไม่ว่าจะเป็นส่วนตัว หรือปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (สปศ.) เป็นองค์กรมหาชนเฉพาะกิจจัดตั้งขึ้น ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 เพื่อจัดทำ ข้อเสนอใน 3 เรื่องหลักของการปฏิรูป ได้แก่ หมวด 5 โครงสร้างองค์กร และการแบ่งส่วนงาน หมวด 7 ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และหมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อ การศึกษาที่หมักหมมมานานจำเป็นต้องใช้หลักการตลอดจนวิธีการใหม่ ๆ จึงจะแก้ไขได้สำเร็จ จากการศึกษาการจัดการศึกษาอดีตที่ผ่านมาพบปัญหาสำคัญ 6 เรื่อง ได้แก่

1. คุณภาพการจัดการศึกษายังไม่เป็นที่น่าพอใจ ที่พอจะสู้ประเทศอื่นในเวทีโลกได้
2. การบริหารการศึกษาและการจัดการศึกษายังรวมศูนย์อำนาจไว้ส่วนกลาง กอปรทั้ง ขาดเอกภาพ ทั้งด้านนโยบายและมาตรฐาน

3. การขาดประสิทธิภาพของการประกันคุณภาพการศึกษา
4. การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน
5. การขาดการพัฒนา นโยบายอย่างต่อเนื่อง
6. การขาดความเชื่อมโยงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน

นอกจากปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว ประเทศไทยในปัจจุบันยังประสบวิกฤตการศึกษา หลายประการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, มีนาคม 2544 อ้างถึงใน ประศาสน์ เษยชิต, 2547, หน้า 1) ได้แก่

1. วิกฤตด้านโอกาสและการเข้ารับการศึกษา
2. วิกฤตด้านคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน
3. วิกฤตด้านความเสมอภาคในสิทธิทางการศึกษา
4. วิกฤตด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้
5. วิกฤตด้านการขาดความสามารถในการแข่งขันกับนานาประเทศ ประสิทธิภาพ ในการผลิตและรายได้ประชาชาติ

6. วิกฤตด้านคุณธรรม จริยธรรม

7. วิกฤตด้านศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย

การแก้ปัญหาวิกฤตดังกล่าวต้องอาศัยปัจจัยแห่งความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาโดย

1. การเน้นที่คุณภาพผู้เรียน
2. การที่ผู้นำประเทศมีบทบาทสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
3. การมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งประเทศ และ
4. การจัดทำกฎหมายรองรับการปฏิรูปการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ เป็นองค์การหลักที่มีหน้าที่จัดการศึกษาให้กับบุคลากรของชาติให้

มีความรู้ ความสามารถ และศักยภาพในการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และพัฒนาประเทศให้สามารถอยู่ในสังคมโลก และทัดเทียมกับนานาชาติอารยประเทศ ซึ่งการปฏิรูปการศึกษา เป็นภารกิจสำคัญและยิ่งใหญ่ที่ทุกคน ทุกหน่วยงาน องค์กรจะต้องร่วมกัน คิด ร่วมทำ และช่วยตัดสินใจ เป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ทั้งในเชิงความคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติ ซึ่งต้องอาศัยการมีส่วนร่วม ความร่วมมือ และภาวะการณเป็นผู้นำในการดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2542 อ้างถึงใน ประศาสน์ เชนจิต, 2547, หน้า 3) โดยยึดแนวทางปฏิบัติการศึกษาใน 4 ด้าน คือ

- 1) การปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน
- 2) การปฏิรูปหลักสูตร
- 3) การปฏิรูปวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 4) การปฏิรูประบบบริหารและการจัดการ และจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา เพื่อให้เด็กทุกคนและเด็กที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา ที่มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมได้มีโอกาสได้เรียน

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของไทยนับว่ามีความสำคัญต่อประเทศ เนื่องจากเป็นแหล่งสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นพลังขับเคลื่อนของชาติที่จะช่วยกันคิดแก้ไขปัญหาวิกฤตต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในสภาวะการณปัจจุบันมีปัญหาวิกฤตหลายประการที่ประเทศกำลังเผชิญอยู่ทั้งการแข่งขันในเวทีเศรษฐกิจโลก รวมถึงภาวะวิกฤตที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษาโดยตรงและโดยทางอ้อม สถาบันอุดมศึกษามีภารกิจที่ต้องช่วยแก้ไขปัญหาวิกฤตของประเทศ สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องสร้างคนให้มีปัญญา มีความคิด ความรู้ ทักษะ เป็นบุคคลที่พึงเรียนรู้ตลอดเวลา สามารถปรับเปลี่ยนไปตามสังคมการเรียนรู้หรือสังคมวิชาการ มีความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีคู่กับศิลปะ มีความเข้าใจในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรมไทย และความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ทั้งในระดับชุมชน ประเทศ และระดับนานาชาติ (สุธรรม อารีกุล, 2543 อ้างถึงใน ชุศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 1)

สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน มีภารกิจหลักคือ ทำหน้าที่ในการสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการ และการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ (สุธรรม อารีกุล, 2543 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 1) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 1)

สำหรับคุณภาพการศึกษาในมหาวิทยาลัยไทยพบว่า เน้นเนื้อหาวิชามากกว่า การสร้างวิจรรณญาณ และความคิดสร้างสรรค์มาตลอด บัณฑิตต้องขวนขวายสร้างคุณลักษณะ และความสามารถเหล่านี้ขึ้นเองภายหลังจากจบการศึกษา และในระยะหลัง จำนวนนิสิตนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น คุณภาพการศึกษายิ่งด้อยลงไปและมีแนวโน้มจะด้อยมากขึ้น บัณฑิตมีความสามารถทางวิชาการต่ำกว่ามาตรฐานสากล และขาดคุณลักษณะที่จำเป็นหลายประการ เช่น วิจรรณญาณ การรู้รอบ การรู้สึก และความสามารถในการแสวงหาความรู้ใหม่ด้วยตนเอง (จรัส สุวรรณเวลา, 2539 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 2) การสอนจึงเป็นหน้าที่แรกของสถาบันอุดมศึกษา การที่มหาวิทยาลัยจะทำหน้าที่สอนได้ดีนั้น ย่อมอาศัยปัจจัยหลายประการ ได้แก่ อาจารย์ ทัศนคติของผู้เรียน หลักสูตร วิธีสอน อุปกรณ์การสอนและระบบการบริหาร (ป๋วย อึ๊งภากรณ์, 2545 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 2) จากประเด็นดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การที่มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งจะเป็นที่ยอมรับได้ ต้องมีมาตรฐานทางวิชาการ ซึ่งแต่เดิมนั้นทบวงมหาวิทยาลัยเป็นผู้ดูแลคุณภาพทางวิชาการของมหาวิทยาลัยด้วยวิธีอนุมัติหลักสูตรซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยเห็นว่าเมื่อเปิดสอนแล้วควรมีคุณภาพ นอกเหนือจากการควบคุมโดยวิธีการนี้แล้ว ทบวงมหาวิทยาลัยยังออกระเบียบปฏิบัติอื่น ๆ ให้เป็นกรอบในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยซึ่งมีความอิสระในการจัดการทุกประการ ให้มหาวิทยาลัยมีอิสระในการดำเนินงานทางวิชาการรวมถึงการอนุมัติหลักสูตร ให้อยู่ในอำนาจของสภามหาวิทยาลัยของแต่ละมหาวิทยาลัย ด้วยเหตุนี้มหาวิทยาลัยแต่ละมหาวิทยาลัยจึงมีภารกิจและบทบาทในการรักษามาตรฐานและพัฒนาคุณภาพทางวิชาการของตน (ปราณี กุลละวณิชย์, 2540 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 2)

มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งกระจายโอกาสทางการศึกษาแก่เยาวชน ให้เป็นไปอย่างทั่วถึง ซึ่งนับจากปี พ.ศ. 2540 เป็นระยะเวลากว่า 15 ปี ที่มหาวิทยาลัยบูรพาวิทยาเขตสระแก้ว ยังคงความมุ่งมั่นในพันธกิจที่มีต่อเยาวชน ประชาชน และสังคม โดยมีแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและกลยุทธ์การดำเนินงาน ให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา ยุทธศาสตร์ระดับจังหวัด และยุทธศาสตร์ระดับประเทศ เพื่อเป็นแนวทาง

ในการดำเนินงาน นอกจากนี้การดำเนินงานของวิทยาเขตสระแก้ว ผู้บริหาร คณาจารย์และบุคลากร ได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ โดยพิจารณาจากการระดมความคิดเห็น เพื่อมุ่งเน้นการกำหนดนโยบายที่ครอบคลุมภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย ด้วยการผลิตบัณฑิต ที่มีความรู้ คู่คุณธรรม มีการส่งเสริมการวิจัยที่ครอบคลุมทุกสาขา มีการให้บริการทางวิชาการ ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของสังคม และส่งเสริมให้มีการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ตระหนักดีว่าหลังจากที่ได้ให้บริการทางการศึกษา และให้บริการสู่สังคมจนเป็นที่ยอมรับของสังคมแล้ว จึงมีความมุ่งมั่นและพร้อมที่จะขยายตัวทั้งด้านการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการทางวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ให้สามารถปรากฏผลงานอย่างชัดเจน โดยมีทิศทางตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556-2563

ตามกระแสของการเปลี่ยนแปลงของโลก และการพัฒนาดำเนินไปอย่างรวดเร็วทั้ง ทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ทำให้การบริหารทั้งภาครัฐและเอกชนต้องเผชิญกับ ปัจจัย ต่าง ๆ และปัญหาในรูปแบบใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น ผู้บริหารจำเป็นต้องแสวงหาความรู้และ ทักษะ เพื่อปรับปรุงการบริหารให้สามารถสนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลงและความต้องการได้อย่าง มีประสิทธิภาพ มหาวิทยาลัยบูรพาจึงเปิดโครงการปริญญาโททางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ สำหรับ ผู้บริหาร โดยเริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2540 เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้บริหารสามารถเพิ่มความรู้ และประสบการณ์แนวคิดใหม่เชิงบริหาร และพัฒนาทักษะไปพร้อมกับการทำงานได้ โดยเรียน ในวันเสาร์และวันอาทิตย์ นอกจากนี้ คณาจารย์ของโครงการล้วนเป็นนักบริหารและนักวิชาการ ที่ทรงคุณวุฒิระดับชาติ ซึ่งสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ในวิชาชีพและความรู้ให้แก่บัณฑิต ได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต และดุขุฎิบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สำหรับผู้บริหารจึงเป็นการขยายโอกาส และทางเลือกให้แก่ ผู้บริหารภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้าราชการพลเรือน ตำรวจ ทหาร ข้าราชการ ส่วนท้องถิ่น พนักงานรัฐวิสาหกิจและผู้บริหารเอกชน

สภามหาวิทยาลัยบูรพา ในคราวประชุมครั้งที่ 1/ 2544 เมื่อวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2544 ได้มีมติให้ความเห็นชอบยกฐานะ โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สำหรับผู้บริหารเป็น “วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ” ทั้งนี้ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจเป็นหน่วยงานในกำกับของมหาวิทยาลัย บูรพา มีการจัดส่วนงานที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว เน้นประสิทธิภาพและความคล่องตัวการ แบ่งส่วนงานเพื่อการบริหารจะยึดกลุ่มงานหรือโครงการ (Program) เป็นหลักสำคัญ ดังนั้น

จึงแบ่งส่วนงานเพื่อการบริหาร ออกเป็น 5 หน่วยงาน ดังนี้ 1) สำนักงานคณบดี 2) สำนักงานจัดการศึกษา 3) ศูนย์วิจัยนโยบายและการบริหาร 4) ศูนย์นวัตกรรมการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ 5) ศูนย์อินโดจีนศึกษา

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา มีปณิธานและพันธกิจ ที่แน่วแน่ในการผลิตนักบริหาร นักวิจัย นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ และมุ่งสู่การเป็นสถาบันชั้นนำในระดับสากล จัดการศึกษาในระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต และดุฎิบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต เพื่ออบรมทักษะวิชาความรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้กับการปฏิบัติงาน โดยการจัดวิชาความรู้ในแบบบูรณาการ หรือสหวิทยาการ มีวิชาความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความสามารถในการทำงานให้กับผู้ที่ต้องการยกระดับความรู้ความสามารถของตน หรือแม้แต่ความสนใจในตนเองของสถาบันที่จัดการเรียนการสอน ต่างก็มีส่วนช่วยให้สถาบันสามารถสร้างคนที่มีความรู้ความสามารถที่มีคุณค่าต่อสังคม ประชาชนที่เข้ามาศึกษาต่อต่างก็มาจากแวดวงสังคม และหน้าที่การงานที่แตกต่างกัน ความจำเป็น แรงจูงใจในการและความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน

ในการพัฒนา และส่งเสริมให้นิสิตมีความรู้ความสามารถ ก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางด้านวิชาการ เพื่อเพิ่มทักษะให้นิสิตมีความเป็นนักวิชาการที่มีความรู้ความสามารถและมีทักษะการเป็นผู้นำ อันจะส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าทางด้านหน้าที่การงานของศักยภาพส่วนบุคคลของตัวนิสิต และเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพในระดับบริหารองค์กรที่ต่าง ๆ ส่งผลในการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การศึกษาวิจัยความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ วิทยาเขตสระแก้ว มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ วิทยาเขตสระแก้ว มหาวิทยาลัยบูรพา ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ ว่ามีด้านดี ด้านข้อบกพร่องหรือปัญหาติดขัดประการใดหรือไม่ เพื่อนำมากำหนดแนวทางการปรับปรุงแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ วิทยาเขตสระแก้ว มหาวิทยาลัยบูรพาต่อไปในอนาคต

จากภารกิจที่สำคัญในการพัฒนาความรู้ความสามารถนิสิตอย่างเต็มศักยภาพ จึงเป็นเหตุจูงใจให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว เป็นอย่างไร ? และปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ? เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปนำเสนอต่อผู้จัดการเรียนการสอน

เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของนิสิตรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ได้อย่างแท้จริงต่อไป

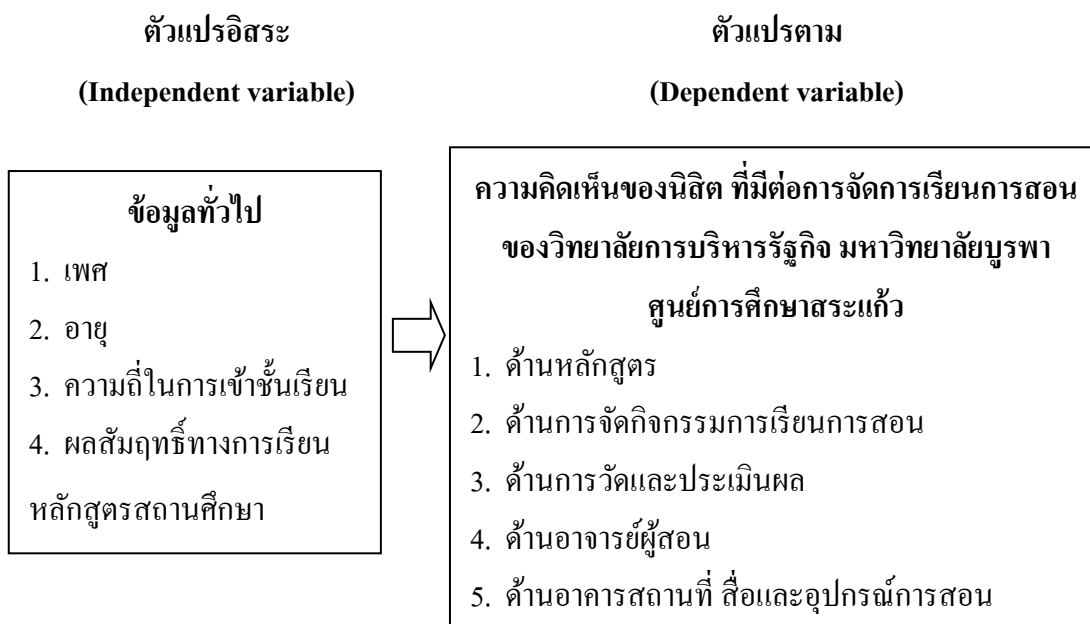
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว จำแนกตาม เพศ อายุ ความถนัดในการเข้าชั้นเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว” เกี่ยวกับความสำคัญของปัญหา วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

แนวคิดของ ชูศรี สะพรั่ง (2549) และแนวคิดของ นันทน์ภัส มีครุฑ และจี๊ด กำประเสริฐ (2552) มากำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ โดยพิจารณาการจัดการเรียนการสอนใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3) ด้านการวัดและประเมินผล 4) ด้านอาจารย์ผู้สอน และ 5) ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ในด้านหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านอาจารย์ผู้สอน และด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน
2. ทำให้ทราบถึงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว
3. เพื่อสามารถนำผลจากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไขปัญหาอุปสรรค และพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้วให้ดียิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเฉพาะความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการศึกษา ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา ศึกษาระดับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ใน 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านอาจารย์ผู้สอน และด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน
2. ด้านประชากรและพื้นที่เป้าหมาย ประชากรในการศึกษาคั้งนี้ คือ นิสิตระดับปริญญาโท และปริญญาเอก วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว จำนวนทั้งสิ้น 69 คน (งานทะเบียนและสถิติ นิสิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2557)
3. ด้านระยะเวลา ผู้ศึกษาวิจัย ได้เริ่มดำเนินการศึกษาวิจัยในช่วง เดือนพฤศจิกายน 2557 -เดือนเมษายน 2558 โดยเริ่มดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ 1-28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ มีคำนิยามศัพท์ ดังนี้

ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกส่วนบุคคล และทัศนคติต่าง ๆ การแสดงออกถึงทัศนคติ ความเชื่อ ความคิด ในสถานการณ์ เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งความคิดเห็นเป็นทัศนคติส่วนบุคคล ของนิสิตที่มีต่อเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

นิสิต หมายถึง ผู้ที่ศึกษาอยู่ในระดับนิสิตปริญญาโท ปีการศึกษา 2556 กับ นิสิตปริญญาโท ปีการศึกษา 2557 และนิสิตปริญญาเอก ปีการศึกษา 2557 วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว

สถานศึกษา หมายถึง วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว

การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดแผนการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน โดยผู้สอนเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ การเสริมทักษะ เพิ่มความสามารถ ไปสู่ผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตรงตามวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอน โดยแบ่งออกเป็น

1. ด้านหลักสูตร หมายถึง โครงสร้างหลักสูตร เนื้อหาสาระแต่ละรายวิชา การจัดเนื้อหาสาระรายวิชา ความทันสมัย ความมุ่งหมายของเนื้อหาในหลักสูตร ที่ผู้สอนจัดให้แก่ ผู้เรียน เพื่อการเรียนรู้ เป็นหลักสำคัญของการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนต้องเรียนให้ครบตามที่ได้กำหนดไว้ อันจะส่งผลให้เกิดประโยชน์อันสูงสุดกับผู้เรียน

2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นตามแผนการสอน ในหลักสูตรการศึกษา เป็นวิธีสอนแบบต่าง ๆ การศึกษาดูงานภายนอกสถานที่ กิจกรรมสอดคล้อง กับเจตนาธรรมของหลักสูตร กิจกรรมสอดคล้องกับเนื้อหารายวิชา กิจกรรมใช้วิธีการสอน ที่หลากหลาย เพื่อฝึกทักษะ ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมความคิดริเริ่ม กล้าแสดงออก และการจัดบรรยากาศเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในกิจกรรม ตามที่กำหนดไว้

3. ด้านการวัดและประเมินผล หมายถึง การติดตามผลการเรียนของผู้เรียนก่อน และภายหลังการเรียน การวัดตรงกับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน เครื่องมือการวัดที่ดีเที่ยงตรง แม่นยำ และมีความน่าเชื่อถือ ตลอดจนลดความคลาดเคลื่อนหรือความผิดพลาดของการวัด เพื่อมุ่งประเมินผลการวัดให้ถูกต้อง ว่าผู้เรียนได้บรรลุผลตามเกณฑ์ที่ได้มีการกำหนดไว้หรือไม่ และเพื่อศึกษาถึงข้อผิดพลาดในการเรียนรู้โดยการวัดผลการศึกษาเพื่อกำหนดวิธีการปรับปรุงแก้ไข ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

4. ด้านอาจารย์ผู้สอน หมายถึง ผู้มีความรู้และสามารถในการถ่ายทอดวิชาความรู้ ประสบการณ์ และในวิชาที่สอน การปฏิบัติตนของผู้ที่ถ่ายทอดความรู้ ความรู้และประสบการณ์ ของผู้สอน การใช้เทคนิคการสอน บุคลิกภาพของผู้สอน ผู้สอนมีความยุติธรรม มีคุณธรรม ผู้สอน แสวงหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ มีความรับผิดชอบ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน มีการจัดเตรียม การวางแผนการสอนล่วงหน้า ตามวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอน

5. ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน หมายถึง การจัดสถานที่ ห้องเรียน ความสะดวกในการส่งเสริมการเรียนรู้ สภาพแวดล้อม สิ่งแวดล้อมทั่วไป สื่อและอุปกรณ์ ในการจัดการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนช่วยทำให้เกิดทักษะ ความเข้าใจ เจตคติ เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์

ความถี่ในการเข้าชั้นเรียน หมายถึง การมาเข้าเรียนในชั้นเรียนรายวิชาต่าง ๆ และร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ ในแต่ละคาบเรียนตามที่เกณฑ์มาตรฐานกำหนด ของรายวิชาที่สถานศึกษากำหนดไว้

ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา หมายถึง ผลของคะแนน ความรู้ความสามารถ ตามเกณฑ์ มาตรฐานการวัดและประเมินผลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ที่เกิดขึ้นจากขั้นตอนในกระบวนการเรียน การสอนของนิสิต

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องเป็นการศึกษาความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวบรวม สรุป และนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
  - 1.1 ความหมายของความคิดเห็น
  - 1.2 ประเภทของความคิดเห็น
  - 1.3 ปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดเห็น
  - 1.4 ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็น
  - 1.5 การวัดความคิดเห็น
2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน
  - 2.1 ความหมายของการจัดการเรียนการสอน
  - 2.2 ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอน
  - 2.3 องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน
  - 2.4 ระบบการเรียนการสอน
  - 2.5 หลักการพื้นฐานของการเรียนการสอน
  - 2.6 ลักษณะของการเรียนการสอนที่ดี
3. ด้านหลักสูตร
  - 3.1 ความหมายของหลักสูตร
  - 3.2 ความสำคัญของหลักสูตร
  - 3.3 ลักษณะของหลักสูตรที่ดี
  - 3.4 ประเภทของเนื้อหาวิชาในหลักสูตร
  - 3.5 หลักเกณฑ์ในการเลือกเนื้อหาวิชาในหลักสูตร
  - 3.6 การจัดเนื้อหาวิชาในหลักสูตร
  - 3.7 องค์ประกอบของหลักสูตร
4. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
  - 4.1 ความหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
  - 4.2 ความสำคัญของกิจกรรมการเรียนการสอน

- 4.3 ความมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 4.4 หลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 4.5 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
5. ด้านการวัดและประเมินผล
  - 5.1 ความหมายของการวัดและประเมินผล
  - 5.2 ความสำคัญของการประเมินผล
  - 5.3 ความมุ่งหมายของการวัดและประเมินผล
  - 5.4 ขั้นตอนในการประเมิน
  - 5.5 หลักการวัดและประเมินผล
  - 5.6 ระบบของการประเมินผล
6. ด้านอาจารย์ผู้สอน
  - 6.1 ความหมายของอาจารย์ผู้สอน
  - 6.2 ลักษณะของอาจารย์ผู้สอนที่ดี
  - 6.3 บทบาทของอาจารย์ผู้สอนที่สำคัญ
7. ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน
  - 7.1 ความหมายของอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน
  - 7.2 ความสำคัญของการวางแผนอาคารสถานที่
  - 7.3 ความมุ่งหมายของอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน
  - 7.4 ประเภทของสื่อการสอน
  - 7.5 ลักษณะที่ดีของอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน
8. แนวคิดและการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในประเทศไทย
  - 8.1 เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2548
9. สภาพทั่วไปของวิทยาลัยบริหารรัฐกิจ วิทยาเขตสระแก้ว
  - 9.1 ข้อมูลพื้นฐาน และสภาพทั่วไปของมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว
  - 9.2 ข้อมูลพื้นฐาน และสภาพทั่วไปของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ ศูนย์การศึกษาสระแก้ว
    - 9.3 การจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ ศูนย์การศึกษาสระแก้ว
      - 9.3.1 หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

9.3.2 หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ หลักสูตร
ปรับปรุง พ.ศ. 2555 วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

ความหมายของความคิดเห็น

ความคิดเห็น ได้มีนักวิชาการให้ความหมายของความคิดเห็นไว้หลากหลาย ดังนี้
Hilgard (1962 อ้างถึงใน วิชาวัลย์ สุขสวัสดิ์, 2556, หน้า 7) มีความเห็นว่า ทศนคติ
และความคิดเห็นต้องไปด้วยกัน ถ้าเรามีทศนคติอย่างไร ความคิดของเราก็จะออกมาในรูปแบบนั้น
ถ้าความคิดเห็นของเราเปลี่ยนไป ทศนคติก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย

Shaw and Jack (1967 อ้างถึงใน วิชาวัลย์ สุขสวัสดิ์, 2556, หน้า 7) กล่าวว่า ความคิดเห็น
เป็นการแสดงออก การตัดสินใจจากการประเมิน (Evaluation judgment) หรือทศนยะ (Point of view)
เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะ และความคิดย่อมได้รับอิทธิพลของทศนคติ

Webster (1968 อ้างถึงใน วิชาวัลย์ สุขสวัสดิ์, 2556, หน้า 7) ได้ให้คำนิยามว่า
ความคิดเห็นหรือการแสดงออกทางเจตคติที่ออกมาเป็นคำพูด เป็นการสรุปโดยลงความเห็น
ซึ่งอาศัยความรู้ที่มีอยู่เดิม

Kolasa (1969 อ้างถึงใน วิชาวัลย์ สุขสวัสดิ์, 2556, หน้า 7) ให้นิยามว่า ความคิดเห็นเป็น
การแสดงออกของแต่ละบุคคลในอันที่จะพิจารณาถึงข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเป็น
การประเมินผล (Evaluation) สิ่งใดสิ่งหนึ่งจากสถานการณ์สิ่งแวดล้อม (Circumstances) ต่าง ๆ
หรือความคิดเห็น เป็นการตอบสนองสิ่งเร้าที่ถูกต้องจำกัดแต่เน้นสิ่งเร้าที่ได้รับอิทธิพลมาจากกร
โน้มเอียง

Morgan and King (1971 อ้างถึงใน วิชาวัลย์ สุขสวัสดิ์, 2556, หน้า 8) กล่าวว่า
ความคิดเห็น คือ การยอมรับคำพูดที่เกิดขึ้นโดยทศนคติ

Best (1977 อ้างถึงใน วิชาวัลย์ สุขสวัสดิ์, 2556, หน้า 8) กล่าวว่า ความคิดเห็น
คือ การแสดงออกทางด้านความเชื่อ และความรู้สึของแต่ละบุคคลโดยการพูด

Good (1973 อ้างถึงใน วิชาวัลย์ สุขสวัสดิ์, 2556, หน้า 8) ให้คำจำกัดความว่า
ความคิดเห็นหมายถึง ความเชื่อ การตัดสินใจ ความรู้สึกประทับใจที่ได้มาจากการพิสูจน์
หรือ ชั่งน้ำหนักความถูกต้องหรือไม่

Isaak (1981 อ้างถึงใน วิลาวลัย สุขสวัสดิ์, 2556, หน้า 8) ให้ความหมายว่าความคิดเห็น คือ การแสดงออกทางคำพูดหรือคำตอบที่บุคคลได้แสดงออกต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง โดยเฉพาะจากคำถามที่ได้รับทั่ว ๆ ไป ซึ่งปกติแล้วความคิดเห็นต่างจากเจตคติ คือ ความคิดเห็นจะเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะแต่เจตคติจะเป็นเรื่องทั่วไป ซึ่งมีความหมายกว้างกว่าปทานุกรม สังคมวิทยา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2532 อ้างถึงใน วิลาวลัย สุขสวัสดิ์, 2556, หน้า 8) ได้บัญญัติคำว่า ความคิดเห็นซึ่งตรงกับคำว่า Opinion ในภาษาอังกฤษไว้ว่า หมายถึง

1. ข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญาความคิดประกอบ ถึงแม้จะไม่ได้อาศัย หลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไปก็ตาม
  2. ทักษะ หรือ การประมาณการที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา หรือ ในประเด็นใดประเด็นหนึ่ง
  3. คำแถลงที่ยอมรับนับถือกันว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อปัญหาที่มีผู้นำมาขอปรึกษา
- คำว่าความคิดเห็นมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า เจตคติ ซึ่งมีคำอธิบายไว้ว่าแนวโน้มที่บุคคลได้รับ มาหรือเรียนรู้มา และกลายเป็นแบบอย่างในการแสดงปฏิกิริยาสันับสนุน หรือเป็นปฏิบัติย์ ต่อบางสิ่งหรือต่อบุคคลบางคน

ปทานุกรมสังคมวิทยา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2532 อ้างถึงใน วิลาวลัย สุขสวัสดิ์, 2556, หน้า 8-9) ได้บัญญัติคำว่าความคิดเห็นซึ่งตรงกับคำว่า Opinion ในภาษาอังกฤษไว้ว่า หมายถึง

1. ข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญาความคิดประกอบ ถึงแม้จะไม่ได้อาศัย หลักฐานพิสูจน์ยืนยัน ได้เสมอไปก็ตาม
  2. ทักษะหรือประมาณการเกี่ยวกับเนื้อหาหรือประเด็นใดประเด็นหนึ่ง
  3. คำแถลงที่ยอมรับนับถือกันว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อปัญหาที่มีผู้นำมาขอปรึกษาคำว่า
- ความคิดเห็นมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า เจตคติ ซึ่งมีคำอธิบายไว้ว่าแนวโน้มที่บุคคลได้รับมา หรือเรียนรู้มา และกลายเป็นแบบอย่างในการแสดงปฏิกิริยาสันสนับสนุน หรือเป็นปฏิบัติย์ต่อ บางสิ่งบางอย่าง หรือต่อบุคคลบางคน

วัตรฐ อัจฉาญ (2542 อ้างถึงใน วิลาวลัย สุขสวัสดิ์, 2556, หน้า 9) ความคิดเห็น เป็นการแสดงออกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งมีผลมาจากความเชื่อ ความคิดและทัศนคติ ซึ่งต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ และพฤติกรรมระหว่างบุคคล เป็นเครื่องช่วยในการพิจารณา ก่อนที่จะตัดสินใจแสดงออกมา การลงความเห็นอาจจะเป็นไปในลักษณะเห็นด้วย หรือ ไม่เห็นด้วย ซึ่งไม่อาจบอกได้ว่าเป็นการถูกต้องหรือไม่ และปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นต่าง ๆ นั้น ประกอบขึ้น ด้วยสิ่งสำคัญ ๆ คือ ความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อม

เสกสรร วัฒนพงษ์ (2542 อ้างถึงใน วิลาวลัย สุขสวัสดิ์, 2556, หน้า 9) สรุปไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกถึงความเชื่อ ทักษะ การวินิจฉัย การพิจารณาหรือ

การประเมินผลอย่างมีรูปแบบ โดยได้รับอิทธิพลมาจากทัศนคติและข้อเท็จจริง ความรู้ที่มีอยู่ของผู้แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องใด เรื่องหนึ่ง ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ การแสดงความคิดเห็นอาจจะแสดงออกโดยการพูดหรือเขียนก็ได้

อรัญญา บุญตานนท์ (2550 อ้างถึงใน วิลาวลัย สุขสวัสดิ์, 2556, หน้า 11) กล่าวว่าความคิดเห็นเป็นการแสดงออกถึงเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ความคิดเห็นจะเกี่ยวกับทัศนคติและค่านิยมที่เป็นเรื่องราวทางจิตอย่างกว้าง ๆ ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ส่วนทัศนคติเป็นจิตลักษณะของบุคคลที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่แคบลง

ชนัญชิตา ชำปฏิกุล (2553, หน้า 8) ความคิดเห็นคือการแสดงออกทางความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเหตุการณ์ใด เหตุการณ์หนึ่ง ซึ่งอาจจะได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่นก็ได้ และความคิดเห็นของคนนั้นมีหลายระดับขึ้นอยู่กับพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคล

พรพจน์ สุวรรณมณี (2554, หน้า 8) ความคิดเห็น หมายถึงการแสดงออกทางด้านความรู้สึก ความเชื่อต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือสถานการณ์โดยสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งอาจเกิดจากการประสบสิ่งนั้นหรือเหตุการณ์นั้น โดยอาศัยความรู้ ประสบการณ์และสภาพแวดล้อมในขณะนั้น เป็นเรื่องช่วยในการพิจารณาก่อนการตัดสินใจหรือลงความเห็นซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา การแสดงความคิดเห็นนี้อาจทำเป็นคำพูดหรือการเขียน

วิลาวลัย สุขสวัสดิ์ (2556, หน้า 12) ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึก หรือความเชื่อต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง อาจเป็นการแสดงออกเกี่ยวกับทัศนคติ ค่านิยม ในทางพฤติกรรมทางบวกหรือทางลบก็ได้ โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ อารมณ์และสภาพแวดล้อมตามสถานการณ์นั้น

ประเภทของความคิดเห็น

Remmer (1954 อ้างถึงใน วิลาวลัย สุขสวัสดิ์, 2556, หน้า 12) กล่าวว่าความคิดเห็นมี 2 ประการด้วยกัน คือ

1. ความคิดเห็นเชิงบวกสุด-เชิงลบสุด (Extreme opinion) เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ซึ่งสามารถทราบทิศทางได้ ทิศทางบวกสุด ได้แก่ ความรักจนหลง ทิศทางทางลบสุด ได้แก่ ความรังเกียจ ความคิดเห็นนี้รุนแรง

2. ความคิดเห็นจากความรู้ความเข้าใจ (Cognitive contents) การมีความเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งนั้น เช่น ความรู้ความเข้าใจในทางที่ดี ชอบ ยอมรับ เห็นด้วย ความรู้ความเข้าใจในทางที่ไม่ดี ได้แก่ ไม่ชอบ ไม่ยอมรับ ไม่เห็นด้วย

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดเห็น

Foster (1952 อ้างถึงใน วิรัตน์ เกตุเทศ, 2547, หน้า 25) ได้สรุปเกี่ยวกับความคิดเห็นว่ามีมูลเหตุ 2 ประการ คือ

1. ประสบการณ์ของบุคคลที่มีต่อสิ่งของ บุคคล หมู่คณะ เรื่องราวต่าง ๆ หรือสถานการณ์ความคิดเห็นเกิดขึ้นในตัวบุคคลจากการได้ยิน ได้พบเห็น ความคุ้นเคย อาจเป็นประสบการณ์ตรง หรืออ่านจากหนังสือ โดยไม่ได้พบเห็นจริง เป็นประสบการณ์ทางอ้อม
2. ระบบค่านิยม และการตัดสินใจค่านิยมอันเนื่องจากกลุ่มชน ซึ่งแต่ละกลุ่มมีค่านิยม และการตัดสินใจค่านิยมที่เหมือนกัน คนแต่ละกลุ่มจึงมีความคิดเห็นในสิ่งต่าง ๆ แตกต่าง

Oskamp (1977 อ้างถึงใน วิลาวัลย์ สุขสวัสดิ์, 2556, หน้า 12-13) ได้สรุปปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดเห็น ดังนี้

1. ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกาย (Genetic and physiological factors) เป็นปัจจัยตัวแรกที่ไม่ค่อยจะได้พูดถึงมากนัก โดยมีการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านพันธุกรรม จะมีผลต่อระดับความก้าวร้าวของบุคคล ซึ่งจะมีผลต่อการศึกษา เจตคติ หรือความคิดเห็นบุคคลนั้น ๆ ได้ ปัจจัยด้านร่างกาย เช่น อายุ ความเจ็บป่วย และผลกระทบจากการให้ยาเสพติดจะมีผลต่อความคิดเห็นและเจตคติของบุคคล เช่น คนที่มีความคิดอนุรักษ์นิยมมักจะเป็นคนที่มีอายุมาก เป็นต้น

2. ประสบการณ์โดยตรงของบุคคล (Direct personal experience) คือ บุคคลได้รับความรู้สึกและความคิดต่าง ๆ จากประสบการณ์โดยตรง เป็นการกระทำหรือพบเห็นต่อสิ่งต่าง ๆ โดยตนเอง ทำให้เกิดเจตคติหรือความคิดเห็นจากประสบการณ์ที่ตนเองได้รับ เช่น เด็กทารกที่แม่ได้ป้อนน้ำคั้นให้ทาน เขาจะมีความรู้สึกชอบ เนื่องจากน้ำสั้มหวาน เย็น หอม ชื่นใจ ทำให้เขามีความรู้สึกต่อน้ำสั้มน้ำ ที่ได้ทานเป็นครั้งแรกเป็นประสบการณ์ โดยตรงที่เขาได้รับ

3. อิทธิพลจากครอบครัว (Parental influence) เป็นปัจจัยที่บุคคลเมื่อเป็นเด็กจะได้รับอิทธิพลจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่และครอบครัว ทั้งนี้เมื่อตอนเป็นเด็กเล็ก ๆ ที่จะได้รับ การอบรมสั่งสอน ทั้งในด้านความคิด การตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกาย การให้รางวัล และการลงโทษ ซึ่งเด็กจะได้รับจากครอบครัวและจากประสบการณ์ที่ตนเองได้รับมา

4. เจตคติและความคิดเห็นของกลุ่ม (Group determinants of attitude) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดเห็นหรือเจตคติของแต่ละบุคคล เนื่องจากบุคคลจะต้องมีสังคม และอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ดังนั้น ความคิดเห็นและเจตคติต่าง ๆ จะได้รับการถ่ายทอดและมีแรงกดดันจากกลุ่มไม่ว่าจะเป็นเพื่อนในโรงเรียน กลุ่มอ้างอิงต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดความคล้อยตามเป็นไปตามกลุ่มได้

5. สื่อมวลชน (Mass media) เป็นสื่อต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับสื่อเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ มีผลทำให้บุคคลมีความคิดเห็นมีความรู้สึกต่าง ๆ เป็นไปตามข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากสื่อ

จำเรียง ภาวจิตร (2536 อ้างถึงใน วิลาวัลย์ สุขสวัสดิ์, 2556, หน้า 13) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดความคิดเห็นว่า ขึ้นอยู่กับกลุ่มทางสังคมในหลายประการ คือ

1. ภูมิหลังทางสังคม หมายถึง กลุ่มคนที่มีภูมิหลังที่แตกต่างกัน โดยทั่วไปจะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันไปด้วย เช่น ความคิดเห็นระหว่างผู้เยาว์กับผู้สูงอายุ ชาวเมืองกับชาวชนบท เป็นต้น

2. กลุ่มอ้างอิง หมายถึง การที่คนเราจะคบหาสมาคมกับใคร หรือกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้แก่ผู้ใด หรือการกระทำที่คำนึงถึงอะไรบางอย่างร่วมกันหรืออ้างอิงกันได้ เช่น ประกอบอาชีพเดียวกัน การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสมาคมเดียวกัน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ย่อมมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้นด้วย

3. กลุ่มกระตือรือร้น หรือกลุ่มเฉื่อยชา หมายถึง การกระทำใดที่ก่อให้เกิดความกระตือรือร้นเป็นพิเศษอันจะก่อให้เกิดกลุ่มผลประโยชน์ขึ้นมาได้ ย่อมส่งผลต่อการจูงใจให้บุคคลที่เป็นสมาชิกเหล่านั้นมีความคิดเห็นที่คล้อยตามได้ไม่ว่าจะให้คล้อยตามในทางที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ตาม ในทางตรงกันข้ามกลุ่มเฉื่อยชาที่จะไม่มีอิทธิพลต่อสมาชิกมากนัก

ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็น

การแสดงความคิดเห็นเป็นเรื่องของแต่ละบุคคล ซึ่งความคิดเห็นของแต่ละคนต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งแม้เป็นเรื่องเดียวกัน ไม่จำเป็นต้องเหมือนกันเสมอไปและอาจแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานของแต่ละบุคคลที่ได้รับมาจนมีอิทธิพลต่อการแสดงความคิดเห็น

วิลาวัลย์ สุขสวัสดิ์ (2556, หน้า 14) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล คือ ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของบุคคลโดยตรง เช่น เพศ อายุ รายได้ และ ปัจจัยสภาพแวดล้อม คือ ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของบุคคลโดยอ้อม เช่น สื่อมวลชน กลุ่มที่เกี่ยวข้องและครอบครัว

โสภา พิสมัย (2543 อ้างถึงใน วิลาวัลย์ สุขสวัสดิ์, 2556, หน้า 13) ได้สรุปปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคลไว้ ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

1.1 ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกาย คือ เพศ อวัยวะ ความครบถ้วนสมบูรณ์ และอวัยวะต่าง ๆ และคุณภาพของสมอง

1.2 ระดับการศึกษา การศึกษามีอิทธิพลต่อการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น และการศึกษาทำให้บุคคลที่มีความรู้ในด้านต่าง ๆ มากขึ้น และคนที่มีความรู้มากมักมีความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล

1.3 ความเชื่อ ค่านิยม และเจตคติของบุคคลต่อเรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งอาจเกิดจากการเรียนรู้จากบุคคลในสังคมหรือจากการอบรมสั่งสอนของครอบครัว

2. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่

2.1 สื่อมวลชน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดเห็นของบุคคล เป็นการได้รับข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ของแต่ละบุคคล

2.2 กลุ่มและสังคมที่เกี่ยวข้อง มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคล เพราะเมื่อบุคคลอยู่ในกลุ่มใดหรือสังคมใด ก็จะยอมรับและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือสังคมนั้น ซึ่งทำให้นุคคลนั้นเกิดความคิดเห็นไปตามกลุ่มหรือสังคมที่อยู่

ธีรพร อูรรณโณ (2529 อ้างถึงใน ปริญญา สารทอง, 2550, หน้า 9) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น ดังนี้

1. อิทธิพลจากพ่อแม่ เป็นแหล่งที่มีอิทธิพลสูงสุด โดยเฉพาะในวัยเด็กซึ่งกำลังจะมีการพัฒนาทางด้านค่านิยม ความเชื่อ และความรู้สึกลึกซึ้งออกมา ในกรอบของครอบครัว ที่มีพ่อแม่เป็นผู้มีอำนาจให้คุณเมื่อทำความดี และมีอำนาจให้โทษเมื่อทำสิ่งไม่ดี หรือสิ่งที่คุณไม่เห็นด้วย
2. อิทธิพลจากกลุ่มต่าง ๆ ในสถานศึกษา เช่น ครู และเพื่อน ก็มีอิทธิพลต่อความเห็น
3. อิทธิพลจากประสบการณ์ส่วนตัว นักจิตวิทยาด้านจิตวิเคราะห์เน้นเรื่องประสบการณ์ในวัยเด็กมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคคล รวมทั้งการพัฒนาความเห็นของบุคคลด้วย โดยเฉพาะประสบการณ์ที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับความรุนแรง และกระทบกระเทือนใจบุคคลได้นาน
4. อิทธิพลจากสื่อมวลชน เช่น การโฆษณาประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่พยายามเปลี่ยนความเห็นของคนให้หันไปนิยมผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ต้องการให้เข้าไปจำหน่ายให้กับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ

การวัดความคิดเห็น

Zadrozny (1959 อ้างถึงใน วิรัตน์ เกตุเทศ, 2547, หน้า 25) กล่าวว่าไว้ว่า การวัดความคิดเห็นโดยทั่วไปจะต้องมีส่วนประกอบ 3 อย่าง คือ บุคคลที่จะถูกวัด สิ่งเร้า และการตอบสนอง ซึ่งจะออกมาเป็นระดับสูงต่ำมากน้อย วิธีวัดความคิดเห็นโดยมากจะใช้การตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์

Morgan and King (1971 อ้างถึงใน วิรัตน์ เกตุเทศ, 2547, หน้า 25) ได้เสนอแนะว่า การจะให้ใครออกความคิดเห็นควรถามกันต่อหน้า (Face to face) ถ้าใช้แบบสอบถามสำหรับวัดความคิดเห็นจะต้องระบุให้ผู้ตอบตอบว่า เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อความที่กำหนดให้ แบบสอบถามประเภทนี้นิยมสร้างตามแนวของลิเคอร์ท ซึ่งแบ่งน้ำหนักความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เฉย ๆ หรือไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนการให้คะแนนขึ้นอยู่กับข้อความว่าจะเป็น ปฏิฐาน (Positive) หรือ ปฏิเสธ (Negative)

Best (1977 อ้างถึงใน วิรัตน์ เกตุเทศ, 2547, หน้า 25) ได้เสนอแนะว่า การจะให้ใครออกความคิดเห็นถึงร้อยละของคำตอบในแต่ละข้อความ เพราะจะทำให้เห็นว่าความคิดเห็นจะออกมาในลักษณะใด และจะได้ทำตามข้อคิดเห็นเหล่านั้นได้

Best (1977 อ้างถึงใน วิลาวลัย สุขสวัสดิ์ 2556, หน้า 14) กล่าวว่า การวัดความคิดเห็น โดยทั่วไปจะต้องมีองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ บุคคลที่จะถูกวัด สิ่งเร้าที่มีการตอบสนองซึ่งจะออกมาในระดับสูงต่ำ มากน้อย วิธีวัดความคิดเห็นนั้น โดยมากจะใช้ตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ โดยให้ผู้ที่ถูกถามเลือกตอบแบบสอบถามและผู้ถูกวัดจะเลือกตอบตามความคิดเห็นของตน ในเวลานั้น การใช้แบบสอบถามสำหรับการวัดความคิดเห็นนั้น ใช้การวัดแบบลิเคอร์ท โดยเริ่มจากการรวบรวม หรือเรียบเรียงข้อความที่เกี่ยวกับความคิดเห็นและระบุให้ผู้ตอบ ตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับข้อความที่กำหนดให้ซึ่งข้อความแต่ละข้อความจะมีความคิดเห็นเลือกตอบ โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่งเห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

สรุปได้ว่า ความคิดเห็น คือ ความรู้สึกส่วนบุคคล และทัศนคติต่าง ๆ การแสดงออกถึงทัศนะ ความเชื่อ ความคิด ในสถานการณ์ เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งความคิดเห็นเป็นทัศนะส่วนบุคคลของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

ความหมายของการจัดการเรียนการสอน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 อ้างถึงใน ชุศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 9) ได้ให้ความหมายของการสอนและการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. การสอน (Teaching) หมายถึง การถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน
2. การเรียนการสอน (Instruction) หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวกับการสอน เช่น การใช้สื่อการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมระหว่างการสอน

พิสิฐ เมธาภัทร และธีระพล เมธิกุล (2531 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 9) ให้ความหมายว่าการสอน หมายถึง กิจกรรมของบุคคล ซึ่งมีหลักการและเหตุผล เป็นกิจกรรมที่บุคคลได้ใช้เพื่อสนับสนุนให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้ ดังนั้นการสอนจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญในด้านต่าง ๆ 4 ด้าน คือ

1. ด้านหลักสูตร หมายถึง การศึกษาจุดมุ่งหมายของการศึกษา ความเข้าใจในจุดประสงค์รายวิชา ตลอดจนการเลือกเนื้อหาให้เหมาะสมสอดคล้องกับท้องถิ่น
2. ด้านการสอน หมายถึง การเลือกวิธีสอนและเทคนิคการสอนที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุถึงจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้
3. ด้านการวัดผล หมายถึง การเลือกวิธีวัดผลที่เหมาะสม และสามารถวิเคราะห์ได้
4. ด้านการประเมินผลการสอน หมายถึง ความสามารถในการประเมินผลการสอนทั้งหมดได้ ตั้งแต่การวางจุดประสงค์ในการเรียนรู้ การเลือกเนื้อหา วิธีสอน ตลอดจนความเที่ยงตรงและความเชื่อถือได้ของการวัดผลที่ผู้สอนได้กระทำไป

วิชัย แหวนเพชร (2530 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 9) ได้กล่าวว่า การสอน คือ การถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียน โดยให้ผู้เรียน ได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เจริญงอกงาม

สุมิตร คุณานุกร (2523 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 9-10) กล่าวถึง การนำหลักสูตรไปใช้หรือการจัดการเรียนการสอน หมายถึง

1. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน หมายถึง การตีความหมายและการกำหนดรายละเอียดของหลักสูตร เพื่อนำไปใช้ปฏิบัติ คือ ใช้สอน เนื่องจากหลักสูตรมักกำหนดความมุ่งหมาย เนื้อหา วิชาที่สอน กิจกรรมประกอบการเรียนการสอนและการประเมินไว้อย่างกว้าง ๆ มีลักษณะยืดหยุ่นได้ เพื่อความสะดวกแก่การนำไปปรับปรุงใช้ให้เข้ากับท้องถิ่นหรือโรงเรียน ดังนั้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องกำหนดรายละเอียดของหลักสูตรไว้ก่อนทำการสอน ได้แก่ โครงการสอนแผนการสอน

2. ปัจจัยสภาพต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา นับว่ามีส่วนส่งเสริมหรือสกัดกั้นการปฏิบัติงานของผู้สอน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ได้เป็นอย่างมาก สิ่งเหล่านี้ได้แก่ ขนาดของห้องเรียน จำนวนผู้เรียน แผนการเรียน การจัดตารางสอน การจัดผู้สอนเข้าสอน การใช้แผนการสอน การได้รับงบประมาณ

3. การสอน การสอนเป็นศิลปะของการช่วยให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้ นับว่าการสอนเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้หลักสูตรได้บรรลุผล การสอนคือ สื่อกกลางที่เชื่อมโยงระหว่างหลักสูตร ผู้เรียน และผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้

ชม ภูมิภาค (2523 อ้างถึงใน ชุศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 10) ได้กล่าวว่า การสอน คือ การกระทำของผู้สอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลตามความมุ่งหมายที่การจัดการศึกษาได้วางเอาไว้ วิธีการดำเนินการสอนย่อมแตกต่างกัน แล้วแต่ความมุ่งหมายที่จะให้เกิดอะไรในตัวผู้เรียน

ชูศรี สะพรั่ง (2549, หน้า 11) ได้กล่าวว่า การเรียนการสอน หมายถึง การถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตรงตามวัตถุประสงค์ การจัดการเรียนการสอน เป็นกระบวนการที่กำหนดแนวทาง โดยการที่ผู้สอนกำหนดทิศทางให้ผู้เรียน เรียนตามหลักสูตร เนื้อหา กิจกรรมที่ได้มีการวางแผนไว้ และมีการวัดผลประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และนำความรู้ความสามารถมาพัฒนาตนเองและประเทศชาติได้

ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา มีความแตกต่างจากการศึกษาระดับอื่นตรงที่เป็นการเน้นการเสาะแสวงหาความรู้ความจริง การเรียนการสอนจึงเป็นการพัฒนาให้เกิดทักษะ เกิดความรู้เกิดความรักและมีทัศนคติที่ดีตลอดจนมีคุณธรรมในอาชีพที่จะทำในอนาคต สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งต่างมีหน้าที่ บุกเบิก แสวงหา และถ่ายทอดความรู้ ตลอดจนสร้างเสริมคุณธรรมให้กับบัณฑิต ให้เป็นผู้ที่เพียบพร้อมด้วยสติปัญญา มีความรู้ความเชี่ยวชาญในศาสตร์ที่จะออกไปประกอบอาชีพ ในขณะที่เดียวกันต้องเป็นผู้ที่รู้จักตนเอง ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นี่คือนี่สิ่งที่สถาบันอุดมศึกษาต้องมอบให้กับนิสิตนักศึกษา โดยผ่านกระบวนการเรียนการสอน (อุทุมพร จามรมาน, 2530 อ้างถึงใน ชุศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 10)

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2544 อ้างถึงใน ชุศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 10-11) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของการสอนในระดับอุดมศึกษา มีดังนี้

1. การสร้างองค์ความรู้ การถ่ายทอดศาสตร์สาขาใดในระดับอุดมศึกษา ทำให้เกิดการวิจัยค้นคว้า สืบทอดความรู้ออกไปอย่างกว้างขวางมากขึ้น ผิดกับศาสตร์บางสาขาที่ไม่มี การเรียน การสอน อาจทำให้ความรู้ที่สลับเปลี่ยนไปจากสังคม จนอาจไม่มีใครทราบเรื่องนั้นต่อไป การให้มีการเรียนการสอนจึงเป็นการพัฒนาศาสตร์ให้มีความลึกซึ้งและเป็นที่ยอมรับมากขึ้น

2. การสร้างบัณฑิต การเรียนการสอนจะแยกออกจากกันไม่ได้ เพราะบทบาทของการสอน คือ มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ การสอนจึงมีความสำคัญต่อการสร้างบัณฑิต ในสองลักษณะ คือ สร้างผู้ที่มีความรอบรู้ทางวิชาชีพและวิชาการ ทำให้เข้าใจศาสตร์ เพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพในอนาคต นอกจากสร้างคนให้เป็นผู้รู้แล้ว การสอนก็ยังคงทำให้คนมีความคิดและพฤติกรรม

ที่ถูกต้องยอมรับได้ในสังคม โดยเฉพาะผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษา ย่อมเป็นที่พึงของครอบครัว ที่พึงของสังคมและประเทศชาติ เนื่องจากได้รับความรู้และการอบรมมาเพียงพอ ที่บุคคลนั้นจะสามารถดำรงชีวิตที่มีคุณค่า มีอาชีพที่สุจริต และทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม ได้มากกว่าผู้ที่มีความรู้น้อย

3. การพัฒนาวิชาชีพชั้นสูง การสอนระดับอุดมศึกษาทำให้วิชาชีพได้รับการพัฒนาไปสู่ระดับสากล เนื่องจากการสอนในระดับนี้จำเป็นต้องได้ผู้ที่มีความรู้สูงมาช่วยกันถ่ายทอดศาสตร์ แต่ละปีจึงมีการพัฒนาบุคคลเข้าสู่วงการวิชาชีพเพิ่มขึ้น ทำให้บุคคลเหล่านั้นมีส่วนช่วยเผยแพร่พิทักษ์วิชาชีพได้อย่างเต็มความสามารถ

4. การสร้างสังคมที่ดี เชื่อกันว่าสถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งที่จะผลิตคนดี คนเก่ง ออกไปสู่สังคม ดังนั้นการสอนที่มุ่งให้ทั้งความรู้และคุณธรรมแก่ผู้เรียน คือ การสร้างสังคมที่ดี เพิ่มขึ้น โดยที่บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาออกไป จะช่วยเป็นผู้ผู้นำสังคม ทำตัวเป็นตัวอย่างและทำให้สังคมได้พัฒนาไปสู่มาตรฐานชีวิตที่มีคุณภาพมากขึ้น

จากแนวทางปฏิรูปการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนการสอน ไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 11)

1. แต่ละสถาบันต้องกำหนดเป้าหมายและภารกิจที่ชัดเจนตามความพร้อมและความเชี่ยวชาญเฉพาะของแต่ละสถาบัน ทั้งนี้สถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษา เพื่อปวงชนต้องแสวงหาวิธีการจัดการศึกษาและยุทธศาสตร์ที่จะสามารถเข้าถึงผู้เรียนได้มากที่สุด

2. การพัฒนาหลักสูตร ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและพิจารณาถึงความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ธุรกิจ อุตสาหกรรม สาระของหลักสูตร นอกจากมุ่งพัฒนาบัณฑิตอย่างสมดุล ทั้งความรู้ ความสามารถและความดีงามแล้ว ยังต้องมุ่งเน้นการพัฒนาวิชาการ วิชาชีพชั้นสูงและการค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม

3. รูปแบบการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน ต้องมีความหลากหลายตามความต้องการของผู้เรียน โดยไม่จำกัดวัน เวลา สถานที่ เพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (Life-long) โดยนอกจากจะจัดภายในสถาบันอุดมศึกษาแล้ว จะต้องพัฒนารูปแบบให้มีความยืดหยุ่นหลากหลายขึ้น อาทิ การจัดร่วมกับสถานประกอบการในโปรแกรมพิเศษประเภทต่าง ๆ

4. การจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมเสริมต้องยึดผู้เรียนเป็นหลัก โดยต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้ โดยคณาจารย์หรือผู้สอนควรทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

5. ปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน หลักสูตร ให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลง

และเพื่อสร้างบัณฑิตที่พึงประสงค์ มีความใฝ่รู้ สามารถคิด วิเคราะห์ วิวิจารณ์ ริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ และมีคุณธรรม จริยธรรม ควบคู่กับความรู้ความสามารถในสาขาวิชาต่าง ๆ

6. ให้มีการกำหนดมาตรฐานหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร การรับรองหลักสูตร ของในระดับสถาบันอุดมศึกษา แต่ละประเภทที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน สำหรับระดับอุดมศึกษา ในแต่ละระดับ

7. ให้ความสำคัญกับการลงทุนเพื่อการวิจัย สร้างองค์ความรู้และเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาประเทศ

8. ปรับระบบการประเมินและวัดผลการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อเอื้อต่อการพัฒนา คุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยพิจารณาจากความประพฤติ การสังเกต พฤติกรรม การร่วมกิจกรรม ควบคู่กับการทดสอบตามความเหมาะสม

9. นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมและการบริหารจัดการ ทั้งเพื่อพัฒนาคุณภาพ การพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนและกระจายโอกาสทางการศึกษาอย่างกว้างขวางและทั่วถึง

องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน

Ramsden (1992 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 12) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการสอน ว่ามีองค์ประกอบ 4 ชั้น ดังนี้

1. ชั้นการวางแผนการสอน ผู้สอนต้องเตรียมการสอนและรู้ว่า มีจุดประสงค์การสอน เนื้อหาการจัดกิจกรรม การใช้สื่อการสอนและการวัดผลประเมินผล แล้วเขียนเป็นแผนการสอนไว้ล่วงหน้า

2. ชั้นดำเนินการสอนตามแผนการสอนที่เขียนไว้ นับตั้งแต่ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน ชั้นการสอน และขั้นสรุป ในชั้นหัวใจสำคัญอยู่ที่การจัดกิจกรรมการสอน โดยใช้ทักษะและเทคนิค การสอนของผู้สอนที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด เมื่อดำเนินการสอนแล้วต้อง มีการวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย

3. ชั้นการประเมินผลพฤติกรรมผู้เรียนว่ามีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากเดิมมากน้อย เพียงใด หลังจากที่ได้ผ่านกระบวนการสอนแล้ว โดยนำผลการวัดมาประเมิน ถ้าผู้เรียนบรรลุผลตามจุดประสงค์แสดงว่าการจัดการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ

4. ชั้นการวิเคราะห์ผลหรือย้อนกลับมาพิจารณาว่า ในการสอนนั้นมีข้อบกพร่องอะไร บ้าง มีปัญหาประการใด โดยพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ถ้าผู้เรียนไม่บรรลุผลตามจุดประสงค์ จำเป็นต้องพิจารณาหาสาเหตุว่ามีข้อบกพร่องในจุดใด แล้วปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้

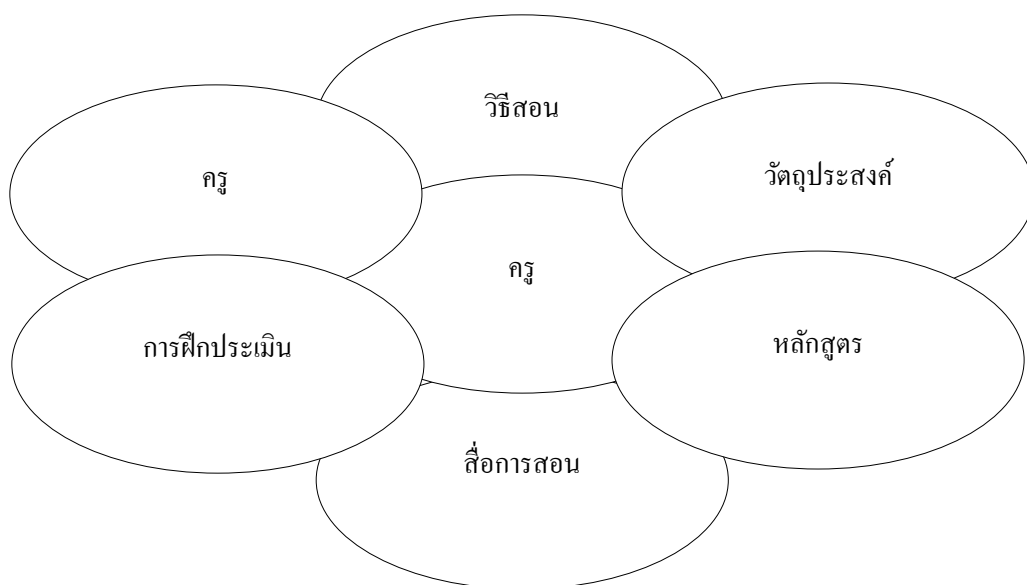
การสอนที่มีประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษามีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านวิธีการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน และด้านการวัดและประเมินผล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ลำพอง บุญช่วย (2530 อ้างถึงใน พระไพโรเวศน์ จิตตทนุโต, 2554, หน้า 10-11)

ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการเรียนการสอนไว้ 7 ประการพร้อมทั้งแสดงแผนภูมิประกอบไว้ ดังนี้

1. ครูผู้สอน
2. ผู้เรียน
3. หลักสูตร
4. วิธีสอน
5. วัตถุประสงค์ของการเรียน
6. สื่อการสอน
7. การประเมินผล

ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ จะสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน ดังแสดงในแผนภูมิ

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของการเรียนการสอน (พระไพโรเวศน์ จิตตทนุโต, 2554, หน้า 11)

อาภรณ์ ใจเที่ยง (ม.ป.ป. อ้างถึงใน พระไพโรเวศน์ จิตตานุโต, 2554, หน้า 11) วิเคราะห์ และแยกย่อยเป็นองค์ประกอบของการเรียนการสอนเป็น 2 ด้าน ได้แก่

1. ด้านองค์ประกอบย่อย หมายถึง องค์ประกอบด้านโครงสร้างที่มาประกอบกัน เป็นการสอน อันประกอบด้วย

1.1 ครู หรือผู้สอนหรือวิทยากร

1.2 นักเรียน หรือผู้เรียน

1.3 หลักสูตร หรือสิ่งที่จะสอน

2. องค์ประกอบย่อย หมายถึง องค์ประกอบด้านรายละเอียดของการสอนซึ่งจะต้องประกอบด้วยกระบวนการเหล่านี้ จึงจะเป็นการสอนที่สมบูรณ์ ได้แก่

2.1 การตั้งจุดประสงค์การสอน

2.2 การกำหนดเนื้อหา

2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.4 การใช้สื่อการสอน

2.5 การวัดผลและประเมินผล

องค์ประกอบของการเรียนการสอนทั้งองค์ประกอบรวมและองค์ประกอบย่อยนั้นเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่า องค์ประกอบรวมเป็นส่วนสร้างให้เกิด การเรียนการสอน ส่วนองค์ประกอบย่อยเป็นส่วนเสริมให้การเรียนการสอนมีความสมบูรณ์ มีประสิทธิภาพและมีคุณค่าแก่ผู้เรียนมาก

นอกจากนั้น กฤษณา ศักดิ์ศรี (2530 อ้างถึงใน พระไพโรเวศน์ จิตตานุโต, 2554, หน้า 12) ยังกล่าวถึง องค์ประกอบสำคัญของการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับผู้เรียน ไว้อย่างชัดเจนว่า การเรียนการสอนจะบรรลุเป้าหมาย ก็ต้องอาศัยองค์ประกอบ จากผู้เรียน หรือองค์ประกอบของการเกิด “การเรียนรู้” ซึ่งมีหลายประเด็น ดังนี้

1. แรงขับ (Drive) มี 2 ประเภท คือ แรงขับปฐมภูมิ (Primary drive) เช่น ความหิว กระหาย แรงขับทุติยภูมิ (Secondary drive) เป็นเรื่องของความต้องการทางจิตใจและสังคม เช่น ความวิตกกังวล ความต้องการความรัก ความปลอดภัย ฯลฯ แรงขับทั้งสองประเภท มีผลให้เกิดปฏิกิริยา อันจะนำไปสู่การเรียนรู้

2. สิ่งเร้า (Stimulus) เป็นตัวการทำ ให้บุคคลมีปฏิกิริยาโต้ตอบออกมาเป็นตัวกำหนด พฤติกรรมว่าจะแสดงอาการตอบสนองออกมาในลักษณะใด สิ่งเร้าอาจเป็นเหตุการณ์หรือวัตถุ และอาจเกิดภายในหรือภายนอกร่างกายก็ได้ เช่น เสียงนาฬิกาปลุกเร้าให้ตื่น กำหนดวันสอบเร้า ให้เตรียมตัวสอบ

3. อาการตอบสนอง (Response) คือ พฤติกรรมที่แสดงออกมาเมื่อได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้า หรือพูดว่า คือผลทางพฤติกรรมของสิ่งเร้า เป็นการกระทำของร่างกายและอาจเป็นได้ชัดหรือไม่ชัดก็ได้ ซึ่งมักจะเกิดตามหลังสิ่งเร้าเสมอ

4. สิ่งเสริมแรง (Reinforcement) คือสิ่งที่มาเพิ่มกำลังให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับอาการตอบสนอง เช่น รางวัล การทำโทษ ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้มาก อาจแบ่งสิ่งเสริมแรงออกได้เป็น ประเภท คือ

4.1 สิ่งเสริมแรงปฐมภูมิ เป็นสิ่งเสริมแรงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและบำบัดความต้องการ หรือลดแรงขับโดยตรง เช่น อาหารเป็นสิ่งเสริมแรงแก่บุคคลที่กำลังหิว

4.2 สิ่งเสริมแรงทุติยภูมิ เช่น เงิน ชื่อเสียง

เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบของการเกิดการเรียนรู้ข้างต้น ยังสามารถกล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับองค์ประกอบที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้อีก คือ

1. วุฒิภาวะ (Readiness) หมายถึง ความเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย สติปัญญาอารมณ์ และสังคมของผู้เรียน

2. ความพร้อม (Readiness) หมายถึง ความพร้อมในวุฒิภาวะ หรือความสามารถในการรับประสบการณ์หรือสิ่งที่จะเรียนรู้

3. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual differences) หมายถึง ความสามารถเฉพาะบุคคลซึ่งมีความแตกต่างกันไป

4. การฝึกหัด (Exercise) หมายถึง การทำซ้ำ ๆ หลาย ๆ ครั้งเพื่อให้เกิดความชำนาญ

5. ผลลัพธ์ (Effect) หมายถึง ผลย้อนกลับที่ผู้เรียนทราบผลทางการเรียน ผู้สอนทราบผลความก้าวหน้า จะทำให้เกิดความพึงพอใจทุกฝ่าย

ระบบการเรียนการสอน

การทำกิจกรรมหรืองานใด ๆ ก็ตาม ถ้าทำอย่างมีระบบ ก็จะช่วยให้ทำได้อย่างสะดวก ทำได้สำเร็จเรียบร้อยอย่างมีประสิทธิภาพ การมีระบบก็คือการทำหน้าที่ หรือ จัดไว้อย่างเป็นระเบียบของส่วนประกอบต่าง ๆ ในระบบนั้น ๆ มีความสัมพันธ์หรือเสริมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งจำเป็นที่ผู้ทำหน้าที่สอนจะต้องพัฒนาการสอนของตนอยู่เสมอ ในการพัฒนาการสอนจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนของตนอยู่เสมอ

ทิสนา แคมมณี (2548 อ้างถึงใน พระไพโรเวศน์ จิตตทนต์, 2554, หน้า 13) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของระบบว่ามีองค์ประกอบดังนี้

1. ตัวป้อน (Input) คือองค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบนั้นหรืออีกนัยหนึ่งก็คือสิ่งต่าง ๆ

ที่เกี่ยวข้องกับระบบนั้น องค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบใดระบบหนึ่งจะมีจำนวนและความสำคัญ มากน้อยเพียงใด มักขึ้นอยู่กับความรู้ ความคิด และประสบการณ์ของผู้จัดระบบ

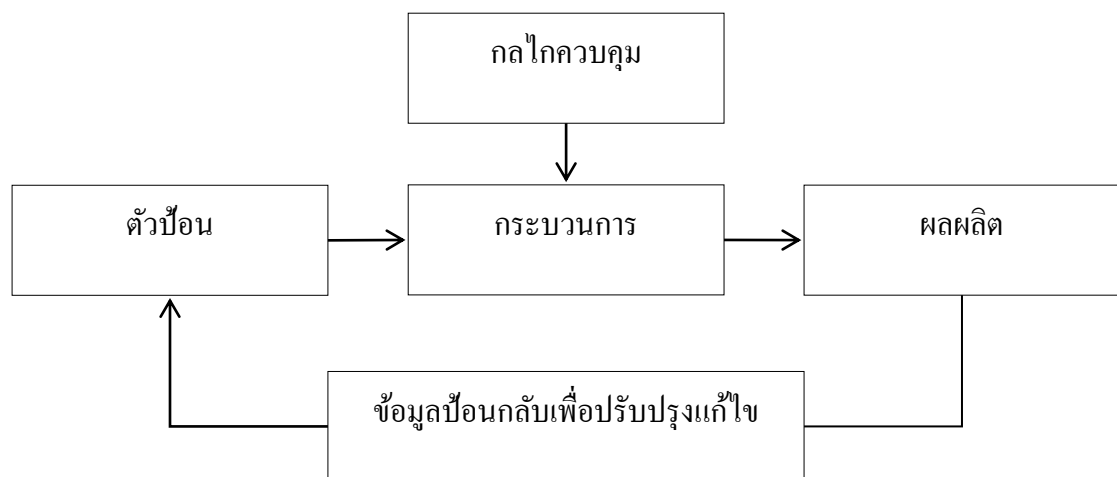
2. กระบวนการ (Process) หมายถึงการจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบ ให้มีลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการบรรลุเป้าหมาย ระบบใดระบบหนึ่งอาจมีองค์ประกอบ เหมือนกัน แต่อาจมีลักษณะของการจัดความสัมพันธ์แตกต่างกันได้ แล้วแต่ความคิด ความรู้ และ ประสบการณ์ของผู้จัดระบบ

3. ผลผลิต (Product) ผลผลิต คือผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการดำเนินงาน หากผลที่เกิดขึ้น เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ แสดงว่าระบบนั้นมีประสิทธิภาพ หากผลที่เกิดขึ้น ไม่เป็นไปตามที่ คาดหวัง แสดงว่า ระบบนั้นยังมี จุดบกพร่อง ควรที่จะพิจารณาแก้ไขปรับปรุง กระบวนการหรือตัวป้อนซึ่งเป็นเหตุให้เกิดผลนั้น

ส่วนประกอบทั้ง 3 ส่วนนี้ ถือว่าเป็นส่วนประกอบเบื้องต้นของระบบ ระบบ ที่สมบูรณ์ควรจะมีส่วนสำคัญเพิ่มขึ้นอีก ส่วน คือ

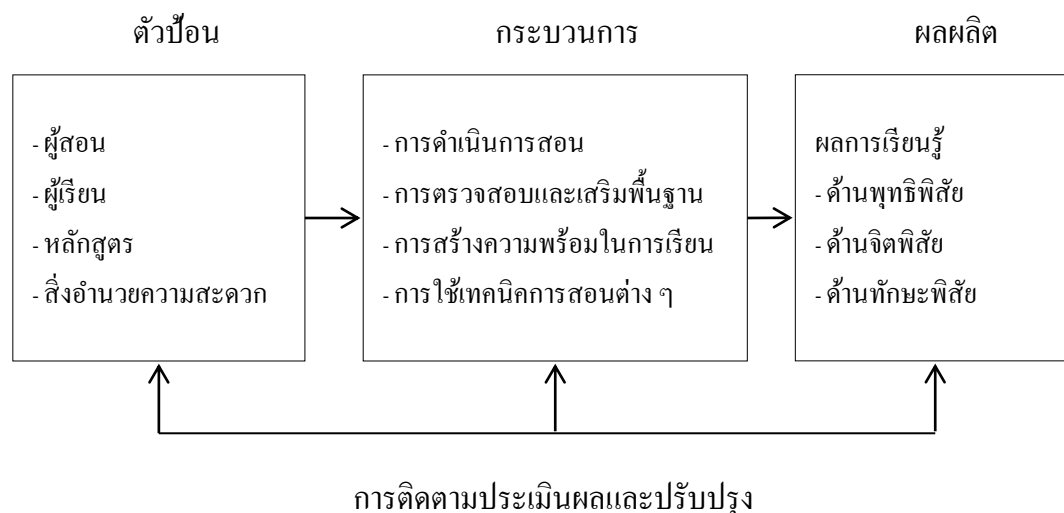
4. กลไกควบคุม (Control) คือ กลไกหรือวิธีการที่ใช้ในการควบคุมหรือตรวจสอบ กระบวนการให้เป็น ไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5. ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) หมายถึงข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ระหว่างผลผลิตกับจุดมุ่งหมายซึ่งจะเป็นข้อมูลป้อนกลับ ไปสู่การปรับปรุงกระบวนการและตัวป้อน ซึ่งสัมพันธ์กับผลผลิตและเป้าหมายนั้น ระบบที่สมบูรณ์แบบ จึงมีลักษณะดังนี้

ภาพที่ 3 องค์ประกอบของระบบที่สมบูรณ์ (พระไพโรเวศน์ จิตตทนต์, 2554, หน้า 14)

ดังนั้น หากนำองค์ประกอบของระบบข้างต้นมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการสอน ก็จะต้องประกอบองค์ประกอบการจัดการสอนดังนี้

ภาพที่ 4 ระบบการเรียนการสอน (บุญชม ศรีสะอาด, 2537 อ้างถึงใน พระไพโรจน์ จิตตฺนุโต, 2554, หน้า 14)

หากพิจารณาเนื้อหาเกี่ยวกับระบบการเรียนการสอนที่นักวิชาการพยายามนำเอาวิธีคิดเชิงระบบมาประยุกต์ใช้ก็พอจะอธิบายความหมายของระบบการเรียนการสอนได้ ดังนี้

สังด์ อุทรานันท์ (ม.ป.ป. อ้างถึงใน พระไพโรจน์ จิตตฺนุโต, 2554, หน้า 14) กล่าวว่า “ระบบการเรียนการสอน คือ การจัดองค์ประกอบของการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์กัน เพื่อสะดวกต่อการนำไปสู่จุดหมายปลายทางของการเรียนการสอนที่ได้กำหนดไว้”

สรุป ระบบการเรียนการสอน หมายถึง การจัดองค์ประกอบหรือรูปแบบของการเรียนการสอนให้สัมพันธ์กัน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุตามจุดหมายปลายทางของการเรียนการสอนที่กำหนดไว้

บุญชม ศรีสะอาด (2537 อ้างถึงใน พระไพโรจน์ จิตตฺนุโต, 2554, หน้า 15)

ได้นำเอาวิธีการเชิงระบบตามตัวแบบข้างต้นมาอธิบายขั้นตอนของระบบการเรียนการสอนไว้ดังนี้

ตัวป้อน (Input)

ตัวป้อน หรือปัจจัยนำเข้าระบบ คือส่วนประกอบต่าง ๆ ที่นำเข้าสู่ระบบ ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร สิ่งอำนวยความสะดวก

ผู้สอน หรือ ครู เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ซึ่งขึ้น อยู่กับคุณ ลักษณะหลายประการ ได้แก่ คุณลักษณะด้านพุทธิ พิสัย เช่น ความรู้ ความสามารถ ความรู้จำแนกเป็นความรู้ในเนื้อหาสาระที่สอน ความรู้ในเทคนิคการสอนต่าง ๆ ความรู้ในสภาวะแวดล้อมอื่น ๆ ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะด้านจิตพิสัย เช่น ความตั้งใจในการสอน ฯลฯ

ผู้เรียน ผู้เรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในระบบการเรียนการสอน ซึ่งจะบรรลุผลสำเร็จ ได้ย่อมขึ้น อยู่กับคุณลักษณะของผู้เรียนหลายประการ เช่น ความถนัด ความรู้พื้นฐานเดิม ความพร้อม ความสนใจและความพากเพียรในการเรียน ทักษะในการเรียนรู้ ความสามารถในการเข้าใจสิ่งที่เรียน ฯลฯ

หลักสูตร หลักสูตรเป็นองค์ประกอบหลักที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ หลักสูตรประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐาน ประการ คือ วัตถุประสงค์การเรียนรู้เนื้อหาสาระที่เรียนกิจกรรมการเรียนการสอน รวมวิธีสอนและสื่อการเรียนการสอน และการประเมินผล

สิ่งอำนวยความสะดวก อาจเรียกอีกอย่างว่า “สิ่งแวดล้อมการเรียน” เช่น ห้องเรียน หรือสถานที่เรียน ซึ่งประกอบด้วย โต๊ะ เก้าอี้ แสงสว่าง อุณหภูมิ กระดานดำ ฯลฯ

กระบวนการ (Process) กระบวนการในระบบการเรียนการสอนก็คือการดำเนินการสอน ซึ่งเป็นการนำเอาตัวป้อน ซึ่งเป็นวัตถุดิบในระบบมาดำเนินการเพื่อให้เกิดผลผลิตตามที่ต้องการ ในการดำเนินการสอนอาจมีกิจกรรมต่าง ๆ หลายกิจกรรม ได้แก่ การตรวจสอบและเสริมพื้นฐาน การสร้างความพร้อมในการเรียน การใช้เทคนิคการสอนต่าง ๆ ในการใช้กิจกรรม

การตรวจสอบและพื้นฐาน เป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้สอนรู้จักผู้เรียน และได้ขอสนทนที่นำมาใช้ช่วยเหลือผู้เรียนที่ยังขาดพื้นฐานที่จำเป็นก่อนเรียน ให้ได้มีพื้นฐานที่พร้อมที่จะเรียน โดยไม่มีปัญหาใด ๆ ซึ่งถ้าหากไม่ได้รับการช่วยเหลือดังกล่าว ผู้เรียนอาจเรียนไม่รู้เรื่องทำให้ขาดความสนใจในการเรียนเรื่องนั้น และประสบการณ์ล้มเหลวในการเรียน ส่งผลในการเรียนในเรื่องต่อ ๆ มามีปัญหาโดยตลอด การตรวจสอบ อาจทำได้โดยการซักถามให้ผู้เรียนคิดตอบคำถามที่ใช้ถามจะเป็นเรื่องที่เป็นพื้นฐานสำคัญต่อการเรียนในเรื่องที่จะดำเนินการสอนแต่วิธีที่คิดว่านี่คือ ใช้แบบทดสอบวัดความรู้พื้นฐานของผู้เรียนทุกคนแล้วทำการเสริมพื้นฐานสำหรับผู้ที่มีปัญหา ซึ่งมีหลายวิธี วิธีที่ง่ายและใช้เวลาไม่มากนัก ก็คือ การเฉลยคำตอบของข้อสอบทุก ข้อ โดยใช้วิธีอภิปรายและซักถามคำตอบจากผู้เรียน การตรวจสอบและเสริมพื้นฐาน และทำครั้งเดียวในชั่วโมงแรกที่พบผู้เรียน

การสร้างความพร้อมในการเรียน เมื่อเริ่มชั่วโมงเรียน โดยทั่วไปแล้ว จะมีผู้เรียนที่ยังไม่พร้อมที่จะเรียน เช่น พุดคุยกัน คิดถึงเรื่องอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาที่เรียน ฯลฯ ถ้าผู้สอน

เริ่มบรรยายไปเรื่อย ๆ อาจไม่ได้ผลตามที่ต้องการ โดยเฉพาะในช่วงต้นชั่วโมงนั้น

จึงควรดึงความสนใจของผู้เรียนให้เข้าสู่การเรียนรู้ โดยเร็ว ซึ่งทำได้หลายวิธี เช่น

1. ใช้คำถาม ถามนำให้ผู้เรียนคิด ตอบ โดยถามในเรื่องที่เกี่ยวกับการเรียนเรื่องนั้น

ถามเหตุการณ์ปัจจุบัน ข่าวกถามให้ระลึกถึงสิ่งที่เรียนไปแล้วในชั่วโมงก่อน ฯลฯ

2. ใช้สื่อทัศนูปกรณ์ช่วยเร้าความสนใจ เช่น ให้ฟังเทป ให้ดูวีดิทัศน์ ภาพ แผนภูมิ

ของจริง ฯลฯ

3. ยกเรื่องที่เกี่ยวข้องที่น่าสนใจมาเล่า นำเข้าสู่บทเรียน

ในการสร้างความพร้อมไม่ควรใช้เวลามากเกินไป น่าจะใช้เวลาไม่เกินนาที และทำทุกครั้งที่สอน เมื่อพบว่าผู้เรียนยังไม่พร้อม หรือเห็นว่าทำแล้วจะบังเกิดผลดีขึ้น

การใช้เทคนิคการสอนต่าง ๆ วิธีสอนแต่ละวิธีหรือรูปแบบการสอนแต่ละรูปแบบ จะมีกิจกรรมต่าง ๆ แตกต่างกันไป บางวิธีจะมีกิจกรรมเดียว บางวิธีมีหลายกิจกรรม ผู้สอน ควรพิจารณากิจกรรมต่าง ๆ ที่จะเสริมกับวิธีสอน

ผลผลิต (Output)

ผลผลิตคือผลที่เกิดขึ้นในระบบซึ่งเป็นเป้าหมายปลายทางของระบบ สำหรับระบบ การเรียนการสอนผลผลิตที่ต้องการก็คือการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนไปในทางที่พึงประสงค์ เป็นการพัฒนาที่ดีในด้านพุทธิพิสัย (Cognitive) จิตพิสัย (Effective) และทักษะพิสัย (Psychomotor)

ผลด้านพุทธิพิสัย ก็คือผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่เรียน สามารถ คิดเปรียบเทียบโยงความสัมพันธ์หรือที่เรียกว่าคิดวิเคราะห์ สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ สามารถใช้วิจารณญาณตัดสินใจตัดสินใจ ตัดสินลงสรุปชี้ขาด ประเมินค่าได้ สามารถคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้มีสิ่งใหม่ เกิดขึ้นได้ เป็นต้น

ผลด้านจิตพิสัย ก็คือผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีที่เหมาะสม เช่น มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ต่อวิชา เรียน ต่อเพื่อน ๆ ต่อชุมชน ต่อประเทศชาติ มีความสนใจในสิ่งที่เรียน มีค่านิยมที่เหมาะสม เป็นต้น

ผลด้านทักษะพิสัย ก็คือผู้เรียนมี ความคล่องแคล่ว ชำนิชำนาญ ในทางการเคลื่อนไหว ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น การใช้มือ ใช้สายตา ฯลฯ ทักษะด้านพิมพ์ดีด เล่นดนตรี เล่น กีฬา ทักษะในการสร้างผลผลิต ด้านศิลปะ หัตถกรรม การช่าง อุตสาหกรรมเกษตร เป็นต้น

การติดตาม ประเมินผล และปรับปรุง

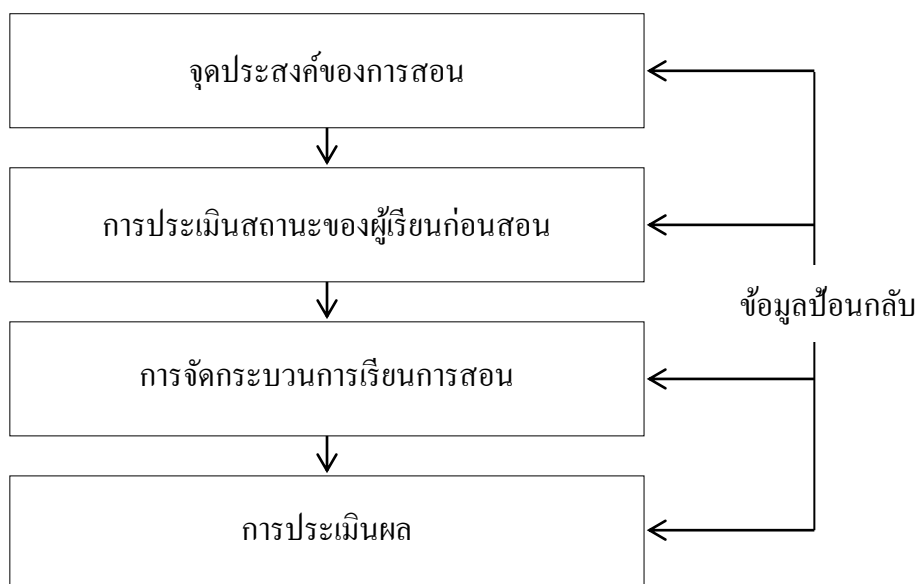
เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนจะต้องพิจารณาองค์ ประกอบต่าง ๆ ทั้งหมดในระบบ โดยพิจารณาผลผลิตว่าได้ผลเป็นไปดั่งที่มุ่งหวังไว้หรือไม่ มี จุดบกพร่องในส่วนใดที่จะต้องแก้ไข ปรับปรุง

ได้มีนักวิชาการจำนวนมากพยายามออกแบบระบบการเรียนการสอนเพื่อนำไปพัฒนาการเรียนการสอนจริง ซึ่งในที่นี้ ผู้วิจัยขอเสนอระบบการเรียนการสอนของนักวิชาการที่ คาดว่า จะเหมาะสมในการประกอบการวิจัย

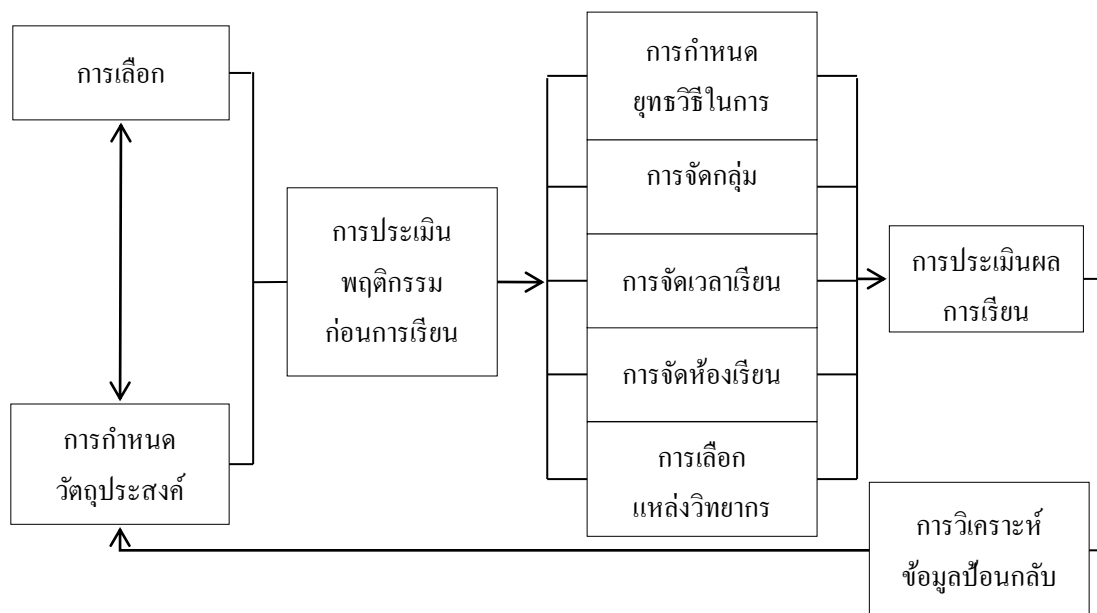
ระบบการเรียนการสอนของ Glaser (1965 อ้างถึงใน พระไพโรเวศน์ จิตตทนต์, 2554, หน้า 17) มีความคล้ายคลึงกับระบบของไทเลอร์มาก แต่มีองค์ประกอบมากกว่า คือ 1) จุดประสงค์ของการสอน 2) การประเมินสถานะของผู้เรียนก่อนสอน 3) การจัดกระบวนการเรียนการสอน 4) การประเมินผลการเรียนการสอน และ 5) ข้อมูลป้อนกลับ

ระบบการเรียนการสอนของเกลเซอร์ มีลักษณะดังแสดงในแผนภาพที่ ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 5 ระบบการเรียนการสอนของเกลเซอร์ (Glaser, 1965 อ้างถึงใน พระไพโรเวศน์ จิตตทนต์, 2554, หน้า 17)

ระบบการเรียนการสอนของ Gerlach and Dly (1971 อ้างถึงใน พระไพโรเวศน์ จิตตทนต์, 2554, หน้า 18) ได้จัดขั้นตอนสำคัญ ๆ ของการจัดการเรียนการสอนไว้ 6 ส่วนด้วยกัน คือ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ 2) การเลือกเนื้อหาวิชา 3) การประเมินพฤติกรรมก่อนการเรียน 4) การดำเนินการสอนซึ่งครอบคลุมการพิจารณาวิถีการสอน การจัดกลุ่มผู้เรียน การจัดห้องเรียน การจัดเวลาเรียน และการเลือกแหล่งวิทยากร 5) การประเมินผลการเรียน และ 6) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อป้อนกลับไปใช้ในการปรับปรุงส่วนต่าง ๆ ของระบบ

ภาพที่ 6 ระบบการเรียนการสอนของเกอร์ลัคและดีลย (Gerlach & Dly, 1971 อ้างถึงใน พระไพโรเวศน์ จิตตฺตฺนุโธ, 2554, หน้า 18)

หลักการพื้นฐานของการเรียนการสอน

การเรียนการสอนมีผู้สอนและผู้เรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญดังกล่าวแต่ในองค์ประกอบนั้น ก็ย่อมมีความแตกต่างระหว่างบุคคลและกิจกรรมที่จัดขึ้นมา ดังนั้น การดำเนินงานเพื่อจัดการเรียนการสอน จึงจำเป็นต้องมีหลักการพื้นฐานเป็นเครื่องกำหนดทิศทาง เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามเป้าหมายที่หลักสูตรต้องการ

ชัยงค์ พรหมวงศ์ (2525 อ้างถึงใน พระไพโรเวศน์ จิตตฺตฺนุโธ, 2554, หน้า 18-19) กล่าวถึง หลักการพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนไว้ประการใหญ่ ดังนี้

1. หลักการเตรียมความพร้อมพื้นฐาน ได้แก่ การเตรียมความพร้อมที่จะทำให้การเรียนการสอนมีคุณภาพ ได้แก่ การมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนดี การมีทักษะการสอนดี และมีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรที่จะสอนอย่างดี

นอกจากนั้น สุพิน บุญชูวงศ์ (ม.ป.ป. อ้างถึงใน พระไพโรเวศน์ จิตตฺตฺนุโธ, 2554, หน้า 18) ยังเสนอว่า ผู้สอนควรมีความรู้เรื่องปรัชญาการศึกษา ซึ่งสรุปแนวความคิดของปรัชญาการศึกษาได้ แนวคิด ดังนี้

1. ปรัชญาสาระนิยม เป็นปรัชญาการศึกษาที่มุ่งเน้นการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาเป็นแก่นเป็นหลักของความรู้ ในด้านทักษะก็มุ่งฝึกทักษะที่จำเป็นต่อการแสวงหาความรู้ การเรียนการสอนจะ

เน้นผู้สอนเป็นจุดศูนย์กลาง โดยใช้วิธีสอนที่จะทำให้การถ่ายทอดวิชาการเป็นไปอย่างมีระเบียบ การวัดผลจะวัดความสามารถทางวิชาการเป็นสำคัญ

2. ปรัชญาสัจนิยม มีแนวความคิดคล้ายปรัชญาสาระนิยม แต่เน้นการใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล มากกว่าการยอมรับด้วยความศรัทธาแบบปรัชญาสาระนิยม ด้านการเรียนการสอนจะใช้วิธีสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนเรียนด้วยการทดลอง พิสูจน์และปฏิบัติมากขึ้น ไม่ใช่เรียนจากการท่องจำ หรือฟังคำบรรยายอย่างเดียว

3. ปรัชญาพัฒนาการนิยม เป็นปรัชญาที่นำแนวคิดทางจิตวิทยามาใช้ประกอบการเรียนการสอนมากขึ้น โดยคำนึงถึงการพัฒนาบุคคลทุกด้าน และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การสอนมุ่งให้ผู้เรียนเรียนด้วยการปฏิบัติด้วยตนเอง โดยผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะแนวทางหรือจัดสถานการณ์

4. ปรัชญาปฏิรูปนิยม เป็นแนวความคิดคล้ายปรัชญาพัฒนาการนิยม แต่มีจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนที่กว้างไกลกว่า ไม่มุ่งพัฒนาตัวผู้เรียนเท่านั้น แต่พัฒนาให้สอดคล้องกับความจำเป็นและความต้องการของสังคม มุ่งปฏิรูปสังคมให้เป็นสังคมแบบประชาธิปไตย

5. ปรัชญาสภาวะนิยม ปรัชญานี้มุ่งให้อิสระทางแนวคิดและการตัดสินใจแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัว ให้เข้ากับสภาวะของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ถือว่าเนื้อหาวิชามิใช่สิ่งสำคัญเป็นเพียงเครื่องมือที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนเท่านั้น ส่วนการเรียนการสอนยึดตามแนวปรัชญาพัฒนาการนิยมและปฏิรูปนิยม

2. หลักการวางแผนและการเตรียมการสอน เป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการเรียนการสอนซึ่งต้องให้เกิดคุณภาพสูงสุด ผู้สอนจึงควรวางแผนและเตรียมการตามหลักการสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

2.1 ต้องเขียนแผนการสอนที่ครอบคลุมชื่อเรื่องที่จะสอน หัวเรื่อง กำหนดความคิดรวบยอด จุดประสงค์ กิจกรรมการเรียน สื่อการสอนและการประเมินผล

2.2 ต้องการวางแผนผลิตหรือจัดหาสาระที่จะสอน ตามหัวเรื่องและความคิดรวบยอด จุดประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ในแผนการสอน

2.3 ต้องมีการวางแผนผลิตหรือจัดหาสื่อการสอนเพื่อใช้ในกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน

2.4 ต้องเตรียมแบบทดสอบสำหรับให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน

2.5 ต้อง “ซ้อม” สอนเพื่อจัดลำดับขั้นการสอนให้ตนเองแน่ใจว่าจะสอนผู้เรียนได้ดี และมีประสิทธิภาพ

3. หลักการใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ เป็นการนำเอาทฤษฎีต่าง ๆ ในศาสตร์หลักจิตวิทยาการเรียนรู้มาใช้ และช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อจะช่วยสร้างสภาพการณ์ หรือ ประสพการณ์ที่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรม หรือเกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น เพิ่มมากขึ้น

พรรณิ ข. เจนจิต (2528 อ้างถึงใน พระไพโรเวศน์ จิตตทนต์, 2554, หน้า 20) กล่าวถึง ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีพฤติกรรม (Behaviorism) ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่า พฤติกรรมและปฏิกิริยาตอบสนองของคนเรานั้นเกิดขึ้นเนื่องจากสิ่งเร้า ฉะนั้นการสอนจึงจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์การสอน และการวางเงื่อนไขต่าง ๆ ของผู้เรียน ให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ตั้งใจเรียน และ แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ตามที่เรากำลังต้องการ เช่น ผู้สอนให้รางวัล ได้แก่ คะแนนเป็นเงื่อนไขกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจ ตั้งใจ ขยันหมั่นเพียรในการเรียนการทำงานและการปฏิบัติตนให้ดี

2. ทฤษฎีมนุษยนิยม (Humanism) ทฤษฎีนี้เชื่อว่า เราจะเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ไปสู่จุดหมายสูงสุดได้เมื่อบุคคลนั้นมีเสรีภาพ จากหลักนี้ จึงทำให้จัดการเรียนการสอนเน้น การให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูไม่ใช่ผู้สอน โดยตรง แต่เป็นผู้อำนวยความสะดวก จัดสภาพการณ์ที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

3. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitivism) ทฤษฎีนี้ มีความคิดว่าเด็กสามารถที่จะคิดอย่างมีเหตุผลกับสิ่งที่เป็นนามธรรม สามารถตั้งสมมติฐานอย่างสมเหตุ สมผลและสามารถที่จะตั้งกฎเกณฑ์และแก้ปัญหา ดังนั้นวิธีการสอนที่ดีที่สุดคือ เด็กควรจะได้รับเลือก ประสพการณ์ เรียนเอง การจัดการเรียนการสอนจึงจัดให้มีศูนย์กลางกิจกรรมต่าง ๆ เปิดโอกาสให้เด็กได้มีโอกาสเลือกหาวิธีที่ดี คือ เปิดโอกาสให้เด็กได้อธิบายเกี่ยวกับความคิดนั้น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสิ่งที่เป็นนามธรรม ซึ่งจะช่วยให้ครูเข้าใจความคิดต่าง ๆ ของเด็กได้ดี นอกจากนั้น

อาภรณ์ ใจเที่ยง (ม.ป.ป. อ้างถึงใน พระไพโรเวศน์ จิตตทนต์, 2554, หน้า 18) ได้ประมวลหลักการสำคัญของการจัดการเรียนการสอนไว้ ช่วงดังนี้

1. ก่อนการสอน ผู้สอนต้องเตรียมการสอนในหัวข้อต่อไปนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตร คู่มือครู และเอกสารประกอบการสอนต่าง ๆ เพื่อช่วยในการจัดทำแผนการสอน

1.2 ศึกษาผู้เรียนให้ทราบถึงความรู้พื้นฐาน ประสพการณ์เดิม ความสามารถ ความสนใจ ฯลฯ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการเตรียมการสอน

1.3 เขียนแผนการสอนให้มีครบทุกข้อ ได้แก่

1.3.1 จุดประสงค์การสอน

- 1.3.2 เนื้อหาสาระสำคัญของบทเรียน
  - 1.3.3 วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
  - 1.3.4 สื่อการเรียนการสอน
  - 1.3.5 การวัดผลประเมินผล
- 1.4 เตรียมสื่อการเรียนการสอน เอกสารหรือ ข้อทดสอบ ตลอดจนสิ่งที่เอื้ออำนวยความสะดวกต่าง ๆ ไว้ให้พร้อมก่อนเสมอ
2. ขณะสอน ผู้สอนดำเนินการสอนโดยคำนึงถึงข้อต่อไปนี้
    - 2.1 ให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนที่วางไว้ในแผนการสอน
    - 2.2 ใช้ทักษะการสอนที่เหมาะสม เช่น การอธิบาย การใช้วาจา กิริยา ท่าทาง การเขียน กระดานดำ ฯลฯ
    - 2.3 ใช้เทคนิควิธีสอนที่ส่งเสริมการเรียนการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด โดยใช้วิธีสอนหลายรูปแบบและดำเนินการสอนอย่างเป็นกระบวนการ
    - 2.4 เน้นการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง
    - 2.5 ใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับบทเรียนและส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
    - 2.6 ใช้หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ให้ถูกต้อง เช่น การเสริมกำลังใจ การจูงใจ การฝึกหัด การให้งานตามความสามารถ ความถนัดของแต่ละบุคคล การสอนจากง่ายไปหายาก ฯลฯ
    - 2.7 สร้างบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งด้านวัตถุและด้านจิตใจ เช่น ห้องเรียน สะอาด สว่าง กว้างขวาง ครูผู้สอนใจดี ไม่เข้มงวดดุคั้น ฯลฯ
    - 2.8 จัดวิธีการวัดผลประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์
3. หลังการสอน ผู้สอนควรดำเนินการดังนี้
    - 3.1 พิจารณาผลการเรียนการสอนว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ บรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด ถ้ามีเพียงส่วนน้อยที่ไม่บรรลุ ควรได้จัดสอนซ่อมเสริมให้ แต่ถ้าผู้เรียนจำนวนมากที่ไม่บรรลุ แสดงว่าการสอนตลอดจนการวางแผนการสอน มีข้อบกพร่องที่ต้องปรับปรุงแก้ไข
    - 3.2 ปรับปรุงแก้ไขโดยหาสาเหตุที่เกิดข้อบกพร่อง แล้วแก้ไขจุดบกพร่องนั้น
- หลักพื้นฐานในการสอนทั้ง ข้อนี้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้สอน ถ้าผู้สอนมี หลักการเหล่านี้เป็นพื้นฐานและได้ใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติจริง ย่อมช่วยให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์

ลักษณะของการเรียนการสอนที่ดี

เมื่อพิจารณาถึงหลักการพื้นฐานของการเรียนการสอนจากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้เขียนได้ประมวลมาเป็นลักษณะการเรียนการสอนที่ดี ซึ่งจากการค้นคว้าผลงานของ สุพิน บุญชูวงศ์, อารมณ์ ใจเที่ยง, กาญจนา บุญรัมย์ และบัญญัติ ชำนาญกิจ (ม.ป.ป. อ้างถึงใน พระไพโรเวศน์ จิตตทนฺโต, 2554, หน้า 22) ได้เนื้อหาที่สอดคล้องกันดังต่อไปนี้

1. มีการเตรียมการเป็นอย่างดีครบองค์ประกอบของการเรียนการสอน เช่น การตั้งจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อ การวัดประเมินผล
2. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ ในหลักสูตรโดยใช้กิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสม
3. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ความคิด แก้ปัญหา วิเคราะห์ วิจัยและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องมีทักษะกระบวนการ
4. มีการส่งเสริมผู้เรียนด้วยการกระทำกิจกรรมด้วยตนเองมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้วยตนเอง มีส่วนร่วมในกิจกรรมซึ่งถือว่าเป็นประสบการณ์ตรง จะทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น
5. มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำงานเป็นกลุ่ม เป็นการฝึกให้รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนและยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
6. มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดอยู่เสมอ โดยการซักถาม ตั้งปัญหา ให้แสดงความคิดเห็น หาเหตุผล คิดเปรียบเทียบ คิดหาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ หรือให้คิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ไม่ลอกเลียนแบบใคร
7. มีการจัดกิจกรรมที่เร้าความสนใจ โดยใช้สื่อการเรียนการสอน ใช้คำถามกระตุ้นให้คิด หรือสร้างแรงจูงใจ เช่น การให้รางวัล การชมเชย การสอบ การแข่งขัน การให้คะแนนหรือเครื่องหมายแสดงการกระทำดี
8. มีการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนที่มีบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ และบรรยากาศแบบประชาธิปไตย โดยให้ผู้เรียนมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น การทำงานฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามฝึกการทำงานตามระบบกลุ่ม ฝึกระเบียบวินัยในตนเอง

จากลักษณะของการเรียนการสอนดังกล่าว ในฐานะของบทบาทผู้สอนซึ่งเป็นผู้ดำเนินการวางแผนเพื่อให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด จึงควรคำนึงถึงแนวคิด สำคัญเกี่ยวกับ “หลักการสอน” ซึ่งเป็นหัวใจของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของทุกระดับชั้นทุกวิชา หรือแม้กระทั่งการจัดการเรียนการสอนนอกระบบสถาบันการศึกษาก็ตาม

แนวคิดของ ชูศรี สะพรั่ง (2549, หน้า 6-7) ซึ่งนำเสนอการจัดการเรียนการสอน 6 ด้าน ได้แก่

1. ด้านหลักสูตร หมายถึง โครงสร้างหลักสูตร จำนวนรายวิชา จำนวนหน่วยกิต ในแต่ละรายวิชา เนื้อหาสาระของแต่ละรายวิชา การจัดเนื้อหาสาระของรายวิชาการเรียงลำดับ รายวิชาที่ง่ายไปสู่รายวิชาที่ยาก รวมทั้งความทันสมัยตามสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม
  2. ด้านอาจารย์ผู้สอน หมายถึง การปฏิบัติตนของผู้ที่ถ่ายทอดความรู้ ในด้านความรู้ และประสบการณ์ของผู้สอน ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ของผู้สอน การใช้เทคนิคการสอน การลงมือปฏิบัติจริง รวมถึงบุคลิกภาพของผู้สอน ได้แก่ ความเชื่อมั่นในตนเอง มีความยุติธรรม มีคุณธรรม และมีการแสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา
  3. ด้านวิธีการสอน หมายถึง วิธีการที่ผู้สอนนำมาใช้ดำเนินการในการเรียนการสอน เช่น การถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน โดยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การบรรยาย การฝึกปฏิบัติ การให้ผู้เรียนวิจารณ์งาน การให้ผู้เรียนออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน
  4. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ได้แก่ การแสดงผลงานทางด้านศิลปะและดนตรี ทั้งในและนอกสถานที่ การศึกษาดูงานนอกสถานที่ รวมถึงการเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้
  5. ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน หมายถึง การจัดสถานที่ สื่อ และอุปกรณ์การสอนให้มีความเพียงพอ ทันสมัย เอื้อต่อการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องซ้อมดนตรี อุปกรณ์ในการเรียนศิลปะ เครื่องดนตรี ให้เพียงพอต่อจำนวนนิสิต
  6. ด้านการวัดและประเมินผล หมายถึง กระบวนการวัดและประเมินผลการเรียน ในแต่ละสาขาวิชา ในด้านวิธีการวัดและประเมินผล และเกณฑ์ในการวัดและประเมินผล
- แนวคิดของ นันทน์กัศ มิครุฑ และจี๊ด กำประเสริฐ (2552) ซึ่งนำเสนอการจัดการเรียนการสอน 5 ด้าน ได้แก่

1. ด้านหลักสูตร หมายถึง เนื้อหารายวิชาในหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ซึ่งมหาวิทยาลัยรามคำแหง จัดให้นักศึกษาให้มีความรู้ ประสบการณ์ เพิ่มพูนทักษะความสนใจ เพื่อนำองค์ความรู้ไปใช้ในงานอาชีพ และสังคม
2. ด้านอาจารย์ หมายถึง อาจารย์ผู้ทำหน้าที่สอน และถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ และกิจกรรม ในหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ในสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติส่วนภูมิภาค

3. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง วิธีการสอนของอาจารย์ผู้สอนการเลือกใช้วิธีสอน การนำสื่อเทคโนโลยีช่วยในการสอน และวิธีการนำเสนอโดยสื่อรวมทั้งการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนและการทำกิจกรรมกลุ่ม

4. ด้านการประเมินผล หมายถึง การนำผลที่ได้จากการทดสอบหรือการวัดผลความรู้และกิจกรรมอื่น ๆ มาลงสรุปเพื่อพิจารณาความเหมาะสม และกำหนดคุณค่าของพฤติกรรม คือ ผลการเรียนรู้ และกิจกรรมนั้น ๆ นำมาสรุปว่านักศึกษามีคุณภาพเป็นอย่างไรตามเกณฑ์ที่กำหนด

5. ด้านปัจจัยเกื้อหนุน หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย อาคารเรียน ห้องเรียน ห้องสมุด คอมพิวเตอร์ สื่อโสตทัศนูปกรณ์ โรงอาหาร ห้องน้ำ และสิ่งแวดล้อมโดยทั่วไปของสถานที่เรียน

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอน คือ การจัดแผนการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนโดยผู้สอนเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ การเสริมทักษะ เพิ่มความสามารถ ไปสู่ผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตรงตามวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอน

ด้านหลักสูตร

ความหมายของหลักสูตร

นักการศึกษาได้ให้ความหมายคำว่า “หลักสูตร” ไว้ เช่น Saylor and Alexander (1959 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 13) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง บรรดาความพยายามทั้งหมดของสถานศึกษาในการที่จะก่อให้เกิดผลของการเรียนที่สถานศึกษาพึงปรารถนาทั้งในสถานการณ์ภายในและภายนอกสถานศึกษา และ รุจิร ภู่อาระ (2545 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 13) ได้ให้คำนิยามของหลักสูตร หมายถึง สิ่งที่ใช้สอนในสถานศึกษา ชุดวิชาที่เรียน (Set of subjects) เนื้อหา (Content) โปรแกรมการเรียน (Program of studies) ชุดของสิ่งที่ใช้ในการเรียนการสอน (Set of materials) ลำดับของกระบวนวิชา (Sequence of courses) จุดประสงค์ที่นำไปปฏิบัติ (Performance objectives) กระบวนวิชาที่ศึกษา (Course of study) ทุกสิ่งๆ ที่ดำเนินการในสถานศึกษา รวมทั้งกิจกรรมนอกห้องเรียน การแนะแนว และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสิ่งๆ ที่สอนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาที่สถานศึกษาเป็นผู้จัด ทุกสิ่งๆ ที่กำหนดขึ้น โดยบุคคลในสถานศึกษาลำดับของกิจกรรมในสถานศึกษาที่ดำเนินการ โดยผู้เรียน และประสบการณ์ของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งเกิดจากระบบการจัดการของสถานศึกษา

ส่วน พิสิฐ เมธาภัทร และธีระพล เมธิกุล (2531 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 13) ได้ให้ความหมายของหลักสูตร หมายถึง การศึกษาจุดมุ่งหมายของการศึกษา ความเข้าใจ ในจุดประสงค์รายวิชา ตลอดจนการเลือกเนื้อหาให้เหมาะสมสอดคล้องกับท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้อง กับ สุมิตร คุณากร (2523 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 13) กล่าวถึงหลักสูตรว่า หมายถึง ความมุ่งหมาย เนื้อหา วิชาที่สอน กิจกรรมประกอบการเรียนการสอน และการประเมินไว้ อย่างกว้าง ๆ มีลักษณะยืดหยุ่นได้ เพื่อความสะดวกแก่การนำไปปรับปรุงใช้ให้เข้ากับท้องถิ่น หรือสถานศึกษา และ อรจิรัช ณะแก้วทุ่ง (2543 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 13) ได้ให้ คำนิยามคำว่าหลักสูตร ไว้ได้ดังนี้ หลักสูตร คือ เนื้อหาการเรียนการสอน มวลประสบการณ์ที่จะ ให้แก่ผู้เรียน กิจกรรมการเรียน การสอน แนวทางที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมาย และ รายละเอียดของลักษณะรายวิชาที่ประกอบด้วยเนื้อหาการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ สังัด อุทรานันท์ (2532 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 13) ได้ให้คำนิยามคำว่า หลักสูตร ไว้ 8 แนวทางด้วยกัน คือ รายวิชาหรือเนื้อหาสาระที่ใช้งาน มวลประสบการณ์ที่สถานศึกษาจัดให้ แก่ผู้เรียน กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อกลางหรือวิถีทางที่จะนำผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทาง ข้อผูกพันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สิ่งที่สังคมคาดหวังหรือมุ่งหวัง จะให้ผู้เรียนได้รับ กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ผู้สอน และสิ่งแวดล้อมทางการเรียน รวมไปถึงกิจกรรมทั้งนอกห้องเรียนหรือกิจกรรมนอกหลักสูตร

นอกจากนี้ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2521 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 14) ได้ให้ ความหมายของหลักสูตรไว้ 4 ประการ คือ

1. รายการที่ทางสถานศึกษากำหนดสอน รวมทั้งวัสดุ หลักสูตร
2. รายวิชาที่สอนให้กับผู้เรียน
3. รายวิชาที่ทางสถานศึกษาเปิดสอน
4. การวางแผนจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ซึ่งทางสถานศึกษาจัดเสนอ

Good (1973 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 14) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการ คือ

1. หลักสูตร คือ เนื้อหาวิชาที่จัดไว้เป็นระบบ ให้ผู้เรียนได้ศึกษา เช่น หลักสูตร

สังคมศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษา

2. หลักสูตร คือ คำโครงทั่วไปของเนื้อหาหรือสิ่งเฉพาะที่ต้องสอนซึ่งสถานศึกษา จัดให้แก่ ผู้เรียน เพื่อให้มีความรู้จบชั้น หรือให้รับประกาศนียบัตร เพื่อให้สามารถเข้าเรียนต่อ ในทางอาชีพต่อไป

3. หลักสูตร คือ กลุ่มวิชาและการจัดประสบการณ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้เรียนได้เล่าเรียนภายใต้การแนะนำของสถานศึกษาและสถาบันการศึกษา

ชูศรี สะพรั่ง (2549, หน้า 24) หลักสูตร เป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา ความมุ่งหมายของเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่บรรจุอยู่ในหลักสูตร ผู้เรียนต้องเรียนให้ครบตามที่กำหนดไว้ อันจะส่งผลให้เกิดประโยชน์อันสูงสุดกับผู้เรียน

นันทน์ภัส มีครุฑ และจิต กำประเสริฐ (2552, หน้า 19) หลักสูตร คือ มวลเนื้อหาสาระความรู้ ประสบการณ์ กระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถาบันการศึกษาจัดให้แก่ผู้เรียน โดยมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู นักเรียน และสิ่งแวดล้อมทางการเรียน รวมทั้งการประเมินผลว่าผู้สำเร็จการศึกษามีคุณสมบัติ หรือ ได้รับความรู้ตามวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรกำหนดหรือไม่ หลักสูตรที่มีคุณสมบัติที่ดี จะต้องมึเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับสถานการณ์ มีความทันสมัย บุคคลทุกฝ่ายในสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้เป็นรายบุคคลตามความถนัดและความสนใจ นอกจากนี้จะต้องมีการประเมินหลักสูตรเป็นระยะ ๆ เพื่อนำผลมาปรับปรุง หรือพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ความสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตรเป็นหัวใจของการจัดการอุดมศึกษา หลักสูตรอุดมศึกษามีความหมายที่แตกต่างจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรเป็นตัวแทนของโปรแกรมการศึกษาสามารถเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงสภาพการจัดดำเนินการของแต่ละสถาบัน ปทีป เมธาคุณวุฒิ (2544 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 14) และสุนีย์ ภูพันธ์ (2546 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 14) ได้กล่าวไว้ในลักษณะเดียวกันว่า ในการจัดการศึกษาที่จะบรรลุเป้าหมายได้นั้นต้องอาศัยหลักสูตรเป็นเครื่องมือนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย ถ้าปราศจากหลักสูตร การจัดการศึกษา จะไม่มีวันสำเร็จจุดลงไปตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ได้ หลักสูตรจึงเปรียบเสมือนหัวใจสำคัญของการศึกษา ซึ่ง โจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 14) ได้กล่าวว่า การที่จะทราบว่าการศึกษาในระดับต่าง ๆ จะดีหรือไม่ดีสามารถศึกษาได้จากหลักสูตรการศึกษาระดับนั้น ๆ ของประเทศ เพราะหลักสูตรเป็นเครื่องมือในการปรับจุดมุ่งหมายและนโยบายทางการศึกษาของชาติเข้าสู่การปฏิบัติในสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 14-15) ได้ให้ความสำคัญของหลักสูตร ไว้ดังนี้

1. หลักสูตรเป็นเสมือนเป้าหมายลอมพลเมืองให้มีคุณภาพ
2. หลักสูตรเป็นมาตรฐานของการจัดการศึกษา

3. หลักสูตรเป็นโครงการและแนวทางในการให้การศึกษา
4. ในระดับสถานศึกษาหลักสูตรให้แนวปฏิบัติแก่ผู้สอน
5. หลักสูตรเป็นแนวทางในการส่งเสริมความเจริญงอกงามและพัฒนาการของผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา
6. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดแนวทางในการจัดประสบการณ์ว่า ผู้เรียนและสังคมควรได้รับสิ่งใดบ้างที่เป็นประโยชน์แก่เด็กโดยตรง
7. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดว่า เนื้อหาวิชาอะไรบ้างที่ช่วยให้ผู้เรียนมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างราบรื่น เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม
8. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดว่า วิธีการดำเนินชีวิตของผู้เรียนให้เป็นไปได้ด้วยความราบรื่นและผาสุกเป็นอย่างไร
9. หลักสูตรย่อมทำนายลักษณะของสังคมในอนาคตว่าเป็นเช่นไร
10. หลักสูตรย่อมกำหนดแนวทางความรู้ ความสามารถ ความประพฤติ ทักษะ และเจตคติของผู้เรียนในอันที่จะอยู่ร่วมในสังคม และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและชาติบ้านเมือง

ลักษณะของหลักสูตรที่ดี

หลักสูตรเป็นแนวทางสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ลักษณะของหลักสูตรที่ดีจะนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และเกิดสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา หลักสูตรที่ดีควรมีลักษณะดังนี้ (ลูนิย์ ภูพันธ์, 2546 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 15-16)

1. ตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษา
2. ตรงตามลักษณะของพัฒนาการของผู้เรียนในวัยต่าง ๆ
3. ตรงตามลักษณะวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและเอกลักษณ์ของชาติ
4. มีเนื้อหาสาระของเรื่องที่สอนบริบูรณ์เพียงพอที่ช่วยให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และมีพัฒนาการในทุกด้าน
5. สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน คือ จัดวิชาทักษะ และวิชาเนื้อหาให้เหมาะสมกัน ในอันที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเจริญงอกงามทุกด้าน
6. หลักสูตรที่ดี ควรสำเร็จขึ้นด้วยความร่วมมือของทุกฝ่าย เพื่อให้ได้ผลดีควรจัดทำเป็นรูปคณะกรรมการ
7. หลักสูตรที่ดี ต้องยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมกับสภาพการณ์ต่าง ๆ เช่น ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ความเป็นอยู่ การดำรงชีวิต และทรัพยากรธรรมชาติ

ความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมอันแสดงลักษณะของสังคม ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ ความเปลี่ยนแปลงทางปรัชญาการศึกษา ทางจิตวิทยา ในจุดประสงค์ของการศึกษา ซึ่งมุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีสติการแห่งตน มีมนุษยสัมพันธ์ มีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ ความรับผิดชอบ ในฐานะพลเมืองที่ดี วัฒนาการทางด้านอุตสาหกรรม ระบบการปกครอง และภาวะความเป็นอยู่ของสังคมที่เปลี่ยนไป การบริหารการศึกษา อุปกรณ์โสตทัศนศึกษา และวิธีสอนและการประเมินผลการศึกษา

8. หลักสูตรที่ดีต้องให้ผู้เรียนเรียนรู้ต่อเนื่องกันไป และต้องเรียงลำดับความยากง่ายไม่ให้ขาดตอนจากกัน
9. ต้องเป็นประสบการณ์ที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต เพื่อให้มีความเป็นอยู่อย่างผาสุก
10. ต้องเพิ่มพูนและส่งเสริมทักษะเบื้องต้นที่จำเป็นของผู้เรียน
11. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ เจตคติ ความคิดริเริ่ม มีความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินชีวิต
12. ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานอย่างอิสระ และทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ เพื่อพัฒนาให้รู้จักการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย
13. บอกแนวทาง วิธีสอน และอุปกรณ์สื่อการสอนประกอบเนื้อหาสาระที่สอนไว้อย่างเหมาะสม
14. มีการประเมินผลหลักสูตรตลอดเวลา เพื่อทราบข้อบกพร่องในอันที่จะปรับปรุงให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น
15. ต้องจัดประสบการณ์ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ความเข้าใจ และมีโอกาสแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะปัญหาครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติ
16. ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหา
17. ต้องจัดประสบการณ์ที่มีความหมายต่อชีวิตของผู้เรียน
18. ต้องจัดประสบการณ์และกิจกรรมหลาย ๆ อย่าง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคัดเลือกอย่างเหมาะสมตามความสนใจ ความต้องการ และความสามารถของแต่ละบุคคล
19. ต้องวางกฎเกณฑ์ไว้อย่างเหมาะสมแก่การนำไปปฏิบัติและสะดวกแก่การวัดและประเมินผล

หลักเกณฑ์ของหลักสูตรที่ดี มีดังนี้ (เสริมศรี ไชยสร, สุรพล บัวพิมพ์ และสุนทรี คนเที่ยง, 2543 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 16-17)

1. หลักสูตรที่ดี ควรมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาหรือส่งเสริมความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะชีวิตและสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งมีความรู้เฉพาะด้าน เพื่อให้บัณฑิตสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ในสังคมยุคใหม่โดยการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนรับทราบทบทวนของวิชาการทางด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่มีต่อการพัฒนาสังคม

2. หลักสูตรที่ดีต้องมุ่งเตรียมความพร้อมทางสติปัญญา ความสามารถเพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้บริโภคที่ฉลาด รู้คุณค่าของความคิด วิชาการและสรรพสิ่ง โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความลึกซึ้งทางปัญญา และรู้จักใช้ความคิดขั้นสูง

3. หลักสูตรที่ดีต้องให้ความสำคัญกับทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ในสังคมข้อมูลข่าวสาร เช่น ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถใช้ภาษาที่เป็นสากล ความสามารถใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้และการทำงาน

4. หลักสูตรที่ดีต้องส่งเสริมการเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาเอกลักษณ์ และวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มวิชาแกนบังคับทั่วไปหรือการศึกษาทั่วไป ควรมีรายวิชาหรือกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อสร้างจิตสำนึกและความภาคภูมิใจในเรื่องนี้ให้กับผู้เรียน

5. หลักสูตรที่ดีควรมุ่งพัฒนาความเป็นสากล เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาชาติในเชิงวิชาการ เนื้อหาและประสบการณ์ รวมทั้งกิจกรรมการเรียนการสอน ต้องทันสมัยรวมถึงการให้ความสำคัญในเรื่องความสามารถใช้ภาษาสากลในการเรียนการสอน เพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ วัฒนธรรม ความคิดระหว่างผู้เรียนต่างวัฒนธรรม อันจะทำให้เกิดการสร้างชุมชนหรือเครือข่ายการเรียนการสอนระดับที่กว้างขึ้นด้วย เรื่องราวข่าวสารสำคัญทางวิชาการ และปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมควรได้รับการเอาใจใส่ทันทั่วถึง

ประเภทของเนื้อหาวิชาในหลักสูตร

เนื้อหาวิชาในหลักสูตรที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ ขั้นพัฒนาระบบความคิดและการกระทำได้นั้น Taba (1962 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 21) ได้แบ่งโครงสร้างและระดับของเนื้อหาวิชาไว้ 4 ระดับ ดังนี้

1. เนื้อหาที่เป็นข้อมูลแสดงขบวนการและทักษะ (Specific fact and processes) การเรียนการสอนในระดับนี้ อาศัยการบรรยาย การบอก การท่องจำ เพื่อให้ผู้เรียนจดจำเนื้อหาให้มากที่สุด

2. เนื้อหาที่เป็นความคิดและหลักการเบื้องต้น (Basic idea) เมื่อผู้เรียนเกิดความเข้าใจ มีความคิด ความสัมพันธ์กับเรื่องหนึ่งเรื่องใดแล้ว สามารถนำความเข้าใจและหลักการดังกล่าว

มาอธิบายเหตุการณ์หรือสถานการณ์อื่น ๆ ได้

3. ความคิดรวบยอด (Concepts) ความเข้าใจของแต่ละบุคคลในลักษณะร่วมของสิ่งต่าง ๆ ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม สามารถแสดงความเข้าใจต่อสิ่งนั้นออกมาอย่างถูกต้อง

4. ระบบความคิด (Thought system or method of inquiry) ระบบของความคิดและวิธีการที่จะแสวงหาความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยอาศัยเนื้อหา ความรู้ทั้ง 3 ระดับมาเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่ระบบความคิด

ส่วน Smith, Stanlay, and Shores (1950 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 21-22) ได้แบ่ง เนื้อหาวิชาออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. เนื้อหาวิชาทั่วไป (General subject matter) หมายถึง เนื้อหาวิชาที่ผู้เรียนในสังคมต้องเรียน เป็นสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการในครอบครัวหรือสังคมเพื่อให้มีชีวิตอยู่ร่วมกันได้แต่ต่อมาสังคมมีความเจริญขึ้นและมีความซับซ้อนมากขึ้น จึงจัดสอนในระบบสถานศึกษา

2. เนื้อหาวิชาที่ต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะหรือเนื้อหาวิชาเฉพาะ (General subject matter) หมายถึง เนื้อหาวิชาที่จำเป็นต่อชีวิตมนุษย์ เป็นเนื้อหาวิชาที่ต้องการความเชี่ยวชาญพิเศษหรือเทคนิคเฉพาะเพื่อประกอบอาชีพทั่วไป

3. เนื้อหาวิชาเชิงพรรณนา (Descriptive subject matter) หมายถึง เนื้อหาวิชาที่เป็นข้อเท็จจริงและหลักการ (Facts and principles) เช่น เนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์และวิชาคณิตศาสตร์ เป็นต้น

4. เนื้อหาวิชาเชิงค่านิยม (Normative subject matter) หมายถึง เนื้อหาวิชาที่เกี่ยวกับกฎกติกาต่าง ๆ ค่านิยมหรือมาตรฐานที่สังคมยึดถืออยู่ เช่น ศีลธรรมจรรยาของคน มาตรฐานในการยอมรับหรือตัดสินคุณค่าของงานศิลปะ กติกาต่าง ๆ ของเกม เป็นต้น

หลักเกณฑ์ในการเลือกเนื้อหาวิชาในหลักสูตร

นักการศึกษาหลายท่านได้วางหลักเกณฑ์ในการเลือกเนื้อหาวิชาไว้ มีดังนี้

สุมิตร คุณานุกร (2518 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 22) กล่าวว่า การเลือกเนื้อหาวิชาต้องมีความน่าเชื่อถือและมีความสำคัญ สอดคล้องกับความเป็นจริงในสังคม สมดุลในความกว้างและความลึก สนองความต้องการของความมุ่งหมายได้หลาย ๆ ข้อ สอดคล้องกับประสบการณ์ของผู้เรียน และสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

นอกจากนี้ ชำรง บัวศรี (2532 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 22) ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการเลือกเนื้อหาวิชา ไว้ดังนี้

1. มีประโยชน์ต่อผู้เรียนทั้งในปัจจุบันและอนาคต
2. สอดคล้องกับบุคลิกภาพและประสบการณ์ของผู้เรียน
3. มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับการศึกษานั้น
4. เชื่อถือได้ และเป็นแก่นสารของความรู้ในวิชานั้น ๆ
5. สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของสังคม
6. ครอบคลุมความรู้หลาย ๆ ด้าน

การจัดเนื้อหาวิชาในหลักสูตร

เนื้อหาวิชาและประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้ผ่านการเลือกมาแล้วนั้น ต้องนำมาจัดลำดับเนื้อหา (Organization of sequence) เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ก่อนหลังตามลำดับ สามารถเรียนได้สะดวก และเกิดผลการเรียนรู้สูงสุด นอกจากนั้นการจัดเนื้อหาวิชายังช่วยให้เกิดความต่อเนื่องสัมพันธ์ในหลักสูตรทั้งแนวตั้งและแนวนอน แนวทางในการจัดเนื้อหา มีดังนี้ (สุนีย์ ภูพันธ์, 2546 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 22)

1. การจัดเนื้อหาตามลำดับจากเนื้อหาที่ง่ายไปสู่เนื้อหาที่ยาก (The simple-to-complex approach) ควรจัดเนื้อหาที่ไม่ซับซ้อนเข้าใจง่ายและมีลักษณะเป็นพื้นฐานเบื้องต้นก่อน แล้วจึงให้เรียนเนื้อหาที่ยากขึ้นไป
2. การจัดเนื้อหาตามความจำเป็นที่ต้องเรียนก่อนหลัง (The prerequisite learning approach) ควรสำรวจก่อนว่า ถ้าให้ผู้เรียนเข้าใจถึงเรื่องที่กำหนดไว้ในหลักสูตรหรือในการสอนเรื่องใด ผู้เรียนควรเรียนรู้สิ่งใดมาก่อนบ้าง เมื่อทราบแล้วนำสิ่งนั้นมาสอนก่อนเพื่อเป็นการปูพื้น
3. การจัดเนื้อหาตามลำดับของกาลเวลา (The chronological approach) เนื้อหาจะได้รับการจัดลำดับโดยใช้เวลาเป็นเกณฑ์ เช่น จัดเนื้อหาเรียงจากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน หรือเรียงจากปัจจุบันไปหาอดีต
4. การจัดเนื้อหาตามลำดับจากส่วนรวมไปสู่ส่วนย่อย (The whole-to-part approach) กล่าวคือ ให้ผู้เรียนเรียนสิ่งที่เป็นภาพรวมทั้งหมดก่อน แล้วจึงเรียนส่วนที่ย่อยหรือแคบลง
5. การจัดเนื้อหาตามลำดับจากส่วนย่อยไปสู่ส่วนรวม (The part-to-whole approach) การจัดเนื้อหาในลักษณะนี้จะตรงข้ามกับวิธีการจัดตามลำดับจากส่วนรวมไปสู่ส่วนย่อย โดยให้ผู้เรียนเข้าใจส่วนย่อย ๆ แล้วค่อย ๆ พัฒนาความรู้ความเข้าใจไปยังส่วนรวม
6. การจัดเนื้อหาตามหัวข้อหรือเรื่อง (The thematic approach) การจัดแบบนี้ นักพัฒนาหลักสูตรต้องจัดเนื้อหาย่อย ๆ (Content elements) ให้อยู่ในหัวข้อหรือเรื่องหนึ่ง ๆ ในวิชาหนึ่งอาจ

ประกอบด้วยหลายหัวข้อได้ หัวข้อแต่ละเรื่องเป็นอิสระคือ ไม่ต้องเป็นความรู้พื้นฐานของหัวข้ออื่น ๆ หรือบางหัวข้ออาจต้องให้ผู้เรียนเรียนก่อนหรือหลังก็ได้

7. การจัดเนื้อหาจากสิ่งใกล้ตัวไปสู่สิ่งไกลตัวจากผู้เรียน (The concentric cycles) เป็นแนวคิดในการจัดเนื้อหาใหม่ที่เกิดขึ้น โดยจัดให้ผู้เรียน ได้เรียนสิ่งที่ใกล้ตัวก่อนและขยายขอบเขตออกไปสู่สิ่งที่ไกลตัว

8. การจัดเนื้อหาโดยมุ่งขยายความรู้ทางด้านพุทธิพิสัยของผู้เรียน หลักสูตรที่เป็นการจัดลำดับเนื้อหาวิชาแบบนี้เรียกว่า Spiral curriculum การจัดลำดับเนื้อหาแบบนี้มุ่งขยายความรู้ทางด้านพุทธิพิสัยของผู้เรียน โดยเริ่มจากขอบเขตที่แคบและ เนื้อหามีลักษณะง่าย ไม่เป็นนามธรรมแล้วค่อย ๆ ขยายขอบเขตของความรู้ ความเข้าใจ และความคิดรวบยอดขึ้นไปในแนวตั้งเรื่อย ๆ ตามความเหมาะสมกับวุฒิภาวะในการเรียนรู้ของนักเรียน

บุญชม ศรีสะอาด (2541 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 23) ได้กล่าวว่า หลักในการจัดเนื้อหา มีดังนี้

1. จัดลำดับเนื้อหาโดยยึดหลักทางตรรกะ (Logic) และทางจิตวิทยา คือ
  - 1.1 จัดลำดับจากง่ายไปหายาก คือ เรื่องใดที่ไม่ซับซ้อนหรือมีความซับซ้อนน้อยกว่า เรื่องใดที่เป็นพื้นฐานของเรื่องต่อ ๆ ไป ก็จัดเรื่องดังกล่าวไว้ก่อน
  - 1.2 จัดตามลำดับจากพื้นฐานที่จำเป็น มีเนื้อหา หรือภาระกิจการเรียนบางประเภท ซึ่งมีลักษณะของการมีลำดับก่อนหลัง กล่าวคือ การเรียนรู้ในเรื่องหลัง ๆ ต้องอาศัยความรู้ มโนทัศน์หลักการ จากตอนต้น ๆ
  - 1.3 จัดตามลำดับจากส่วนรวมไปสู่ส่วนย่อย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างกระจ่างชัด
  - 1.4 จัดตามลำดับของเหตุการณ์ กล่าวได้ว่าจัดตามลำดับเวลาจากสิ่งที่เกิดขึ้นก่อน สู่สิ่งที่เกิดขึ้นภายหลัง
  - 1.5 จัดตามลำดับจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวไปสู่สิ่งที่ไกลตัว
2. จัดเนื้อหาวิชาให้มีความต่อเนื่อง เพื่อให้เอื้อต่อการสะสมความรู้ ในการเรียนรู้ จำเป็นต้องมีการสะสมเพื่อให้เกิดความมั่นคงและเพียงพอสำหรับการที่จะเรียนในขั้นต่อไป อย่างสัมฤทธิ์ผล
3. จัดเนื้อหาวิชาให้มีความสัมพันธ์กัน เพื่อมุ่งให้เกิดบูรณาการของความรู้ และการถ่ายโอนความรู้จากวิชาหนึ่งไปสู่อีกวิชาหนึ่ง ความสัมพันธ์ในที่นี้ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างวิชา และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียน

3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างวิชา อาจจัดเนื้อหาสาระวิชาต่าง ๆ ให้มีลำดับสัมพันธ์กัน

3.2 ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียน กล่าวคือ ผู้เรียนเข้าใจความสัมพันธ์ของความรู้ที่เรียนกับประสบการณ์ของตนเอง การที่จะบรรลุจุดประสงค์ในข้อนี้ได้ต้องจัดเนื้อหาและประสบการณ์ให้สัมพันธ์กันด้วย

องค์ประกอบของหลักสูตร

สังัด อุทรานันท์ (2527 อ้างถึงใน นันทน์ภัส มีครุฑ และจิต กำประเสริฐ, 2552, หน้า 17) ได้สรุปองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายทั่วไป และจุดมุ่งหมายเฉพาะ เป็นส่วนที่มีความสำคัญยิ่งของหลักสูตร จุดมุ่งหมายจะเป็นเครื่องชี้ถึงเป้าหมาย และเจตนารมณ์ของหลักสูตร ว่าต้องการให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอย่างไร
2. เนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่จำเป็นรองไป จากจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ทั้งนี้เนื่องจากเนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้จะเป็นสื่อกลางที่จะนำผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ เนื้อหาสาระที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมี 5 ประการ คือ ข้อเท็จจริง และความรู้ธรรมดาความคิดรวบยอด และหลักการ การคิด แก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ ทางทักษะทางกายและทางเจตคติ และทางค่านิยม

3. การประเมินผล เป็นองค์ประกอบที่มีความจำเป็นอันดับสุดท้ายของหลักสูตร การประเมินที่มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับหลักสูตรนั้น ๆ ถ้าหากไม่กำหนดวิธีการประเมินผลที่ใช้กับหลักสูตรนั้น ๆ ไว้ด้วยแล้ว ก็อาจจะทำให้การใช้หลักสูตรนั้นเป็นไปอย่างไม่ได้ผล เพราะขาดเครื่องมือในการควบคุมการใช้หลักสูตร

สุธรรม อารีกุล (2540 อ้างถึงใน นันทน์ภัส มีครุฑ และจิต กำประเสริฐ, 2552, หน้า 17) กล่าวว่า หลักสูตรจะต้องมีการปฏิรูปและเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัย ไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน มีเอกลักษณ์แสดงความเข้มแข็งของสถาบัน ภายใต้ความเป็นไปทางวิชาการ สอดคล้องกับสังคมวัฒนธรรมไทย มีการปรับตัวอย่างสม่ำเสมอ ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อม และเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะความคิดเชิงบูรณาการ มีความหลากหลายเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนได้ตลอดเวลา สถานที่และโอกาส เพื่อการศึกษาต่อเนื่อง และอุดมศึกษาสู่ปวงชน โดยมุ่งเน้นความเป็นอิสระเสรีในการค้นหาความจริง และปูพื้นฐานให้มีความองงามทางสติปัญญา ก้าวทันโลกได้

สรุปได้ว่าหลักสูตร คือ โครงสร้างหลักสูตร เนื้อหาสาระแต่ละรายวิชา การจัดเนื้อหา สาระรายวิชา ความทันสมัย ความมุ่งหมายของเนื้อหาในหลักสูตร ที่ผู้สอนจัดให้แก่ ผู้เรียน เพื่อการเรียนรู้ เป็นหลักสำคัญของการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนต้องเรียนให้ครบตามที่ได้กำหนดไว้ อันจะส่งผลให้เกิดประโยชน์อันสูงสุดกับผู้เรียน

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ความหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ทัศนีย์ ศุภเมธี (2533 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 34) ให้ความหมายของกิจกรรม การเรียนการสอน ไว้ว่ากิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่กระทำขึ้น เพื่อให้การเรียนการสอนในครั้งนั้น ๆ ได้ผลดี การสอนของผู้สอนเป็นไปอย่างมีความหมาย ผู้เรียน ได้ทั้งความรู้และความสนุกสนานเพลิดเพลิน

รัชชชัย ชัยจิรฉายากุล (2527 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 34) กล่าวว่า กิจกรรม การเรียนการสอน หมายถึง กิจกรรมที่แสดงถึงความพยายามที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ในเรื่องราวที่กำหนดไว้ ปกคิหมายถึงวิธีสอนแบบต่าง ๆ และการจัดบรรยากาศเรียนรู้ที่เอื้ออำนวย ต่อการปลูกฝังพฤติกรรมด้านจิตลักษณะ ไปพร้อม ๆ กับ พุทธิลักษณะ และปฏิบัติลักษณะ

วไลพร คุณุโทษัย (2530 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 34) ให้ความหมายของ กิจกรรมการเรียนการสอนว่า หมายถึง สภาพการณ์ของการวัดประสพการณ์ และการกระทำทุกสิ่ง ทุกอย่างที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไป อย่างมีประสิทธิภาพน่าสนใจ และผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมาย ที่กำหนดไว้

ชูศรี สะพรั่ง (2549, หน้า 39) ให้ความหมายของ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีความสำคัญเพราะกิจกรรมคือสิ่งที่ผู้สอนมุ่งให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะต่าง ๆ ให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก ฝึกฝนวิธีการแสวงหาความรู้ การแก้ปัญหาด้วยตนเอง มีความเข้าใจ กล้าแสดงความคิดเห็น มีความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนจัดให้เหมาะสมกับวัยความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน และบรรยากาศที่ดี

ความสำคัญของกิจกรรมการเรียนการสอน

กิจกรรมการเรียนการสอน เป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนการสอน เพราะกิจกรรม ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง (วาริ ธีระจิตร, 2526 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 34) ได้กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีต่อการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. กิจกรรมช่วยเร้าความสนใจของผู้เรียน
2. กิจกรรมเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ
3. กิจกรรมช่วยปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย
4. กิจกรรมช่วยปลูกฝังความรับผิดชอบ
5. กิจกรรมช่วยปลูกฝังและส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
6. กิจกรรมช่วยให้ผู้เรียนได้มีการเคลื่อนไหว
7. กิจกรรมช่วยให้ผู้เรียนได้รู้สึกสนุกสนาน
8. กิจกรรมช่วยให้เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล
9. กิจกรรมช่วยขยายความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวาง
10. กิจกรรมช่วยส่งเสริมความงอกงามและพัฒนาการของผู้เรียน
11. กิจกรรมช่วยส่งเสริมทักษะ
12. กิจกรรมช่วยปลูกฝังเจตคติที่ดี
13. กิจกรรมช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักทำงานเป็นหมู่
14. กิจกรรมช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในบทเรียน
15. กิจกรรมช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้ง ความงามในเรื่องต่าง ๆ

ความมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีจุดมุ่งหมาย ดังนี้ (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2546, อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 35)

1. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ไปพร้อมกัน
2. เพื่อสนองความสามารถ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียนทุกคน ซึ่งแต่ละคน

จะแตกต่างกัน

3. เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนเรียนด้วยความเพลิดเพลิน ไม่เกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายในการเรียน

4. เพื่อสนองเจตนารมณ์ของหลักสูตร ให้ผู้เรียนได้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เกิดทักษะกระบวนการให้เป็นคนเก่ง คนดี มีความสุขและมีความเป็นไทย

5. เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก และมีส่วนร่วมในการเรียน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2543 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 35) กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งให้ผู้สอนนำไปพัฒนาผู้เรียนมี 11 กิจกรรม คือ

1. กิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพผู้เรียนด้านมนุษยสัมพันธ์

2. กิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพผู้เรียนด้านวิทยาศาสตร์และมิติสัมพันธ์
3. กิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพผู้เรียนด้านเหตุผลคณิตศาสตร์
4. กิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพผู้เรียนด้านภาษา
5. กิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพผู้เรียนด้านดนตรี
6. กิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพผู้เรียนด้านศิลปะ
7. กิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพผู้เรียนด้านพลศึกษา
8. กิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพผู้เรียนด้านสิ่งแวดล้อม
9. กิจกรรมศูนย์เพื่อนเด็ก เพื่อเสริมสร้างความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์หรืออีคิว (EQ)
10. กิจกรรมศูนย์วิทยากรเป็นแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน
11. กิจกรรมการวัดและประเมินผลที่เสริมสร้างศักยภาพผู้เรียน

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ มุ่งให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ และจำแนกพฤติกรรมการเรียนรู้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, ม.ป.ป. อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 35-36)

1. ประเภทพุทธิพิสัย (Cognitive domain) มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านปัญญา คือความรู้ ความเข้าใจ และการมีทักษะในการคิด
2. ประเภทเจตพิสัย (Affective domain) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านเจตคติ คือ การเปลี่ยนแปลงด้านความรู้สึก และอารมณ์ เช่น ความสนใจ ความรู้สึกชอบ ไม่ชอบ ค่านิยม ความซาบซึ้ง จิตสำนึก ความรู้สึกรับผิดชอบ และการเข้าไปมีส่วนร่วม
3. ประเภททักษะพิสัย (Psychomotor domain) การเปลี่ยนแปลงด้านทักษะ มุ่งให้เกิดพฤติกรรมการนำไปใช้ได้ ทำได้ ปฏิบัติได้

หลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรคำนึงถึงหลักการ ดังนี้ (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2546 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 36-37)

1. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร หลักสูตรฉบับปัจจุบัน มีความมุ่งหวังให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข บนพื้นฐานของความเป็นไทย สามารถค้นคว้า แสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง เป็นคนใฝ่รู้ใฝ่เรียน และรักการเรียนรู้ ผู้สอนจึงต้องสอนวิธีคิด วิธีการทำ วิธีการแก้ปัญหา และสอนอย่างมีลำดับขั้นตอนที่มีประสิทธิภาพ จัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ใช้วิธีสอนที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะตามที่หลักสูตรมุ่งหวัง

2. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การสอน กล่าวคือ ผู้สอนต้องพิจารณาว่า จุดประสงค์การสอนในครั้งนั้นมุ่งเน้นพฤติกรรมด้านใด เช่น การสอนครั้งนี้มีจุดประสงค์เน้น พฤติกรรมด้านทักษะ ผู้สอนต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดทักษะ

3. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน เช่น ผู้เรียนในระดับประถมศึกษาชอบเรียนปนเล่น ผู้สอนจึงควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แสดง บทบาท ได้แข่งขัน ได้เล่นเกม ได้ร้องเพลง ได้เต้น ผู้เรียนจะเรียนด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน

4. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับลักษณะของเนื้อหาวิชา เนื้อหาวิชามีหลายประเภท เช่น ประเภทข้อเท็จจริง การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ ทักษะ เจตคติ และค่านิยม เนื้อหาวิชาแต่ละประเภทต้องอาศัยเทคนิควิธีสอน หรือการจัดกิจกรรมที่แตกต่างกัน

5. จัดกิจกรรมให้มีลำดับขั้นตอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง ไม่สับสน และสามารถโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหาที่เรียนได้

6. จัดกิจกรรมให้น่าสนใจ โดยใช้สื่อการสอนที่เหมาะสม

7. จัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก ความรู้เป็นผลพลอยได้จากการทำกิจกรรม ระหว่างทำกิจกรรม ผู้เรียนจะได้รับผล คือ เกิดการพัฒนาตนเองทางความคิด การปฏิบัติ การแก้ปัญหา การทำงาน ร่วมกัน การวางแผนจัดการ และเทคนิควิธีการต่าง ๆ

8. จัดกิจกรรมโดยใช้วิธีการที่ท้าทายความคิดความสามารถของผู้เรียน ฝึกฝนวิธีการ แสวงหาความรู้ และการแก้ปัญหาด้วยตนเอง จะทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียนและได้รับ ประโยชน์จากการเรียนอย่างแท้จริง เช่น การสัมภาษณ์ การศึกษานอกสถานที่ หรือจัดนิทรรศการ แสดงละคร จัดโต้วาที ฯลฯ

9. จัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย ให้เหมาะสมสถานการณ์ ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน และเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ในการสอน แต่ละเนื้อหาวิชาและแต่ละครั้ง ผู้สอนไม่ควรใช้วิธีเดียวกันตลอด ควรคิดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้น่าสนใจ เลือกใช้เทคนิควิธีสอนที่สอดคล้องกับลักษณะเนื้อหาวิชา

10. จัดกิจกรรมโดยให้มีบรรยากาศที่รื่นรมย์ สนุกสนาน และเป็นกันเอง เพราะทำให้ผู้เรียนเรียนด้วยความสุข สบายใจ ไม่ตึงเครียด อันส่งผลให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดี ต่อวิชาที่เรียนบรรยากาศจะเป็นเช่นไร ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของผู้สอนเป็นสำคัญ ถ้าผู้สอนเข้มงวด เคร่งขรึม และเคร่งเครียด บรรยากาศจะตึงเครียดทำให้ผู้เรียนรู้สึกอึดอัด แต่ถ้าผู้สอนเข้าใจผู้เรียน ให้ความเมตตา มีบุคลิกภาพที่ร่าเริง แจ่มใส ไม่เข้มงวด ให้อิสระผู้เรียนในการซักถามปัญหา

และปรึกษาหารือกันระหว่างทำกิจกรรม จะเป็นบรรยากาศที่ส่งเสริมการทำกิจกรรมได้ดี

11. จัดกิจกรรมแล้วต้องมีการวัดผลการใช้กิจกรรมนั้นทุกครั้ง เพื่อค้นหาข้อดี ข้อบกพร่อง แล้วนำผลไปปรับปรุงแก้ไขสำหรับใช้ในครั้งต่อไป ในการวัดผลควรมีทั้งการวัดผลระหว่างที่ผู้เรียนทำกิจกรรม และภายหลังการทำกิจกรรม โดยผู้สอนอาจใช้วิธีสังเกต ซักถาม ตรวจสอบผลงานหรือทดสอบ เมื่อวัดผลแล้วถ้าพบว่ากิจกรรมนั้นทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีก็นำไปใช้ต่อไปได้ แต่ถ้าผู้เรียนพบปัญหาขณะปฏิบัติกิจกรรม ผู้สอนควรได้วิเคราะห์หาสาเหตุแล้วแก้ไขให้ตรงจุด

รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยทั่วไปแบ่งได้ 2 รูปแบบ ดังนี้ (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2546 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 37-38)

1. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลาง เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนเป็นศูนย์กลางของการปฏิบัติกิจกรรม ผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทในการเรียนการสอนมากกว่าผู้เรียน โดยเริ่มจากเป็นผู้วางแผนการเรียนการสอน เป็นผู้นำในขณะปฏิบัติกิจกรรม เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ การเรียนการสอนจึงมีลักษณะเป็นการสื่อสารทางเดียว ผู้เรียนเป็นผู้รับความรู้ กิจกรรมที่ผู้สอนใช้ เช่น การบรรยาย การสาธิต การถามตอบ

2. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนอย่างแท้จริง คือ เป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ส่วนผู้สอนเป็นผู้ประสานงาน ให้คำแนะนำเป็นผู้อำนวยความสะดวก ช่วยแก้ปัญหาเมื่อผู้เรียนต้องการกระตุ้นให้ผู้เรียนทำกิจกรรม และเป็นผู้สรุปประเด็นสำคัญ การเรียนการสอนดำเนินไปโดยการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน เช่น การอภิปราย การทำกิจกรรมกลุ่ม การทดลอง การประดิษฐ์ การแสดงบทบาทสมมติ กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แบ่งได้ 2 ประเภท คือ

2.1 กิจกรรมที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นกิจกรรมที่แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม ให้ปฏิบัติงาน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น ฝึกให้รู้จักหน้าที่ บทบาทของตนเอง ในการทำงานกลุ่ม ฝึกการวางแผนงาน จัดระบบงานกลุ่ม และฝึกการมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น แบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ กิจกรรมกลุ่มใหญ่ และกิจกรรมกลุ่มย่อย

2.2 กิจกรรมที่ยึดผู้เรียนเป็นรายบุคคลเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความแตกต่างระหว่างบุคคล มุ่งให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติงานตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจของแต่ละคน ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนอย่างเต็มที่ เช่น การทำโครงการ การแต่งคำประพันธ์ การทดลอง การประดิษฐ์ การเล่นนิทาน การรายงาน

นอกจากนี้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ออกแบบได้หลายรูปแบบ ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, ม.ป.ป. อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 38-39)

1. การบรรยาย เป็นการเตรียมข้อมูลที่นำเสนอข้อเท็จจริงเป็นการเล่าเรื่องประสบการณ์จริง กิจกรรมประเพณี

2. การอภิปราย เป็นกิจกรรมในการฝึกทักษะด้านการคิด วิเคราะห์ คาดการณ์ และตัดสินใจ สามารถทำได้ 2 ลักษณะ คือ

2.1 ให้ประเด็นปัญหาแก่ผู้เรียน แล้วให้ผู้เรียนเขียนแสดงความคิดเห็นของตนเอง เกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่ผู้สอนต้องการจะฝึกทักษะการคิด ซึ่งผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่

2.2 ให้ผู้เรียนนำเรื่องที่ต้องสรุปแสดงความคิดเห็นไปนำเสนอในการประชุมอภิปราย เมื่อมีการพบผู้สอนประจำกลุ่ม และเพื่อนสมาชิกกลุ่ม ซึ่งสามารถแสดงความคิดเห็นในเรื่องนั้น ๆ ได้อย่างเต็มที่ วิธีการนี้ผู้สอนมีบทบาทในการช่วยดำเนินการอภิปราย หรือฝึกให้ผู้เรียนสามารถดำเนินการอภิปรายได้ และผู้สอนประจำกลุ่มเป็นผู้สรุปเนื้อหาทั้งหมด วิธีการนี้ผู้สอนต้องสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เรียนให้รู้จักกล้าแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ และเข้าร่วมกิจกรรม

3. การทดลอง เป็นการให้ผู้เรียนได้พิสูจน์ข้อความหรือคำบอกกล่าวที่เรารู้ว่าเชื่อถือได้หรือไม่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการนี้ เป็นการสร้างประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียน พัฒนาด้านทักษะ นำไปใช้ประโยชน์ได้ พัฒนาผู้เรียนให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง

4. การสาธิต เป็นการแสดงกลวิธีในการปฏิบัติให้ผู้เรียนได้เห็นขั้นตอนการดำเนินงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

5. การแก้ปัญหา หมายถึง เหตุการณ์ที่ผู้เรียนต้องใช้หลักการในการแก้ปัญหา คือ ต้องสำรวจสภาพปัญหา หาสาเหตุของปัญหา ใช้ประสบการณ์และความรู้ที่มีเนื้อหา แนวทางในการแก้ปัญหา จึงรวบรวมข้อมูลที่มีทำการวิเคราะห์ข้อมูล แล้วสรุปผล

6. กรณีตัวอย่าง เป็นรายละเอียดของเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งที่น่ามาให้ผู้เรียนศึกษา อาจเป็นเรื่องจริง ข้อเขียน ภาพยนตร์ วิทยุทัศน์ หรือปัญหาของผู้เรียนเอง ละครจากรายการวิทยุ การนำเสนอกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นกรณีตัวอย่าง ช่วยให้ผู้เรียนหาหนทางแก้ไขหลาย ๆ ทางต่อปัญหานั้น ๆ

7. วิธีสืบสวนสอบสวน เป็นวิธีที่ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหา สืบเสาะหาความรู้ ทำความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งแวดล้อมอย่างมีเหตุผล ขยายความคิด และโครงสร้างความคิดของผู้เรียน ฝึกผู้เรียนให้รู้จักนำข้อมูลที่ถูกต้องเหมาะสมและประสบการณ์ของตนมาช่วยประกอบการตัดสินใจ ผู้เรียนต้องฝึกการสังเกต การคิด วิเคราะห์ปัญหา ฝึกการ

หาข้อมูลทดสอบข้อมูล

8. บทบาทสมมติ เพื่อให้ผู้เรียนเปลี่ยนทัศนคติ และเข้าใจบทบาทที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจน

9. การใช้ชุมชนเป็นฐานความรู้ ให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้า แสวงหาข้อมูลจากแหล่งวิทยาการ ในชุมชนมาช่วยประกอบการเรียนของตน ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการสำรวจ สัมภาษณ์ผู้รู้ในชุมชน เพื่อได้เรียนรู้ข้อเท็จจริง เป็นการเรียนรู้จากชีวิตจริง

10. การมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดกิจกรรมการสอนวิธีนี้จะให้ประชาชนในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีส่วนร่วมแก้ปัญหา สรุปได้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นตามแผนการสอน ในหลักสูตรการศึกษา เป็นวิธีสอนแบบต่าง ๆ การศึกษาดูงานภายนอกสถานที่ การเชิญวิทยากร ภายนอกมาให้ความรู้ กิจกรรมสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร กิจกรรมสอดคล้องกับเนื้อหา รายวิชา กิจกรรมใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เพื่อฝึกทักษะ ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริม ความคิดริเริ่ม กล้าแสดงออก และการจัดบรรยากาศเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ในกิจกรรมตามที่กำหนดไว้

ด้านการวัดและประเมินผล

ความหมายของการวัดและประเมินผล

กิ่งแก้ว เอี่ยมแฉล้ม (2542 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 46-47) ได้ให้ความหมายว่า การวัดและประเมินผลการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญของการจัดการเรียนการสอนเป็น องค์ประกอบอย่างหนึ่งของการจัดการศึกษา และทำให้สามารถติดตามผลการปฏิบัติว่า ได้ผลตรง ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ดังนั้นหลักสูตร การสอน การวัดผล จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญ ของการจัดการเรียนการสอน และมีความเกี่ยวข้องกัน โดยตลอด นอกจากนั้นการวัดผลการศึกษา จะช่วยชี้ให้ข้อบกพร่องหรือปัญหาต่าง ๆ ในการเรียนการสอนก่อให้เกิดการแก้ไขเปลี่ยนแปลง เพื่อให้การเรียนการสอนได้ผลเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับ กรมการฝึกหัดครู (2542 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 47) ได้กล่าวว่า การวัดผลเป็นการใช้วิธีการ หรือเครื่องมือต่าง ๆ เช่น การสังเกต การตรวจผลงาน การสัมภาษณ์ หรือการทดสอบ ไปทำการวัดผู้เรียนเพื่อให้ทราบความรู้ ความสามารถ และการพัฒนาของผู้เรียน ส่วนเยาวดี วิบูลย์ศรี (2545 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 47) กล่าวเพิ่มเติมว่า การวัดผล หมายถึง กระบวนการบ่งชี้ผลผลิตหรือคุณลักษณะที่วัดได้จาก เครื่องมือวัดผลประเภทใดประเภทหนึ่งอย่างมีระบบ

นอกจากนี้ สมนึก ภัททิยธนี (2541 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 47) ได้อธิบายความหมายของคำว่า การวัดผลและการประเมินผลไว้ว่า

การวัดผล (Measurement) หมายถึง กระบวนการหาปริมาณ หรือจำนวนของสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ เครื่องมือ อย่างใดอย่างหนึ่งมาวัด ผลจากการวัดจะออกมาเป็นตัวเลข หรือสัญลักษณ์ หรือข้อมูลการประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การตัดสินใจ หรือวินิจฉัยสิ่งต่าง ๆ ที่ได้จากการวัดผล โดยอาศัยเกณฑ์การพิจารณาอย่างใดอย่างหนึ่ง และสมบัติ สุวรรณพิทักษ์ (2526 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 47) ได้กล่าวว่า การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง กระบวนการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการจัดทำรายงานสรุป เพื่อใช้ในการประกอบการตัดสินใจ ดำเนินงานให้เกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และพนัส หันนาคินทร์ (2524 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 47) กล่าวว่า การวัดผลเป็นการเปรียบเทียบผลที่ได้จากการเรียนกับมาตรฐานอันหนึ่งที่ยึดถืออยู่ ซึ่งมีลักษณะเป็นรูปธรรม คือ แสดงผลการวัดออกมาเป็นตัวเลข ส่วนการประเมินผลเป็นการกำหนดค่าหรือราคาจากคะแนนที่ได้จากการวัดผลนั้น

ชูศรี สะพรั่ง (2549, หน้า 47) การวัดและประเมินผล คือ การติดตามผลการเรียน การปฏิบัติงานของผู้เรียนว่าได้บรรลุตามเกณฑ์ที่ได้มีการวางไว้หรือมีข้อบกพร่องในสิ่งใด จักได้นำมาปรับปรุงในการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล เป็นกระบวนการสำคัญของการจัดการเรียนการสอน ทำให้ผู้สอนรู้ข้อบกพร่องของผู้เรียน อีกทั้งหาวิธีปรับปรุงการสอนของผู้สอนให้มีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ และนำผลที่ได้มาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลในครั้งต่อไป

ความสำคัญของการประเมินผล

กาญจนา เกียรติประวัติ (ม.ป.ป. อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 47) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของการประเมินผลมีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย ดังนี้

1. ผู้เรียน การประเมินผลเพื่อปรับปรุง (Formative evaluation) ช่วยให้ผู้เรียนปรับปรุงแก้ไขการเรียนของตนได้ ก่อนที่จะก้าวไปศึกษาเนื้อหาใหม่ ผลการวิจัยบ่งว่า บุคคลจะแก้ไขตนเองได้ดีต่อเมื่อรู้จุดบกพร่องของตนเอง ส่วนการประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน (Summative evaluation) ช่วยให้ผู้เรียนวางแผนระยะยาวในการค้นหาแนวทางการศึกษาต่อ หรือการประกอบอาชีพ

2. ผู้ปกครอง การรายงานผลการเรียน ช่วยให้ผู้ปกครองรู้ความก้าวหน้าของนักเรียนในความปกครอง และช่วยให้เกิดการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างทางบ้านกับโรงเรียน เพื่อช่วยสนับสนุนพัฒนาการในตัวผู้เรียน

3. ครูผู้สอน ผลการประเมินช่วยให้ครูสามารถให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เรียนได้ถูกต้อง เช่น เลือกลิงเร้าใหม่ เลือกวีธีสอนใหม่ หรือนำมาใช้ในการจัดกลุ่มเพื่อช่วยให้ผู้เรียนอยู่ในสภาพที่สามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้น

4. ฝ่ายแนะแนว การประเมินผลที่ดีช่วยการทำงานของบริการแนะแนวในสถานศึกษา ได้มาก เช่น ช่วยวิเคราะห์ความเด่น-ด้อยของผู้เรียน เป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล และเป็นแนวทางในการแนะแนวการเรียน อาชีพให้แก่ผู้เรียน

5. ผู้บริหาร ได้รับประโยชน์จากรายงานผลการเรียนของผู้เรียนในแง่ต่าง ๆ ทำให้ทราบมาตรฐานทางด้านวิชาการของสถานศึกษา ซึ่งนำไปสู่แนวทางในการปรับปรุงส่งเสริมสภาพการเรียนการสอนให้แก่ครูผู้สอน และใช้เป็นข้อมูลในการปฐมนิเทศผู้สอนคนใหม่

สมบูรณ์ ดันยะ (2545 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 48) ได้กล่าวสรุปเกี่ยวกับการประเมินทางการศึกษาไว้ดังนี้

1. ช่วยชี้ให้เห็นว่า จุดมุ่งหมายของการดำเนินงานนั้น เหมาะสมและเป็นไปได้เพียงใด
2. ทำให้ทราบว่า การดำเนินงานนั้นบรรลุตามจุดมุ่งหมายหรือไม่
3. ช่วยกระตุ้นให้มีการเร่งรัด ปรับปรุง และดำเนินงาน
4. ช่วยให้เห็นข้อบกพร่องในการดำเนินงานแต่ละขั้น ซึ่งเป็นหลักในการปรับปรุงการดำเนินงาน

5. ช่วยควบคุมการดำเนินงานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการลดความสูญเปล่าในการใช้ทรัพยากร

6. ช่วยให้อัสนเทศ (Information) แก่ผู้บริหารในการดำเนินงาน
7. เป็นแนวทางในการกำหนดวิธีการที่เหมาะสมในการดำเนินงานครั้งต่อไป

ความมุ่งหมายของการวัดและประเมินผล

ภัทรา นิคมานนท์ (2532 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 48-49) ได้กล่าวว่า การประเมินผลมีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อจัดประเภทหรือจัดตำแหน่ง (Placement) เป็นการวัดเพื่อเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น ว่านักเรียนแต่ละคนมีความรู้ความสามารถอยู่ในระดับใด เพื่อจะได้จัดประเภทและตำแหน่งได้ถูกต้อง
2. เพื่อวินิจฉัย (Diagnosis) เป็นการสอบเพื่อวินิจฉัยหาสาเหตุข้อบกพร่องเพื่อหาทางแก้ไข มักเป็นการสอบเฉพาะเรื่องเป็นตอน ๆ
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับพัฒนาการ (Assesment) เป็นการสอบหรือวัดเพื่อดูว่านักเรียน

มีความเปลี่ยนแปลงไปในทางดีขึ้นหรือเลวลงเพียงไร การวัดแบบนี้เป็นการเปรียบเทียบความสามารถของนักเรียนคนเดียวกันหรือกลุ่มเดียวกันในระยะเวลาต่างกัน เช่น การสอบก่อนเรียน (Pretest) และสอบหลังจากเรียนจบบทเรียนแล้ว (Post test)

4. เพื่อพยากรณ์ (Prediction) การวัดชนิดนี้เพื่อนำผลการสอบไปพยากรณ์ผลในอนาคตว่า ผู้เรียนคนนี้สามารถเรียนไปได้ไกลเท่าใด จะเรียนวิชานั้นๆ ได้สำเร็จหรือไม่ หรือควรจะเรียนอะไรจึงจะดี การสอบวัดตามจุดมุ่งหมายนี้มักนำไปใช้ในการแนะแนวหรือการสอบคัดเลือกเรียนต่อ

5. เพื่อประเมินผล (Evaluation) เป็นการวัดเพื่อประเมินโดยส่วนรวม ใช้ในการประกอบการตัดสินใจว่า ดี-เลว ปานใด เหมาะสมมากน้อยเพียงใด หรือการกระทำกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่งได้ผลมากน้อยเพียงไร

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 49) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการวัดผลคือ เป็นการตรวจสอบการสอนของครูอาจารย์และการเรียนของนักเรียน นักศึกษาในด้านการเรียนรู้ 3 ด้าน คือ

1. ด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive domain)
2. ด้านทักษะปฏิบัติ (Psychomotor domain)
3. ด้านเจตคติ (Affective domain)

สุพิน บุญชูวงศ์ (2530 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 50) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการประเมินผลว่าเพื่อประโยชน์ในด้านต่าง ๆ คือ

1. ด้านตัวผู้เรียน ทำให้นักเรียนทราบความสามารถของตนเองว่ามีจุดเด่นจุดด้อยอย่างไร
2. ด้านผู้สอนและฝ่ายบริหารสถานศึกษา ช่วยในการคัดเลือกประสบการณ์ วิธีสอน และแบบทดสอบที่ดี ทำให้ผู้สอนใช้กิจกรรมได้เหมาะสม นอกจากนี้การประเมินผลยังช่วยให้ทราบทัศนคติค่านิยม รู้จักสภาพของผู้เรียน เพื่อนำมาใช้ในด้านการแนะแนวการศึกษา และช่วยในด้านการนิเทศและบริหารการเรียนการสอน

ส่วน ประวิตร ชูศิลป์ (2524 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 50) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายที่ต้องทำการประเมินผลเพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทั้ง 3 ด้าน คือ

1. ด้านการรับรู้-และความคิด (Cognitive domain) เป็นจุดมุ่งหมายที่มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาเกี่ยวกับกระบวนการต่าง ๆ ทางด้านสติปัญญาและสมอง อาทิ การจดจำนิยามข้อเท็จจริง ทางวิทยาศาสตร์ ความเข้าใจ ความคิด
2. ด้านความรู้สึก (Affective domain) เป็นจุดมุ่งหมายที่มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาทางด้านความสนใจ เจตคติ คุณค่าและความซาบซึ้ง

3. ด้านการปฏิบัติ (Psychomotor domain) เป็นจุดมุ่งหมายที่มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนา ด้านทักษะในการปฏิบัติ และการดำเนินงานต่าง ๆ เช่น ทักษะต่าง ๆ ในการปฏิบัติการทำงาน นอกจากนี้การวัดผลการศึกษามีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนตลอดเวลา ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับโอกาสและวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ วัตถุประสงค์ของการวัดผลศึกษามีดังนี้ (สมนึก กัททิษณี, 2541 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 49)

1. วัดเพื่อค้นหาและพัฒนาสมรรถภาพของนักเรียน เป็นการวัดเพื่อดูว่าผู้เรียนบกพร่องหรือไม่เข้าใจในเรื่องใด แล้วผู้สอนพยายามอบรมสั่งสอนนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้และมีความเจริญงอกงามตามศักยภาพของผู้เรียน จุดมุ่งหมายของการวัดผลการศึกษาข้อนี้ นับว่าเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุด หรือกล่าวได้ว่าเป็น ปรัชญาของการวัดผลการศึกษา

2. วัดผลเพื่อวินิจฉัย (Diagnosis) เป็นการวัดผลเพื่อค้นหาจุดบกพร่องของผู้เรียน ที่มีปัญหาว่า ยังไม่เกิดการเรียนรู้ตรงจุดใด เพื่อหาทางช่วยเหลือ เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ จัดเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่สำคัญที่ผู้สอนจะนำไปใช้ในการจัดสอนซ่อมเสริม ได้ถูกต้อง

3. การวัดผลเพื่อทำการจัดอันดับหรือจัดตำแหน่ง (Placement) เป็นการวัดผลเพื่อจัดอันดับความสามารถของผู้เรียนในกลุ่มเดียวกันว่าใครเก่ง ใครควรได้เกรด A, B, C หรือ สอบผ่าน-ไม่ผ่าน

4. วัดผลเพื่อเปรียบเทียบหรือเพื่อทราบพัฒนาการของผู้เรียน (Assessment) เป็นการวัดผลเพื่อเปรียบเทียบความสามารถของผู้เรียนเอง มิได้เปรียบเทียบกับนักเรียนคนอื่นว่าพัฒนาขึ้นจากเดิมมากน้อยเพียงใด เช่น การทดสอบก่อนเรียน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) หรือการวัดผลในแต่ละภาคเรียนแล้วนำผลมาเปรียบเทียบกัน

5. วัดผลเพื่อพยากรณ์ (Prediction) เป็นการวัดผลเพื่อนำผลที่ได้ไปคาดคะเนหรือ ทำนายเหตุการณ์ในอนาคต เช่น การแนะนำ ว่าผู้เรียนคนใดควรเรียนสาขาใด อาชีพใด เป็นแบบทดสอบวัดความถนัด (Aptitude test) แบบทดสอบวัดเชาว์ปัญญา (Intelligence test) มีลักษณะของการวัดผลเพื่อพยากรณ์

6. วัดผลเพื่อประเมิน (Evaluation) เป็นการวัดเพื่อนำผลที่ได้มาตัดสิน หรือสรุปคุณภาพของการจัดการศึกษาว่ามีประสิทธิภาพสูงหรือต่ำ หลักสูตรเหมาะสมหรือไม่ ควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลเหมาะสมหรือไม่

ขั้นตอนในการประเมิน

ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ต้องวัดและประเมินให้ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งใน ส่วนของกระบวนการและผลงาน ด้านความรู้ ด้านความรู้สึกร ซึ่งในการประเมินสามารถประเมิน ระหว่างเรียนและประเมินสรุปรวม โดยมีขั้นตอนการประเมิน ดังนี้ (วาสนา ประवालพฤษ์, จริยา หาสิตพานิชกุล และอาภรณ์ บางเจริญพรพงศ์, 2542 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 50)

1. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการประเมิน
2. พิจารณาขอบเขต เกณฑ์ วิธีการ และสิ่งที่ประเมิน เช่น ประเมินพัฒนาการด้านศิลปะ และดนตรี พัฒนาการทางการแสดงและบุคลิกภาพ ขอบเขตที่จะประเมิน เช่น ด้านความรู้ ทักษะ ความรู้สึกรและคุณลักษณะ
3. พิจารณากำหนดองค์ประกอบและผู้ประเมินว่ามีใครบ้างที่เป็นผู้ประเมิน เช่น นักเรียน ประเมินตนเอง เพื่อน ผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชนหรือผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ
4. เลือกใช้เทคนิค และเครื่องมือในการประเมินที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ และเกณฑ์การประเมิน เช่น การทดสอบ การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถามหรือ แบบวัด แบบประเมินพฤติกรรม แบบสำรวจความคิดเห็น การบันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง หรือตนเอง เพิ่มเติม ผลงาน ฯลฯ
5. กำหนดเวลาและสถานที่ที่จะประเมิน เช่น ประเมินระหว่างทำกิจกรรม ระหว่าง การทำงานกลุ่มและโครงการ วันใดวันหนึ่งของสัปดาห์ เหตุการณ์หรืองานพิเศษ ฯลฯ
6. วิเคราะห์ผลและจัดการข้อมูลการประเมิน โดยนำเสนอรายการ กระบวนการ เพิ่มเติมผลงาน การบันทึกข้อมูล ผลการสอบ
7. สรุปผลการประเมินเพื่อพัฒนาและปรับปรุงข้อบกพร่องของการเรียนรู้และพัฒนา ผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน ในกรณีที่เป็นการประเมินสรุปรวม เพื่อพิจารณา ตัดสินผลการเรียน ใช้เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด และนำผลการประเมินระหว่างเรียนมา ประกอบการพิจารณาด้วย

หลักการวัดและประเมินผล

การวัดผลที่ดีควรยึดหลักการวัดผล ดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี, 2541 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 51)

1. ต้องวัดให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน กล่าวคือ การวัดผลจะเป็น สิ่งตรวจสอบผลจากการสอนของผู้สอนว่า ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมตามที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมาย การสอนมากน้อยเพียงใด

2. เลือกใช้เครื่องมือที่ดีและเหมาะสม ผู้สอนควรเลือกใช้เครื่องมือวัดที่มีคุณภาพดี เพื่อให้ผลการวัดถูกต้องแม่นยำและเชื่อถือได้มากที่สุด นอกจากนี้ต้องพยายามใช้เครื่องมือวัดหลาย ๆ อย่าง เพื่อช่วยให้การวัดถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. ระวังความคลาดเคลื่อนหรือความผิดพลาดของการวัด เมื่อจะใช้เครื่องมือชนิดใด ต้องระวังความบกพร่องของเครื่องมือหรือวิธีการวัดของผู้สอน และต้องมีความสนใจหรือฝึกทักษะในการวัดอยู่เสมอ

4. ประเมินผลการวัดให้ถูกต้อง เมื่อได้ผลการวัดออกมาแล้ว เช่น คะแนนที่เกิดจากการสอบ ผู้สอนต้องนำไปประเมินจึงจะช่วยให้การวัดผลและประเมินผลมีความหมาย และในการประเมินผลนั้นเกณฑ์ที่ใช้เป็นสิ่งสำคัญ ต้องแปลผลให้ถูกต้องสมเหตุสมผล และมีความยุติธรรมการวัดผลประเมินผลจึงเกิดประโยชน์ได้เต็มที่

5. ใช้ผลการวัดให้คุ้มค่า จุดประสงค์สำคัญของการวัดคือ เพื่อค้นและพัฒนาสมรรถภาพของนักเรียน นั่นคือ ต้องพยายามค้นหาผู้เรียนแต่ละคนว่า เค้น-ด้อย ในเรื่องใด และหาทางปรับปรุงแก้ไขแต่ละคนให้ดีขึ้น พร้อมทั้งหาวิธีปรับปรุงการสอนของผู้สอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ระบบของการประเมินผล

กาญจนา เกียรติประวัตติ (ม.ป.ป. อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 51) กล่าวว่า การเรียนการสอนในปัจจุบัน เน้นเรื่องการเรียนรู้เพื่อความรู้อ (Mastery learning) การเรียนรู้แต่ละขั้นตอนผู้เรียนต้องผ่านเกณฑ์ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้การวัดผลแบบอิงเกณฑ์ (Criterion referenced measurement) คือ วัดว่าผู้เรียนสอบได้หรือสอบตกโดยถือเกณฑ์ที่ระบุไว้ในจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเป็นหลักส่วนการวัดผลแบบอิงกลุ่ม (Norm referenced measurement) เป็นการวัดโดยใช้ผลจากการทำข้อสอบของผู้เรียนส่วนใหญ่ในกลุ่ม (Norm) เป็นหลัก

ระบบการประเมินผลการเรียนรู้มีลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ (วาสนา ประवालพฤกษ์, จริยา หาดิตพานิชกุล และอาภรณ์ บางเจริญพรพงศ์, 2542 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 52-53)

1. การประเมินพัฒนาการ มีเป้าหมายเพื่อพิจารณาผลการเรียนรู้ได้เพิ่มพูนขึ้น ในลักษณะใด ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเพียงใด มีจุดเด่น จุดด้อยตรงไหน ควรให้การส่งเสริมเพิ่มเติมอย่างไร

2. การประเมินกระบวนการเรียนรู้ มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาปรับปรุงทั้งผู้เรียนและผู้สอน ปรับเทคนิควิธีสอน ปรับวิธีดำเนินการ ประเมินพฤติกรรมผู้เรียนทั้งส่วนบุคคลและพฤติกรรมกลุ่ม

เน้นการอยู่ร่วมกันในสังคม การพึ่งพาอาศัย ช่วยเหลือร่วมมือกัน

3. การประเมินผลสัมฤทธิ์ มีเป้าหมายที่จะตรวจสอบผลผลิตของการศึกษาโดยส่วนรวม ตรวจสอบผลงาน ผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้รางวัลหรือเกียรติบัตร คำยกย่อง ชมเชย การแสดงถึงการเป็นผู้ผ่านการยอมรับและมาตรฐานของการศึกษา

4. การประเมินการเรียนรู้ตามอรรถศาสตร์ถือว่าการศึกษาคือชีวิตของเอกัตบุคคล ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ความถนัด โดยศึกษาจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ รวมทั้งบุคคล สภาพแวดล้อม เช่น การเรียนรู้จากครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น ภูมิปัญญาและปราชญ์ชาวบ้าน การเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริงเพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิต และสืบสานให้ยั่งยืน ตลอดจนเชื่อมโยงสู่สากล การประเมินจึงมีเป้าหมายที่ผู้เรียนต้องพิจารณาตามความพอใจของตนเองเป็นสำคัญ และสามารถประเมินได้จากการบันทึกเรื่องราว การรวบรวมสิ่งที่ตนเองเรียนรู้ จัดหมวดหมู่จัดระบบไว้ในแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolios) จัดแสดงผลงานการรวบรวมความรู้ของตนเองเป็นนิทรรศการ หรือพิพิธภัณฑ์ส่วนบุคคล ในกรณีที่ต้องการเทียบโอนหน่วยกิต หรือเข้าศึกษาต่อสถาบันการศึกษา ต้องมีเกณฑ์ในการเทียบโอนความรู้และมีแบบวัดมาตรฐานเพื่อใช้ในการตรวจสอบ นอกจากนั้นในการตรวจสอบคุณธรรมจริยธรรมทำได้โดยการให้เขียนเรียงความ การสัมภาษณ์และใช้หนังสือรับรองจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ผลการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาที่ควรวัดและประเมินได้ คือ

1. ผลการเรียนรู้เฉพาะวิชา (Subject specific outcomes: SSO) เป็นผลการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ในลักษณะที่เป็นความรู้ลึก-รู้รอบในวิชาที่เรียนหรือโปรแกรมวิชาที่เลือกเรียน

2. ผลการเรียนรู้ที่เป็นทักษะในการสื่อสารเฉพาะบุคคล (Personal transferable skills: PTS) ในการเรียนรู้นั้นผู้เรียนควรมีการพัฒนาทักษะในการเรียน-การถ่ายโอนความรู้-การสื่อสารที่สำคัญ 7 ประการดังนี้

2.1 การสื่อสารที่มีประสิทธิผล โดยเฉพาะในเรื่องการพูดและการเขียน เช่น การอธิบายข้อความรู้ การอภิปรายหน้าชั้น การตอบคำถามปากเปล่า การเขียนบทวิจารณ์ การเขียนรายงานการวิจัย หรือวิทยานิพนธ์

2.2 ทักษะในการจัดระบบ-ระเบียบ คือ ผู้เรียนต้องพัฒนาทักษะในการจัดระบบ ระเบียบความรู้-ข้อมูล ทฤษฎี ฯลฯ

2.3 ทักษะในการรวบรวมความรู้-ข้อสนเทศ โดยเน้นทักษะการฟัง-การอ่าน

2.4 ทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

2.5 ทักษะในการทำงานและการเรียนรู้โดยลำพังตนเองโดยที่ไม่ต้องรอให้ใครสั่ง

2.6 ทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม

2.7 ทักษะในการคิดคำนวณ/ การอ่านและแปลความหมายตัวเลขเป็นสื่อในการคิดคำนวณเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ

3. ผลการเรียนรู้ที่เป็นความสามารถทั่วไปทางวิชาการ (Generic academic outcomes: GAO) เป็นความสามารถที่พัฒนาขึ้นจากการได้รับการเรียนรู้ อันเป็นผลการเรียนรู้ที่มีความสำคัญยิ่ง ได้แก่

3.1 ความสามารถในการใช้ข้อมูล ความรู้ ยืนยันความคิด

3.2 ความสามารถในการวิเคราะห์

3.3 ความสามารถในการคิดวิจารณ์ญาณ สามารถวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล ใช้สติปัญญาได้ดี

3.4 ความสามารถในการสังเคราะห์ความรู้กับความคิดของตน เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่

สรุปได้ว่า การวัดและประเมินผล หมายถึง การติดตามผลการเรียนของผู้เรียนก่อนและภายหลังการเรียน การวัดตรงกับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน เครื่องมือการวัดที่ดีเที่ยงตรงแม่นยำ และมีความน่าเชื่อถือ ตลอดจนลดความคลาดเคลื่อนหรือความผิดพลาดของการวัด เพื่อมุ่งประเมินผลการวัดให้ถูกต้อง ว่าผู้เรียนได้บรรลุผลตามเกณฑ์ที่ได้มีการกำหนดไว้หรือไม่ และเพื่อศึกษาถึงข้อผิดพลาดในการเรียนรู้ โดยการวัดผลการศึกษาเพื่อกำหนดวิธีการปรับปรุงแก้ไขในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ด้านอาจารย์ผู้สอน

ความหมายของอาจารย์ผู้สอน

มาตรา 4 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ผู้สอน หมายถึง ครูและคณาจารย์ในสถานศึกษาระดับต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 24) นอกจากนี้ มาตรา 4 พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ได้ให้ความหมายไว้ว่า ผู้สอน หมายความว่า บุคลากรซึ่ง ประกอบวิชาชีพหลักทางด้าน การเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาปฐมวัย ขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญา ทั้งของรัฐและเอกชน (สำนักงานเลขาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 24)

จากพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525, หน้า 168) ได้ให้ความหมายของคำว่า ผู้สอนว่า หมายถึง ผู้สั่งสอนศิษย์ ผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์

นอกจากนี้ เปลื้อง ณ นคร (2525, หน้า 89 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 24) ให้ความหมายของคำว่า ผู้สอนว่า หมายถึง ผู้มีความหนักแน่น ผู้ควรแก่การเคารพของศิษย์ผู้สั่งสอน ชูศรี สะพรั่ง (2549, หน้า 28) ผู้สอน คือ มีความสามารถในการถ่ายทอดวิชาความรู้ ประสบการณ์ และมีความรู้ในวิชาที่สอนศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ มีความรับผิดชอบ ในการสอน และงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน มีการจัดเตรียมการ วางแผนการจัดการสอนล่วงหน้า อย่างมีระบบ ให้ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน วัดและประเมินผล ผู้เรียนตามเกณฑ์ที่วางไว้

ลักษณะของอาจารย์ผู้สอนที่ดี

ทวีศิลป์ พรหมสุวรรณ (2542, หน้า 29-30) ได้กล่าวว่า ผู้สอนกลุ่มวิชาการงาน และอาชีพ ที่ดีในสังคมไทยในปัจจุบันควรมีลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่าง ๆ คือ

1. ด้านส่วนตัว คือบุคลิกภาพต่าง ๆ ได้แก่ การปรับตัว การวางตัว และการแต่งกายของ ผู้สอนเมื่อมองจุดนี้แล้วผู้สอนจะต้องเพียบพร้อมในเรื่องส่วนตัวไม่มีจุดด่างพร้อย มีการศึกษาหา ความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

2. ด้านการเรียนการสอน ผู้สอนต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ค้นคว้าวิธี แนวทางการสอนให้เกิดผลสำเร็จมากที่สุด มีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ทั้งการสอน และงานที่ได้รับมอบหมาย มีการพัฒนางานอยู่เป็นประจำ

3. ด้านชุมชน ผู้สอนต้องปรับตัวให้เข้ากับชุมชนให้ได้ รู้จักช่วยเหลือชุมชน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถเข้ากับชุมชนได้

4. ด้านมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ผู้สอนต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน รวมทั้งผู้บริหารด้วย

เชียรศรี วิวิธศิริ (2527, หน้า 168-169 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 25) ได้กล่าวถึง ลักษณะที่ดีของผู้สอนผู้ใหญ่ ไว้ดังนี้ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีลักษณะเป็นผู้นำ มีความคิดริเริ่ม มีความแม่นยำในหลักสูตร และเนื้อหาวิชามีความสนใจที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา ทันโลก ทันเหตุการณ์ มีทักษะความชำนาญในวิธีการ และเทคนิคการถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ มีอารมณ์ขัน ไม่เครียด มีกลวิธีหลาย ๆ วิธีในการสอนใช้อุปกรณ์การสอนหรือสิ่งต่าง ๆ ช่วย มีความสามารถ

ในการสร้างและรักษาบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สามารถดึงประสบการณ์ของผู้เรียนออกมาใช้ประโยชน์ได้ เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบสูงมีความรักความเสียสละ และมีอุดมการณ์ในการทำงานยอมรับและเข้าใจในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างมีทั้งส่วนดีและส่วนเสีย มีความเข้าใจตนเอง ทราบข้อจำกัดของตนทั้งเด่นและด้อย รู้ว่าจุดเด่นบางอย่างอาจเป็นจุดด้อยในบางสถานการณ์ มองโลกในแง่ดี มีความจริงใจ และปรารถนาดีต่อผู้อื่นเสมอ เข้าใจความต้องการและปัญหาพื้นฐานของผู้เรียน สามารถมองเห็นปัญหาและแสวงหาแนวทางแก้ปัญหาเหล่านั้น ๆ ได้ มีความสำนึกว่าตนมิใช่ผู้สอน แต่เป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ และปฏิบัติตนเป็นเพื่อนร่วมเรียนหรือในฐานะเป็นสมาชิกของกลุ่ม

ซึ่งสอดคล้องกับ พุทธชาด ราชปรีชา (2524, หน้า 221 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 25) ได้สรุปคุณสมบัติของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่ไว้ดังนี้ เป็นผู้มีความเมตตา เป็นผู้เข้าใจคนอื่นได้ง่าย เป็นผู้มีความเป็นมิตรอยู่เสมอ เป็นผู้ที่ยืดหยุ่นได้และยอมรับกับการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้ที่รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา เป็นผู้ที่รู้จักวางแผนการสอนและเตรียมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีระบบ เป็นผู้สามารถเปลี่ยนแปลงการสอนจากสอนเด็กมาเป็นผู้ใหญ่ ปฏิบัติต่อผู้เรียนในฐานะที่เขาเป็นผู้ใหญ่ พยายามทำให้ประสบการณ์ของผู้เรียนมีประโยชน์และมีความหมายต่อชีวิตประจำวันของผู้เรียน รู้จักเปลี่ยนแปลงกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นคนมีอารมณ์ขัน และรู้จักสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้เป็นกันเอง

Michalish (1979, หน้า 18-19 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 26) ได้กล่าวว่า ผู้สอนที่ทำการสอนทั้งในด้านการศึกษาและวิชาชีพต้องมีความรู้ในสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. รู้จุดมุ่งหมายของการสอนที่ชัดเจน
2. รู้ความต้องการ ความสามารถ ความสนใจของผู้เรียนทั้งในลักษณะเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล
3. รู้จักสนองความต้องการของผู้เรียนทั้งในลักษณะเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล
4. รู้จักชุมชน
5. รู้เกี่ยวกับการวางแผนการสอนที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตาม

ความมุ่งหมาย

6. รู้เทคนิคการสร้างเนื้อหาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน
7. รู้หลักการใช้วัสดุและอุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบการสอน
8. รู้การประเมินผล
9. ศึกษาและเอาใจใส่ที่จะรักษาสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนร่วมงาน

Biddle (1976, pp. 346-347 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 26) กล่าวถึง คุณลักษณะของผู้สอนว่าควรมีอยู่ด้วยกัน 3 ประการ คือ

1. ด้านพฤติกรรมของผู้สอน อาจสังเกตได้จากพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้สอนโดยตรง เช่น ขอมรับการคิดเห็นของผู้เรียน ขกย่องชมเชยผู้เรียน ซอบถามปัญหาผู้เรียน แนะนำแนวทางแก่ผู้เรียน วิพากษ์วิจารณ์การกระทำของผู้เรียน

2. ด้านกิจกรรมารยาท คือ มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ และความประพฤติ มีความสำรวม

3. ด้านพฤติกรรมการสอนของผู้สอนในขณะที่ทำการสอนในชั้น

บทบาทของอาจารย์ผู้สอนที่สำคัญ

นอกจากนี้ สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2544, หน้า 140-143 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 26) ได้กล่าวถึง บทบาทของอาจารย์ผู้สอนที่สำคัญ ได้แก่

1. เป็นผู้จัดการ (Manager of the learning environment) ผู้สอนต้องดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งต้องอาศัยการจัดและการวางแผน เพื่อให้เกิดสิ่งที่ต้องการ

2. เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator of individual development) ผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคนเรียนรู้ตามที่ผู้เรียนต้องการ ผู้สอนจึงต้องรู้ความแตกต่างระหว่างบุคคลและปรับวิธีเรียน วิธีสอนให้หลากหลาย

3. เป็นสื่อกลาง (Mediator of human relations) ผู้สอนมีหน้าที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดีทั้งระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน หรือผู้เรียนกับกลุ่มผู้เรียน สร้างความสัมพันธ์เชิงบวกให้การยอมรับและความอบอุ่นแก่ผู้เรียน

ส่วน วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2544, หน้า 59-60 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 26) ได้กล่าวว่า ก่อนการสอนผู้สอนต้องวิเคราะห์ความพร้อมด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ทักษะคิดต่ออาชีพ ผู้สอนรู้สึกมีความภูมิใจในความเป็นอาจารย์หรือไม่ รู้สึกมีความสุขและสนุกที่จะสอนมากน้อยเพียงใด ผู้สอนมีความเต็มใจที่จะรับบทบาทภาระการสอนหรือไม่ ผู้สอนควรได้พิจารณาตนเองจากข้อคำถามหลาย ๆ ประเด็น เพื่อให้มั่นใจว่ามีความรักการสอน ผู้สอนยังเห็นว่าอาชีพสอนเป็นอาชีพที่ก่อให้เกิดความสุขทางใจ มีความปิติยินดี และเต็มใจที่จะสอนลูกศิษย์ มีความสุขที่จะค้นคว้าหาความรู้ตลอดจนหาวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดี

2. ความรู้ ผู้สอนมีความรู้ในสาระของวิชาที่กำหนดในหลักสูตร (Curriculum) มากน้อยเพียงใด ความรู้ที่ผู้สอนมีอยู่ในระดับสูงกว่า หรือน้อยกว่าความรู้ที่กำหนดในลักษณะรายวิชา (Course description) ผู้สอนควรเลือกสรร สืบหาความรู้ เพื่อให้เหมาะกับหลักสูตรและระดับของผู้เรียน โดยเฉพาะการพัฒนาความรู้อย่างสม่ำเสมอเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับวิชาชีพอาจารย์ระดับอุดมศึกษา อาจารย์ต้องอ่านค้นคว้าและเข้าประชุมวิชาการในศาสตร์ของอาจารย์อย่างต่อเนื่อง

3. ศาสตร์การสอน ผู้สอนที่มีความรู้ด้านสาระวิชา เป็นจำนวนมากที่ไม่อาจเป็นผู้สอนที่ดีได้เนื่องจากขาดความรู้ด้านศาสตร์การสอน ดังนั้น ผู้สอนต้องถามตนเองว่าผู้สอนทราบวิธีการสอนหลาย ๆ แบบหรือไม่ การสอนบรรยายจะใช้ได้เมื่อใด การสอนสัมมนามีจุดมุ่งหมายอย่างไร จะได้ใช้ในกรณีใด การสอนแบบโครงการ แบบปฏิบัติแตกต่างกันอย่างไร และเมื่อใดจะใช้ การระดมสมอง หรือการประชุมกลุ่มย่อย ศาสตร์ต่าง ๆ เหล่านี้ได้มีผู้ประมวลไว้ ซึ่งผู้สอนควรได้พิจารณาว่า สามารถหรือพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนวิธีการสอนอย่างไร การรู้ศาสตร์การสอน ย่อมทำให้ผู้สอนรู้วิธีการวางแผนการสอน วิธีการดำเนินการสอน การนำเข้าสู่บทเรียนอย่างน่าสนใจ การเรียนเรียงสาระตามลำดับอย่างดี การมีอุปกรณ์ประกอบที่ชัดเจน สวยงาม ตลอดจนการประเมินผลอย่างถูกต้อง

4. บุคลิกภาพ ผู้สอนที่มีบุคลิกภาพดี เช่น หน้าตามีความสุข อิมเอ็บ ยิ้มแย้ม แจ่มใส อารมณ์ดี สุขภาพจิตดี ย่อมชวนให้นิสิตนักศึกษา เกิดความประทับใจ ต้องการเรียนด้วย และถ้าเป็นผู้ที่พูดได้คล่องแคล่ว เสียงดัง ฟังชัด พูดชัดถ้อยชัดคำแล้วยังทำให้ผู้เรียนเกิดศรัทธาเลื่อมใส สนใจติดตามฟังเรื่องที่อาจารย์สอนได้มากกว่า การนั่งฟังอาจารย์พูดเบา ๆ ไม่ชัดเจน ไม่ได้ยิน ทำให้เกิดการเบื่อง่าย

ผู้สอนจึงควรปรับปรุงบุคลิกภาพของตนให้เหมาะสมกับการมีอาชีพเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย ซึ่งจำเป็นต้องพิถีพิถันกับเสื้อผ้า รองเท้า เครื่องแต่งกาย น้ำเสียงและท่าทาง เนื่องจากต้องเป็นผู้ที่อยู่เบื้องหน้าของคนเป็นจำนวนมาก แม้ว่าอาจารย์จะไม่จำเป็นต้องหล่อหรือสวยเหมือนดาราโทรทัศน์ แต่ควรอยู่ในระดับรอง ๆ เพราะเป็นอาชีพที่ต้องปรากฏกาย โดยเฉพาะต่อหน้ากลุ่มชนที่เป็นเยาวชนจำนวนมากไม่น้อยซึ่งชอบความดูดี สง่างามเช่นเดียวกัน

สรุปได้ว่า ผู้สอน หมายถึง ผู้มีความรู้และสามารถในการถ่ายทอดวิชาความรู้ ประสบการณ์ และในวิชาที่สอน การปฏิบัติตนของผู้ที่ถ่ายทอดความรู้ ความรู้และประสบการณ์ของผู้สอน การใช้เทคนิคการสอน บุคลิกภาพของผู้สอน ผู้สอนมีความยุติธรรม มีคุณธรรม ผู้สอนแสวงหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ มีความรับผิดชอบ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน มีการจัดเตรียมการวางแผนการสอนล่วงหน้า ตามวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอน

ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน

ความหมายของอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน

ประดิษฐ์ คุณรัตน์ (2539, หน้า 2 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 40) ได้ให้ความหมายว่า อาคารสถานที่ หมายถึง สิ่งก่อสร้างภายในสถานศึกษา ที่ใช้ในการเรียนการสอนและปฏิบัติกิจกรรมอื่น ๆ รวมทั้งใช้จัดกระทำอย่างอื่นนอกเหนือจากการเรียนการสอน แบ่งเป็นอาคารเรียนและอาคารประกอบ

บุญช่วย จินดาประพันธ์ (2536, หน้า 3 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 40) ได้ให้ความหมายไว้ว่า อาคารสถานที่ หมายถึง ดึก บ้านเรือน ร้าน แพ คลังสินค้า สำนักงาน หรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นใด ที่บุคคลได้เข้าอยู่หรือเข้าใช้สอยได้ รวมทั้งอัมจันทร์ หรือสิ่งปลูกสร้างอันเป็นที่ชุมนุมของประชาชน ไม่ว่าจะในร่มหรือกลางแจ้งและโดยเฉพาะที่ซึ่งติดต่อกับทางสาธารณะ ให้หมายถึงสะพาน อุโมงค์ ท่อ หรือรางระบายน้ำ รั้วหรือกำแพง ป้ายโฆษณาที่คิดไว้อย่างถาวร อุโมงค์ เขื่อน ทำน้ำหรือท่าจอดเรือ

สุเทพ ทองประดิษฐ์ (2521, หน้า 22 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 40) ได้ให้ความหมายของอาคารสถานที่ และบริเวณสถานศึกษา ไว้ดังนี้ อาคาร หมายถึง สิ่งก่อสร้างภายในสถานศึกษาอันเป็นที่ใช้ในการเรียนการสอนและการปฏิบัติกิจกรรมอื่น ๆ แบ่งเป็นอาคารเรียนและอาคารประกอบ สถานที่ หมายถึง สถานที่ ที่ใช้กระทำอย่างอื่นนอกเหนือจากการเรียนการสอน เช่น ส้วม น้ำดื่ม น้ำใช้

สื่อการสอน (Instructional media) หมายถึง สิ่งที่นำความรู้ไปสู่ผู้เรียน อยู่ในรูปของสิ่งพิมพ์หรือไม่ใช่สิ่งพิมพ์ สื่อการสอนที่ไม่ใช่สิ่งพิมพ์ก็คือ สื่อประเภทโสตทัศนูปกรณ์ (Audio visual aids) หมายถึง วัสดุ เครื่องมือ อุปกรณ์ และวิธีการทางโสตทัศนศึกษา (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2535, หน้า 244 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 40)

บำรุง กัดจเจริญ และฉวีวรรณ กินาวงศ์ (2527, หน้า 244 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 40) กล่าวว่า สื่อการสอน (Instructional aids) หรือโสตทัศนวัสดุ (Audio visual materials) หมายถึง วัสดุสิ่งของ เครื่องมือเครื่องใช้ ภาพ ตลอดจนสถานบัน สถานที่และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้สอนใช้ประกอบการสอนเพื่อช่วยให้การเรียนของผู้เรียนบังเกิดผลดีที่สุดหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง สื่อการสอน คือ ของทุกสิ่งทุกอย่างตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ ที่ช่วยให้ผู้สอนถ่ายทอดความรู้ (Knowledge) ข้อเท็จจริง (Facts) ทักษะ (Skills) เจตคติ (Attitude) และความซาบซึ้งเห็นคุณค่า (Appreciation) ให้แก่ผู้เรียน

ชูศรี สะพรั่ง (2549, หน้า 46) กล่าวว่า อาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้เพราะ อาคารสถานที่ ไม่ว่าจะเป็นห้องเรียน ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ห้องสมุด รวมถึงสื่อและอุปกรณ์การสอน เป็นสิ่งที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนช่วยให้เกิดทักษะ ความเข้าใจ เจตคติ เพื่อให้การเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ความสำคัญของการวางแผนอาคารสถานที่

สุปริษา หิรัญโร (ม.ป.ป., หน้า 7 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 40-41) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวางแผนอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมไว้ดังนี้

1. การวางแผนช่วยให้ทราบถึงความต้องการอาคารสถานที่ทางการศึกษาในท้องถิ่น และสามารถสนองความต้องการได้อย่างดีที่สุดเท่าที่ทรัพยากรจะอำนวย
2. การวางแผนช่วยให้ได้สถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพทันต่อการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร เทคนิคการสอน และรูปแบบการจัดการศึกษาซึ่งเกิดขึ้นเสมอ
3. การวางแผนช่วยให้ได้สถานศึกษาที่สวยงาม มีสภาพแวดล้อมที่ดี เนื่องจากมีการคิดถึงความสัมพันธ์ครบถ้วนของอาคารและสถานที่ต่าง ๆ ทั้งหมด
4. การวางแผนช่วยให้สถานศึกษารู้จักการประหยัด นับตั้งแต่ประหยัดในการก่อสร้าง ประหยัดในการบำรุงรักษา ฯลฯ
5. การวางแผนช่วยให้ทราบระยะเวลาที่สมบูรณ์เต็มรูปแบบของโครงการ และงบประมาณค่าใช้จ่ายทั้งหมด
6. การวางแผนช่วยให้การดำเนินงาน บรรลุวัตถุประสงค์อย่างรวดเร็วแน่นอน เนื่องจากการกำหนดจุดมุ่งหมายขั้นตอนการทำงานและระบบควบคุมงานชัดเจน

ประดิษฐ์ คุณรัตน์ (2539, หน้า 3-5 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 41) หลักการดำเนินงานเรื่องอาคารสถานที่ ไว้ดังนี้

1. อาคารเรียน ควรเป็นอาคารถาวรใช้การได้ทุกฤดูกาล ถูกลักษณะ จำนวนและขนาดของอาคารเรียน ควรเหมาะสมกับจำนวนผู้เรียน อาคารเรียนทุกหลังรวมทั้งอาคารประกอบ เช่น หอประชุม โรงอาหาร โรงพลศึกษา
2. ห้องเรียนควรอยู่ในสภาพที่ใช้การได้ เป็นสัดส่วนเรียบร้อย มีอุปกรณ์ครุภัณฑ์ประจำห้องครบครัน และอยู่ในสภาพดี สุขลักษณะประจำห้องเป็นสิ่งสำคัญ ควรปราศจากเสียง ฝุ่น กลิ่นคาว และมลภาวะอื่น ๆ แสงสว่างพอเหมาะ ขนาดของห้องเรียนควรมีความเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน รวมถึงสะดวกในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

3. อาคารประกอบและห้องพิเศษ สถานศึกษาควรมีห้องพิเศษ เช่น ห้องสมุด ห้องพยาบาล ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องหัตถศึกษา (ชาย-หญิง) ห้องศิลปะและดนตรี ห้องประชุม ห้องอุปกรณ์การสอน และห้องพลานามัย ห้องต่าง ๆ เหล่านี้ต้องมีอุปกรณ์ที่จำเป็นตามหลักสูตร และกิจกรรมพิเศษครบครัน นอกจากนี้สถานศึกษาควรมีอาคารประกอบที่จำเป็น คือ ห้องน้ำ โรงฝึกงาน

4. บริเวณสถานศึกษา ควรคำนึงถึงสภาพความปลอดภัยของผู้เรียน มีรั้วล้อมรอบ ไม่มี น้ำขัง ตกแต่งบริเวณให้สวยงามร่มรื่น เหมาะในการจัดกิจกรรมและเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของผู้เรียน

5. สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาต้องให้สอดคล้อง กับความต้องการทางด้านร่างกาย จิตใจ และให้สอดคล้องกับความต้องการทางด้านการศึกษาสภาพแวดล้อมในสถานศึกษามีอิทธิพลมากในด้านการเรียนรู้ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน

บำรุง กัลลัจเจริญ และฉวีวรรณ กินาวงศ์ (2527, หน้า 245-246 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 41-42) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของสื่อการสอนไว้ดังนี้

1. เป็นศูนย์รวมความสนใจ
2. ช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์กว้างขวางยิ่งขึ้น
3. ทำให้บทเรียนเป็นที่น่าสนใจ
4. ทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ร่วมกัน
5. อธิบายสิ่งที่เข้าใจยากให้เข้าใจง่าย
6. แสดงความหมายของสัญลักษณ์ต่าง ๆ
7. ทำให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของคำศัพท์ต่าง ๆ ได้เร็วยิ่งขึ้น
8. แสดงส่วนลับให้เข้าใจได้ดี
9. สามารถชนะข้อจำกัดต่าง ๆ เกี่ยวกับเวลา ระยะทาง และขนาดได้ คือ
  - 9.1 ทำให้สิ่งที่เคลื่อนไหวช้าลงได้
  - 9.2 ทำให้สิ่งที่เคลื่อนไหวช้าเร็วขึ้น
  - 9.3 นำสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตมาศึกษาได้
  - 9.4 นำสิ่งที่อยู่ไกลมาศึกษาได้
  - 9.5 ย่อสิ่งที่ใหญ่ให้เล็กลง
  - 9.6 ขยายสิ่งที่เล็กให้ใหญ่ได้
10. ช่วยประหยัดเวลาในการสอน

11. ทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรง
12. ทำให้ผู้เรียนรู้ได้มากภายในเวลาน้อย
13. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ถูกต้อง
14. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ถาวร
15. ช่วยให้ผู้เรียนที่เรียนช้าเรียนได้เร็วขึ้น
16. ช่วยเปลี่ยนเจตคติได้ดี
17. ช่วยส่งเสริมการคิดและการแก้ปัญหา

ความมุ่งหมายของอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน

เมธี ปิลันธนาพันธ์ (2528, หน้า 9-14 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 42-43)

ได้กล่าวถึงหลักในการวางแผนอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีจุดมุ่งหมาย 10 ประการ ดังนี้

1. มีความเพียงพอ (Adequacy) หมายถึงมีความเพียงพอในด้านต่าง ๆ เช่น อาคาร ห้องเรียน ห้องใช้ประโยชน์ต่าง ๆ วัสดุ สนามและสถานที่พักผ่อน ห้องน้ำ และอื่น ๆ
2. มีความเหมาะสม (Suitability) กล่าวคือต้องมีความเหมาะสมในด้านที่ตั้งของอาคาร สถานที่ ลักษณะของพื้นที่ และการจัดอาคารสถานที่
3. มีความปลอดภัย (Safety) ต้องมีความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ อัคคีภัย ภัยพิบัติ มรสุม และอื่น ๆ
4. มีสุขลักษณะ (Healthfulness) อยู่ห่างไกลจากอากาศเป็นพิษ แก๊สพิษ และอื่น ๆ
5. ระยะเวลาที่ติดต่อและใช้สอย (Accessibility) ที่ตั้งของสถานศึกษาต้องไม่ไกลหมู่บ้าน จากจุดต่าง ๆ ในบริเวณ รวมทั้งไม่ห่างไกลจากสิ่งอำนวยความสะดวกที่จะให้ประโยชน์ ต่อสถานศึกษา เช่น ห้องสมุดสาธารณะ สวนสาธารณะ และอื่น ๆ ทั้งนี้รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในสถานศึกษา เช่น ห้องน้ำต้องไม่ไกลจากอาคารจนเกินไป ที่พักอาจารย์ ที่พักผู้บริหาร ที่พักเหล่านี้ไม่ควรตั้งอยู่ใกล้อาคารเรียน
6. มีความยืดหยุ่น (Flexibility) ต้องมีการเอื้ออำนวยต่อการเปลี่ยนแปลง และเอื้ออำนวยต่อการใช้อุปกรณ์การเรียนการสอน รวมทั้งเครื่องใช้ต่าง ๆ ในสถานศึกษา
7. มีประสิทธิภาพ (Efficiency) คือ การได้ใช้ประโยชน์จากอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มาก แต่ใช้ทรัพยากรหรือปัจจัยน้อยที่สุดหรือคุ้มค่าที่สุด
8. มีความประหยัด (Economy) หมายถึง อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีความประหยัด เช่น ประหยัดในการซ่อม บำรุงรักษา การเคลื่อนย้าย

9. สามารถขยายได้ (Expansibility) หมายถึง การออกแบบอาคารสถานที่ที่สามารถขยายได้ มีการเตรียมการขยายตัวได้พอสมควร ซึ่งสามารถขยายได้ง่ายและสิ้นเปลืองน้อย ทั้งนี้รวมถึงการขยายพื้นที่ดินของสถานศึกษานั้น ๆ ด้วย

10. มีรูปร่างที่สวยงาม (Appearance) ต้องมีการวางผังบริเวณสถานศึกษาได้อย่างสวยงาม และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ มีการตกแต่งบริเวณ ห้องเรียน และอื่น ๆ ให้เป็นที่ชื่นชมของผู้พบเห็นอยู่ตลอดเวลา

นอกจากนี้การใช้สื่อการสอนควรมีจุดมุ่งหมายดังนี้ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2535, หน้า 250 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 43)

1. สร้างความรู้ที่เป็นรูปธรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดแนวคิดและได้ประสบการณ์ตรงมากขึ้น
2. สร้างความสนใจและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับนักเรียน นักศึกษา
3. ให้นักเรียนนักศึกษาสามารถจำสิ่งที่เรียนได้ในระยะยาว
4. นำสิ่งที่ประสบการณ์ตรงจากแหล่งต่าง ๆ มาสู่ห้องเรียนได้มากขึ้น
5. สร้างพื้นฐานในด้านความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เรียนนักศึกษา
6. เพื่อให้นักเรียนนักศึกษาได้เข้าใจบทเรียนและเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
7. เสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้
8. เป็นเครื่องมือที่ใช้ทบทวนสรุป และทำให้เนื้อหาวิชาสัมพันธ์กัน
9. เสริมสร้างกิจกรรมที่แปลกออกไป และให้นักเรียนนักศึกษามีส่วนร่วมในบทเรียนที่กำลังเรียนอยู่

10. ช่วยให้นักเรียนนักศึกษาเรียนได้เร็วขึ้น

ประเภทของสื่อการสอน

เพ็ญพิมล ภูศิริวิเชียร (2537, หน้า 110 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 43-44) แบ่งประเภทสื่อการเรียนการสอน เป็น 3 ประเภท คือ

1. ประเภทวัสดุ (Material or software) เป็นวัสดุสิ้นเปลืองที่มีราคาไม่แพงนัก คงทนถาวร สะดวกในการใช้ ไม่ต้องอาศัยความรู้ทางเทคนิค ได้แก่ แผนภูมิ รูปภาพ ภาพฉีก แผ่นป้าย สำลีส บัตรคำ ของจริง ม้วนเทป फिल्मภาพยนตร์ แผ่นสไลด์ แผ่นเสียง หนังสือ แบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ หนังสือตำรา หนังสืออ้างอิง หนังสือบันเทิง คู่มือครู ฯลฯ
2. ประเภทโสตทัศนูปกรณ์ (Device of hardware) เป็นวัสดุสิ้นเปลืองจำพวกเครื่องมือเครื่องจักรต่าง ๆ มีราคาแพง เคลื่อนย้ายลำบาก ได้แก่ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์

เครื่องฉายภาพโปรเจกต์ เครื่องบันทึกเสียง วิทยุ โทรทัศน์ เครื่องคำนวณอิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์

3. ประเภทกิจกรรม ได้แก่ เกมส์ต่าง ๆ บทบาทสมมติ ฯลฯ

มะลินันท์ เอื้ออานันท์ (2545, หน้า 141-156 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 44)

ได้จำแนกประเภทสื่อการสอนทางศิลปะ ไว้ดังนี้

1. สื่อประเภทวารสารทางศิลปศึกษา
2. สื่อประเภทตำราและวัสดุต่าง ๆ ในการสอน
3. สื่อประเภทหนังสืออ่านสำหรับผู้สอนและผู้เรียน
4. สื่อประเภทหนังสือสาธิตกลวิธีและกระบวนการทางศิลปะ
5. สื่อประเภทชุดการเรียน
6. สื่อประเภทวัสดุสิ่งพิมพ์ สไลด์ ภาพยนตร์ ฯลฯ
7. สื่อเทคโนโลยีระดับสูง

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2544, หน้า 167-170 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 44-45)

ได้แบ่งประเภทของสื่อการสอนดนตรี ไว้ดังนี้

1. บทเพลง การสอนดนตรี เพลงจัดเป็นสื่อที่ผู้สอนใช้ โดยเฉพาะเพลงประกอบการร้อง การฟัง การสอนการเคลื่อนไหว การสอนการอ่าน มีหลักในการเลือกดังนี้

- 1.1 ความยากง่ายของบทเพลง
- 1.2 ความยาวของบทเพลง
- 1.3 ประเภทของบทเพลง

2. แผนภูมิและแผนภาพ สามารถแยกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

2.1 แผนภูมิสามารถแยกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

2.1.1 แผนภูมิเพลง การสอนเพลงควรมีแผนภูมิเพลงซึ่งมีทั้งสัญลักษณ์

หรือตัวโน้ตดนตรีและคำร้องประกอบด้วยเสมอ

2.1.2 แผนภูมิสัญลักษณ์ต่าง ๆ ทางดนตรี ในการสอนดนตรีสัญลักษณ์สำคัญ

ทางดนตรีควรจัดทำเป็นแผนภูมิ

2.1.3 แผนภูมิแสดงโครงสร้างหรือรูปแบบด้านดนตรี เช่น รูปแบบไบนารี

รูปแบบเทอร์นารี รูปแบบโซนาตา หรือแผนภูมิลักษณะการจัดวงดนตรี

2.1.4 แผนภูมิแสดงลักษณะเครื่องดนตรี หรือแสดงการเล่นเครื่องดนตรี เช่น

แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของคีย์บอร์ดกับตัวโน้ต

2.2 แผนภาพที่ใช้ในการสอนดนตรี ได้แก่

2.2.1 แผนภาพเครื่องดนตรี

2.2.2 แผนภาพผู้ประพันธ์เพลง ผู้เรียนควรมีโอกาสได้เห็นภาพผู้ประพันธ์เพลงทุกคนที่สำคัญ ควรเป็นภาพที่ชัดเจน และมี ปีเกิด และปีถึงแก่กรรมด้วย

2.2.3 แผนภาพแสดงลักษณะของวงดนตรีประเภทต่าง ๆ

2.2.4 แผนภาพต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการอธิบายเกี่ยวกับบทเพลงเพื่อช่วยสร้างมโนภาพหรือความเข้าใจ เช่น ภาพเกี่ยวกับฤดูต่าง ๆ เพื่อใช้ประกอบการสอนเพลง

3. เครื่องดนตรี

4. สื่อประเภทเสียง ได้แก่

4.1 วัสดุเสียง ได้แก่ แผ่นเสียง แแถบเสียง หรือเทป และดิสก์

4.2 อุปกรณ์เสียง สิ่งสำคัญในการสอนดนตรีคือ อุปกรณ์เครื่องเสียงจำพวก เครื่องแถบเสียง เครื่องเล่นแผ่นเสียง

ลักษณะที่ดีของอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน

ถาวร สารวิทย์ (2523, หน้า 195-196 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 45-46) ได้กล่าวถึง ลักษณะที่ดีของอาคารสถานที่ ไว้ดังนี้

1. ด้านประโยชน์ใช้สอย อาคารสถานที่ต้องถือประโยชน์ใช้สอยที่จะเกิดผลดีต่อการเรียนการสอน และความสะดวกสบาย ปลอดภัย สำหรับผู้เรียน มิใช่มุ่งแต่ความสวยงามอย่างเดียว
2. ดัดแปลงได้หลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นฝักกั้นห้องหรือวัสดุอุปกรณ์ใด ๆ ที่เกี่ยวกับตัวอาคาร พยายามแก้ไขดัดแปลงเพิ่มเติมได้โดยง่าย ทั้งทางแนวตั้งและแนวนอน ไม่ต้องทุบทำลายหรือยุ่งยากแก่การเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการขยายต่อเติมอาคารและความสะดวกของผู้สอนในการแบ่งกลุ่มผู้เรียน หรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ
3. ขยายสถานศึกษาได้สะดวก เนื่องจากพลเมืองเพิ่มขึ้นทุกวัน การหาสถานที่จัดตั้งสถานศึกษาต้องคำนึงว่า ถ้าบริเวณสถานศึกษาจะขยายออกไปจะทำได้สะดวกเพียงไร ขยายได้รอบทิศหรือบางทิศ หรือขยายไม่ได้แน่นอนในอนาคต สิ่งเหล่านี้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องคำนึงก่อสร้างสถานศึกษาลงไป
4. ช่วยสร้างบรรยากาศให้เปรียบเสมือนบ้านของผู้เรียน มีลักษณะเพดานต่ำ ม่านสวยผนังสีเย็นตา พื้นห้องมีสีสันสวยงาม โถงเก้าอี้จัดวางเป็นระเบียบเรียบร้อย อากาศถ่ายเทได้สะดวก แสงสว่างกระจายทั่วห้องตลอดเวลา สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกอยากอยู่ในห้อง ไม่อยากไปไหน

5. ทนทานต่อการใช้งานทั้งถูกวิธี และไม่ถูกวิธี อาคารสถานที่และเครื่องใช้ไม่สอยของสถานศึกษาต้องแข็งแรงทนทาน เพราะมีการใช้อยู่ประจำทุก ๆ วัน

6. เครื่องอำนวยความสะดวกสมบูรณ์ สถานศึกษาควรมีอาคารสถานที่ที่จะใช้ในการศึกษา เช่น ห้องสมุด ห้องพักผ่อน สนามกีฬา ห้องน้ำห้องส้วม น้ำดื่ม น้ำใช้บริบูรณ์ สิ่งเหล่านี้ช่วยอำนวยความสะดวกภายในสถานศึกษาเป็นอย่างมาก

7. ผู้ปกครอง หรือประชาชนในชุมชนที่ตั้งอยู่มาขอใช้อาคารสถานที่ของสถานศึกษาได้สะดวก อาคารสถานที่ของสถานศึกษาควรให้บริการประชาชนเป็นครั้งคราวเพราะสถานศึกษาจะอยู่ได้ต้องอาศัยสังคม นอกจากนี้ยังเป็นการประชาสัมพันธ์อีกด้วย

ลักษณะของสื่อการเรียนการสอนที่ดี มีดังนี้ (เพ็ญพิมล คูศิริวิเชียร, 2537, หน้า 110 อ้างถึงใน ชูศรี สะพรั่ง, 2549, หน้า 46)

1. สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหา
2. เหมาะสมกับระดับชั้น และวัยของผู้เรียน
3. เข้าและดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้
4. ประหยัด ราคาถูก
5. ได้ประโยชน์คุ้มค่าทั้งการลงทุน และการใช้สอย

สรุปได้ว่า อาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน หมายถึง การจัดสถานที่ ห้องเรียน ความสะดวกในการส่งเสริมการเรียนรู้ สภาพแวดล้อม สิ่งแวดล้อมทั่วไป สื่อและอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนช่วยให้เกิดทักษะ ความเข้าใจ เจตคติ เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์

แนวคิดและการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในประเทศไทย

การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในประเทศไทยเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง ในปี พ.ศ. 2477 ภายหลังจากที่ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้เพื่อรองรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และผู้นำทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย อีกทั้งเพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่การปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยในระยะแรกนั้นเปิดสอนระดับปริญญาโท 4 สาขา คือ นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และการทูต (ทัศนีย์ อินทรบำรุง, 2539, หน้า 15-18 อ้างถึงใน ดวงใจ โกชนจันทร์, 2551, หน้า 26) ต่อมาใน พ.ศ. 2482 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เปิดสอนระดับปริญญาโทในคณะอักษรศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกอบรมเพื่อเตรียมเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยโดยนิสิตผู้เข้ารับการศึกษ
ต้องสอนหนังสือให้แก่บัณฑิตระดับปริญญาตรี

ในระยะเริ่มแรกของการเร่งพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในช่วง
พ.ศ. 2486-2503 ทำให้มีความต้องการกำลังคนในระดับสูงเพื่อปฏิบัติงานในสาขาอาชีพต่าง ๆ
เป็นจำนวนมากและเพื่อสนับสนุนการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรีในสาขาที่ประเทศกำลัง
มีความต้องการ จึงมีการขยายการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเพิ่มมากขึ้นทั้งจำนวนสาขาวิชา
และสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนทั้งนี้ เพราะการส่งบุคลากรไปศึกษาต่อระดับบัณฑิต
ในต่างประเทศจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก อีกทั้งความรู้ที่ได้รับอาจไม่สัมพันธ์
กับความต้องการภายในประเทศ ในช่วงนี้ จึงมีสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา
เพิ่มขึ้นคือ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และวิทยาลัยวิชาการศึกษา
ประสานมิตร

ต่อมาประเทศไทยได้กำหนดให้มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อเป็น
แนวทาง หรือ นโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศอย่างชัดเจน โดยเริ่มฉบับที่ 1
(พ.ศ. 2504-2509) และฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514) ประเทศไทยในขณะนั้นยังขาดกำลังคน
ในระดับสูงกว่าปริญญาตรีในสาขาต่าง ๆ อยู่เป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องขยายการศึกษาระดับ
บัณฑิตศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้นทั้งระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง ระดับปริญญาโท และระดับ
ปริญญาเอก และยังได้สนับสนุนให้มีการจัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัยขึ้นมหาวิทยาลัยต่าง ๆ
เพื่อรับผิดชอบการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาโดยเฉพาะ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัย
แห่งแรกที่ได้จัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งมีฐานะเป็นคณะหนึ่งในมหาวิทยาลัย ทำหน้าที่ด้านบริหาร
และประสานงานระหว่างคณะต่าง ๆ ยกเว้น ด้านวิชาการซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละแผนก
วิชา มีคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยทำหน้าที่กำหนดหลักสูตร ควบคุมการศึกษา
และวิจัย นอกจากสนับสนุนการจัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัยกำหนดหลักสูตร ควบคุมการศึกษาและวิจัย
นอกจากสนับสนุนการจัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัยแล้ว ยังมีนโยบายจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอน
เฉพาะระดับบัณฑิตศึกษาในสาขาที่มีความจำเป็นรีบด่วนคือ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
เปิดสอนทางด้านการบริหารและพัฒนา และสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (AIT) เปิดสอนทางด้าน
การบริหารและพัฒนา และสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (AIT) เปิดสอนทางด้านวิศวกรรมศาสตร์
และเทคโนโลยีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519)
การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาได้พัฒนาโดยตลอด และอยู่ในความรับผิดชอบของสภาการศึกษา
แห่งชาติ ซึ่งทำหน้าที่ในการวางหลักเกณฑ์เพื่อให้การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

ของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานเดียวกัน และเพื่อเร่งรัดให้มีการปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้ทัดเทียมมาตรฐานสากล

ในปี พ.ศ. 2515 ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ ได้รับการจัดตั้งตามคำสั่งคณะปฏิวัติเพื่อทำหน้าที่กำกับดูแลการศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยเฉพาะ และในปี พ.ศ. 2552 ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐได้รับการยกฐานะเป็นทบวงอิสระ โดยใช้ชื่อว่าทบวงมหาวิทยาลัย และได้มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบการปฏิบัติราชการของทบวงมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2520 ให้มีหน้าที่ควบคุมดูแลการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศ ซึ่งรวมทั้งสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนด้วย (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2537 ข, หน้า 175-188 อ้างถึงใน ดวงใจ โภชนจันทร์, 2551, หน้า 27) ดังนั้น การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาซึ่งอยู่ในความดูแลของสภาการศึกษาแห่งชาติ จึงได้โอนมาอยู่ในการกำกับดูแลของทบวงมหาวิทยาลัยเช่นกัน ทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาภายในประเทศยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ ในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2533 เป็นมาตรฐาน จึงเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ได้เริ่มพัฒนาจากความต้องการกำลังคนในระดับสูงเพื่อเป้าหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในสาขาอาชีพต่าง ๆ เป็นสำคัญจนเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันนี้

การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและส่งเสริมความรู้ความก้าวหน้าทางด้านวิชาการพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นนักวิชาการและมีความเป็นผู้นำ อันจะส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ โดยในระยะแรกนั้นการจัดบัณฑิตศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และตอบสนองความต้องการของหน่วยราชการต่าง ๆ เป็นสำคัญโดยเน้นการยกระดับมาตรฐานการศึกษาและคุณภาพของอาจารย์และแผนงานวิจัยอีกทั้ง เพื่อเป็นการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการภายในประเทศ และเพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาสังคมไทย (วิจิตร ศรีสอาน, 2525, หน้า 1-5 อ้างถึงใน ดวงใจ โภชนจันทร์, 2551, หน้า 27-28)

พัชณีญา วิเชียร (ม.ป.ป. อ้างถึงใน วิจิตร ศรีสอาน, 2525, หน้า 1-17 อ้างถึงใน ดวงใจ โภชนจันทร์, 2551, หน้า 26) ได้อธิบายความหมายของ “บัณฑิตศึกษา” ว่ามาจากคำในภาษาอังกฤษว่า “Graduate study” ซึ่งหมายถึงการศึกษาที่เกิดขึ้นหลังจากคนเรียนเป็นบัณฑิตแล้วจำกัดเพียงแค่ปริญญาโท หรือประกาศนียบัตรเท่านั้น แต่รวมถึงหลักสูตรทุกระดับตั้งแต่หลังการศึกษาในประเทศไทยเป็น 3 ระดับ คือประกาศนียบัตรหลังปริญญาตรี ระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอก พร้อมทั้งคาดการณ์ต่อไปจะเพิ่มอีก 2 ระดับ คือ ระดับประกาศนียบัตรหลังปริญญาโท ซึ่งเป็นหลักสูตรที่สูงกว่าปริญญาโทแต่ไม่ถึงขั้นปริญญาเอก และอีกระดับคือระดับหลังปริญญาเอก

ซึ่งในปัจจุบันนี้มีทั้งสองระดับแล้ว คือ ประกาศนียบัตรหลังปริญญาโทและประกาศนียบัตรหลังปริญญาเอก พัทธินญา วิเชียร (2523, หน้า 48-59 อ้างถึงใน ดวงใจ โภชนจันทร์, 2551, หน้า 28) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ควรแตกต่างกับการจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรี กล่าวคือ การสอนในระดับบัณฑิตศึกษานั้น ไม่ควรมีภาควิชาวิทยาการทั่วไป ควรมีแต่เพียงภาควิชาชีพที่เป็นวิชาที่เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา มุ่งให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถเป็นผู้นำในวิชานั้นได้ นอกจากนี้ ไพฑูรย์ สินดารัตน์ (2526, หน้า 117-118 อ้างถึงใน ดวงใจ โภชนจันทร์, 2551, หน้า 28) ได้จัดแบ่งการศึกษาระดับบัณฑิตออกเป็น 2 สาย คือ

1. สายวิชาการ (Academic) มุ่งเน้นการผลิตบุคลากรทางการศึกษา คือ ผู้สอนในมหาวิทยาลัย (College teacher) ผลิตนักวิจัยหรือนักวิชาการ (Researcher or scholar) เน้นหนักในเรื่องความรู้ทางวิชาการ การบุกเบิกแสวงหาความรู้ใหม่ และการสร้างสรรค์ความก้าวหน้าในวิชาการต่าง ๆ
2. สายวิชาชีพ (Profession) คือการผลิตผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ชำนาญการเฉพาะเรื่อง (Specialist) ที่สามารถปฏิบัติงานในสาขานั้น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะที่ประณีตละเอียดและเฉพาะเจาะจงยิ่งขึ้น ดังนั้นสายนี้จึงเน้นด้านการฝึกฝน ให้เกิดความชำนาญเฉพาะสาขาลงไป ไม่เน้นการวิจัยเช่นเดียวกับสาขาแรก

เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2548

ในการเปิดดำเนินการหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษาทั้งหลักสูตรระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอก จะต้องเป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2548 ซึ่งประกาศเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2548 ประกาศฉบับนี้ลงนามโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ สาระสำคัญของประกาศกระทรวงศึกษาธิการฉบับนี้ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษามีดังต่อไปนี้ (เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาพ.ศ. 2548, 2548 อ้างถึงใน ดวงใจ โภชนจันทร์, 2551, หน้า 43-51)

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาที่ใช้ในปัจจุบันให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ในการรักษามาตรฐานการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและการรับรองวิทยฐานะ และเพื่อให้การบริหารงานด้านวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ฉะนั้น อาศัยนาจ ตามความในมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จึงให้ออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง “เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2548” ดังต่อไปนี้

1. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการนี้เรียกว่า “เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2548”

2. ให้ใช้ประกาศกระทรวงนี้สำหรับหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต (การศึกษาหลังปริญญาตรี) ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง (การศึกษาหลังปริญญาโท) ระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอกทุกสาขาวิชา สำหรับหลักสูตรที่จะเปิดใหม่และหลักสูตรเก่าที่จะปรับปรุงใหม่ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน และให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

3. ให้ยกเลิก

3.1 ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง “เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต พ.ศ. 2533” ลงวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2533

3.2 ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง “เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2542” ลงวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2542

4. ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

4.1 หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตและประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูงมุ่งให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติปรัชญาของการอุดมศึกษาปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษา และมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพ เน้นการพัฒนานักวิชาการและนักวิชาชีพให้มีความชำนาญในสาขาวิชาเฉพาะ เพื่อให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญสามารถปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น และควรเป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีลักษณะเบ็ดเสร็จในตัวเอง

อนึ่ง ผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต หากเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทในสาขาวิชาเดียวกันหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน ให้เทียบโอนหน่วยกิตได้ไม่เกินร้อยละ 40 ของหลักสูตรที่จะเข้าศึกษา

4.2 หลักสูตรปริญญาโทและปริญญาเอก มุ่งให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติ ปรัชญาของการอุดมศึกษา ปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษา และมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพที่เป็นสากล เน้นการพัฒนานักวิชาการและนักวิชาชีพที่มีความรู้ความสามารถระดับสูงในสาขาวิชาต่าง ๆ โดยกระบวนการวิจัย เพื่อให้สามารถบุกเบิกแสวงหาความรู้ใหม่ได้อย่างมีอิสระรวมทั้งมีความสามารถในการสร้างสรรค์จรดลงความก้าวหน้าทางวิชาการ เชื่อมโยงและบูรณาการศาสตร์ที่ตนเชี่ยวชาญกับศาสตร์อื่นได้อย่างต่อเนื่อง มีคุณธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการและวิชาชีพ

5. ระบบการจัดการศึกษา ใช้ระบบทวิภาค โดย 1 ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ภาคการศึกษาปกติ 1 ภาคการศึกษาปกติมีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ สถาบันอุดมศึกษา

ที่เปิดการศึกษาภาคฤดูร้อน ให้กำหนดระยะเวลาและจำนวนหน่วยกิต โดยมีสัดส่วนเทียบเคียงกัน
ได้กับการศึกษาภาคปกติ

สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาในระบบไตรภาค หรือระบบจตุรภาค ให้ถือแนวทาง
ดังนี้

5.1 ระบบไตรภาค 1 ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ภาคการศึกษาปกติ 1 ภาคการศึกษา
ปกติ มีระยะเวลาศึกษา ไม่น้อยกว่า 12 สัปดาห์

5.2 ระบบจตุรภาค 1 ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ภาคการศึกษาปกติ 1 ภาคการศึกษา
ปกติ มีระยะเวลาศึกษา ไม่น้อยกว่า 10 สัปดาห์

5.3 สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาระบบอื่น ให้แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับระบบ
การศึกษานั้น รวมทั้งรายละเอียดการเทียบเคียงหน่วยกิตกับระบบทวิภาคไว้ในหลักสูตร
ให้ชัดเจนด้วย

6. การคิดหน่วยกิต

6.1 รายวิชาภาคทฤษฎี ที่ใช้เวลาบรรยายหรืออภิปรายปัญหาไม่น้อยกว่า 15 ชั่วโมง
ต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตระบบทวิภาค

6.2 รายวิชาภาคปฏิบัติ ที่ใช้เวลาฝึกหรือทดลองไม่น้อยกว่า 30 ชั่วโมง
ต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตระบบทวิภาค

6.3 การฝึกงานหรือการฝึกภาคสนาม ที่ใช้เวลาฝึกไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมง
ต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตระบบทวิภาค

6.4 การทำโครงการหรือกิจกรรมการเรียนรู้อื่นใดตามที่ได้รับมอบหมาย ที่ใช้เวลาทำ
โครงการหรือกิจกรรมนั้นไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต
ระบบทวิภาค

6.5 การค้นคว้าอิสระ ที่ใช้เวลาศึกษาค้นคว้าไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษา
ปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต ระบบทวิภาค

6.6 วิทยานิพนธ์ ที่ใช้เวลาศึกษาค้นคว้าไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ
ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต ระบบทวิภาค

7. โครงสร้างหลักสูตร

7.1 ประกาศนียบัตรบัณฑิตและประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ให้มีจำนวนหน่วยกิต
รวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต

7.2 ปริญญาโท ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต
โดยแบ่งการศึกษาเป็น 2 แผน คือ

7.2.1 แผน ก เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการวิจัยโดยมีการทำวิทยานิพนธ์ ดังนี้

7.2.1.1 แบบ ก 1 ทำเฉพาะวิทยานิพนธ์ซึ่งมีค่าเทียบได้ไม่น้อยกว่า

36 หน่วยกิต สถาบันอุดมศึกษาอาจกำหนดให้เรียนรายวิชาเพิ่มเติม หรือทำกิจกรรมทางวิชาการอื่นเพิ่มขึ้นก็ได้ โดยไม่นับหน่วยกิต แต่จะต้องมีผลสัมฤทธิ์ตามที่สถาบันอุดมศึกษากำหนด

7.2.1.2 แบบ ก 2 ทำวิทยานิพนธ์ซึ่งมีค่าเทียบได้ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

และศึกษางานรายวิชาอีกไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

7.2.2 แผน ข เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการศึกษางานรายวิชา โดยไม่ต้องทำ

วิทยานิพนธ์ แต่ต้องมีการค้นคว้าอิสระไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต และไม่เกิน 6 หน่วยกิต

7.3 ปริญญาเอก แบ่งการศึกษาเป็น 2 แบบ โดยเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนานักวิชาการ และนักวิชาชีพชั้นสูง คือ

7.3.1 แบบ 1 เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการวิจัยโดยมีการทำวิทยานิพนธ์ที่

ก่อให้เกิดความรู้ใหม่ สถาบันอุดมศึกษาอาจกำหนดให้เรียนรายวิชาเพิ่มเติมหรือทำกิจกรรมทางวิชาการอื่นเพิ่มขึ้นก็ได้ โดยไม่นับหน่วยกิต แต่จะต้องมีผลสัมฤทธิ์ตามที่สถาบันอุดมศึกษากำหนด ดังนี้

7.3.1.1 แบบ 1.1 ผู้เข้าศึกษาที่สำเร็จปริญญาโท จะต้องทำวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต

7.3.1.2 แบบ 1.2 ผู้เข้าศึกษาที่สำเร็จปริญญาตรี จะต้องทำวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 72 หน่วยกิต

ทั้งนี้ วิทยานิพนธ์ตาม แบบ 1.1 และแบบ 1.2 จะต้องมีมาตรฐานและคุณภาพเดียวกัน

7.3.2 แบบ 2 เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการวิจัยโดยมีการทำวิทยานิพนธ์

ที่มีคุณภาพสูง และก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ และศึกษางานรายวิชาเพิ่มเติม ดังนี้

7.3.2.1 แบบ 2.1 ผู้เข้าศึกษาที่สำเร็จปริญญาโท จะต้องทำวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต และศึกษางานรายวิชาอีกไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

7.3.2.2 แบบ 2.2 ผู้เข้าศึกษาที่สำเร็จปริญญาตรี จะต้องทำวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต และศึกษางานรายวิชาอีกไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต

ทั้งนี้ วิทยานิพนธ์ตามแบบ 2.1 และ แบบ 2.2 จะต้องมีมาตรฐานและคุณภาพเดียวกัน

8. การรับและเทียบโอนหน่วยกิต สถาบันอุดมศึกษาอาจยกเว้นหรือเทียบโอนหน่วยกิต รายวิชา หรือวิทยานิพนธ์จากหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต และหลักสูตรระดับ บัณฑิตศึกษาให้กับนักศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถ ที่สามารถวัดมาตรฐานได้ ทั้งนี้ นักศึกษา ต้องศึกษาให้ครบตามจำนวนหน่วยกิต ที่กำหนดไว้ในเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร และเป็นไป ตามหลักเกณฑ์การเทียบโอน ผลการเรียนรู้ระดับปริญญาเข้าสู่การศึกษาในระบบ และแนวปฏิบัติที่ดี เกี่ยวกับการเทียบโอนของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

9. จำนวนและคุณวุฒิของอาจารย์ ต้องมีอาจารย์ประจำหลักสูตรตลอดระยะเวลาที่จัด การศึกษาตามหลักสูตรนั้น จำนวนไม่น้อยกว่า 5 คน โดยเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรเกินกว่า 1 หลักสูตรในเวลาเดียวกันไม่ได้ นอกจากนี้อาจารย์ประจำหลักสูตรแต่ละหลักสูตรจะต้องทำหน้าที่ เป็นอาจารย์ประจำตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรหนึ่งหลักสูตรใดเท่านั้น และต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

9.1 ปริญญาโท

9.1.1 อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ต้องเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตร มีคุณวุฒิ ปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์ใน สาขาวิชานั้นหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน จำนวนอย่างน้อย 3 คน

9.1.2 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

9.1.2.1 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ต้องเป็นอาจารย์ประจำมีคุณวุฒิ ปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์ ในสาขาวิชานั้น หรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน และต้องมีประสบการณ์ในการทำวิจัยที่มีใช้ส่วนหนึ่ง ของการศึกษาเพื่อรับปริญญา

9.1.2.2 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม (ถ้ามี) ต้องเป็นอาจารย์ประจำหรือ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสถาบัน มีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่าหรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่ง ทางวิชาการไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์ในสาขาวิชานั้นหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน และต้องมีประสบการณ์ในการทำวิจัย ที่มีใช้ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญา

9.1.3 อาจารย์ผู้สอนวิทยานิพนธ์ ต้องประกอบด้วยอาจารย์ประจำ และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสถาบัน อาจารย์ประจำและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกดังกล่าวต้องมีคุณวุฒิ ปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์ ในสาขาวิชานั้นหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน และต้องมีประสบการณ์ในการทำวิจัยที่มีใช้ส่วนหนึ่ง ของการศึกษาเพื่อรับปริญญา

9.1.4 อาจารย์ผู้สอน ต้องเป็นอาจารย์ประจำหรือผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสถาบัน มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโทหรือเทียบเท่า หรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่า

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ในสาขาวิชานั้นหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน และต้องมีประสบการณ์ด้านการสอนและการทำวิจัยที่มีใช้ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญา

9.2 ปริญญาเอก

9.2.1 อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ต้องเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรมีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์ในสาขาวิชานั้น หรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน จำนวน อย่างน้อย 3 คน

9.2.2 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

9.2.2.1 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ต้องเป็นอาจารย์ประจำมีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์ในสาขาวิชานั้น หรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน และต้องมีประสบการณ์ในการทำวิจัยที่มีใช้ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญา

9.2.2.2 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม (ถ้ามี) ต้องเป็นอาจารย์ประจำหรือผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสถาบัน มีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์ในสาขาวิชานั้นหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน และต้องมีประสบการณ์ในการทำวิจัยที่มีใช้ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญา

9.2.3 อาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์ ต้องประกอบด้วยอาจารย์ประจำและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสถาบัน อาจารย์ประจำและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกดังกล่าวต้องมีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์ในสาขาวิชานั้นหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน และต้องมีประสบการณ์ในการทำวิจัยที่มีใช้ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญา

9.2.4 อาจารย์ผู้สอน ต้องเป็นอาจารย์ประจำหรือผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสถาบัน มีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์ในสาขาวิชานั้นหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน และต้องมีประสบการณ์ด้านการสอนและการทำวิจัยที่มีใช้ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญา

9.3 ประกาศนียบัตรบัณฑิต และประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง จำนวนและคุณสมบัติของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน ให้เป็นไปตามข้อ 9.1.1 และ 9.1.4 โดยอนุโลม

10. ภาระงานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระ

10.1 อาจารย์ประจำ 1 คน ให้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาปริญญาโทและปริญญาเอกได้ไม่เกิน 5 คน หากหลักสูตรใดมีอาจารย์ประจำที่มีศักยภาพพร้อมที่จะดูแลนักศึกษาได้มากกว่า 5 คน ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถาบันอุดมศึกษานั้น แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกิน 10 คน

10.2 อาจารย์ประจำ 1 คน ให้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระของนักศึกษาปริญญาโทได้ไม่เกิน 15 คน

หากเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาทั้งวิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระ ให้คิดสัดส่วนจำนวนนักศึกษาที่ทำวิทยานิพนธ์ 1 คน เทียบได้กับจำนวนนักศึกษาค้นคว้าอิสระ 3 คน ทั้งนี้ให้นับรวมนักศึกษาที่ยังไม่สำเร็จการศึกษาทั้งหมดในเวลาเดียวกัน

10.3 อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรต้องทำหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และ/หรือ อาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์ และ/หรืออาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรนั้นด้วย

11. คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา

11.1 ประกาศนียบัตรบัณฑิต จะต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

11.2 ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง จะต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหรือเทียบเท่า

11.3 ปริญญาโท จะต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

11.4 ปริญญาเอก จะต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ที่มีผลการเรียนดีมาก หรือปริญญาโทหรือเทียบเท่า

12. การลงทะเบียนเรียนและระยะเวลาการศึกษา ให้ลงทะเบียนเรียนได้ไม่เกิน 15 หน่วยกิต ในแต่ละภาคการศึกษาปกติ และให้ใช้เวลาศึกษาในแต่ละหลักสูตร ดังนี้

12.1 ประกาศนียบัตรบัณฑิตและประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ให้ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 3 ปีการศึกษา

12.2 ปริญญาโท ให้ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 5 ปีการศึกษา

12.3 ปริญญาเอก ผู้ที่สำเร็จปริญญาตรีแล้วเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก ให้ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 8 ปีการศึกษา ส่วนผู้ที่สำเร็จปริญญาโทแล้วเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก ให้ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 6 ปีการศึกษา

การลงทะเบียนเรียนสำหรับผู้เข้าศึกษาแบบไม่เต็มเวลา ให้สถาบันอุดมศึกษากำหนดจำนวนหน่วยกิตที่ให้ลงทะเบียนเรียนได้ในแต่ละภาคการศึกษาปกติ โดยเทียบเคียงกับ จำนวนหน่วยกิต ที่กำหนดข้างต้นในสัดส่วนที่เหมาะสม

หากสถาบันอุดมศึกษาใดมีเหตุผลและความจำเป็นพิเศษ การลงทะเบียนเรียน ที่มีจำนวนหน่วยกิต แตกต่างไปจากเกณฑ์ข้างต้นก็อาจทำได้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่กระทบกระเทือนต่อมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา

13. เกณฑ์การสำเร็จการศึกษา นักศึกษาจะต้องปฏิบัติดังนี้

13.1 ประกาศนียบัตรบัณฑิตและประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ต้องเรียนครบตามจำนวนหน่วยกิต ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และต้องได้ระดับคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.00 จากระบบ 4 ระดับ คะแนนหรือเทียบเท่า

13.2 ปริญญาโท

13.2.1 แผน ก แบบ ก 1 เสนอวิทยานิพนธ์และสอบผ่านการสอบปากเปล่าขั้นสุดท้าย โดยคณะกรรมการที่สถาบันอุดมศึกษานั้นแต่งตั้ง และผลงานวิทยานิพนธ์จะต้องได้รับการตีพิมพ์ หรืออย่างน้อยดำเนินการให้ผลงานหรือส่วนหนึ่งของผลงานได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์ทางวิชาการ หรือเสนอต่อที่ประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceeding)

13.2.2 แผน ก แบบ ก 2 ศึกษารายวิชาครบถ้วนตามที่กำหนดในหลักสูตร โดยจะต้องได้ระดับคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.00 จากระบบ 4 ระดับคะแนนหรือเทียบเท่า พร้อมทั้งเสนอวิทยานิพนธ์และสอบผ่านการสอบปากเปล่าขั้นสุดท้าย โดยคณะกรรมการที่สถาบันอุดมศึกษานั้นแต่งตั้ง และผลงานวิทยานิพนธ์จะต้องได้รับการตีพิมพ์ หรืออย่างน้อยดำเนินการให้ผลงานหรือส่วนหนึ่งของผลงานได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์ในวารสาร หรือสิ่งพิมพ์ทางวิชาการ หรือเสนอต่อที่ประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceeding)

13.2.3 แผน ข ศึกษารายวิชาครบถ้วนตามที่กำหนดในหลักสูตร โดยจะต้องได้ระดับคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.00 จากระบบ 4 ระดับคะแนนหรือเทียบเท่า และสอบผ่านการสอบประมวลความรู้ (Comprehensive Examination) ด้วยข้อเขียนและ/หรือปากเปล่าในสาขาวิชานั้น

13.3 ปริญญาเอก

13.3.1 แบบ 1 สอบผ่านภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 1 ภาษาตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่สถาบันอุดมศึกษากำหนด สอบผ่านการสอบวัดคุณสมบัติ (Qualifying examination) เพื่อเป็นผู้มีสิทธิขอทำวิทยานิพนธ์ เสนอวิทยานิพนธ์ และสอบผ่านการสอบปากเปล่าขั้นสุดท้าย โดยคณะกรรมการซึ่งจะต้องประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากภายใน และภายนอกสถาบัน และผลงานวิทยานิพนธ์จะต้องได้รับการตีพิมพ์ หรืออย่างน้อยดำเนินการให้ผลงานหรือส่วนหนึ่งของผลงานได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์ทางวิชาการที่มีกรรมการภายนอกมาร่วมกลั่นกรอง (Peer review) ก่อนการตีพิมพ์ และเป็นที่ยอมรับในสาขาวิชานั้น

13.3.2 แบบ 2 ศึกษารายวิชาครบถ้วนตามที่กำหนดในหลักสูตร โดยจะต้องได้ระดับคะแนนเฉลี่ย ไม่ต่ำกว่า 3.00 จากระบบ 4 ระดับคะแนนหรือเทียบเท่า สอบผ่านภาษาต่างประเทศ อย่างน้อย 1 ภาษา ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่สถาบันอุดมศึกษากำหนด

สอบผ่านการสอบวัดคุณสมบัติ (Qualifying examination) เพื่อเป็นผู้มีสิทธิขอทำวิทยานิพนธ์ เสนอวิทยานิพนธ์ และสอบผ่านการสอบปากเปล่าขั้นสุดท้ายโดยคณะกรรมการ ซึ่งจะต้องประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ จากภายในและภายนอกสถาบัน และผลงานวิทยานิพนธ์ จะต้องได้รับการตีพิมพ์ หรืออย่างน้อยดำเนินการให้ผลงานหรือส่วนหนึ่งของผลงาน ได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์ทางวิชาการที่มีกรรมการภายนอกมาร่วมกลั่นกรอง (Peer Review) ก่อนการตีพิมพ์ และเป็นที่ยอมรับในสาขาวิชานั้น

14. ชื่อประกาศนียบัตรและชื่อปริญญา

14.1 ประกาศนียบัตรบัณฑิต ให้ใช้ชื่อว่า “ประกาศนียบัตรบัณฑิต (Graduate diploma)” อักษรย่อ “ป.บัณฑิต (Grad. dip.)” แล้วตามด้วยชื่อสาขาวิชาต่อท้าย

14.2 ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ให้ใช้ชื่อว่า “ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง (Higher graduate diploma)” อักษรย่อ “ป.บัณฑิตชั้นสูง (Higher grad. dip.)” แล้วตามด้วยชื่อสาขาวิชาต่อท้าย

14.3 ปริญญาโทและปริญญาเอก สถาบันอุดมศึกษาที่มีการตราพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยปริญญาในสาขาวิชา และอักษรย่อสำหรับสาขาวิชาไว้แล้ว ให้ใช้ชื่อปริญญาตามที่กำหนด ในพระราชกฤษฎีกานั้น ในกรณีที่ปริญญาใดยังมิได้กำหนดชื่อไว้ในพระราชกฤษฎีกา หรือกรณี ที่สถาบันอุดมศึกษาใดไม่มีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยปริญญาในสาขาวิชา และอักษรย่อ สำหรับสาขาวิชาให้ใช้ชื่อปริญญาตามหลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญา ตามที่คณะกรรมการ การอุดมศึกษากำหนด

15. การประกันคุณภาพของหลักสูตร ให้ทุกหลักสูตรกำหนดระบบการประกันคุณภาพ ของหลักสูตรให้ชัดเจน ซึ่งอย่างน้อยประกอบด้วยประเด็นหลัก 4 ประเด็น คือ

15.1 การบริหารหลักสูตร

15.2 ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอนและการวิจัย

15.3 การสนับสนุนและการให้คำแนะนำนักศึกษา

15.4 ความต้องการของตลาดแรงงาน สังคม และ/ หรือความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต

15.5 การพัฒนาหลักสูตร ให้ทุกหลักสูตรมีการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย แสดง การปรับปรุงดัชนีด้านมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาเป็นระยะ ๆ อย่างน้อยทุก ๆ 5 ปี และมีการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องทุก 5 ปี

15.6 ในกรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวได้ หรือมีความจำเป็นต้อง ปฏิบัตินอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในประกาศนี้ ให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการการอุดมศึกษา ที่จะพิจารณา และให้ถือคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการอุดมศึกษานั้นเป็นที่สุด

การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา จึงเป็นการศึกษาหลังจากที่จบปริญญาตรีแล้ว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชาให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการด้านใดด้านหนึ่ง จนสามารถเป็นผู้นำทางวิชาการในด้านนั้น หรือเป็นผู้ชำนาญการผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านนั้น ๆ แต่สำหรับจุดมุ่งหมายในการผลิตบัณฑิตของไทยนั้น (เกษม สุวรรณกุล, 2536, หน้า 19-20 อ้างถึงใน ดวงใจ โกชนจันทร์, 2551, หน้า 51) มีมุมมองที่ต่างออกไปและกล่าวว่า จุดมุ่งหมายในการผลิตบัณฑิตของประเทศไทยนั้น มุ่งผลิตเพื่อไปรับราชการ ไม่ได้เกิดจากความต้องการที่จะแสวงหาความรู้ หรือประเพณีใฝ่รู้ใฝ่เรียนของผู้เรียน การเปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษาเกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน อันเนื่องมาจากคนจบปริญญาตรีมาก และยังหางานทำไม่ได้

นอกจากนี้ยังเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนที่ต้องการเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่ง เพราะระบบราชการอิงกับสิ่งเหล่านี้และได้ยกตัวอย่างผู้ที่ปัดล้ออำเภอก็ได้เรียนจบปริญญาโทก็จะมีโอกาสได้เลื่อนเป็นนายอำเภอเร็วขึ้น นอกจากนี้ยังได้แสวงความคิดเห็นว่า “แรงจูงใจของการเปิดโครงการมหาบัณฑิตและคุณวุฒิบัณฑิตของไทย มุ่งเน้นเพียงเลียนแบบผู้อื่น เปิดเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน หารายได้ให้คณะ และหารายได้ให้กับอาจารย์ได้เน้นเป้าหมายของการให้การศึกษาแบบตะวันตก” โดยได้ยกตัวอย่าง การดำเนินการในสาขา รัฐประศาสนศาสตร์ว่า มีการแย่งกันระหว่างมหาวิทยาลัยเพื่อหาเทคนิควิธีการแย่งรายได้ เอามหาวิทยาลัยไปให้ถึงผู้เรียน บางแห่งไปถึงภูมิภาค เช่น ทางภาคใต้ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พยายามใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ได้นักศึกษาจำนวนมากบางสาขาผู้เรียนมีความรู้มากกว่าผู้สอน แต่ผู้เรียนมาเรียน เพราะอยากได้วุฒิปริญญาโท เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่นิยมปริญญาบัตร อาจารย์ไทยจึงมุ่งสอนจนไม่มีเวลาทำวิจัยเพื่อสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ จึงไม่มีความรู้เพิ่มการเรียนการสอนไม่เน้นเรื่องการทำวิจัย

สภาพทั่วไปของวิทยาลัยบริหารรัฐกิจ วิทยาเขตสระแก้ว

ข้อมูลพื้นฐาน และสภาพทั่วไปของมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว

มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว มีประวัติความเป็นมาโดยริเริ่มจากจังหวัดสระแก้ว โดยการนำของผู้ว่าราชการจังหวัดสระแก้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสระแก้ว สภาตำบล และภาคเอกชนของจังหวัดสระแก้ว ได้ขอให้มหาวิทยาลัยบูรพาไปจัดตั้งสถานศึกษาชั้นสูง ในรูปแบบวิทยาเขต ของมหาวิทยาลัย ดังนั้นในช่วงปีการศึกษา 2539 มหาวิทยาลัยจึงได้ขยายหน่วยการสอนระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ไปยังจังหวัดสระแก้ว โดยรับนิสิตปีละ 30 คน การเปิดการเรียนการสอนดังกล่าว ได้รับความช่วยเหลือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้วเดิม หรือ สปจ.) ต่อมาในปีการศึกษา 2540 มหาวิทยาลัยบูรพาได้แต่งตั้งคณะกรรมการศึกษา ในความเป็นไปได้และข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ของจังหวัดสระแก้ว โดยมีรองศาสตราจารย์ รมณีศรี พร้อมด้วยคณะกรรมการ ฯ ในการสำรวจพื้นที่เพื่อขยาย วิทยาเขตของมหาวิทยาลัย ไปยังจังหวัดสระแก้ว ได้พิจารณาแล้วว่ามีความพร้อม จังหวัดสระแก้ว จึงให้มหาวิทยาลัยบูรพา ใช้ที่ดินสาธารณประโยชน์ หมู่ที่ 4 แปลงโคกป่าเพ็ก ตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว พื้นที่ประมาณ 1,369 ไร่ 2 งาน เป็นพื้นที่ตั้งของวิทยาเขตสารสนเทศสระแก้ว ต่อมา ทบวงมหาวิทยาลัย (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา) ได้แจ้งนโยบายขยายโอกาสอุดมศึกษา ไปสู่ภูมิภาค (จังหวัดสระแก้ว) ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาซึ่งคณะรัฐมนตรี มีมติเห็นชอบให้จัดตั้ง วิทยาเขตสารสนเทศสระแก้ว เมื่อวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2540 ปัจจุบันเปลี่ยนเป็น วิทยาเขตสระแก้ว (ประกาศราชกิจจานุเบกษา พ.ศ. 2550)

งานเปิดป้ายอาคารหลังเก่า วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๔๑

ภาพที่ 7 อาคารหลังเก่า

พ.ศ. 2540 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้จัดตั้งวิทยาเขตสารสนเทศ สระแก้ว ในที่ดิน สาธารณประโยชน์ แปลงโคกป่าเพ็ก อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว บนเนื้อที่ พ.ศ. 2540 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้จัดตั้งวิทยาเขตสารสนเทศ สระแก้ว ในที่ดินสาธารณประโยชน์ แปลงโคกป่าเพ็ก อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว บนเนื้อที่ประมาณ 1,369 ไร่

พ.ศ. 2541 วิทยาเขตสระแก้ว ได้จัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี หลักสูตร เทคโนโลยีบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจเป็นสาขาแรก รับนิสิตปีละ 40 คน และตามแผน แม่บททางวิชาการ วิทยาเขตสระแก้ว จะผลิตบัณฑิตทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง

กัณฑ์การเกษตร เช่น สาขาวิชาทางด้านอุตสาหกรรมเกษตร เทคโนโลยีเกษตร ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น โดยมหาวิทยาลัยบูรพา ได้ขออนุญาตใช้อาคารที่ว่าการอำเภอวัฒนานคร หลังเก่า เป็นที่สำหรับจัดการเรียนการสอน

พ.ศ. 2548 ได้ย้ายมาอยู่ ณ ที่ตั้งใหม่เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2548 มีพื้นที่ในการดำเนินการ ในที่ดินสาธารณประโยชน์ แปลงโคกป่าเพ็ก หมู่ที่ 4 ตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัด สระแก้ว

พ.ศ. 2549 สภามหาวิทยาลัย มีมติจัดตั้งกองบริหารวิทยาเขตสระแก้ว ในคราวประชุม ครั้งที่ 2/2549 เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2549

พ.ศ. 2551 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนพิเศษ 77ง หน้า 2 ลงวันที่ 30 เมษายน

เรื่องการจัดตั้งส่วนงานและภาระหน้าที่ของส่วนงาน มหาวิทยาลัยบูรพา และได้ประกาศ จัดตั้งคณะสังคมศาสตร์ (เปลี่ยนชื่อเป็นคณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์) และคณะเทคโนโลยีการเกษตรโดยในอนาคต (ตามแผนแม่บทเดิม) จะมีการจัดตั้งคณะ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วย

ภาพที่ 8 อาคารหลังใหม่ 1

การดำเนินงานในปัจจุบัน

ปัจจุบัน ได้เปลี่ยนชื่อจาก “วิทยาเขตสารสนเทศ สระแก้ว” เป็น “วิทยาเขตสระแก้ว ประกอบด้วย 2 คณะ และ 1 กอง ได้แก่

1. คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ จัดการศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ 6 สาขาวิชา, ปริญญาตรี ภาคพิเศษ 2 สาขาวิชา
2. คณะเทคโนโลยีการเกษตรจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ 2 สาขาวิชา
โครงการจัดตั้งคณะพาณิชยศาสตร์ และบริหารธุรกิจ ภาคปกติ 1 สาขาวิชา
และกองบริหารวิทยาเขตสระแก้ว สำนักงานอธิการบดี ดำเนินงานสนับสนุน
การจัดการศึกษาของทั้ง 3 คณะ

ภาพที่ 9 อาคารหลังใหม่ 2

ปรัชญา

สร้างเสริมปัญญา ใฝ่หาความรู้ คู่คุณธรรม ชี้นำสังคม

คำขวัญ

ความได้ปัญญา ทำให้เกิดสุข

วิสัยทัศน์

สร้างคนคุณภาพ สร้างปัญญาให้แผ่นดิน ด้วยคุณภาพการศึกษาระดับสากล เพื่อนำพาสังคมไทยสู่สังคมอุดมปัญญาที่เข้มแข็งอย่างยั่งยืน

พันธกิจ

1. การสร้างความรู้ปัญญา และบริหารจัดการให้เกิดคุณค่าต่อการพัฒนาสังคม
2. จัดการศึกษาที่มีคุณภาพในระดับสากล สร้างบัณฑิตให้มีคุณธรรม เชี่ยวชาญในศาสตร์ เป็นผู้นำที่มีทักษะสากล
3. บริการวิชาการสู่สังคม ร่วมสร้างสังคมอุดมปัญญาที่พึ่งตนเอง
4. มีการส่งเสริม สนับสนุน และการธำรงไว้ซึ่งศิลป วัฒนธรรมและคงความเป็นไทย

5. พัฒนามหาวิทยาลัยให้เข้มแข็ง มีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสูง และพึ่งตนเองได้

ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์เป็นประเด็นหลัก ของการพัฒนาตามแผนยุทธศาสตร์เพื่อให้การดำเนินการกิจ โดยหน้าที่ และภารกิจของวิสัยทัศน์บรรลุผลสัมฤทธิ์ โดยมี 5 ประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. การสร้างความรู้ ปัญญา และการบริหาร การจัดการให้เกิดคุณค่าต่อการพัฒนาสังคม
2. การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพในระดับสากล สร้างบัณฑิตให้มีคุณธรรม เชี่ยวชาญในศาสตร์ เป็นผู้นำที่มีทักษะสากล
3. การบริการวิชาการสู่สังคม ร่วมสร้างสังคมอุดมปัญญาที่พึ่งตนเอง
4. การส่งเสริม สนับสนุนและธำรงไว้ซึ่งศิลปะ วัฒนธรรมความเป็นไทย และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

5. การพัฒนามหาวิทยาลัยให้เข้มแข็ง มีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสูง และพึ่งตนเองได้

ข้อมูลพื้นฐาน และสภาพทั่วไปของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ วิทยาเขตสระแก้ว

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจได้เริ่มต้นจากโครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตสำหรับผู้บริหาร ตามมติสภามหาวิทยาลัยบูรพา เมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2539 มีรูปแบบการบริหารจัดการภายในหน่วยงานเป็นลักษณะหน่วยงานในกำกับของมหาวิทยาลัยบูรพา โดยงบประมาณมาจากเงินรายได้ของหน่วยงานเท่านั้น และ เริ่มจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2540 ซึ่งเป็นการสร้างโอกาสให้ผู้บริหาร ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และท้องถิ่น เพื่อพัฒนาศักยภาพ เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้มีมุมมองวิถีนวัตกรรมใหม่เชิงบริหารเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ

ต่อมาวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2544 สภามหาวิทยาลัยบูรพา ได้มีมติเห็นชอบให้ยกฐานะโครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สำหรับผู้บริหาร เป็น วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ ที่มีสถานะเทียบเท่าคณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยบูรพา แต่จะแตกต่างที่ตรงงบประมาณในการบริหารการจัดการของวิทยาลัย ๆ จะมาจากเงินรายได้ของวิทยาลัย ๆ เท่านั้น โดยมีวิธีการดำเนินงานต่าง ๆ ดังนี้

การวิจัย

ปี พ.ศ. 2544 วิทยาลัย ฯ ได้จัดทำแผนแม่บทการวิจัยทางรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

ปี พ.ศ. 2544-2548 เพื่อเป็นการกำหนดทิศทางการศึกษาวิจัยทางรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

ปี พ.ศ. 2546 วิทยาลัย ฯ ได้จัดตั้งโรงเรียนนักวิจัย (Research forum) ขึ้นเพื่อเป็นศูนย์กลางของการพัฒนางานวิจัยให้มีมาตรฐานที่สูงขึ้นและเป็นแหล่งผลิตนักวิจัยรุ่นใหม่ออกมารับใช้สังคมต่อไป

ปี พ.ศ. 2549 วิทยาลัย ฯ ได้จัดตั้งศูนย์วิจัยนโยบายและการบริหารขึ้นเพื่อพัฒนาและผลิตผลงานวิจัยและบุคลากรที่มีคุณภาพ

ปี พ.ศ. 2550 จัดทำแผนแม่บทงานวิจัยระยะที่ 2 (ปี พ.ศ. 2549-2553) วิทยาลัย ฯ ได้ผลิตผลงานวิจัย เป็นจำนวนทั้งสิ้นกว่า 29 เรื่อง โดยดำเนิน โครงการชุดวิจัย เพื่อแก้ไขและพัฒนาปัญหา ต่าง ๆ ของประเทศตามแนวทางของแผนแม่บทงานวิจัย และได้รับการขึ้นทะเบียนการเป็นที่ปรึกษา ประเภท A ด้านประชากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านวิจัยและประเมินสาขาวิชาเทคโนโลยีจากกระทรวงการคลัง

ปี พ.ศ. 2551 วิทยาลัย ฯ ได้ผลิตผลงานวิจัยเป็นจำนวนทั้งสิ้นกว่า 60 เรื่อง โดยได้รับความไว้วางใจจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน อาทิ กระทรวงแรงงาน สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงยุติธรรม เป็นต้น

ปี พ.ศ. 2552 วิทยาลัย ฯ ได้ผลิตผลงานวิจัยเป็นจำนวนทั้งสิ้นกว่า 60 เรื่อง โดยได้รับความไว้วางใจจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน อาทิ กระทรวงแรงงาน สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงยุติธรรม เป็นต้น

ปี พ.ศ. 2553 วิทยาลัย ฯ ได้ผลิตผลงานวิจัยเป็นจำนวนทั้งสิ้นกว่า 50 เรื่อง ได้รับงบประมาณวิจัยกว่า 30 ล้านบาทโดยได้รับความไว้วางใจจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน อาทิ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยได้รับความไว้วางใจจากสำนักงบประมาณ ให้ดำเนินการวิจัยโครงการประเมินผลลัพธ์และผลกระทบด้านการพัฒนาคนและสังคมให้มีคุณภาพตามนโยบายที่สำคัญเร่งด่วนของรัฐบาล

ปี พ.ศ. 2554 วิทยาลัย ฯ ได้รับความไว้วางใจจากสำนักงานปลัด สำนักนายกรัฐมนตรี ในโครงการจัดทำแผนงานการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ และจากสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ ในโครงการติดตามและประเมินผล โครงการภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง

พ.ศ. 2555 พื้นที่ 4 ภาค เป็นต้น

ปี พ.ศ. 2555-2556 วิทยาลัย ฯ ได้รับความไว้วางใจจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อดำเนินการวิจัย อาทิ กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ มอบหมายให้ดำเนินการวิจัยในโครงการประเมินผลการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/ 55 กรมชลประทาน มอบหมายให้ดำเนินการวิจัยในโครงการงานเชื่อมโยงโทรมาตร กระทรวงสาธารณสุข มอบหมายให้ดำเนินการวิจัยในโครงการศึกษาความพึงพอใจและความคิดเห็นของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการด้านสุขภาพของกระทรวงสาธารณสุข กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม มอบหมายให้ดำเนินการวิจัยในโครงการศึกษารูปแบบและแนวทางการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโดยชุมชน (Communication-based adaptation) กรณีศึกษาชุมชนเกษตรกรรมและชุมชนชายฝั่งในภาคตะวันออก และกรมกิจการพลเรือนทหาร กองบัญชาการกองทัพไทยมอบหมายให้ดำเนินการวิจัยใน โครงการสำรวจทัศนคติของประชาชน ต่อการดำเนินงานของกองทัพไทย ประจำปีงบประมาณ 2555

การบริการวิชาการ

ปี พ.ศ. 2540 ได้จัดตั้งศูนย์อินโดจีนศึกษา

ปี พ.ศ. 2549 เปิดสำนักงานศูนย์อินโดจีนศึกษา (ภาคสนาม) ณ ที่ว่าการอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

ปี พ.ศ. 2550 วิทยาลัย ฯ ได้จัดตั้งศูนย์นวัตกรรมการฝึกอบรมเพื่อความเป็นเลิศ เพื่อให้บริการวิชาการ พัฒนาบุคลากรทั้งภายใน และภายนอกหน่วยงานให้มีศักยภาพในการปฏิบัติงาน โดยใช้นวัตกรรมในการฝึกอบรมที่หลากหลายนำมาใช้ในการถ่ายทอดองค์ความรู้โดยวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ

ปี พ.ศ. 2552 วิทยาลัย ได้จัดตั้งศูนย์ผู้ประกอบการภาครัฐและภาคเอกชนขึ้น ณ ชั้น 3 อาคาร ดร.ผาสุข กุลละวณิชย์

ปี พ.ศ. 2555-2556 วิทยาลัย ได้จัดปาฐกถาพิเศษ เรื่องท้องถิ่นกับการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยเลขาธิการอาเซียน ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ

วิทยาลัย ฯ ได้จัดประชุมวิชาการนานาชาติ 2012 International

Conference on Public Management (ICPM 2012): “Crisis management in the time of changing world” ครั้งที่ 1 ณ เมืองคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน

วิทยาลัย ฯ ได้จัดงานการประชุมวิชาการนานาชาติ ครั้งที่ 2: The Second

International conference on Public Management (ICPM 2013): Public administration in the time of regional change ระหว่างวันที่ 30-31 พฤษภาคม พ.ศ. 2556 ณ โรงแรมอิวตัน พัทยา

การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพาได้เริ่มดำเนินการเพื่อการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง ในรูปแบบกิจกรรม โครงการต่าง ๆ มากมาย อาทิ การรณรงค์ขอพร การทำบุญอุทิศ ฟ้าป่า การแต่งกายแบบไทย การร่วมกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยบูรพาจัดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ยังได้ร่วมมือกับหน่วยงานที่ทำหน้าที่และส่งเสริมเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมในระดับชาติคือสำนักงานส่งเสริมเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อร่วมกันทำหน้าที่สนับสนุนส่งเสริม เผยแพร่และทำนุบำรุงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีงามของไทยไปสู่ทุกภาคส่วนในสังคม

ตราสัญลักษณ์

ตราสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยบูรพา มี 2 แบบ ดังนี้

ภาพที่ 10 ภาพตราสัญลักษณ์ แบบที่ 1

เป็นวงกลมซ้อนกันสองวง วงกลมในมีรูปเลขไทย “๕” อยู่ตรงกลาง ล้อมรอบด้วยกนกเปลวเพลิง ด้านบนมีรัศมีประกอบแปลแฉก ด้านล่างของเลข ๕ เป็นเส้นโค้งสามเส้น วงกลมนอกเบื้องบนมีคำว่า “สุโข ปลูก ปุณฺณ” เบื้องล่างมีคำว่า “มหาวิทยาลัยบูรพา”

ภาพที่ 11 ภาพตราสัญลักษณ์ แบบที่ 2

เป็นวงกลมซ้อนกันสองวง วงกลมในมีรูปเลขไทย “๕” อยู่ตรงกลาง ล้อมรอบด้วยกนกเปลวเพลิง ด้านบนมีรัศมีประกอบแปดแฉก ด้านล่างของเลข ๕ เป็นเส้นโค้งสามเส้น วงกลมนอกเบื้องบนมีคำว่า “มหาวิทยาลัยบูรพา” เบื้องล่างมีคำว่า “BURAPHA UNIVERSITY”

สีประจำมหาวิทยาลัย

สีประจำมหาวิทยาลัย คือ สีเทา-ทอง

สีเทา เป็นสีของสมอง หมายถึง ความเจริญทางสติปัญญา

สีทอง หมายถึง คุณธรรม

สีเทา-ทอง หมายถึง บัณฑิตจากมหาวิทยาลัยบูรพาเป็นผู้กอปร ด้วยสติปัญญา

และมีคุณธรรม

ต้นไม้ประจำมหาวิทยาลัย

ต้นมะพร้าว

วิสัยทัศน์ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

“สถาบันแห่งการวิจัยและวิชาการทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ที่เป็นที่ยอมรับในระดับอาเซียน”

พันธกิจ

1. ด้านการผลิตบุคลากรด้านรัฐประศาสนศาสตร์ชั้นสูง
2. ด้านการวิจัย
3. ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม
4. ด้านการทํานุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

ความร่วมมือ

มหาวิทยาลัยบูรพากับมหาวิทยาลัยนอร์ทเทิร์นอิลลินอยส์ สหรัฐอเมริกา

มหาวิทยาลัยบูรพากับมหาวิทยาลัยนิวยอร์ก

มหาวิทยาลัยบูรพากับคณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยบูรพากับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยบูรพากับวิทยาลัยการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

โครงสร้างหน่วยงาน

ภาพที่ 12 โครงสร้างองค์การของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
(วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2557)

การจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ วิทยาเขตสระแก้ว หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา	มหาวิทยาลัยบูรพา
วิทยาเขต/ คณะ/ ภาควิชา	วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป	
1. รหัสและชื่อหลักสูตร	
ภาษาไทย	หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
ภาษาอังกฤษ	Master of Public Administration Program
2. ชื่อปริญญาและสาขาวิชา	
ชื่อเต็มภาษาไทย	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
ชื่อเต็มภาษาอังกฤษ	Master of Public Administration
อักษรย่อภาษาไทย	รป.ม.
อักษรย่อภาษาอังกฤษ	M.P.A.
3. วิชาเอก (ถ้ามี)	
- ไม่มี	
4. รหัสและชื่อหลักสูตร	
จำนวนหน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต	

5. รูปแบบของหลักสูตร

- 5.1 รูปแบบ เป็นหลักสูตรระดับปริญญาโท
- 5.2 ภาษาที่ใช้ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษบางรายวิชา
- 5.3 การรับเข้าศึกษา รับนิสิตไทยและนิสิตต่างชาติ
- 5.4 ความร่วมมือกับสถาบันอื่น เป็นหลักสูตรเฉพาะของสถาบัน
- 5.5 การให้ปริญญาแก่ผู้สำเร็จการศึกษา ให้ปริญญาเพียงสาขาวิชาเดียว

6. หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.)

6.1 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

เพื่อผลิตมหาบัณฑิต ที่มีความรู้ความสามารถด้านรัฐประศาสนศาสตร์ สามารถวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาทางนโยบายและการบริหาร โดยการประยุกต์ทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งเน้นให้ผู้บริหาร มีความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และเพิ่มพูนประสบการณ์ในการศึกษาดูงานต่างประเทศ พร้อมทั้งผู้นำด้านนวัตกรรม โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและประเทศชาติเป็นสำคัญ

6.2 ระบบการศึกษา

6.2.1 หลักสูตร 2 ปี ศึกษารายวิชาทั้งสิ้น 11 รายวิชา รวม 36 หน่วยกิต

6.2.2 หลักสูตรเทียบโอน จากหลักสูตรของหน่วยงานที่มีความร่วมมือทางวิชาการศึกษารายวิชาลดลง จากหลักสูตรภาคปกติ ไม่นเกิน 4 รายวิชา (12 หน่วยกิต)

6.2.3 มีการสอบวัดผลในแต่ละรายวิชา การสอบประมวลความรู้ และวิทยานิพนธ์ (แผน ก) หรือ งานวิจัยแทนวิทยานิพนธ์ (แผน ข)

6.3 จำนวนหน่วยกิต

แผน ก แบบ ก 2 ไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต

แผน ข ไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต

6.4 โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรแผน ก แบบ ก 2 จำนวนหน่วยกิต 36 หน่วยกิต

1) หมวดวิชาแกน	9 หน่วยกิต
2) หมวดวิชาเฉพาะ	12 หน่วยกิต
3) หมวดวิชาเลือก	3 หน่วยกิต
4) หมวดวิชาวิทยานิพนธ์	12 หน่วยกิต

หลักสูตรแผน ข	จำนวนหน่วยกิต 36 หน่วยกิต
1) หมวดวิชาแกน	9 หน่วยกิต
2) หมวดวิชาเฉพาะ	12 หน่วยกิต
3) หมวดวิชาเลือก ไม่น้อยกว่า	3 หน่วยกิต
4) หมวดวิชาเรียนแทนวิทยานิพนธ์	12 หน่วยกิต
- วิชาเรียนแทนวิทยานิพนธ์	6 หน่วยกิต
- งานนิพนธ์	6 หน่วยกิต

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ หลักสูตรปรับปรุง
พ.ศ. 2555 วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา	มหาวิทยาลัยบูรพา
วิทยาเขต/ คณะ/ ภาควิชา	วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป	
1. รหัสและชื่อหลักสูตร	
ภาษาไทย:	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
ภาษาอังกฤษ:	Doctor of Philosophy Program in Public Administration Program
2. ชื่อปริญญาและสาขาวิชา	
ชื่อเต็มภาษาไทย:	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)
ชื่อเต็มภาษาอังกฤษ:	Doctor of Philosophy (Public Administration)
อักษรย่อภาษาไทย:	รป.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)
อักษรย่อภาษาอังกฤษ:	Ph.D. (Public Administration)
3. วิชาเอก (ถ้ามี)	
- ไม่มี	
4. จำนวนหน่วยกิตที่เรียนตลอดหลักสูตร	
4.1 แบบ 1.1 ทำคุณนิตินิพนธ์ 48 หน่วยกิต	
4.2 แบบ 2.1 เรียนรายวิชาและทำคุณนิตินิพนธ์ ไม่น้อยกว่า 60 หน่วยกิต	
5. รูปแบบของหลักสูตร	
5.1 รูปแบบ เป็นหลักสูตรระดับปริญญาเอก	
5.2 ภาษาที่ใช้ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษบางรายวิชา	
5.3 การรับเข้าศึกษา รับนิสิตไทยและนิสิตต่างชาติ	

- 5.4 ความร่วมมือกับสถาบันอื่น เป็นหลักสูตรเฉพาะของสถาบัน
- 5.5 การให้ปริญญาแก่ผู้สำเร็จการศึกษา ให้ปริญญาเพียงสาขาวิชาเดียว
6. หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
- 6.1 จำนวนหน่วยกิต
- แบบ 1.1 ทำคุณฐิณีพนธ์ ไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต
- แบบ 2.1 เรียนรายวิชาและทำคุณฐิณีพนธ์ ไม่น้อยกว่า 60 หน่วยกิต
- 6.2 โครงสร้างหลักสูตร
- แบบ 1.1 ทำคุณฐิณีพนธ์
- ก. คุณฐิณีพนธ์ 48 (0-0-144)
- แบบ 2.1 เรียนรายวิชาและทำคุณฐิณีพนธ์ ไม่น้อยกว่า 60 หน่วยกิต
- ก. วิชาบังคับ 9 หน่วยกิต
- ข. วิชาเลือก ไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต
- ค. คุณฐิณีพนธ์ 36 หน่วยกิต

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นารี รมย์นุกูล (2547) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยศรีปทุม โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยศรีปทุม 6 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านนักศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล และด้านปัจจัยเกื้อหนุน 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยศรีปทุม โดยรวม และในแต่ละด้าน จำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และกลุ่มคณะที่สังกัด 3) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยศรีปทุม โดยรวม และในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ ชั้นปี กลุ่มคณะที่ศึกษา และระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นอาจารย์ที่สอนระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีปทุม จำนวน 197 คน และนักศึกษาชั้นปีที่ 2 และปีที่ 3 ประจำปีการศึกษา 2546 จำนวน 676 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า 1) อาจารย์เห็นด้วยกับการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยศรีปทุม โดยรวมในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อาจารย์เห็นด้วยในระดับมาก เกือบทุกด้าน ยกเว้น ด้านนักศึกษา และด้านปัจจัยเกื้อหนุนที่อาจารย์เห็นด้วยในระดับปานกลาง สำหรับนักศึกษาเห็นด้วยกับการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยศรีปทุมโดยรวมและในแต่ละด้าน ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ในมหาวิทยาลัยศรีปทุมโดยรวมและในแต่ละด้าน พบว่า 2.1) อาจารย์ชายและหญิงมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยศรีปทุมโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เพื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า เกือบทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านปัจจัยเกื้อหนุนที่ไม่พบความแตกต่าง 2.2) อาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยศรีปทุมโดยรวม และในแต่ละด้าน ไม่แตกต่างกัน 2.3) อาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยศรีปทุมโดยรวมและในแต่ละด้าน ไม่แตกต่างกัน และ 2.4) อาจารย์ที่สังกัดกลุ่มคณะวิชาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยศรีปทุมโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านอาจารย์ ด้านนักศึกษา และด้านการวัดและประเมินผล ที่อาจารย์ที่สังกัดอยู่ในกลุ่มคณะวิชาต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง 3) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยศรีปทุมโดยรวมและในแต่ละด้าน พบว่า 3.1) นักศึกษาชาย และหญิงมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยศรีปทุม โดยรวมและในแต่ละด้าน ไม่แตกต่างกัน 3.2) นักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยศรีปทุมโดยรวมและในแต่ละด้าน ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและการประเมินผล และด้านปัจจัยเกื้อหนุนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง 3.3) นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มคณะวิชาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยศรีปทุมโดยรวมและในแต่ละด้าน ไม่แตกต่างกัน นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยศรีปทุมโดยรวมและในแต่ละด้าน ไม่แตกต่างกัน

จัย หยุนเหมย (2549) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาของอาจารย์ชาวต่างประเทศ จุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่มีต่อการจัดการเรียน

การสอนภาษาของอาจารย์ชาวต่างประเทศ โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจาก นักศึกษาที่เรียนภาษา กับอาจารย์ชาวต่างประเทศซึ่งเป็นนักศึกษาสาขาศิลปศาสตร์ โปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ชั้นปีที่ 1 ปีที่ 2 ปีที่ 3 และปีที่ 4 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ พิบูลสงคราม ปีการศึกษา 2549 จำนวน 246 คน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มีความคิดเห็น ต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาของอาจารย์ชาวต่างประเทศ ในภาพรวมและแต่ละรายด้านอยู่ในระดับมาก

ชูศรี สะพรั่ง (2549) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตรด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านวิธีการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน และด้านการวัดและประเมินผล 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยรวมและในแต่ละด้านจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาและประสบการณ์การสอน และ 3) เปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยรวมและในแต่ละด้านจำแนกตาม เพศ สาขาวิชา ชั้นปีที่ศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย อาจารย์ 21 คน และนิสิต 502 คน รวม 523 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้ 1) อาจารย์มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยรวมว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านวิธีการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ส่วนด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ในขณะที่ นิสิตมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา โดยรวมว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านวิธีการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านการวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยรวมและในแต่ละด้าน พบว่า 2.1) อาจารย์ที่สอนในกลุ่มสาขาวิชาทัศนศิลป์ กลุ่มสาขาวิชาออกแบบ และกลุ่มสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียน

การสอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยรวมและในแต่ละด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.2) อาจารย์ที่มีประสบการณ์การสอนต่ำกว่า 10 ปี และมากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยรวม และในแต่ละด้าน ไม่แตกต่างกัน

3) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยรวมและในแต่ละด้าน พบว่า

3.1) นิสิตชายและนิสิตหญิง มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยรวมและในแต่ละด้าน ไม่แตกต่างกัน

3.2) นิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชานิสิตศิลป์มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยรวมแตกต่างจากนิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชาจิตรกรรมสาขาวิชาภาพพิมพ์ สาขาวิชาเซรามิกส์ สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ (ดนตรีไทย) สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ (ดนตรีสากล) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชานิสิตศิลป์ มีความคิดเห็นแตกต่างจากนิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชาจิตรกรรมสาขาวิชาภาพพิมพ์ สาขาวิชาเซรามิกส์ สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ (ดนตรีไทย) และสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ (ดนตรีสากล) ในด้านอาจารย์ผู้สอน และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นอกจากนี้ นิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชานิสิตศิลป์ มีความคิดเห็นแตกต่างจากนิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชาภาพพิมพ์ สาขาวิชาเซรามิกส์ สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ (ดนตรีไทย) สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ (ดนตรีสากล) ในด้านวิธีการสอน ส่วนนิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชาจิตรกรรม มีความคิดเห็นแตกต่างจากนิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ (ดนตรีสากล) ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และนิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชาจิตรกรรม มีความคิดเห็นแตกต่างจากนิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชาภาพพิมพ์ สาขาวิชาเซรามิกส์ สาขาวิชานิสิตศิลป์ สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ (ดนตรีไทย) และสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ (ดนตรีสากล) ในด้านอาคารสถานที่ สื่อ และอุปกรณ์การสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3) นิสิตชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 ชั้นปีที่ 4 มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นิสิตชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นแตกต่างจากนิสิตชั้นปีที่ 4 ในด้านหลักสูตร และด้านการวัดและประเมินผล และนิสิตชั้นปีที่ 1 มีความคิดเห็นแตกต่างจากนิสิตชั้นปีที่ 2 ในด้านอาจารย์ผู้สอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ง) นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยรวมแตกต่างจากนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีความคิดเห็นแตกต่างกับนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและสูง ในด้านอาจารย์ผู้สอน และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนนิสิต

ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีความคิดเห็นแตกต่างกับนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง ในด้านวิธีการสอน และด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ปริญญา สารทอง (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ผลการศึกษาพบว่า วัตถุประสงค์การศึกษา 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนิสิต ระดับปริญญาตรี ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ใน 5 ด้าน คือด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านอาจารย์ ผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านประเมินผล 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็น ของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ใน 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรด้านการเรียน การสอน ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านประเมินผล โดยจำแนกตามเพศ วิชาเอก ระดับชั้นปี และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 3) เพื่อรวบรวมความคิดเห็นของนิสิตระดับ ปริญญาตรี ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง นิสิตระดับปริญญาตรี หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 242 คน ผลการศึกษาพบว่า

1) ความคิดเห็นของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร บริหารธุรกิจบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ ปานกลาง ยกเว้นด้านอาจารย์ผู้สอนและด้านการประเมินผลมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า 2.1) นิสิต ที่มีเพศ และระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2) นิสิตที่มีวิชาเอกแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจ บัณฑิต โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านอาจารย์ ด้านการประเมินผล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ด้านสื่อการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านสื่อการเรียนการสอน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3) นิสิตที่มีระดับชั้นปีแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร บริหารธุรกิจบัณฑิต โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านอาจารย์ผู้สอน และด้านประเมินผล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านสื่อการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

ดวงใจ โกชนจันทร์ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ระดับบัณฑิตศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น มีวัตถุประสงค์การศึกษา เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ระดับบัณฑิตศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ โดยจำแนกตามระดับมหาบัณฑิตและระดับดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น ประชากรเป็นนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ที่ศึกษา ระหว่าง ปีการศึกษา 2545-2549 จำนวน 80 คน และนักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ) ที่ศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2547-2549 จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะศึกษาศาสตร์ ด้านหลักสูตร ด้านผู้สอน ด้านความเหมาะสมในการจัดรายวิชาในหลักสูตร และด้านการนำไปใช้ อยู่ในความเหมาะสมระดับมาก โดยมีความคิดเห็นด้านอาจารย์ผู้สอนมากที่สุด คืออาจารย์ผู้สอนของคณะศึกษาศาสตร์ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการค้นคว้าอยู่เสมอ ส่วนผลการวิจัยของนักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ) มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะศึกษาศาสตร์ ด้านหลักสูตร ด้านผู้สอน ด้านความเหมาะสมในการจัดรายวิชาในหลักสูตร และด้านการนำไปใช้ อยู่ในความเหมาะสมระดับมาก โดยมีความคิดเห็นด้านการนำไปใช้มากที่สุด คือ การมาศึกษาต่อที่หลักสูตรนี้สามารถพัฒนาปรับปรุงให้ตนเองมีความกว้างหน้าในหน้าที่การงาน

นันทน์ภัส มีครุฑ และจิต กำประเสริฐ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาโทหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตต่อการจัดการเรียนการสอนใน สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติส่วนภูมิภาค มหาวิทยาลัยรามคำแหง วัตถุประสงค์การศึกษา 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาโทหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตต่อการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติส่วนภูมิภาค มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาโทหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตต่อการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติส่วนภูมิภาค มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำแนกตามสถานภาพส่วนตัวด้าน เพศ อายุ และสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติที่เข้าศึกษา

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม โดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตที่เข้ามาศึกษา ในปีการศึกษา 2550 และลงทะเบียนเรียนในภาค 1 ปีการศึกษา 2551 ในสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ ส่วนภูมิภาค มหาวิทยาลัยรามคำแหง 20 แห่ง จำนวน 659 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์ กลับคืนมา จำนวน 570 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.49 ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของนักศึกษา ต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นรายด้าน โดยภาพรวม พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนทั้ง 5 ด้าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจำแนกตามสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ พบว่า ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน และด้านประเมินผล นักศึกษาในสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ นักศึกษาสาขาวิทยบริการ ๗ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเดียวที่มีความคิดเห็นว่ามี ความเหมาะสมในระดับปานกลาง ส่วนการจัดการเรียนการสอนด้านปัจจัยเกื้อหนุน นักศึกษาในสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจำนวน 14 แห่ง มีความคิดเห็นว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และจำนวน 6 แห่ง ที่มีความคิดเห็นว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษา ต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นรายด้าน จำแนกตาม สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ อายุ และเพศ

ปรากฏผลดังนี้ 2.1) นักศึกษาในสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดต่าง ๆ มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนด้านการประเมินผล และด้านปัจจัยเกื้อหนุน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

2.2) นักศึกษา ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนทั้ง 5 ด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 2.3) นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการประเมินผล ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านปัจจัยเกื้อหนุน พบว่า นักศึกษาชาย มีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนด้านปัจจัยเกื้อหนุน มีความเหมาะสมมากกว่านักศึกษาหญิง โดยคะแนนเฉลี่ย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พระไพโรจน์ จิตตทนโต (2554) ได้ศึกษาเรื่องสภาพปัญหาและความคิดเห็นของนิสิต ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย วัตถุประสงค์การศึกษา 1) เพื่อทราบถึงปัญหาของนิสิต และการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย 2) เพื่อทราบถึงระดับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย และ 3) เพื่อประมวลปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอน

ของมหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย โดยการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นพระนิสิตในภาค 2 ปี การศึกษา 2551 ของวิทยาลัยสงฆ์จำนวน 191 รูป ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัญหาที่สำคัญที่สุดคือการขาดปัจจัยสนับสนุนการเรียน เช่น ค่าเดินทาง ค่าเทอม ค่าภัตตาหาร เป็นต้น 2) เมื่อพิจารณาความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยสงฆ์ พบว่า 2.1) ด้านผู้สอน นิสิตมีความคิดเห็นในระดับมาก โดยมีความคิดเห็นเชิงบวกใน 3 อันดับ-ความคิดเห็นต่ออาจารย์ผู้สอนในด้านอาจารย์มีความเป็นกันเอง อาจารย์พูดจาสุภาพและเหมาะสม-เปิดโอกาสในชั้นเรียน ให้พระนิสิตซักถาม และให้คำแนะนำในการเรียน ส่วนความคิดเห็นของนิสิตในเชิงลบแต่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ อาจารย์เป็นคนตรงต่อเวลาในการเข้าสอนและเลิกสอนให้โอกาสนอกชั้นเรียนแก่พระนิสิตเข้าพบและให้ คำแนะนำในการเรียน 2.2) ด้านหลักสูตร นิสิตมีความคิดเห็นในระดับมากโดยมีความคิดเห็นเชิงบวกใน 3 อันดับ-ความคิดเห็นต่อประโยชน์ของหลักสูตรสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาสังคมได้ หลักสูตรที่เรียนเป็นหลักสูตรที่ทำให้ได้รับความรู้อย่างกว้างขวางมีการแจ้งตารางเรียนให้พระนิสิตทราบก่อนล่วงหน้า ส่วนความคิดเห็นของนิสิตในเชิงลบ ได้แก่ มีการประเมินประสิทธิภาพของผู้สอน จากนิสิต มีการจัดวิชาลงในแต่ละภาคการศึกษาอย่างเหมาะสม 2.3) ด้านระบบการจัดการศึกษา นิสิตมีความคิดเห็นในระดับมาก โดยมีความคิดเห็นเชิงบวก ใน 3 อันดับ ได้แก่ 2.3.1) ชั่วโมงการบรรยายแต่ละกระบวนวิชามีความเหมาะสมกับจำนวนหน่วยกิต 2.3.2) เจ้าหน้าที่เต็มใจให้บริการแก่พระนิสิต 2.3.3) หลักสูตรมีการปรับปรุงและพัฒนาให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมอยู่เสมอ ส่วนความคิดเห็นของนิสิตในเชิงลบ ได้แก่การเปิดโอกาสให้นิสิตเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามความเหมาะสมน้อย 2.4) ด้านวิธีการสอน นิสิตมีความคิดเห็นในระดับมาก โดยมีความคิดเห็นเชิงบวกใน 3 อันดับ ได้แก่ 2.4.1) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนการบรรยาย การสาธิต สัมมนา อภิปรายร่วม 2.4.2) มีแผนการสอนโดยกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา สื่อ และวิธีการประเมินผล 2.4.3) มีเอกสารประกอบการสอนที่ตรงกับเนื้อหาวิชาในกระบวนวิชาที่เรียน ส่วนความคิดเห็นของนิสิตในเชิงลบ ได้แก่มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีผสมผสานการศึกษาเพื่อช่วยในการเรียนอย่างสม่ำเสมอ 2.5) ด้านอาคารสถานที่ นิสิตมีความคิดเห็นในระดับมากโดยมีความคิดเห็นเชิงบวกใน 3 อันดับ ได้แก่ 2.5.1) แสงไฟภายในห้องเรียนสว่างอย่างเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน 2.5.2) ลักษณะของห้องเรียนมีความปลอดภัย 2.5.3) บรรยากาศของห้องเรียนมีความโปร่งสบาย ส่วนความคิดเห็นของนิสิตในเชิงลบ ได้แก่ สภาพแวดล้อมของอาคารมีการจัดการดูแลอย่างเป็นระเบียบ สวยงาม และมีการบำรุงรักษาสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวกแก่พระนิสิตสม่ำเสมอเป็นอย่างดี 2.6) ด้านสื่อการเรียนการสอน นิสิตมีความคิดเห็นในระดับมาก

โดยมีความคิดเห็นเชิงบวกใน 3 อันดับ ได้แก่ 2.6.1) อาจารย์ผู้สอนมีความสามารถใช้สื่อการสอนได้เป็นอย่างดี 2.6.2) สื่อที่อาจารย์ผู้สอนนำมาใช้มีความทันสมัยเหมาะสมกับรายวิชา 2.6.3) สื่อที่มีอยู่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้เร็วขึ้น ส่วนความคิดเห็นของนิสิตในเชิงลบ ได้แก่ สื่อการสอนและอุปกรณ์การศึกษาไม่มีความเพียงพอและทันสมัย 2.7) ข้อเสนอแนะของนิสิตด้านกิจกรรมนิสิตในเชิงบวกนิสิตมีความเห็นว่า ได้แก่ 2.7.1) ควรส่งเสริมกิจกรรมนิสิตให้มีความหลากหลายประเภท 2.7.2) ผู้บริหารคณาจารย์ควรให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของนิสิต รวมทั้งร่วมการวางแผนการสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ส่วนในเชิงลบ คือ ควรมีที่ทำงานของคณะกรรมการนิสิตเป็นสัดส่วน

พรพจน์ สุวรรณมณี (2555) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาระดับความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี และเพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี จำแนกตามอายุ เพศ และสาขาวิชาเอก เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนในวิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี จำนวน 231 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษา พบว่า 1) นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี ภาพรวมด้านต่าง ๆ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านวิชาการ มีความคิดเห็นมาก โดยให้ความสำคัญในอันดับ 1 รองลงมาคือ ด้านการบริหารทั่วไป อยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญในอันดับ 2 ด้านบริหารบุคคล โดยให้ความสำคัญในอันดับสุดท้าย 2) ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรีจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลประกอบด้วย อายุ เพศ สาขาวิชาเอก พบว่า นักเรียนที่มีอายุ เพศ สาขาวิชาเอกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรีไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงปฏิเสธสมมติฐาน

สรศักดิ์ มั่นศิลป์, พรเพ็ญ ไตรพงษ์ และสุภาภรณ์ เกลี้ยงทอง (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจและความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตร์ต่อวิชากฎหมายปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ประจำปีการศึกษา 1/ 2555 วัตถุประสงค์การศึกษา 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตร์ต่อวิชากฎหมายปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ในด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านเนื้อหาวิชาของหลักสูตรด้านเอกสารประกอบการสอน กิจกรรม สื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตร์ที่มีต่อวิชา

กฎหมายปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ในด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านเนื้อหาวิชาของหลักสูตร ด้านเอกสารประกอบการสอน กิจกรรม สื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล โดยจำแนกตามระดับคะแนนเฉลี่ย และจำแนกตามความถี่ในการเข้าห้องเรียน โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Mixed-method) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรนิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ประจำปีการศึกษา 1/ 2555 จำนวน 150 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษามีความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตร์ต่อวิชา กฎหมายปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ประจำปีการศึกษา 1/ 2555 ด้านเอกสารประกอบการสอน กิจกรรม สื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการทดสอบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตร์ต่อวิชา กฎหมายปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ประจำปีการศึกษา 1/ 2555 จำแนกตามระดับคะแนนเฉลี่ย พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระดับความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตร์ต่อวิชากฎหมายปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ประจำปีการศึกษา 1/ 2555 จำแนกตามความถี่ในการเข้าห้องเรียน ไม่แตกต่างกัน

วิลาวัลย์ สุขสวัสดิ์ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัยการอาชีพวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ วังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ วังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และสาขาที่ศึกษา ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนของวิทยาลัยการอาชีพ วังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ปีการศึกษา 2555 จำนวน 300 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการศึกษา ของวิทยาลัยการอาชีพวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกรายด้านพบว่าความคิดเห็นของนักเรียนด้านบุคลากร อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านวิชาการ ด้านอาคารสถานที่ ด้านกิจกรรมนักเรียน มีความเห็นอยู่ในระดับมาก ต่ำสุดคือ ด้านบริการงานทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง และ 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัยการอาชีพ วังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลพบว่า นักเรียนที่มีเพศ ระดับการศึกษา และสาขาที่ศึกษาที่ต่างกัน มีความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัยการอาชีพวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน การวิจัย นักเรียนที่อายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัยการอาชีพวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัย
การบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว” ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ
(Quantitative research) โดยมีรายละเอียดการศึกษาดังนี้

วิธีการที่ใช้วิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้สามารถจำแนกวิธีการศึกษาเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การทบทวนเอกสาร (Literature reviews) โดยการรวบรวมเอกสารข้อมูลต่าง ๆ ศึกษา
ค้นคว้าเอกสาร ทั้งที่เป็นหนังสือ บทความ รายงานสรุปของหน่วยงานราชการ และงานวิจัยต่าง ๆ
ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาความคิดเห็นของนิสิต
ต่อการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว
โดยพิจารณาในด้านหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล
ด้านอาจารย์ผู้สอน และด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน ตามลำดับ
2. การวิจัยเชิงปริมาณ โดยอาศัยวิธีการสำรวจข้อมูล (Survey method) การเก็บรวบรวม
ข้อมูลด้วย แบบสอบถาม (Questionnaire)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย นิสิตทั้งระดับ
ปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต และปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญา
ดุษฎีบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว จำแนกได้
ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนนิสิตของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว
จำแนกตามระดับการศึกษา (งานทะเบียนและสถิตินิสิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2557)

ลำดับ	ประชากร	จำนวน
1	นิสิตปริญญาโท รุ่น 11 ปีการศึกษา 2556	27
2	นิสิตปริญญาโท รุ่น 12 ปีการศึกษา 2557	35
3	นิสิตปริญญาเอก รุ่น 1 ปีการศึกษา 2557	7
รวม		69

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) เกี่ยวกับ ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ (Check list) ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับ เพศ ความถี่ในการเข้าชั้นเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา จำนวน 3 ข้อ และลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิด (Open-end questionnaire) ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับอายุ จำนวน 1 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านอาจารย์ผู้สอน และด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน ข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยกำหนดระดับคะแนนดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	ให้ 4 คะแนน
เห็นด้วยมาก	ให้ 3 คะแนน
เห็นด้วยน้อย	ให้ 2 คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. ศึกษาวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิดและสมมติฐานการวิจัย
2. นิยามตัวแปรเพื่อสร้างแบบสอบถาม
3. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปร แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์

เพื่อตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ พิจารณาความเหมาะสม และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) แล้วนำกลับมาขอความเห็นชอบจากอาจารย์ ที่ปรึกษา จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

- 4.1 อาจารย์ชิตพล ชัยมะดัน อาจารย์ประจำวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
- 4.2 ดร.กฤษฎา นันทเพ็ชร อาจารย์ประจำวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
- 4.3 ดร.ชยาธิศ กัญหาศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2

สำหรับการวัดความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ของแบบสอบถามใช้ดัชนี ความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การศึกษา/ นิยามศัพท์เฉพาะ (Index of item objective congruence: IOC) โดยมีสูตรการคำนวณ คือ

$$IOC = \sum \frac{R}{N}$$

เมื่อ IOC = ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ/ วัตถุประสงค์การศึกษา

$\sum R$ = ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

โดยกำหนดระดับคะแนนให้ผู้เชี่ยวชาญเลือกได้แก่

+1 หมายถึง ข้อคำถาม มีความสอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการ

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่า ข้อคำถาม มีความสอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการ

- 1 หมายถึง ข้อคำถาม ไม่มีความสอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการ

ทั้งนี้ กำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถาม ดังนี้

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่าเหมาะสมแสดงว่าผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การศึกษา/ นิยามศัพท์เฉพาะ

ข้อคำถามที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.5 ถือว่าไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การศึกษา/ นิยามศัพท์เฉพาะ ควรตัดทิ้ง หรือปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาไปทดลองใช้กับนิสิตปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟา ของ ครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .891

6. นำแบบสอบถามที่ได้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตรับรองจากวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ เพื่อขออนุญาตและขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนิสิตของวิทยาลัย ฯ
2. เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนิสิตที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยแนะนำตัวผู้วิจัยเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับแก่นิสิตกลุ่มเป้าหมาย
เมื่อนิสิตรับทราบคำชี้แจงจากผู้วิจัย และพร้อมที่จะให้ข้อมูล ผู้วิจัยจึงแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างและผู้วิจัยไปรับคืนด้วยตัวเอง พร้อมตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วจึงนำไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ 1-28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล การประมวลผลข้อมูล การศึกษาวิจัยครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษา
สระแก้ว

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษา
สระแก้ว

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ เพื่อให้สอดคล้อง กับลักษณะของข้อมูล และตอบ
วัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ความถี่ในการเข้าชั้นเรียน
และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage)
โดยประกอบการนำเสนอแบบตารางพร้อมคำอธิบาย

2. ข้อมูลเกี่ยวกับ ความคิดเห็นของนิสิต ปริญญาโท และปริญญาเอก สาขาวิชารัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว
วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (σ) โดยประกอบการนำเสนอแบบตารางพร้อมคำอธิบาย

เกณฑ์การแปลผล

การวิจัยครั้งนี้ เรื่องความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียน การสอน ของ
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้วกำหนดเกณฑ์การแปลผล
ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้แบ่งออกเป็น 4 ระดับ โดยใช้ค่าสถิติ คะแนนเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic
mean) กำหนดช่วงการวัด แบบมาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating scale) (ลือชัย วงษ์ทอง, 2555,
หน้า 91) ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{4 - 1}{4} \\
 &= 0.75
 \end{aligned}$$

และกำหนดเกณฑ์ การแปลความหมายของข้อมูลแต่ละด้าน ดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ย	การแปลผล
ค่าเฉลี่ย 3.26-4.00	การจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับดีมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.25	การจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับดีมาก
ค่าเฉลี่ย 1.76-2.50	การจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับดีน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.75	การจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับดีน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัย “ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว จำแนกตาม เพศ อายุ ความถี่ ในการเข้าชั้นเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเก็บข้อมูลจากนิสิตของ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว จำนวนทั้งสิ้น 69 คน ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ เป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของนิสิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของนิสิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละ ของนิสิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว จำแนกตามเพศ อายุ ความถี่ในการมาเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	38	55.07
หญิง	31	44.93
รวม	69	100.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
20-29 ปี	25	36.23
30-39 ปี	24	34.78
40 ปีขึ้นไป	20	28.99
รวม	69	100.00
ความถี่ในการมาเรียน		
มาเรียนครบทุกครั้ง (8 ครั้ง/ วิชา)	19	27.54
มาเรียนค่อนข้างบ่อย (5-7 ครั้ง/ วิชา)	41	59.42
มาเรียนบ้าง ไม่มาเรียนบ้าง (1-4 ครั้ง/ วิชา)	9	13.04
ไม่เคยมาเรียนเลย (0 ครั้ง/ วิชา)	-	-
รวม	69	100.00
ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา		
3.00-3.25	14	20.29
3.26-3.50	26	37.68
3.51-3.75	19	27.54
3.76-4.00	10	14.49
รวม	69	100.00

จากตารางที่ 2 จากการศึกษาความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว พบว่า

เพศของนิสิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 55.07 และเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 44.93

อายุของนิสิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ส่วนใหญ่มีช่วงอายุ ระหว่าง 20-29 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.23 รองลงมา คือ ช่วงอายุระหว่าง 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.78 และช่วงอายุ 40 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 28.99 ตามลำดับ

ความถี่ในการมาเรียนของนิสิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษา สระแก้ว ส่วนใหญ่ คือ มาเรียนก่อนข้างบ่อย (5-7 ครั้ง/ วิชา) คิดเป็นร้อยละ 59.42 รองลงมาคือ มาเรียนครบทุกครั้ง (8 ครั้ง/ วิชา) คิดเป็นร้อยละ 27.54 และมาเรียนบ้าง ไม่มาเรียน บ้าง (1-4 ครั้ง/ วิชา) คิดเป็นร้อยละ 13.04 ตามลำดับ

ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คือ อยู่ระหว่าง 3.26-3.50 คิดเป็นร้อยละ 37.68 รองลงมาคือ อยู่ระหว่าง 3.51-3.75 คิดเป็นร้อยละ 27.54 อยู่ระหว่าง 3.00-3.25 คิดเป็นร้อยละ 20.29 และอยู่ระหว่าง 3.76-4.00 คิดเป็นร้อยละ 14.49 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว

ตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ของความคิดเห็น
ของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ใน “ด้านหลักสูตร”

การจัดการเรียนการสอนในด้าน หลักสูตร	จำนวนและร้อยละของระดับความคิดเห็น				(μ)	(σ)	แปล ความ	อันดับ
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด				
1. ท่านคิดว่าหลักสูตรการจัดการ เรียนการสอนมีโครงสร้างที่เหมาะสม กับสถานการณ์ในโลกยุคปัจจุบัน	22 (31.88)	46 (66.67)	1 (1.45)	0 (0.00)	3.30	0.49	มาก ที่สุด	5
2. ท่านคิดว่าหลักสูตรการจัดการ เรียนการสอนมีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนให้ตอบรับกับ ความต้องการ/ความสนใจ ของผู้เรียนเป็นสำคัญ	20 (28.99)	47 (68.12)	2 (2.90)	0 (0.00)	3.26	0.50	มาก ที่สุด	7
3. ท่านคิดว่าหลักสูตรการจัดการ เรียนการสอนมีเนื้อหาตรง ตามสาระสำคัญที่เป็นหัวใจ ของสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์	33 (47.83)	36 (52.17)	0 (0.00)	0 (0.00)	3.48	0.50	มาก ที่สุด	2
4. ท่านคิดว่าหลักสูตรการจัด การเรียนการสอนมีเนื้อหาสาระ ที่เป็นประโยชน์ สามารถนำไปใช้ ในชีวิตประจำวันได้	21 (30.43)	46 (66.67)	2 (2.90)	0 (0.00)	3.28	0.51	มาก ที่สุด	6

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การจัดการการเรียนการสอนในด้าน หลักสูตร	จำนวนและร้อยละของระดับความคิดเห็น				(μ)	(σ)	แปล ความ	อันดับ
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด				
	5. ท่านคิดว่าหลักสูตรการจัด การเรียนการสอนมีเนื้อหาแต่ละ รายวิชามีความสอดคล้องต่อเนื่องกัน	20 (28.99)	47 (68.12)	2 (2.90)				
6. ท่านคิดว่าหลักสูตรการจัดการ เรียนการสอนมีเนื้อหาทันสมัย เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน	22 (31.88)	46 (66.67)	1 (1.45)	0 (0.00)	3.30	0.49	มาก ที่สุด	5
7. ท่านคิดว่าหลักสูตรการจัด การเรียนการสอนมีการส่งเสริม ให้นิสิตฝึกคิดวิเคราะห์ใช้เหตุผล	28 (40.58)	41 (59.42)	0 (0.00)	0 (0.00)	3.41	0.49	มาก ที่สุด	3
8. ท่านคิดว่าหลักสูตรการจัด การเรียนการสอนมีการส่งเสริม ให้นิสิตมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	27 (39.13)	42 (60.87)	0 (0.00)	0 (0.00)	3.39	0.49	มาก ที่สุด	4
9. ท่านคิดว่าหลักสูตรการจัด การเรียนการสอนช่วยพัฒนาวิชาชีพ ของนิสิต	38 (55.07)	29 (42.03)	2 (2.90)	0 (0.00)	3.52	0.56	มาก ที่สุด	1
	รวม				3.36	0.36	มาก ที่สุด	

จากตารางที่ 3 แสดงจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริการรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ใน “ด้านหลักสูตร” ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 3.36$, $\sigma = 0.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริการรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว คือ นิสิตมีความคิดเห็นว่าหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนช่วยพัฒนาวิชาชีพของนิสิต เป็นอันดับหนึ่ง อยู่ในระดับดีมากที่สุด ($\mu = 3.52$, $\sigma = 0.56$) รองลงมาได้แก่ นิสิตมีความคิดเห็นว่าหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนมีเนื้อหาตรงตามสาระสำคัญที่เป็นหัวใจของสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ อยู่ในระดับดีมากที่สุด ($\mu = 3.48$, $\sigma = 0.50$) ในทางตรงกันข้าม นิสิตมีความคิดเห็นว่าหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนมีโครงสร้างที่เหมาะสมกับสถานการณ์ในโลกยุคปัจจุบัน อยู่ในระดับดีมากที่สุด ($\mu = 3.26$, $\sigma = 0.50$)

กับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนมีเนื้อหาแต่ละรายวิชาที่มีความสอดคล้องต่อเนื่องกัน
อยู่ในระดับดีมากที่สุด ($\mu = 3.26$, $\sigma = 0.50$) เป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 4 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของนิสิต
ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ใน “ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน”

การจัดการเรียนการสอนในด้าน กิจกรรมการเรียนการสอน	จำนวนและร้อยละของระดับความคิดเห็น				(μ)	(σ)	แปล ความ	อันดับ
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด				
10. ท่านคิดว่ากิจกรรมการเรียนการสอน ในการ ไปศึกษาดูงานภายนอกสถาน ที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกับ การจัดการเรียนการสอน	20 (28.99)	43 (62.32)	6 (8.70)	0 (0.00)	3.20	0.58	มาก	5
11. ท่านคิดว่ากิจกรรมการเรียนการสอน มีความสอดคล้องกับหลักสูตร ในการจัดการเรียนการสอน	17 (24.64)	50 (72.46)	2 (2.90)	0 (0.00)	3.22	0.48	มาก	4
12. ท่านคิดว่ากิจกรรมการเรียนการสอน มีความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ของนิสิต	23 (33.33)	45 (65.22)	1 (1.45)	0 (0.00)	3.32	0.50	มาก ที่สุด	1
13. ท่านคิดว่ากิจกรรมการเรียนการสอน มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ ของหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน	23 (33.33)	44 (63.77)	2 (2.90)	0 (0.00)	3.30	0.52	มาก ที่สุด	2
14. ท่านคิดว่ากิจกรรมการเรียนการสอน มีวิธีการในการสอนที่หลากหลาย	21 (30.43)	43 (62.32)	5 (7.25)	0 (0.00)	3.23	0.57	มาก	3
15. ท่านคิดว่ากิจกรรมการเรียนการสอน มีกระบวนการให้นิสิตมีวิธีการคิด ที่หลากหลาย	23 (33.33)	44 (63.77)	2 (2.90)	0 (0.00)	3.30	0.52	มาก ที่สุด	2
รวม					3.26	0.42	มาก ที่สุด	

จากตารางที่ 4 แสดงจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ของความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ใน “ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน” ในภาพรวม
อยู่ในระดับดีมากที่สุด ($\mu = 3.26$, $\sigma = 0.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว คือ นิสิตมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอน มีความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของนิสิต เป็นอันดับหนึ่ง อยู่ในระดับดีมากที่สุด ($\mu = 3.32, \sigma = 0.50$) รองลงมาได้แก่ นิสิตมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอน มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับดีมากที่สุด ($\mu = 3.30, \sigma = 0.52$) ถัดมา นิสิตมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนมีกระบวนการให้นิสิต มีวิธีการคิดที่หลากหลาย อยู่ในระดับดีมากที่สุด ($\mu = 3.30, \sigma = 0.52$) ในทางตรงกันข้าม นิสิต มีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนในการไปศึกษาดูงานภายนอกสถานที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับดีมาก ($\mu = 3.20, \sigma = 0.58$) เป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 5 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อ การจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ใน “ด้านการวัดและประเมินผล”

การจัดการเรียนการสอนในด้านการวัดและประเมินผล	จำนวนและร้อยละของระดับความคิดเห็น				(μ)	(σ)	แปลความ	อันดับ
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด				
16. ท่านคิดว่าการวัดและประเมินผลตรงกับจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอน	26 (37.68)	43 (62.32)	0 (0.00)	0 (0.00)	3.38	0.49	มากที่สุด	2
17. ท่านคิดว่าการวัดและประเมินผลมีเครื่องมือการวัดการเรียนการสอนมีความแม่นยำ น่าเชื่อถือ	23 (33.33)	44 (63.77)	2 (2.90)	0 (0.00)	3.30	0.52	มากที่สุด	4
18. ท่านคิดว่าการวัดและประเมินผลมีเครื่องมือการวัดการเรียนการสอนที่วัดผลความคลาดเคลื่อน ความผิดพลาดเมื่อนำไปวัดผลการเรียนการสอน	27 (39.13)	41 (59.42)	1 (1.45)	0 (0.00)	3.38	0.52	มากที่สุด	3
19. ท่านคิดว่าการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนมีความถูกต้อง สมเหตุสมผล ยุติธรรม	30 (43.48)	36 (52.17)	3 (4.35)	0 (0.00)	3.39	0.57	มากที่สุด	1
	รวม				3.36	0.45	มากที่สุด	

จากตารางที่ 5 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ใน “ด้านการวัดและประเมินผล” ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมากที่สุด ($\mu = 3.36, \sigma = 0.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว คือ นิสิตมีความคิดเห็นว่าการวัดและประเมินผล การเรียนการสอนมีความถูกต้องสมเหตุสมผล ยุติธรรม เป็นอันดับหนึ่ง อยู่ในระดับดีมากที่สุด ($\mu = 3.39, \sigma = 0.57$) รองลงมา ได้แก่ นิสิตมีความคิดเห็นว่าการวัดและประเมินผลตรงกับ จุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับดีมากที่สุด ($\mu = 3.38, \sigma = 0.49$) ในทางตรงกันข้าม นิสิตมีความคิดเห็นว่าการวัดและประเมินผลมีเครื่องมือการวัดการเรียนการสอน มีความแม่นยำและน่าเชื่อถือ อยู่ในระดับดีมากที่สุด ($\mu = 3.30, \sigma = 0.52$) เป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 6 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ใน “ด้านอาจารย์ผู้สอน”

การจัดการเรียนการสอน ในด้านอาจารย์ผู้สอน	จำนวนและร้อยละของระดับความคิดเห็น				(μ)	(σ)	แปล ความ	อันดับ
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด				
20. ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีเทคนิค การถ่ายทอดความรู้ให้เหมาะสมกับ ผู้เรียน	32 (46.38)	37 (53.62)	0 (0.00)	0 (0.00)	3.46	0.50	มาก ที่สุด	7
21. ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอน มีความแม่นยำในเนื้อหาวิชาการ	40 (57.97)	28 (40.58)	1 (1.45)	0 (0.00)	3.57	0.53	มาก ที่สุด	6
22. ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ในการสอนอย่างเหมาะสม	41 (59.42)	28 (40.58)	0 (0.00)	0 (0.00)	3.59	0.49	มาก ที่สุด	3
23. ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีการใช้ เทคนิคการสอนที่หลากหลาย เหมาะสม	32 (46.38)	36 (52.17)	1 (1.45)	0 (0.00)	3.45	0.53	มาก ที่สุด	8
24. ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอน มีบุคลิกภาพ การวางตัวที่ดี	45 (65.22)	24 (34.78)	0 (0.00)	0 (0.00)	3.65	0.48	มาก ที่สุด	1
25. ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอน มีจรรยาบรรณของความเป็นครูอาจารย์	43 (62.32)	26 (37.68)	0 (0.00)	0 (0.00)	3.62	0.49	มาก ที่สุด	2

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การจัดการการเรียนการสอน ในด้านอาจารย์ผู้สอน	จำนวนและร้อยละของระดับความคิดเห็น				(μ)	(σ)	แปล ความ	อันดับ
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด				
	26. ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนแสวงหา ความรู้อย่างสม่ำเสมอ	41 (59.42)	27 (39.13)	1 (1.45)				
27. ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีวิธีการ สอนทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน	40 (57.97)	29 (42.03)	0 (0.00)	0 (0.00)	3.58	0.50	มากที่สุด	4
	รวม				3.56	0.43	มากที่สุด	

จากตารางที่ 6 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ของความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ใน “ด้านอาจารย์ผู้สอน” ในภาพรวมอยู่ในระดับดี
มากที่สุด ($\mu = 3.56$, $\sigma = 0.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว คือ นิสิตมีความคิดเห็นว่าอาจารย์ผู้สอนมีบุคลิกภาพ
การวางตัวที่ดี เป็นอันดับหนึ่ง อยู่ในระดับดีมากที่สุด ($\mu = 3.65$, $\sigma = 0.48$) รองลงมา ได้แก่ นิสิต
มีความคิดเห็นว่าอาจารย์ผู้สอนมีจรรยาบรรณของความเป็นครูอาจารย์ อยู่ในระดับดีมากที่สุด
($\mu = 3.62$, $\sigma = 0.49$) ในทางตรงกันข้าม นิสิตมีความคิดเห็นว่าอาจารย์ผู้สอนมีการใช้
เทคนิคการสอนที่หลากหลาย เหมาะสม อยู่ในระดับดีมากที่สุด ($\mu = 3.45$, $\sigma = 0.53$) เป็นอันดับ
สุดท้าย

ตารางที่ 7 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของนิสิต
ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ใน “ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน”

การจัดการเรียนการสอนในด้าน อาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การ สอน	จำนวนและร้อยละของ				(μ)	(σ)	แปล ความ	อันดับ
	ระดับความคิดเห็น							
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด				
28. ท่านคิดว่าอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน มีความเหมาะสมต่อการจัดการเรียน การสอน	18 (26.09)	44 (63.77)	7 (10.14)	0 (0.00)	3.16	0.58	มาก	2
29. ท่านคิดว่าอาคารสถานที่ สื่อและ อุปกรณ์การสอน มีความสะดวกสบาย เอื้อต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ ของนิสิต	17 (24.64)	43 (62.32)	9 (13.04)	0 (0.00)	3.12	0.61	มาก	4
30. ท่านคิดว่าอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน สำหรับ การเรียนการสอน มีสภาพแวดล้อม ที่สะอาด ปลอดภัย	18 (26.09)	46 (66.67)	5 (7.25)	0 (0.00)	3.19	0.55	มาก	1
31. ท่านคิดว่าอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน มีจำนวน เพียงพอสำหรับนิสิต	16 (23.19)	47 (68.12)	5 (7.25)	1 (1.45)	3.13	0.59	มาก	3
32. ท่านคิดว่าอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน มีความพร้อมในการใช้งาน ได้อย่างดี	15 (21.74)	46 (66.67)	8 (11.59)	0 (0.00)	3.10	0.57	มาก	5
	รวม				3.14	0.48	มาก	

จากตารางที่ 7 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ของความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ใน “ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน”
ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\mu = 3.14$, $\sigma = 0.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว คือ นิสิตมีความคิดเห็นว่าอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์
การสอน สำหรับการเรียนการสอน มีสภาพแวดล้อมที่สะอาด ปลอดภัย เป็นอันดับหนึ่ง อยู่ในระดับ

ดีมาก ($\mu = 3.19$, $\sigma = 0.55$) รองลงมาได้แก่ นิสิตมีความคิดเห็นว่าอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน มีความเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับดีมาก ($\mu = 3.16$, $\sigma = 0.58$) ในทางตรงกันข้าม นิสิตมีความคิดเห็นว่าอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน มีความพร้อมในการใช้งาน ได้อย่างดี อยู่ในระดับดีมาก ($\mu = 3.10$, $\sigma = 0.57$) เป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และผลการศึกษาคำความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว

รายด้าน	(μ)	(σ)	แปลความ	อันดับ
ด้านหลักสูตร	3.36	0.36	มากที่สุด	2
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.26	0.42	มากที่สุด	4
ด้านการวัดและประเมินผล	3.36	0.45	มากที่สุด	3
ด้านอาจารย์ผู้สอน	3.56	0.43	มากที่สุด	1
ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน	3.14	0.48	มาก	5
รวม	3.34	0.31	มากที่สุด	

จากตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการศึกษาคำความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว พบว่า การจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมากที่สุด ($\mu = 3.34$, $\sigma = 0.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว คือ นิสิตมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้วในด้านอาจารย์ผู้สอน เป็นอันดับหนึ่ง อยู่ในระดับดีมากที่สุดเช่นกัน ($\mu = 3.56$, $\sigma = 0.43$) รองลงมาได้แก่ ด้านหลักสูตร อยู่ในระดับดีมากที่สุด ($\mu = 3.36$, $\sigma = 0.36$) ด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับดีมากที่สุด ($\mu = 3.36$, $\sigma = 0.45$) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับดีมากที่สุด ($\mu = 3.26$, $\sigma = 0.42$) และด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน อยู่ในระดับดีมากที่สุด ($\mu = 3.14$, $\sigma = 0.30$) เป็นอันดับสุดท้าย

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน
ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว จำแนกตามเพศ

การจัดการเรียนการสอน	ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว จำแนกตามเพศ									ส่วนต่าง ค่าเฉลี่ย	
	ชาย		ระดับ		หญิง		ระดับ		รวม		ระดับ
	(μ)	(σ)	ความคิดเห็น	(μ)	(σ)	ความคิดเห็น	(μ)	(σ)			
1. ด้านหลักสูตร	3.35	0.34	มากที่สุด	3.37	0.38	มากที่สุด	3.36	0.36	มากที่สุด	-0.02	
2. ด้านการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน	3.27	0.39	มากที่สุด	3.25	0.45	มาก	3.26	0.42	มากที่สุด	0.02	
3. ด้านการวัด และประเมินผล	3.38	0.44	มากที่สุด	3.35	0.46	มากที่สุด	3.36	0.45	มากที่สุด	0.03	
4. ด้านอาจารย์ผู้สอน	3.60	0.42	มากที่สุด	3.52	0.44	มากที่สุด	3.56	0.43	มากที่สุด	0.08	
5. ด้านอาคารสถานที่ สื่อ และอุปกรณ์ การสอน	3.25	0.47	มาก	3.00	0.46	มาก	3.14	0.48	มาก	0.25	
รวม	3.37	0.31	มากที่สุด	3.30	0.32	มากที่สุด	3.34	0.31	มากที่สุด	0.07	

จากตารางที่ 9 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว จำแนกตามเพศ พบว่าโดยภาพรวม นิสิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ที่เป็นเพศชาย ($\mu = 3.37, \sigma = 0.31$) มีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว มีการจัดการเรียนการสอนดีมากที่สุด สูงกว่า นิสิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ที่เป็นเพศหญิง ($\mu = 3.30, \sigma = 0.32$) โดยมีส่วนต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.07 (3.37-3.30)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน รายด้าน พบว่า ที่เป็นเพศชาย มีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ว่ามีการจัดการเรียนการสอนดีมากที่สุด มากกว่า

เพศหญิง จนก่อให้เกิดส่วนต่างค่าเฉลี่ยมากที่สุดในด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน เป็นอันดับหนึ่ง เท่ากับ 0.25 (3.25-3.00) รองลงมาคือ ด้านอาจารย์ผู้สอน เท่ากับ 0.08 (3.60-3.52) ด้านการวัดและประเมินผล เท่ากับ 0.03 (3.38-3.35) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เท่ากับ 0.02 (3.27-3.25) ตามลำดับ และในทางตรงกันข้าม นิสิตของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ที่เป็นเพศชายมีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนว่ามีการจัดการเรียนการสอนดีมากที่สุด น้อยกว่าเพศหญิง คือ ด้านหลักสูตร ซึ่งมีส่วนต่างค่าเฉลี่ย เท่ากับ -0.02 (3.35-3.37) เป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 10 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน
ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว
จำแนกตามอายุ

การจัดการเรียน การสอน	ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว จำแนกตามอายุ											
	20-29 ปี		ระดับ		30-39 ปี		ระดับ		40		ระดับ	
			ความ				ความ		ปีขึ้นไป		รวม	
	(μ)	(σ)	คิดเห็น	(μ)	(σ)	คิดเห็น	(μ)	(σ)	คิดเห็น	(μ)	(σ)	คิดเห็น
1. ด้านหลักสูตร	3.26	0.37	มากที่สุด	3.44	0.34	มากที่สุด	3.38	0.35	มากที่สุด	3.36	0.36	มากที่สุด
2. ด้านการจัด กิจกรรมการเรียน การสอน	3.18	0.45	มาก	3.35	0.40	มากที่สุด	3.26	0.39	มากที่สุด	3.26	0.42	มากที่สุด
3. ด้านการวัด และประเมินผล	3.26	0.46	มากที่สุด	3.48	0.40	มากที่สุด	3.35	0.47	มากที่สุด	3.36	0.45	มากที่สุด
4. ด้านอาจารย์ ผู้สอน	3.61	0.43	มากที่สุด	3.52	0.44	มากที่สุด	3.57	0.44	มากที่สุด	3.56	0.43	มากที่สุด
5. ด้านอาคาร สถานที่ สื่อ และอุปกรณ์ การสอน	3.07	0.54	มาก	3.07	0.39	มาก	3.31	0.49	มากที่สุด	3.14	0.48	มาก
รวม	3.27	0.32	มากที่สุด	3.37	0.28	มากที่สุด	3.37	0.35	มากที่สุด	3.34	0.31	มากที่สุด

จากตารางที่ 10 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว

จำแนกตามอายุ พบว่าโดยภาพรวม นิสิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ที่มีช่วงอายุ 30-39 ปี ($\mu = 3.37, \sigma = 0.28$) มีระดับความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ว่ามีการจัดการเรียนการสอนดีมากที่สุด สูงกว่า ช่วงอายุระหว่าง 40 ปีขึ้นไป ($\mu = 3.37, \sigma = 0.35$) และช่วงอายุ 20-29 ปี ($\mu = 3.27, \sigma = 0.32$) ตามลำดับ เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านหลักสูตร พบว่า นิสิตของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ที่มีช่วงอายุระหว่าง 30-39 ปี ($\mu = 3.44, \sigma = 0.34$) มีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ว่ามีการจัดการเรียนการสอนดีมากที่สุด สูงกว่า ช่วงอายุระหว่าง 40 ปีขึ้นไป ($\mu = 3.38, \sigma = 0.35$) และช่วงอายุระหว่าง 20-29 ปี ($\mu = 3.26, \sigma = 0.37$) ตามลำดับ

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า นิสิตของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ที่มีช่วงอายุระหว่าง 30-39 ปี ($\mu = 3.35, \sigma = 0.40$) มีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ว่ามีการจัดการเรียนการสอนดีมากที่สุด สูงกว่า ช่วงอายุระหว่าง 40 ปีขึ้นไป ($\mu = 3.26, \sigma = 0.39$) และช่วงอายุระหว่าง 20-29 ปี ($\mu = 3.18, \sigma = 0.45$) ตามลำดับ

ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า นิสิตของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ที่มีช่วงอายุระหว่าง 30-39 ปี ($\mu = 3.48, \sigma = 0.40$) มีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ว่ามีการจัดการเรียนการสอนดีมากที่สุด สูงกว่า ช่วงอายุระหว่าง 40 ปีขึ้นไป ($\mu = 3.35, \sigma = 0.47$) และช่วงอายุระหว่าง 20-29 ปี ($\mu = 3.26, \sigma = 0.46$) ตามลำดับ

ด้านอาจารย์ผู้สอน พบว่า นิสิตของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ที่มีช่วงอายุระหว่าง 20-29 ปี ($\mu = 3.61, \sigma = 0.43$) มีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ว่ามีการจัดการเรียนการสอนดีมากที่สุด สูงกว่า ช่วงอายุระหว่าง 40 ปีขึ้นไป ($\mu = 3.57, \sigma = 0.44$) และช่วงอายุระหว่าง 30-39 ปี ($\mu = 3.52, \sigma = 0.44$) ตามลำดับ

ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน พบว่า นิสิตของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ที่มีช่วงอายุระหว่าง 40 ปีขึ้นไป ($\mu = 3.31, \sigma = 0.49$) มีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ว่ามีการจัดการเรียนการสอนดีมากที่สุด สูงกว่า ช่วงอายุระหว่าง 20-29 ปี ($\mu = 3.07, \sigma = 0.54$) และช่วงอายุระหว่าง 30-39 ปี ($\mu = 3.07, \sigma = 0.39$) ตามลำดับ

ตารางที่ 11 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว
จำแนกตามความถี่ในการเข้าชั้นเรียน

ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว															
จำแนกตามความถี่ในการมาเรียน															
การจัดการเรียนการสอน	มาเรียนครบ ทุกครั้ง (8 ครั้ง/วิชา)		ระดับ ความ คิดเห็น	มาเรียน ค่อนข้างบ่อย (5-7 ครั้ง/วิชา)		ระดับ ความ คิดเห็น	มาเรียนบ้าง ไม่มาเรียนบ้าง (1-4 ครั้ง/วิชา)		ระดับ ความ คิดเห็น	ไม่เคย มาเรียนเลย (0 ครั้ง/วิชา)		ระดับ ความ คิดเห็น	รวม		ระดับ ความ คิดเห็น
	(μ)	(σ)		(μ)	(σ)		(μ)	(σ)		(μ)	(σ)		(μ)	(σ)	
	1. ด้านหลักสูตร	3.43	0.39	มากที่สุด	3.34	0.33	มากที่สุด	3.30	0.43	มากที่สุด	0.00	0.00	-	3.36	0.36
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.25	0.41	มาก	3.24	0.42	มาก	3.41	0.43	มากที่สุด	0.00	0.00	-	3.26	0.42	มากที่สุด
3. ด้านการวัดและประเมินผล	3.46	0.49	มากที่สุด	3.29	0.43	มากที่สุด	3.47	0.44	มากที่สุด	0.00	0.00	-	3.36	0.45	มากที่สุด
4. ด้านอาจารย์ผู้สอน	3.68	0.41	มากที่สุด	3.52	0.42	มากที่สุด	3.53	0.50	มากที่สุด	0.00	0.00	-	3.56	0.43	มากที่สุด
5. ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน	3.23	0.54	มาก	3.04	0.44	มาก	3.38	0.48	มากที่สุด	0.00	0.00	-	3.14	0.48	มาก
รวม	3.41	0.34	มากที่สุด	3.29	0.29	มากที่สุด	3.42	0.36	มากที่สุด	0.00	0.00	-	3.34	0.31	มากที่สุด

จากตารางที่ 11 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว จำแนกตามความถี่ในการมาเรียน พบว่าโดยภาพรวม นิสิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้วที่มาเรียนบ้างไม่มาเรียนบ้าง (1-4 ครั้ง/วิชา) ($\mu = 3.42, \sigma = 0.36$) นิสิตที่มาเรียนครบทุกครั้ง (8 ครั้ง/วิชา) ($\mu = 3.41, \sigma = 0.34$) มีระดับความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้วว่ามีการจัดการเรียนการสอนดีมากที่สุด สูงกว่า และ นิสิตที่มาเรียนค่อนข้างบ่อย (5-7 ครั้ง/วิชา) ($\mu = 3.29, \sigma = 0.29$) ตามลำดับ เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านหลักสูตร พบว่า นิสิตของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ที่มาเรียนครบทุกครั้ง (8 ครั้ง/วิชา) ($\mu = 3.43, \sigma = 0.39$) มีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้วว่ามีการจัดการเรียนการสอนดีมากที่สุด สูงกว่า ที่มาเรียนค่อนข้างบ่อย (5-7 ครั้ง/วิชา) ($\mu = 3.34, \sigma = 0.33$) และที่มาเรียนบ้าง ไม่มาเรียนบ้าง (1-4 ครั้ง/วิชา) ($\mu = 3.30, \sigma = 0.43$) ตามลำดับ

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า นิสิตของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ที่มาเรียนบ้าง ไม่มาเรียนบ้าง (1-4 ครั้ง/วิชา) ($\mu = 3.41, \sigma = 0.43$) มีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้วว่ามีการจัดการเรียนการสอนดีมากที่สุด สูงกว่า ที่มาเรียนครบทุกครั้ง (8 ครั้ง/วิชา) ($\mu = 3.25, \sigma = 0.41$) และที่มาเรียนค่อนข้างบ่อย (5-7 ครั้ง/วิชา) ($\mu = 3.24, \sigma = 0.42$) ตามลำดับ

ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า นิสิตของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ที่มาเรียนบ้าง ไม่มาเรียนบ้าง (1-4 ครั้ง/วิชา) ($\mu = 3.47, \sigma = 0.44$) มีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้วว่ามีการจัดการเรียนการสอนดีมากที่สุด สูงกว่า ที่มาเรียนครบทุกครั้ง (8 ครั้ง/วิชา) ($\mu = 3.46, \sigma = 0.49$) และที่มาเรียนค่อนข้างบ่อย (5-7 ครั้ง/วิชา) ($\mu = 3.29, \sigma = 0.43$) ตามลำดับ

ด้านอาจารย์ผู้สอน พบว่า นิสิตของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ที่มาเรียนครบทุกครั้ง (8 ครั้ง/วิชา) ($\mu = 3.68, \sigma = 0.41$) มีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้วว่ามีการจัดการเรียนการสอนดีมากที่สุด สูงกว่า ที่มาเรียนบ้าง

ไม่มาเรียนบ้าง (1-4 ครั้ง/วิชา) ($\mu = 3.53, \sigma = 0.50$) และที่มาเรียนค่อนข้างบ่อย (5-7 ครั้ง/วิชา) ($\mu = 3.52, \sigma = 0.42$) ตามลำดับ

ด้านอาคารสถานที่ สื่อ และอุปกรณ์การสอน พบว่า นิสิตของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ที่มาเรียนบ้าง ไม่มาเรียนบ้าง (1-4 ครั้ง/วิชา) ($\mu = 3.38, \sigma = 0.48$) มีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ว่ามีการจัดการเรียนการสอนดีมากที่สุด สูงกว่า ที่มาเรียนครบทุกครั้ง (8 ครั้ง/วิชา) ($\mu = 3.23, \sigma = 0.54$) และที่มาเรียนค่อนข้างบ่อย (5-7 ครั้ง/วิชา) ($\mu = 3.04, \sigma = 0.44$) ตามลำดับ

ตารางที่ 12 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว
จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา

การจัดการเรียนการสอน	ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา														
	3.00-3.25		ระดับ	3.26-3.50		ระดับ	3.51-3.75		ระดับ	3.76-4.00		ระดับ	รวม		ระดับ
	(μ)	(σ)	ความคิดเห็น	(μ)	(σ)	ความคิดเห็น	(μ)	(σ)	ความคิดเห็น	(μ)	(σ)	ความคิดเห็น	(μ)	(σ)	ความคิดเห็น
1. ด้านหลักสูตร	3.27	0.31	มากที่สุด	3.38	0.37	มากที่สุด	3.36	0.37	มากที่สุด	3.40	0.38	มากที่สุด	3.36	0.36	มากที่สุด
2. ด้านการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน	3.15	0.21	มาก	3.31	0.47	มากที่สุด	3.32	0.47	มากที่สุด	3.18	0.39	มาก	3.26	0.42	มากที่สุด
3. ด้านการวัดและ ประเมินผล	3.30	0.45	มากที่สุด	3.37	0.41	มากที่สุด	3.33	0.53	มากที่สุด	3.50	0.41	มากที่สุด	3.36	0.45	มากที่สุด
4. ด้านอาจารย์ผู้สอน	3.56	0.40	มากที่สุด	3.56	0.46	มากที่สุด	3.51	0.43	มากที่สุด	3.68	0.43	มากที่สุด	3.56	0.43	มากที่สุด
5. ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน	3.17	0.44	มาก	3.12	0.50	มาก	3.07	0.42	มาก	3.28	0.63	มากที่สุด	3.14	0.48	มาก
รวม	3.29	0.24	มากที่สุด	3.35	0.31	มากที่สุด	3.32	0.37	มากที่สุด	3.41	0.35	มากที่สุด	3.34	0.31	มากที่สุด

จากตารางที่ 12 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา พบว่าโดยภาพรวม นิสิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้วที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระหว่าง 3.76-4.00 ($\mu = 3.41, \sigma = 0.35$) มีระดับความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้วว่ามีการจัดการเรียนการสอนดีมากที่สุด สูงกว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระหว่าง 3.26-3.50 ($\mu = 3.35, \sigma = 0.31$) และ สูงกว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระหว่าง 3.51-3.75 ($\mu = 3.32, \sigma = 0.37$) และ นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระหว่าง 3.00-3.25 ($\mu = 3.29, \sigma = 0.24$) ตามลำดับ เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านหลักสูตร พบว่า นิสิตของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระหว่าง 3.76-4.00 ($\mu = 3.40, \sigma = 0.38$) มีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ว่ามีการจัดการเรียนการสอนดีมากที่สุด สูงกว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระหว่าง 3.26-3.50 ($\mu = 3.38, \sigma = 0.37$) นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระหว่าง 3.51-3.75 ($\mu = 3.36, \sigma = 0.37$) และ นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระหว่าง 3.00-3.25 ($\mu = 3.27, \sigma = 0.31$) ตามลำดับ

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า นิสิตของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระหว่าง 3.51-3.75 ($\mu = 3.32, \sigma = 0.47$) มีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ว่ามีการจัดการเรียนการสอนดีมากที่สุด สูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระหว่าง 3.26-3.50 ($\mu = 3.31, \sigma = 0.47$) นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระหว่าง 3.76-4.00 ($\mu = 3.18, \sigma = 0.39$) และ นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระหว่าง 3.00-3.25 ($\mu = 3.15, \sigma = 0.21$) ตามลำดับ

ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า นิสิตของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระหว่าง 3.76 – 4.00 ($\mu = 3.50, \sigma = 0.41$) มีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ว่ามีการจัดการเรียนการสอน ดีมากที่สุด สูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระหว่าง 3.26-3.50 ($\mu = 3.37, \sigma = 0.41$) นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระหว่าง 3.51-3.75 ($\mu = 3.33, \sigma = 0.53$) และ นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระหว่าง 3.00-3.25 ($\mu = 3.30, \sigma = 0.45$) ตามลำดับ

ด้านอาจารย์ผู้สอน พบว่า นิสิตของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระหว่าง 3.76-4.00 ($\mu = 3.68, \sigma = 0.43$) มีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ว่ามีการจัดการเรียนการสอนดีมากที่สุด สูงกว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระหว่าง 3.00-3.25 ($\mu = 3.56, \sigma = 0.40$) นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ระหว่าง 3.26-3.50 ($\mu = 3.56, \sigma = 0.46$) และนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระหว่าง 3.51-3.75 ($\mu = 3.51, \sigma = 0.43$) ตามลำดับ

ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน พบว่า นิสิตของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระหว่าง 3.76-4.00 ($\mu = 3.28, \sigma = 0.63$) มีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ว่ามีการจัดการเรียนการสอนดีมากที่สุด สูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระหว่าง 3.00-3.25 ($\mu = 3.17, \sigma = 0.44$) นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระหว่าง 3.26-3.50 ($\mu = 3.12, \sigma = 0.50$) และนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระหว่าง 3.51-3.75 ($\mu = 3.07, \sigma = 0.42$) ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษา “ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัย การบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากประชากรที่เป็นนิสิตปริญญาโท ปริญญาเอก วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว จำนวนทั้งสิ้น 69 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิต ปริญญาโท หลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต วิทยาลัยการบริหาร รัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ในด้านต่าง ๆ จำแนกตามตัวแปรอิสระ วิเคราะห์ ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ตามเมนูคำสั่งการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (Compare mean) ของโปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูล ของสถิติทางสังคมศาสตร์ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย “ความคิดเห็นของนิสิต ความคิดเห็นของนิสิต ปริญญาโท หลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต วิทยาลัยการบริหาร รัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว” สรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของนิสิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษา สระแก้ว ผลการศึกษาพบว่า นิสิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษา สระแก้ว ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มากกว่าเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20-29 ปี ความถี่ในการเข้าชั้นเรียน มาเรียนก่อนข้างบ่อย (5-7 ครั้ง/ วิชา) และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา อยู่ระหว่าง 3.26-3.50

2. ความคิดเห็นของนิสิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษา
สระแก้ว ผลการศึกษาพบว่า นิสิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษา
สระแก้ว เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
ศูนย์การศึกษาสระแก้ว อยู่ในระดับดีมากที่สุด เมื่อทำการจัดอันดับพบว่า ด้านอาจารย์ผู้สอน
เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการจัดกิจกรรม
การเรียนการสอน และอันดับสุดท้าย ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน เมื่อจำแนกเป็น
รายด้านพบว่า

2.1 ด้านหลักสูตร พบว่า นิสิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
ศูนย์การศึกษาสระแก้ว มีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยการบริหาร
รัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ในภาพรวม ว่ามีการเรียนการสอนอยู่ในระดับ
ดีมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ที่การเรียนการสอนมีระดับดีมากที่สุด คือ หลักสูตรการจัด
การเรียนการสอน ช่วยพัฒนาวิชาชีพของนิสิต เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ หลักสูตรการจัด
การเรียนการสอน มีเนื้อหาตรงตามสาระสำคัญ ที่เป็นหัวใจของสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
และหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน มีโครงสร้างที่เหมาะสมกับสถานการณ์ในโลกยุคปัจจุบัน
กับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน มีเนื้อหาแต่ละรายวิชามีความสอดคล้องต่อเนื่องกัน
เป็นอันดับสุดท้าย

2.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า นิสิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว มีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน
ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ในภาพรวม ว่ามีการเรียน
การสอนอยู่ในระดับดีมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ที่การเรียนการสอนมีระดับดีมากที่สุด
คือ กิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของนิสิต เป็นอันดับหนึ่ง
รองลงมาคือ กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรการจัดการ
เรียนการสอน กับนิสิตมีความคิดเห็นว่างิจกรรมการเรียนการสอนมีกระบวนการให้นิสิตมีวิธีการ
คิดที่หลากหลาย และกิจกรรมการเรียนการสอนในการไปศึกษาดูงานภายนอกสถานที่
มีความเหมาะสม สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน เป็นอันดับสุดท้าย

2.3 ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า นิสิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว มีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน
ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ในภาพรวม ว่ามีการเรียน
การสอนอยู่ในระดับดีมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ที่การเรียนการสอนมีระดับดีมากที่สุด คือ

การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน มีความถูกต้องสมเหตุสมผล ยุติธรรม เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ การวัดและประเมินผลตรงกับจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลมีเครื่องมือการวัดการเรียนการสอนมีความแม่นยำ น่าเชื่อถือ เป็นอันดับสุดท้าย

2.4 ด้านอาจารย์ผู้สอน พบว่า นิสิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว มีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ในภาพรวม ว่ามีการเรียนการสอน อยู่ในระดับดีมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ที่การเรียนการสอนมีระดับดีมากที่สุด คือ การวางตัวที่ดี เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ อาจารย์ผู้สอนมีจรรยาบรรณของความเป็นครู อาจารย์ และอาจารย์ผู้สอนมีการใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย เหมาะสม เป็นอันดับสุดท้าย

2.5 ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน นิสิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว มีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ในภาพรวม ว่ามีการเรียนการสอนอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ที่การเรียนการสอนมีระดับดีมากที่สุด คือ อาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน สำหรับการเรียนการสอน มีสภาพแวดล้อมที่สะอาด ปลอดภัย เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ อาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน มีความเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอน และอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน มีความพร้อมในการใช้งาน ได้อย่างดี เป็นอันดับสุดท้าย

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ได้ทำการเปรียบเทียบในด้านต่าง ๆ โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ความถี่ในการเข้าชั้นเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ผลการวิเคราะห์ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ในด้านต่าง ๆ จำแนกตามตัวแปรอิสระ มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 เพศ ในภาพรวมพบว่า นิสิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ที่เป็นเพศชาย มีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ว่ามีการจัดการเรียนการสอนในระดับดีมากที่สุด สูงกว่านิสิตที่เป็นเพศหญิง

3.2 อายุ ในภาพรวมพบว่า นิสิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว นิสิตที่มีช่วงอายุ 30-39 ปี มีระดับความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้วว่ามีการจัดการเรียน

การสอนในระดับดีมากที่สุด สูงกว่า ที่มีช่วงอายุระหว่าง 40 ปีขึ้นไป และมากกว่านิสิต ที่มีช่วงอายุ 20-29 ปี ตามลำดับ

3.3 ความถี่ในการมาเรียน ในภาพรวมพบว่า นิสิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้วที่นิสิต ที่มาเรียนบ้าง ไม่มาเรียนบ้าง (1-4 ครั้ง/ วิชา) มีระดับความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ว่ามีการจัดการเรียนการสอนในระดับดีมากที่สุด สูงกว่า นิสิตมาเรียนครบ ทุกครั้ง (8 ครั้ง/ วิชา) และมากกว่านิสิตที่มาเรียนค่อนข้างบ่อย (5-7 ครั้ง/ วิชา) ตามลำดับ

3.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ในภาพรวมพบว่า นิสิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้วที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระหว่าง 3.76-4.00 มีความระดับคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ว่ามีการจัดการเรียนการสอนในระดับดีมาก สูงกว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระหว่าง 3.26-3.50 นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระหว่าง 3.51-3.75 และมากกว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระหว่าง 3.00-3.25 ตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัย “ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว” ได้ศึกษาความคิดเห็น โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ความถี่ในการเข้าชั้นเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา และเปรียบเทียบความคิดเห็น สามารถนำผลการศึกษามาอภิปรายผล ดังนี้

1. ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว

จากการศึกษา ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว มีความคิดเห็น โดยภาพรวม อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด และเมื่อทำการจัดอันดับพบว่า ด้านอาจารย์ผู้สอน เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ ด้านหลักสูตร ด้านการวัด และประเมินผล ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และอันดับสุดท้ายด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูศรี สะพรั่ง (2549) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ผลการศึกษาพบว่า อาจารย์มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยรวมว่ามีความเหมาะสม

อยู่ในระดับมาก ในขณะที่ นิสิตมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา โดยรวมว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทน์ภัท มัครุฑ และจี๊ด กำประเสริฐ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาโทหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตต่อการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติส่วนภูมิภาค มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นรายด้าน โดยภาพรวม พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนทั้ง 5 ด้าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน นักศึกษาในสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก นอกจากนักศึกษสาขาวิทยบริการ ๗ จังหวัดเชิงรายจังหวัดเดียวที่มีความคิดเห็นว่ามี ความเหมาะสมในระดับปานกลาง ส่วนการจัดการเรียนการสอนด้านปัจจัยเกื้อหนุน นักศึกษาในสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจำนวน 14 แห่ง มีความคิดเห็นว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และจำนวน 6 แห่งที่มีความคิดเห็นว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นของนิสิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นจากมากไปหาน้อย คือ ด้านอาจารย์ผู้สอน อยู่ในอันดับแรก รองลงมา ด้านหลักสูตร ความคิดเห็นด้านการวัดและประเมินผล ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และอันดับสุดท้าย คือ ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน สามารถอภิปรายผล ดังนี้

1.1 ด้านหลักสูตร พบว่า นิสิตมีความเห็นด้วย ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนิสิต มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว เห็นว่าหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน ช่วยพัฒนาวิชาชีพของนิสิต หลักสูตรการจัดการเรียนการสอนมีเนื้อหาตรงตามสาระสำคัญที่เป็นหัวใจของสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน มีการส่งเสริมให้นิสิตฝึกคิดวิเคราะห์ใช้เหตุผล หลักสูตรการจัดการเรียนการสอนมีการส่งเสริมให้นิสิตมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หลักสูตรการจัดการเรียนการสอนมีโครงสร้างที่เหมาะสมกับสถานการณ์ในโลกยุคปัจจุบัน หลักสูตรการจัดการเรียนการสอนมีเนื้อหาทันสมัยเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน หลักสูตรการจัดการเรียนการสอนมีเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ หลักสูตรการจัดการเรียนการสอนมีความยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนให้ตอบรับกับความต้องการ/ ความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ และหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนมีเนื้อหาแต่ละรายวิชามีความสอดคล้องต่อเนื่องกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูศรี สะพรั่ง (2549) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิต ที่มีต่อการจัดการเรียน

การสอนของ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ผลการศึกษาพบว่า อาจารย์มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ด้านหลักสูตร เหมาะสมในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทน์ภัส มีครุฑ และจี๊ด กำประเสริฐ (2552) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาโทหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตต่อการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติส่วนภูมิภาค มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นิสิตมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของนิสิต กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนมีกระบวนการให้นิสิตมีวิธีการคิดที่หลากหลาย กิจกรรมการเรียนการสอนมีวิธีการในการสอนที่หลากหลาย กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอน และเห็นว่ากิจกรรมการเรียนการสอนในการไปศึกษาดูงานภายนอกสถานที่ที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชูศรี สะพรั่ง (2549) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ผลการศึกษาพบว่า อาจารย์มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

1.3 ด้านการวัดและประเมินผล ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นิสิตมีความคิดเห็นว่าการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนมีความถูกต้อง สมเหตุสมผล ยุติธรรม การวัดและประเมินผลตรงกับจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลมีเครื่องมือการวัดการเรียนการสอนที่ลดความคลาดเคลื่อน ความผิดพลาด เมื่อนำไปวัดผลการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลมีเครื่องมือการวัดการเรียนการสอน มีความแม่นยำและน่าเชื่อถือ ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูศรี สะพรั่ง (2549) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ผลการศึกษาพบว่า อาจารย์มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ด้านการวัดและประเมินผล มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

1.4 ด้านอาจารย์ผู้สอน ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่า นิสิตมีความคิดเห็นว่าการสอนมีบุคลิกภาพ การวางตัวที่ดี อาจารย์ผู้สอนมีจรรยาบรรณของความเป็นครูอาจารย์ อาจารย์ผู้สอนมีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ในการสอน

อย่างเหมาะสม อาจารย์ผู้สอนมีวิธีการสอนทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน อาจารย์ผู้สอนแสวงหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ อาจารย์ผู้สอนมีความแม่นยำในเนื้อหาวิชาการ นิสิตมีความคิดเห็นว่าเป็นว่า อาจารย์ผู้สอนมีเทคนิคการถ่ายทอดความรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน และเห็นว่าอาจารย์ผู้สอนมีการใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย เหมาะสม ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชูศรี สะพรั่ง (2549) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ผลการศึกษาพบว่า อาจารย์มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ด้านอาจารย์ผู้สอน มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

1.5 ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นิสิตมีความคิดเห็นว่าเป็นว่าอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน สำหรับการเรียนการสอน มีสภาพแวดล้อมที่สะอาด ปลอดภัย อาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน มีความเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอน อาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน มีจำนวนเพียงพอสำหรับนิสิต อาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน มีความสะดวกสบายเอื้อต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ของนิสิต และอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน มีความพร้อมในการใช้งานได้อย่างดี ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทน์ภัส มีครุฑ และจี๊ด กำประเสริฐ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตร บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ต่อการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ ส่วนภูมิภาค มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่า ด้านอาคารสถานที่ สื่อ และอุปกรณ์การสอน นักศึกษาในสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่าเป็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว

การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการเปรียบเทียบในด้านต่าง ๆ โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ความถี่ในการเข้าชั้นเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ในด้านต่าง ๆ จำแนกตามตัวแปรอิสระ มีรายละเอียด ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

2.1 เพศ ในภาพรวมพบว่า นิสิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ที่เป็นเพศชาย มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว สูงกว่า นิสิต

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ที่เป็นเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุศรี สะพรั่ง (2549) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า นิสิตชายและนิสิตหญิง มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยรวม และในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทน์ภัส มีครุฑ และจิต กำประเสริฐ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาโทหลักสูตรบริหารรัฐกิจมหาบัณฑิตต่อการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ ส่วนภูมิภาค มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า นักศึกษาชายมีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมมากกว่านักศึกษาหญิง

2.2 อายุ ในภาพรวมพบว่า นิสิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว นิสิตที่มีช่วงอายุ 20-29 ปี มีความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว มากกว่า นิสิตที่มีช่วงอายุ 30-39 ปี และสูงกว่า นิสิตที่มีช่วงอายุระหว่าง 40 ปีขึ้นไป ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาวัลย์ สุขสวัสดิ์ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการศึกษา ของวิทยาลัยการอาชีพวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว นักเรียนที่อายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัยการอาชีพวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน

2.3 ความถี่ในการมาเรียน ในภาพรวมพบว่า นิสิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ที่มาเรียนค่อนข้างบ่อย (5-7 ครั้ง/วิชา) มีความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว มากกว่า นิสิตที่มาเรียนครบทุกครั้ง (8 ครั้ง/วิชา) และสูงกว่า นิสิตที่มาเรียนบ้างไม่มาเรียนบ้าง (1-4 ครั้ง/วิชา) ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สรศักดิ์ มั่นศิลป์ และคณะ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจและความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตร์ต่อวิชากฎหมายปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครองประจำปีการศึกษา 1/ 2555 จำแนกตามความถี่ในการเข้าห้องเรียน ไม่แตกต่างกัน

2.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ในภาพรวมพบว่า นิสิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้วที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระหว่าง 3.26-3.50 มีความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว มากกว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระหว่าง 3.51-3.75 มากกว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระหว่าง 3.00-3.25 และมากกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระหว่าง 3.76-4.00 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรศักดิ์ มั่นศิลป์ และคณะ (2556)

ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจและความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาหลักสูตร
นิติศาสตร์ต่อวิชากฎหมายปกครองและวิธีพิจารณาศีกปกครองประจำปีการศึกษา 1/ 2555 จำแนก
ตามระดับคะแนนเฉลี่ย พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนระดับความคิดเห็น
ในการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตร์ต่อวิชากฎหมายปกครอง
และวิธีพิจารณาศีกปกครอง ประจำปีการศึกษา 1/ 2555

ข้อเสนอแนะ

การกำหนดข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ สามารถจำแนกออกเป็น 2 ระดับ
ได้แก่

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษา เรื่องความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน
ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว พบว่าความคิดเห็น
ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในรายด้าน
พบว่า ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน เป็นด้านที่นิสิตมีความเห็นในระดับน้อยที่สุด
เมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะในประเด็นความพร้อมในการใช้งานได้อย่างดีของอาคาร
สถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน และความสะดวกสบายของอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์
การสอน ที่เอื้อต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ของนิสิต ดังนั้นผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย ดังนี้

1.1.1 จัดทำแผนยกระดับคุณภาพเชิงวิชาการ ดำเนินงานตามแผนตามมาตรฐาน
วิชาการอย่างเป็นมาตรฐาน และครบวงจร

1.1.2 ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน จากการศึกษาพบว่า
นิสิตมีความเห็นด้วยอยู่ในอันดับสุดท้าย ดังนั้นผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาสระแก้ว
ควรให้ความสำคัญในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนา ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์
การสอน

1.1.3 ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาสระแก้ว ควรมีนโยบายสนับสนุนการพัฒนา
สภาพแวดล้อมทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1.2.1 ด้านหลักสูตร จากผลการศึกษาพบว่า การจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาระดับสูง ด้านหลักสูตร นิสิตมีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด แต่เมื่อทำการจัดอันดับเป็นรายชื่อ พบว่า นิสิตมีความเห็นว่า หลักสูตรการจัดการเรียนการสอนมีความยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนให้ตอบรับกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ และหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนมีเนื้อหาแต่ละรายวิชามีความสอดคล้องต่อเนื่องกัน มีความเห็นด้วยค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้วิจัยจึงได้มีข้อเสนอแนะ เพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรมีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

1.2.1.1 ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรที่สนองความต้องการของผู้เรียน

1.2.1.2 ควรพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัยต่อความต้องการของสังคม

1.2.1.3 ในรายวิชาเลือกเสรีควรมีความหลากหลายเพื่อที่ผู้เรียนจะสามารถได้เลือกเรียนตามที่ตนสนใจ

1.2.1.4 ในรายวิชาเลือกเสรีที่ผู้เรียนเลือกเรียนนั้น ๆ สามารถนำไปใช้หลังจากจบการศึกษา

1.2.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จากผลการศึกษาพบว่าการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาระดับสูง ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นิสิตมีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด แต่เมื่อทำการจัดอันดับเป็นรายชื่อ พบว่า นิสิตมีความเห็นว่า กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอน มีความเห็นด้วยค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้วิจัยจึงได้มีข้อเสนอแนะ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้มากขึ้น ดังต่อไปนี้

1.2.2.1 ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน

1.2.2.2 ควรฝึกให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม

1.2.2.3 ควรสอดแทรกกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็น และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักการแก้ปัญหา

1.2.2.4 ส่งเสริมกิจกรรมให้อาจารย์ และนิสิตมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

1.2.2.5 อาจารย์ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้ให้นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำสนใจในการเรียนมากขึ้น

1.2.3 ด้านการวัดและประเมินผล จากผลการศึกษาพบว่าการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาระดับสูง ด้านการวัดและประเมินผล นิสิตมีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด แต่เมื่อทำการจัดอันดับเป็นรายชื่อ พบว่า นิสิตมีความเห็นว่า การวัดและประเมินผลมีเครื่องมือการวัดการเรียน

การสอนมีความแม่นยำ น่าเชื่อถือ มีความเห็นด้วยค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้วิจัยจึงได้มีข้อเสนอแนะ เพื่อให้การวัดและประเมินผล มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

1.2.3.1 ควรมีวิธีการวัดและประเมินผลที่มีความชัดเจน

1.2.3.2 ควรมีการวัดและประเมินหลายครั้งเพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์

ของรายวิชา

1.2.3.3 ควรสร้างเกณฑ์มาตรฐานวิธีการวัดและประเมินผลให้สามารถวัดความรู้ ความสามารถของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

1.2.4 ด้านอาจารย์ผู้สอน จากผลการศึกษาพบว่าการจัดการเรียนการสอนของ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ด้านอาจารย์ผู้สอน นิสิตมีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด แต่เมื่อทำการจัดอันดับเป็นรายชื่อ พบว่า นิสิตมีความเห็นว่า อาจารย์ผู้สอนมีการใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย เหมาะสม มีความเห็นด้วยค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้วิจัยจึงได้มีข้อเสนอแนะ เพื่อให้การพัฒนาอาจารย์ผู้สอน มีความเหมาะสมมากขึ้น ดังต่อไปนี้

1.2.4.1 ควรมีจัดอบรมสัมมนา ให้กับอาจารย์ผู้สอนเพื่อนำไปใช้เพิ่มทักษะ ในการสอนให้มีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย

1.2.4.2 ควรมีการเชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้ และถ่ายทอด ประสบการณ์ กับนิสิต

1.2.5 ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน จากผลการศึกษา พบว่า การจัดการ เรียนการสอนของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ด้านอาคาร สถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน นิสิตมีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อทำ การจัดอันดับเป็นรายชื่อ พบว่า นิสิตมีความเห็นว่า อาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน มีความพร้อมในการใช้งานได้อย่างดี มีความเห็นด้วยค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้วิจัยจึงได้มีข้อเสนอแนะ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพ จากการใช้อาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอนยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

1.2.5.1 ควรจัด อาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน ให้สามารถพร้อม ในการใช้งานได้อย่างดี

1.2.5.2 ควรจัด อาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน ให้มีความเพียงพอ กับ จำนวนผู้เรียน

1.2.5.3 ควรจัด อาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน ให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้ งานตลอดเวลา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัย ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปถ้าหากต้องการทราบรายละเอียดต่าง ๆ ของข้อมูลเชิงลึก ควรใช้เทคนิคในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ และถ้าหากต้องการข้อมูลในเชิงลึกกว่า ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพ หรือการวิจัยครั้งต่อไป จะต้องศึกษาในการเปรียบเทียบหน่วยงานในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อให้เกิดมุมมองในหลากหลายมิติ

ในการศึกษาครั้งนี้สามารถนำผลการศึกษามาปรับปรุงของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ให้ตรงกับความต้องการเพิ่มมากขึ้น ดังต่อไปนี้

- 2.1 ควรมีการประเมินผลการใช้หลักสูตรการจัดการเรียนการสอนเป็นระยะ ๆ
- 2.2 ควรศึกษาติดตามเพื่อประเมินผลคุณภาพของบัณฑิตเพื่อทราบจุดแข็งและจุดอ่อนของหลักสูตร เพื่อหาแนวทางแก้ไขพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมมาปรับใช้ในวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว

บรรณานุกรม

- งานทะเบียนและสถิตินิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. (2557). ข้อมูลสถิตินิติศาสตร์วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว. เข้าถึงได้จาก <http://www.gspa.buu.ac.th/>
- จ้อย หยูนเหมย. (2549). การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาของอาจารย์ชาวต่างประเทศ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- จิรัชยา ปิณพานนท์. (2553). ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนสาระเทคโนโลยีสารสนเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาธุรกิจศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชนัญธิดา ชำปฎิ. (2553). ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียน โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา อำเภอแกลง จังหวัดระยอง. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชูศรี สะพรั่ง. (2549). ความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการอุดมศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงใจ โภชนจันทร์. (2551). ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.
- ทวีศิลป์ พรหมสุวรรณ. (2542). การศึกษาเจตคติต่อการเรียนกลุ่มวิชาการงานและอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม). วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- นันทน์ภัส มีครุฑ และจี๊ด กำประเสริฐ. (2552). *ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ต่อการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิทยบริการ เฉลิมพระเกียรติส่วนภูมิภาค มหาวิทยาลัยรามคำแหง*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารธุรกิจ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นารี รมย์นุกูล. (2547). *ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยศรีปทุม*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการอุดมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประสาสนี เขษจิต. (2547). *ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เพชรบุรี อำเภอยะอำ จังหวัดเพชรบุรี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ปริญญา สารทอง. (2550). *ความคิดเห็นของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาธุรกิจศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรพจน์ สุวรรณมณี. (2555). *ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระไพโรจน์ จิตตทนต์. (2554). *สภาพปัญหาและความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย*. งานนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์, คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว. (2557). *ประวัติความเป็นมา มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว*. เข้าถึงได้จาก <http://www.buu.ac.th/>
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี พ.ศ. 2525*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊ค.
- ลือชัย วงษ์ทอง. (2555). *ความรู้เกี่ยวกับการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยคอมพิวเตอร์ เพื่องานวิจัยทางสังคมศาสตร์*. ชลบุรี: วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

- วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา. (2557). *ข้อมูลประวัติความเป็นมา วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว*. เข้าถึงได้จาก <http://www.gspa.buu.ac.th/>
- วิรัตน์ เกตุเทศ. (2547). *ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนพลศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ปีการศึกษา 2546*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาพลศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิลาวัลย์ สุขสวัสดิ์. (2556). *ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัยการอาชีพวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สรศักดิ์ มั่นศิลป์, พรเพ็ญ ไตรพงษ์ และสุภาภรณ์ เกลี้ยงทอง. (2556). *ความพึงพอใจและความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตร์ต่อวิชากฎหมายปกครองและวิธีพิจารณาศึปกครอง ประจำปีการศึกษา 1/2555*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

กรอบแนวคิด

ตารางที่ 13 กรอบแนวคิดการจัดการเรียนการสอน แนวคิดของชูศรี สะพรั่ง (2549) และแนวคิด
ของนันทน์ภัท มีครุฑ และจิต กำประเสริฐ (2552)

ตัวแปรตาม	ด้าน	ประเด็น	ข้อถาม
ความคิดเห็นของ นิสิต ที่มีต่อ การจัดการเรียน การสอนของ วิทยาลัย การบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว	1. ด้านหลักสูตร	1. โครงสร้าง หลักสูตร	1. ท่านคิดว่าจัดการเรียน การสอนมีโครงสร้างหลักสูตร ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ใน โลกยุคปัจจุบัน 2. ท่านคิดว่าหลักสูตรการจัด การเรียนการสอน มีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนให้ตอบรับกับ ความต้องการ/ ความสนใจ ของผู้เรียนเป็นสำคัญ
		2. เนื้อหาสาระ แต่ละรายวิชา	1. ท่านคิดว่าจัดการเรียน การสอนมีเนื้อหาตรงตามสาระสำคัญ ที่เป็นหัวใจของสาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ 2. ท่านคิดว่าจัดการเรียน การสอนมีเนื้อหาสาระที่เป็น ประโยชน์และสามารถนำ ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
		3. การจัด เนื้อหาสาระ รายวิชา	1. ท่านคิดว่าจัดการเรียน การสอนมีเนื้อหาแต่ละรายวิชา มีความสอดคล้องต่อเนื่องกัน
		4. ความทันสมัย	1. ท่านคิดว่าจัดการเรียน การสอนมีเนื้อหาทันสมัยเหมาะสม กับสถานการณ์ในปัจจุบัน

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ด้าน	ประเด็น	ข้อถาม
<p>ความคิดเห็นของ นิสิต ที่มีต่อ การจัดการเรียน การสอนของวิทยาลัย การบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว</p>	2. ด้าน กิจกรรม การเรียน การสอน	5. ความมุ่ง หมายของ เนื้อหาใน หลักสูตร	<p>1. ท่านคิดว่าการจัดการเรียน การสอนมีการส่งเสริมให้นิสิตฝึกคิด วิเคราะห์และใช้เหตุผล</p> <p>2. ท่านคิดว่าการจัดการเรียน การสอนมีการส่งเสริมให้นิสิต มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์</p> <p>3. ท่านคิดว่าการจัดการเรียน การสอนช่วยพัฒนาวิชาชีพของนิสิต</p>
		1. การศึกษา ดูงานภายนอก สถานที่	<p>1. ท่านคิดว่ากิจกรรมการศึกษาดูงาน ภายนอกสถานที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับการจัดการเรียน การสอน</p>
		2. การเชิญ วิทยากร ภายนอกมาให้ ความรู้	<p>1. ท่านคิดว่าการเชิญวิทยากร ภายนอกมาให้ความรู้เพิ่มเติม มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับ เนื้อหาการเรียนการสอน</p>
		3. กิจกรรม สอดคล้องกับ เจตนารมณ์ ของหลักสูตร	<p>1. ท่านคิดว่ากิจกรรมการเรียน การสอนมีความสอดคล้องกับ หลักสูตรในการจัดการเรียนการสอน</p> <p>2. ท่านคิดว่ากิจกรรมการเรียน การสอนมีความเหมาะสมกับความรู้ ความสามารถของนิสิต</p>
		4. กิจกรรม สอดคล้องกับ เนื้อหารายวิชา	<p>1. ท่านคิดว่ากิจกรรมการเรียน การสอน มีความสอดคล้องกับ จุดประสงค์ของหลักสูตร</p>

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ด้าน	ประเด็น	ข้อถาม
ความคิดเห็นของนิสิต ที่มีต่อการจัดการเรียน การสอนของวิทยาลัย การบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว	3. ด้านการวัด และประเมินผล	5. กิจกรรมใช้ วิธีการสอนที่ หลากหลาย	1. ท่านคิดว่ากิจกรรมการเรียน การสอนมีวิธีการสอนที่หลากหลาย 2. ท่านคิดว่ากิจกรรมการเรียน การสอนมีกระบวนการให้นิสิต มีวิธีการคิดที่หลากหลาย
		1. การวัดตรง กับจุดมุ่งหมาย ของการเรียน การสอน	1. ท่านคิดว่าการวัดและประเมินผล ตรงกับจุดมุ่งหมายของการจัด การเรียนการสอน
		2. เครื่องมือ การวัดที่ดีและ เหมาะสม	1. ท่านคิดว่าเครื่องมือการวัด การเรียนการสอน มีความแม่นยำ และน่าเชื่อถือ
		3. ความคลาด เคลื่อนหรือ ความผิดพลาด ของการวัด	1. ท่านคิดว่าเครื่องมือการวัด การเรียนการสอนมี ความคลาดเคลื่อนหรือความผิดพลาด เมื่อนำไปวัดผลการเรียนการสอน
		4. ประเมินผล การวัดให้ ถูกต้อง	1. ท่านคิดว่าการประเมินผล การเรียนการสอนมีความถูกต้อง สมเหตุสมผลและมีความยุติธรรม

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ด้าน	ประเด็น	ข้อถาม
ความคิดเห็นของนิสิต ที่มีต่อการจัดการเรียน การสอนของวิทยาลัย การบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว	4. ด้าน อาจารย์ผู้สอน	1. การปฏิบัติ ตนของผู้ที่ ถ่ายทอดความรู้	1. ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีเทคนิค การถ่ายทอดความรู้ให้เหมาะสม กับผู้เรียน
		2. ความรู้และ ประสบการณ์ ของผู้สอน	2. ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอน มีความแม่นยำในเนื้อหาวิชาการ ที่สอน
		3. การใช้ เทคนิคการ สอน	1. ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ การเรียนการสอนอย่างเหมาะสม
		4. บุคลิกภาพ ของผู้สอน	1. ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีการใช้ เทคนิคการสอนที่หลากหลาย และเหมาะสม
		5. ผู้สอนมี ความยุติธรรม มีคุณธรรม	1. ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีความ ยุติธรรม มีคุณธรรมและมีจิตวิญญาณ ของความเป็นครู
		6. ผู้สอน แสวงหาความรู้ อย่างสม่ำเสมอ	1. ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนแสวงหา ความรู้อย่างสม่ำเสมอและทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ด้าน	ประเด็น	ข้อถาม
ความคิดเห็นของนิสิต ที่มีต่อการจัดการเรียน การสอนของวิทยาลัย การบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว	5. ด้านอาคาร สถานที่ สื่อ และอุปกรณ์ การสอน	1. การจัด สถานที่ ห้องเรียน	1. ท่านคิดว่าอาคารสถานที่ที่มีการจัด กิจกรรมการจัดห้องเรียนส่งเสริม การเรียนรู้ของนิสิต
		2. ความสะดวก ในการส่งเสริม การเรียนรู้	1. ท่านคิดว่าอาคารสถานที่ที่มี ความสะดวกสบายเอื้อต่อการจัด การเรียนการสอน
		3. สภาพ แวดล้อม สิ่งแวดลอม ทั่วไป	1. ท่านคิดว่าอาคารสถานที่สำหรับ การเรียนการสอนมีสภาพแวดล้อม ที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของนิสิต 2. ท่านคิดว่าอาคารสถานที่สำหรับ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีสภาพแวดล้อมสะอาด ปลอดภัย
		4. สื่อและ อุปกรณ์ การจัด การเรียน การสอน	1. ท่านคิดว่าสื่อและอุปกรณ์ การเรียนการสอนมีความเหมาะสม ต่อการจัดการเรียนการสอน 2. ท่านคิดว่าสื่อและอุปกรณ์ การเรียนการสอนมีจำนวนเพียงพอ สำหรับนิสิต 3. ท่านคิดว่าสื่อและอุปกรณ์ การเรียนการสอนมีความพร้อม ในการใช้งาน 4. ท่านคิดว่าสื่อและอุปกรณ์ การเรียนการสอนมีคุณภาพสามารถ ใช้งานได้เป็นอย่างดี

ตารางที่ 14 กรอบแนวคิดตัวแปรอิสระที่กำหนดจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตัวแปรอิสระ	รูปแบบความสัมพันธ์ กับตัวแปรตาม	งานวิจัย/ ทฤษฎี/ แนวคิดอ้างอิง
เพศ	1. ไม่แตกต่างกัน	<p>1. นารี รมย์นุกูล (2547) ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยศรีปทุม</p> <p>2. ชุศรี สะพรั่ง (2549) ความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา</p> <p>3. พรพจน์ สุวรรณมณี (2554) ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี</p> <p>4. วิชาวัลย์ สุขสวัสดิ์ (2556) ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัยการอาชีพวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว</p> <p>5. นันทน์ภัส มีครุฑ และจิต กำประเสริฐ (2552) ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ต่อการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ ส่วนภูมิภาค มหาวิทยาลัยรามคำแหง</p>
	2. แตกต่างกัน	<p>1. นันทน์ภัส มีครุฑ, จิต กำประเสริฐ (2552) ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตต่อการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ ส่วนภูมิภาค มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า นักศึกษาชายมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนด้านปัจจัยเกื้อหนุน มีความเหมาะสมมากกว่า นักศึกษาหญิง</p>

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	รูปแบบความสัมพันธ์ กับตัวแปรตาม	งานวิจัย/ ทฤษฎี/ แนวคิดอ้างอิง
อายุ	1. ไม่แตกต่างกัน	1. พรพจน์ สุวรรณมณี (2554) ความคิดเห็น ของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของวิทยาลัย นาฏศิลป์ะจันทบุรี 2. นันทน์ภัส มีครุฑ และจี๊ด กำประเสริฐ (2552) ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ต่อการจัดการเรียน การสอนในสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ ส่วนภูมิภาค มหาวิทยาลัยรามคำแหง
	2. แตกต่างกัน	1. วิลาวัลย์ สุขสวัสดิ์ (2556) ความคิดเห็นของนักเรียน ต่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัยการอาชีพวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว พบว่า นักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัย การอาชีพวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว
ความถี่ ในการเข้าชั้น เรียน	1. ไม่แตกต่างกัน	1. สรศักดิ์ มั่นศิลป์, พรเพ็ญ ไตรพงษ์ และสุภาภรณ์ เกลี้ยงทอง (2556) ความพึงพอใจและความคิดเห็นในการจัดการเรียน การสอนของนักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตร์ต่อวิชา กฎหมายปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ประจำปีการศึกษา 1/ 2555

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	รูปแบบความสัมพันธ์ กับตัวแปรตาม	งานวิจัย/ ทฤษฎี/ แนวคิดอ้างอิง
ผลสัมฤทธิ์ ทางการ ศึกษา	<ol style="list-style-type: none"> 1. ไม่แตกต่างกัน 2. แตกต่างกัน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. นารี รมย์นุกูล (2547) ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยศรีปทุม 2. ปริญญา สารทอง (2550) ความคิดเห็นของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 1. ชูศรี สะพรั่ง (2549) ความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาพบว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีความคิดเห็นแตกต่างกับนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและสูง 2. สรศักดิ์ มั่นศิลป์, พรเพ็ญ ไตรพงษ์ และสุภาภรณ์ เกลี้ยงทอง (2556) ความพึงพอใจและความคิดเห็น ในการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา หลักสูตรนิติศาสตร์ต่อวิชากฎหมายปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ประจำปีการศึกษา 1/ 2555 พบว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตร์ต่อวิชากฎหมายปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ประจำปีการศึกษา 1/ 2555

ภาคผนวก ข
ค่า IOC รายชื่อ

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อแบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	ข้อรายการ	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1.	เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2.	อายุ.....ปี (เต็มปี)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3.	ความถี่ในการมาเรียน ☐ มาเรียนครบทุกครั้ง (8 ครั้ง/ วิชา) ☐ มาเรียนค่อนข้างบ่อย (5-7 ครั้ง/ วิชา) ☐ มาเรียนบ้าง ไม่มาเรียนบ้าง (1-4 ครั้ง/ วิชา) ☐ ไม่เคยมาเรียนเลย (0 ครั้ง/ วิชา)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4.	ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ☐ 3.00-3.25 ☐ 3.26-3.50 ☐ 3.51-3.75 ☐ 3.76-4.00	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน
ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว

ข้อที่	ข้อรายการ	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
ด้านหลักสูตร							
1.	ท่านคิดว่าหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนมีโครงสร้างที่เหมาะสมกับสถานการณ์ในโลกยุคปัจจุบัน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2.	ท่านคิดว่าหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนมีความยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนให้ตอบรับกับความต้องการ/ความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3.	ท่านคิดว่าหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนมีเนื้อหาตรงตามสาระสำคัญที่เป็นหัวใจของสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4.	ท่านคิดว่าหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนมีเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
5.	ท่านคิดว่าหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนมีเนื้อหาแต่ละรายวิชา มีความสอดคล้องต่อเนื่องกัน	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
6.	ท่านคิดว่าหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนมีเนื้อหาทันสมัยเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อรายการ	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล ผล
		คนที่	คนที่	คนที่			
		1	2	3			
7.	ท่านคิดว่าหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนมีการส่งเสริมให้นิสิตฝึกคิดวิเคราะห์และใช้เหตุผล	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
8.	ท่านคิดว่าหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนมีการส่งเสริมให้นิสิตมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
9.	ท่านคิดว่าหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนช่วยพัฒนาวิชาชีพของนิสิต	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน							
10.	ท่านคิดว่ากิจกรรมการเรียนการสอนในการไปศึกษาดูงานภายนอกสถานที่ที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
11.	ท่านคิดว่ากิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
12.	ท่านคิดว่ากิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของนิสิต	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
13.	ท่านคิดว่ากิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
14.	ท่านคิดว่ากิจกรรมการเรียนการสอนมีวิธีการในการสอนที่หลากหลาย	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อรายการ	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
15.	ท่านคิดว่ากิจกรรมการเรียนการสอน มีกระบวนการให้นิสิตมีวิธีการคิด ที่หลากหลาย	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
ด้านการวัดและประเมินผล							
16.	ท่านคิดว่าการวัดและประเมินผลตรง กับจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียน การสอน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
17.	ท่านคิดว่าการวัดและประเมินผล มีเครื่องมือการวัดการเรียนการสอน มีความแม่นยำ น่าเชื่อถือ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
18.	ท่านคิดว่าการวัดและประเมินผล มีเครื่องมือการวัดการเรียนการสอน ที่วัดความคลาดเคลื่อน ความผิดพลาดเมื่อนำไปวัดผล การเรียนการสอน	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
19.	ท่านคิดว่าการวัดและประเมินผล การเรียนการสอนมีความถูกต้อง สมเหตุสมผล ยุติธรรม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านอาจารย์ผู้สอน							
20.	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีเทคนิค การถ่ายทอดความรู้ให้เหมาะสมกับ ผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
21.	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอน มีความแม่นยำในเนื้อหาวิชาการ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อรายการ	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล ผล
		คนที่	คนที่	คนที่			
		1	2	3			
22.	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีความรู้ ความสามารถ ประสิทธิภาพ ในการสอนอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
23.	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีการใช้ เทคนิคการสอนที่หลากหลาย เหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
24.	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีบุคลิกภาพ การวางตัวที่ดี	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
25.	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอน มีจรรยาบรรณของความเป็น ครูอาจารย์	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
26.	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนแสวงหา ความรู้อย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
27.	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีวิธีการ สอนทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ ปัจจุบัน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน							
28.	ท่านคิดว่าอาคารสถานที่ สื่อ และอุปกรณ์การสอน มีความเหมาะสมต่อการจัดการเรียน การสอน	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
29.	ท่านคิดว่าอาคารสถานที่ สื่อ และอุปกรณ์การสอน มีความสะดวกสบายเอื้อ ต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ของนิสิต	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อรายการ	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล ผล
		คนที่	คนที่	คนที่			
		1	2	3			
30.	ท่านคิดว่าอาคารสถานที่ สื่อและ อุปกรณ์การสอน สำหรับการเรียน การสอน มีสภาพแวดล้อมที่สะอาด ปลอดภัย	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
31.	ท่านคิดว่าอาคารสถานที่ สื่อและ อุปกรณ์การสอน มีจำนวนเพียงพอ สำหรับนิสิต	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
32.	ท่านคิดว่าอาคารสถานที่ สื่อและ อุปกรณ์การสอน มีความพร้อม ในการใช้งานได้ดี	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

*****

.....
(อาจารย์ชิตพล ชัยมะดัน)
อาจารย์ประจำวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

.....
(ดร.กฤษฎา นันทเพ็ชร)
อาจารย์ประจำวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

.....
(ดร.ชยาธิศ กัญหา)
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระแก้ว เขต 2

ภาคผนวก ค
ค่า Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case processing summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability statistics

Cronbach's alpha	N of items
.891	30

Item statistics

	Mean	Std. deviation	N
1/ด้านหลักสูตร	3.33	.479	30
2/ด้านหลักสูตร	3.27	.521	30
3/ด้านหลักสูตร	3.47	.507	30
4/ด้านหลักสูตร	3.17	.461	30
5/ด้านหลักสูตร	3.27	.583	30
6/ด้านหลักสูตร	3.20	.484	30
7/ด้านหลักสูตร	3.37	.490	30
8/ด้านหลักสูตร	3.27	.450	30
9/ด้านหลักสูตร	3.40	.621	30
10/ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	3.37	.490	30

Item statistics

	Mean	Std. deviation	N
11/ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	3.23	.430	30
12/ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	3.33	.479	30
13/ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	3.27	.521	30
14/ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	3.23	.568	30
15/ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	3.27	.521	30
16/ด้านการวัดและประเมินผล	3.33	.479	30
17/ด้านการวัดและประเมินผล	3.27	.521	30
18/ด้านการวัดและประเมินผล	3.43	.504	30
19/ด้านการวัดและประเมินผล	3.33	.606	30
20/ด้านอาจารย์ผู้สอน	3.57	.504	30
21/ด้านอาจารย์ผู้สอน	3.63	.556	30
22/ด้านอาจารย์ผู้สอน	3.63	.490	30
23/ด้านอาจารย์ผู้สอน	3.53	.507	30
24/ด้านอาจารย์ผู้สอน	3.77	.430	30
25/ด้านอาจารย์ผู้สอน	3.70	.466	30
26/ด้านอาจารย์ผู้สอน	3.73	.521	30
27/ด้านอาจารย์ผู้สอน	3.63	.490	30
28/ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์ การสอน	3.33	.479	30
29/ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์ การสอน	3.27	.583	30
30/ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์ การสอน	3.30	.596	30

Item-total statistics

	Scale mean if item deleted	Scale variance if item deleted	Corrected item-total correlation	Cronbach's alpha if item deleted
1/ด้านหลักสูตร	98.57	52.806	.607	.885
2/ด้านหลักสูตร	98.63	52.447	.603	.885
3/ด้านหลักสูตร	98.43	52.185	.658	.884
4/ด้านหลักสูตร	98.73	54.685	.347	.890
5/ด้านหลักสูตร	98.63	53.551	.395	.889
6/ด้านหลักสูตร	98.70	54.355	.375	.889
7/ด้านหลักสูตร	98.53	53.913	.432	.888
8/ด้านหลักสูตร	98.63	54.723	.352	.890
9/ด้านหลักสูตร	98.50	56.259	.067	.897
10/ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	98.53	54.602	.335	.890
11/ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	98.67	55.057	.317	.890
12/ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	98.57	53.495	.505	.887
13/ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	98.63	53.068	.517	.886
14/ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	98.67	56.989	-.005	.898
15/ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	98.63	56.447	.070	.895
16/ด้านการวัดและประเมินผล	98.57	52.875	.597	.885
17/ด้านการวัดและประเมินผล	98.63	52.654	.574	.885
18/ด้านการวัดและประเมินผล	98.47	52.257	.652	.884
19/ด้านการวัดและประเมินผล	98.57	50.668	.722	.881
20/ด้านอาจารย์ผู้สอน	98.33	53.816	.432	.888
21/ด้านอาจารย์ผู้สอน	98.27	52.616	.538	.886

Item-total statistics

	Scale mean if item deleted	Scale variance if item deleted	Corrected item-total correlation	Cronbach's alpha if item deleted
22/ด้านอาจารย์ผู้สอน	98.27	53.444	.500	.887
23/ด้านอาจารย์ผู้สอน	98.37	54.171	.380	.889
24/ด้านอาจารย์ผู้สอน	98.13	53.568	.558	.886
25/ด้านอาจารย์ผู้สอน	98.20	53.752	.482	.887
26/ด้านอาจารย์ผู้สอน	98.17	53.592	.446	.888
27/ด้านอาจารย์ผู้สอน	98.27	53.995	.421	.888
28/ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน	98.57	53.840	.454	.888
29/ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน	98.63	53.275	.429	.888
30/ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน	98.60	52.248	.541	.886

Scale statistics

Mean	Variance	Std. deviation	N of items
101.90	57.266	7.567	30

ภาคผนวก ง

แบบสอบถามความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน
ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาระยะแก้ว

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่องความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียน การสอน
ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ต้องการศึกษาความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว โดยมีวัตถุประสงค์การศึกษาเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียน การสอน ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ใน 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านอาจารย์ผู้สอน และด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน

2. โปรดตอบคำถามทุกข้อตามคำแนะนำของแต่ละตอน อนึ่งข้อมูลที่ได้นี้มาผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับ คำตอบของท่านจะไม่ผิดหรือถูกเพราะความคิดของแต่ละท่านแตกต่างกัน

3. แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะบุคคล

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน
ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว

ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือ

ภรณ์ทิพย์ ห่อหุ้มดี

นิสิตปริญญาโท มหาวิทยาลัยบูรพา

แบบสอบถามการวิจัย

แบบสอบถามนี้มีความมุ่งหมายเพื่อถามความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน
ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาระยะแก้ว

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับตัวท่าน

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ.....ปี (เต็มปี)

3. ความถี่ในการมาเรียน

มาเรียนครบทุกครั้ง (8 ครั้ง/ วิชา)

มาเรียนค่อนข้างบ่อย (5-7 ครั้ง/ วิชา)

มาเรียนบ้าง ไม่มาเรียนบ้าง (1-4 ครั้ง/ วิชา)

ไม่เคยมาเรียนเลย (0 ครั้ง/ วิชา)

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา

3.00-3.25

3.26-3.50

3.51-3.75

3.76-4.00

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียน การสอน
ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษาสระแก้ว

ข้อ	ความคิดเห็นของนิสิตต่อการจัดการเรียน การสอน	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
ด้านหลักสูตร					
1.	ท่านคิดว่าหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน มีโครงสร้างที่เหมาะสมกับสถานการณ์ในโลกยุคปัจจุบัน				
2.	ท่านคิดว่าหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน มีความยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนให้ตอบรับกับความต้องการ/ ความสนใจของผู้เรียน เป็นสำคัญ				
3.	ท่านคิดว่าหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน มีเนื้อหาตรงตามสาระสำคัญที่เป็นหัวใจของสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์				
4.	ท่านคิดว่าหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน มีเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้				
5.	ท่านคิดว่าหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน มีเนื้อหาแต่ละรายวิชามีความสอดคล้อง ต่อเนื่องกัน				
6.	ท่านคิดว่าหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน มีเนื้อหาทันสมัยเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน				
7.	ท่านคิดว่าหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน มีการส่งเสริมให้นิสิตฝึกคิดวิเคราะห์ และใช้เหตุผล				

ข้อ	ความคิดเห็นของนิสิตต่อการจัดการการเรียนการสอน	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
8.	ท่านคิดว่าหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนมีการส่งเสริมให้นิสิตมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์				
9.	ท่านคิดว่าหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนช่วยพัฒนาวิชาชีพของนิสิต				
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน					
10.	ท่านคิดว่ากิจกรรมการเรียนการสอนในการไปศึกษาดูงานภายนอกสถานที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน				
11.	ท่านคิดว่ากิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอน				
12.	ท่านคิดว่ากิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของนิสิต				
13.	ท่านคิดว่ากิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน				
14.	ท่านคิดว่ากิจกรรมการเรียนการสอนมีวิธีการในการสอนที่หลากหลาย				
15.	ท่านคิดว่ากิจกรรมการเรียนการสอนมีกระบวนการให้นิสิตมีวิธีการคิดที่หลากหลาย				

ข้อ	ความคิดเห็นของนิสิตต่อการจัดการการเรียนการสอน	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
ด้านการวัดและประเมินผล					
16.	ท่านคิดว่าการวัดและประเมินผลตรงกับจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอน				
17.	ท่านคิดว่าการวัดและประเมินผลมีเครื่องมือการวัดการเรียนการสอนมีความแม่นยำและน่าเชื่อถือ				
18.	ท่านคิดว่าการวัดและประเมินผลมีเครื่องมือการวัดการเรียนการสอนที่วัดผลความคลาดเคลื่อน ความผิดพลาดเมื่อนำไปวัดผลการเรียนการสอน				
19.	ท่านคิดว่าการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนมีความถูกต้องสมเหตุสมผล ยุติธรรม				
ด้านอาจารย์ผู้สอน					
20.	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีเทคนิคการถ่ายทอดความรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน				
21.	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีความแม่นยำในเนื้อหาวิชาการ				
22.	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีความรู้ความสามารถประสบการณ์ในการสอนอย่างเหมาะสม				
23.	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีการใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายเหมาะสม				
24.	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีบุคลิกภาพการวางตัวที่ดี				
25.	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีจรรยาบรรณของความเป็นครูอาจารย์				
26.	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนแสวงหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ				

ข้อ	ความคิดเห็นของนิสิตต่อการจัดการการเรียนการสอน	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
27.	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีวิธีการสอนทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน				
ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน					
28.	ท่านคิดว่าอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์ การสอน มีความเหมาะสมต่อการจัดการเรียน การสอน				
29.	ท่านคิดว่าอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์ การสอน มีความสะดวกสบายเอื้อต่อ การส่งเสริมการเรียนรู้ของนิสิต				
30.	ท่านคิดว่าอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์ การสอน สำหรับการเรียนการสอน มีสภาพแวดล้อมที่สะอาด ปลอดภัย				
31.	ท่านคิดว่าอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์ การสอน มีจำนวนเพียงพอสำหรับนิสิต				
32.	ท่านคิดว่าอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์ การสอน มีความพร้อมในการใช้งานได้อย่างดี				

ภาคผนวก จ

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา: มหาวิทยาลัยบูรพา

วิทยาเขต/ คณะ/ ภาควิชา: วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. รหัสและชื่อหลักสูตร

ภาษาไทย: หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

ภาษาอังกฤษ: Master of Public Administration Program

2. ชื่อปริญญาและสาขาวิชา

ชื่อเต็มภาษาไทย: รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

ชื่อเต็มภาษาอังกฤษ: Master of Public Administration

อักษรย่อภาษาไทย: รป.ม.

อักษรภาษาอังกฤษ: M.P.A.

3. วิชาเอก (ถ้ามี)

- ไม่มี

4. รหัสและชื่อหลักสูตร

จำนวนหน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต

5. รูปแบบของหลักสูตร

5.1 รูปแบบ เป็นหลักสูตรระดับปริญญาโท

5.2 ภาษาที่ใช้ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษบางรายวิชา

5.3 การรับเข้าศึกษา รับนิสิตไทยและนิสิตต่างชาติ

5.4 ความร่วมมือกับสถาบันอื่น เป็นหลักสูตรเฉพาะของสถาบัน

5.5 การให้ปริญญาแก่ผู้สำเร็จการศึกษา ให้ปริญญาเพียงสาขาวิชาเดียว

6. สถานภาพของหลักสูตรและการพิจารณาอนุมัติเห็นชอบหลักสูตร

หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555 เปิดสอน ภาคต้น ปีการศึกษา 2555

คณะกรรมการสภาวิชาการ ในการประชุมครั้งที่ 2/ 2555

วันที่ 24 เดือน เมษายน พ.ศ. 2555

สภามหาวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ 3/2555

วันที่ 11 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2555

7. หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.)

7.1 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

เพื่อผลิตมหาบัณฑิต ที่มีความรู้ความสามารถด้านรัฐประศาสนศาสตร์ สามารถวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาทางนโยบายและการบริหาร โดยการประยุกต์ทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งเน้นให้ผู้บริหาร มีความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และเพิ่มพูนประสบการณ์ในการศึกษาคุณานต่างประเทศ พร้อมทั้งผู้นำด้านนวัตกรรม โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและประเทศชาติเป็นสำคัญ

7.2 ระบบการศึกษา

7.2.1 หลักสูตร 2 ปี ศึกษารายวิชาทั้งสิ้น 11 รายวิชา รวม 36 หน่วยกิต

7.2.2 หลักสูตรเทียบโอน จากหลักสูตรของหน่วยงานที่มีความร่วมมือทางวิชาการ ได้แก่

- นายอำเภอ (นอ.)
- นักปกครองระดับสูง (นปส.)
- นักบริหารงานพัฒนาชุมชนระดับสูง (นพส.)
- เสนาธิการทหารบก (เสธ.ทบ.)
- เสนาธิการทหารเรือ (เสธ.ทร.)
- วิทยาลัยการทัพเรือ (วทร.)
- นักบริหารงานพัฒนาชุมชนระดับกลาง (นพก.)

ศึกษารายวิชาลดลงจากหลักสูตรภาคปกติไม่เกิน 4 รายวิชา (12 หน่วยกิต)

7.2.3 มีการสอบวัดผลในแต่ละรายวิชา การสอบประมวลความรู้และวิทยานิพนธ์ (แผน ก) หรือ งานวิจัยแทนวิทยานิพนธ์ (แผน ข)

7.3 จำนวนหน่วยกิต

แผน ก แบบ ก 2

ไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต

แผน ข

ไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต

7.4 โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรแผน ก แบบ ก 2	จำนวนหน่วยกิต	36 หน่วยกิต
1) หมวดวิชาแกน		9 หน่วยกิต
2) หมวดวิชาเฉพาะ		12 หน่วยกิต
3) หมวดวิชาเลือก		3 หน่วยกิต
4) หมวดวิชาวิทยานิพนธ์		12 หน่วยกิต
หลักสูตรแผน ข	จำนวนหน่วยกิต	36 หน่วยกิต
1) หมวดวิชาแกน		9 หน่วยกิต
2) หมวดวิชาเฉพาะ		12 หน่วยกิต
3) หมวดวิชาเลือก ไม่น้อยกว่า		3 หน่วยกิต
4) หมวดวิชาเรียนแทนวิทยานิพนธ์		12 หน่วยกิต
- วิชาเรียนแทนวิทยานิพนธ์		6 หน่วยกิต
- งานนิพนธ์		6 หน่วยกิต

7.3 รายวิชา

แผน ก แบบ ก 2

หมวดวิชาแกน	9 หน่วยกิต
355501 ขอบข่ายและวิธีการศึกษาทางรัฐประศาสนศาสตร์	3(3-0-6)
355502 สถิติสำหรับการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์	3(2-2-5)
355503 ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์	3(2-2-5)
หมวดวิชาเฉพาะ	12 หน่วยกิต
(เลือกเรียนเพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในหกกลุ่มวิชานี้)	
กลุ่มวิชาการบริหารงานท้องถิ่น	
351511 แนวโน้มการบริหารงานท้องถิ่นในทศวรรษหน้า	3(3-0-6)
351513 การบริหารการเงินการคลังท้องถิ่น	3(3-0-6)
351514 การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น	3(3-0-6)
351515 การกระจายอำนาจและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	3(3-0-6)
กลุ่มวิชานโยบายสาธารณะ	
352511 นโยบายสาธารณะและการวิเคราะห์นโยบาย	3(3-0-6)
352512 การนำนโยบายไปปฏิบัติ	3(3-0-6)
352514 การประเมินผลนโยบาย	3(3-0-6)

352515	นโยบายการคลังและการเงิน	3(3-0-6)
กลุ่มวิชาการบริหารทั่วไป		
353511	นโยบายสาธารณะ	3(3-0-6)
353512	องค์การและการจัดการ	3(3-0-6)
353513	การบริหารทรัพยากรมนุษย์	3(3-0-6)
353514	การบริหารการเงินและการคลัง	3(3-0-6)
กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน		
354511	การจัดการสมัยใหม่สำหรับองค์การภาครัฐและภาคเอกชน	3(3-0-6)
354512	การจัดการการเงินและการคลัง	3(3-0-6)
354513	กลยุทธ์การจัดการทรัพยากรบุคคล	3(3-0-6)
354515	ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและเอกชน	3(3-0-6)
กลุ่มวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์		
356511	การจัดการทุนมนุษย์	3(3-0-6)
356512	การประเมินสมรรถนะและการพัฒนาทุนมนุษย์	3(3-0-6)
356513	การบริหารแรงงานสัมพันธ์	3(3-0-6)
356514	ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการทรัพยากรมนุษย์	3(3-0-6)
กลุ่มวิชาภูมิรัฐศาสตร์		
357511	วิวัฒนาการด้านภูมิสารสนเทศศาสตร์	3(3-0-6)
357512	ภัยพิบัติสำหรับภูมิรัฐศาสตร์	3(3-0-6)
357513	การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่สำหรับภูมิรัฐศาสตร์	3(3-0-6)
357514	ภูมิศาสตร์การพัฒนาระดับสูง	3(3-0-6)
หมวดวิชาวิทยานิพนธ์		12 หน่วยกิต
399699	วิทยานิพนธ์	12(0-0-36)
หมวดวิชาเลือก ไม่น้อยกว่า		3 หน่วยกิต
(เลือกเรียนรายวิชาต่อไปนี้ได้ ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต)		
381621	การบริหารจัดการนวัตกรรม	3(3-0-6)
381622	การประยุกต์หลักการทางเศรษฐศาสตร์ในองค์กรภาครัฐ	3(3-0-6)
381623	กรอบการวิเคราะห์นโยบาย	3(3-0-6)
381624	นโยบายเศรษฐกิจและสังคม	3(3-0-6)

381625	เศรษฐศาสตร์การเมืองไทย	3(3-0-6)
381626	เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร	3(3-0-6)
381627	ภาวะผู้นำและพฤติกรรมองค์กร	3(3-0-6)
381628	การบริหารการเรียนรู้ในองค์กร	3(3-0-6)
381629	การพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ	3(3-0-6)
381631	ภูมิศาสตร์เมืองขั้นสูง	3(3-0-6)
381632	จิตวิทยาองค์กร	3(3-0-6)
381633	การวิเคราะห์และการประเมินผลโครงการ	3(3-0-6)
381634	สัมมนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองไทย	3(3-0-6)
381635	สัมมนานโยบายการพัฒนาประเทศไทย	3(3-0-6)
381636	สัมมนาการจัดการทรัพยากรมนุษย์แบบมุ่งผลสัมฤทธิ์	3(3-0-6)
381637	สัมมนาว่าด้วยการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน	3(3-0-6)
381638	สัมมนาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น	3(3-0-6)
381639	การบริหารงานท้องถิ่นในยุคประชาคมอาเซียน	3(3-0-6)

แผน ข

หมวดวิชาแกน 9 หน่วยกิต

355501	ขอบข่ายและวิธีการศึกษาทางรัฐประศาสนศาสตร์	3(3-0-6)
355502	สถิติสำหรับการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์	3(2-2-5)
355503	ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์	3(2-2-5)

หมวดวิชาเฉพาะ 12 หน่วยกิต

(เลือกเรียนเพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในหกกลุ่มวิชานี้)

กลุ่มวิชาการบริหารงานท้องถิ่น

351511	แนวโน้มการบริหารงานท้องถิ่นในทศวรรษหน้า	3(3-0-6)
351513	การบริหารการเงินการคลังท้องถิ่น	3(3-0-6)
351514	การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น	3(3-0-6)
351515	การกระจายอำนาจและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	3(3-0-6)

กลุ่มวิชานโยบายสาธารณะ

352511	นโยบายสาธารณะและการวิเคราะห์นโยบาย	3(3-0-6)
352512	การนำนโยบายไปปฏิบัติ	3(3-0-6)

352514 การประเมินผลนโยบาย 3(3-0-6)

352515 นโยบายการคลังและการเงิน 3(3-0-6)

กลุ่มวิชาการบริหารทั่วไป

353511 นโยบายสาธารณะ 3(3-0-6)

353512 องค์กรและการจัดการ 3(3-0-6)

353513 การบริหารทรัพยากรมนุษย์ 3(3-0-6)

353514 การบริหารการเงินและการคลัง 3(3-0-6)

กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

354511 การจัดการสมัยใหม่สำหรับองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน 3(3-0-6)

354512 การจัดการการเงินและการคลัง 3(3-0-6)

354513 กลยุทธ์การจัดการทรัพยากรบุคคล 3(3-0-6)

354515 ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและเอกชน 3(3-0-6)

กลุ่มวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์

356511 การจัดการทุนมนุษย์ 3(3-0-6)

356512 การประเมินสมรรถนะและการพัฒนาทุนมนุษย์ 3(3-0-6)

356513 การบริหารแรงงานสัมพันธ์ 3(3-0-6)

356514 ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการทรัพยากรมนุษย์ 3(3-0-6)

กลุ่มวิชาภูมิรัฐศาสตร์

357511 วิวัฒนาการด้านภูมิรัฐศาสตร์ 3(3-0-6)

357512 ภัยพิบัติสำหรับภูมิรัฐศาสตร์ 3(3-0-6)

357513 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่สำหรับภูมิรัฐศาสตร์ 3(3-0-6)

357514 ภูมิศาสตร์การพัฒนาขั้นสูง 3(3-0-6)

หมวดวิชาเรียนแทนวิทยานิพนธ์

12 หน่วยกิต

(เลือกเรียนรายวิชาเรียนแทนวิทยานิพนธ์ 6 หน่วยกิต และงานนิพนธ์ 6 หน่วยกิต)

วิชาเรียนแทนวิทยานิพนธ์ 6 หน่วยกิต

371651 การวางแผนและการบริหารโครงการ 3(3-0-6)

371652 การจัดการเชิงกลยุทธ์ 3(3-0-6)

371653 การเมืองและระบบราชการไทย 3(3-0-6)

371654 จริยธรรมทางการเมืองและการบริหาร 3(3-0-6)

371655	การเจรจาต่อรองและการจัดการความขัดแย้ง	3(3-0-6)
	งานนิพนธ์	6 หน่วยกิต
371698	วิทยานิพนธ์	6(0-0-18)
	หมวดวิชาเลือกไม่น้อยกว่า	3 หน่วยกิต
381621	การบริหารจัดการนวัตกรรม	3(3-0-6)
381622	การประยุกต์หลักการทางเศรษฐศาสตร์ในองค์กรภาครัฐ	3(3-0-6)
381623	กรอบการวิเคราะห์นโยบาย	3(3-0-6)
381624	นโยบายเศรษฐกิจและสังคม	3(3-0-6)
381625	เศรษฐศาสตร์การเมืองไทย	3(3-0-6)
381626	เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร	3(3-0-6)
381627	ภาวะผู้นำและพฤติกรรมองค์กร	3(3-0-6)
381628	การบริหารการเรียนรู้ในองค์กร	3(3-0-6)
381629	การพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ	3(3-0-6)
381631	ภูมิศาสตร์เมืองชั้นสูง	3(3-0-6)
381632	จิตวิทยาองค์กร	3(3-0-6)
381633	การวิเคราะห์และการประเมินผลโครงการ	3(3-0-6)
381634	สัมมนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองไทย	3(3-0-6)
381635	สัมมนานโยบายการพัฒนาประเทศไทย	3(3-0-6)
381636	สัมมนาการจัดการทรัพยากรมนุษย์แบบมุ่งผลสัมฤทธิ์	3(3-0-6)
381637	สัมมนาว่าด้วยการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน	3(3-0-6)
381638	สัมมนาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น	3(3-0-6)
381639	การบริหารงานท้องถิ่นในยุคประชาคมอาเซียน	3(3-0-6)

ความหมายของเลขรหัสวิชา

1. เลขสามตัวแรก	หมายถึง	รหัสรายวิชาของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ ได้แก่
351	หมายถึง	รายวิชาในกลุ่มวิชาการบริหารงานท้องถิ่น
352	หมายถึง	รายวิชาในกลุ่มวิชานโยบายสาธารณะ
353	หมายถึง	รายวิชาในกลุ่มวิชาการบริหารทั่วไป
354	หมายถึง	รายวิชาในกลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
355	หมายถึง	รายวิชาในกลุ่มวิชาแกน

	356	หมายถึง	รายวิชาในกลุ่มวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์
	357	หมายถึง	รายวิชาในกลุ่มวิชาภูมิรัฐศาสตรศาสตร์
	371	หมายถึง	รายวิชาในหมวดวิชาเรียนแทนวิทยานิพนธ์
	381	หมายถึง	รายวิชาในหมวดวิชาเลือก
	399	หมายถึง	รายวิชาในหมวดวิชาวิทยานิพนธ์
2. เลขตัวที่สี่		หมายถึง	ชั้นปีที่เปิดสอน (นับตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป)
3. เลขตัวที่ห้า		หมายถึง	หมวดวิชาได้แก่
	0	หมายถึง	หมวดวิชาแกน
	1	หมายถึง	หมวดวิชาเฉพาะ
	2-3	หมายถึง	หมวดวิชาเลือก
	5	หมายถึง	หมวดวิชาเรียนแทนวิทยานิพนธ์
	9	หมายถึง	หมวดวิชาวิทยานิพนธ์และงานนิพนธ์
4. เลขตัวที่หก		หมายถึง	ลำดับรายวิชาของแต่ละหมวดวิชา

แผนการศึกษา

แผน ก แบบ ก 2

ปีที่ 1

ภาคเรียนต้น

xxxxxx	วิชาภาษาอังกฤษ (ตามเกณฑ์การสอบผ่านความรู้ ภาษาต่างประเทศ สำหรับผู้เข้าศึกษาศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา)	ไม่นับหน่วยกิต
355501	ขอบข่ายและวิธีการศึกษาทางรัฐประศาสนศาสตร์	3(3-0-6)
xxxxxx	วิชาเฉพาะ (ตามกลุ่มวิชา)	3(3-0-6)
xxxxxx	วิชาเฉพาะ (ตามกลุ่มวิชา)	3(3-0-6)
รวม		9 หน่วยกิต

ภาคเรียนปลาย

355502	สถิติสำหรับการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์	3(2-2-5)
355503	ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์	3(2-2-5)
xxxxxx	วิชาเฉพาะ (ตามกลุ่มวิชา)	3(3-0-6)
xxxxxx	วิชาเฉพาะ (ตามกลุ่มวิชา)	3(3-0-6)

รวม 12 หน่วยกิต

ปีที่ 2**ภาคเรียนต้น**

xxxxxx	วิชาเลือก	3(3-0-6)
399699	วิทยานิพนธ์	9(3-0-6)
	รวม	12 หน่วยกิต

ภาคเรียนปลาย

399699	วิทยานิพนธ์	3(0-0-9)
	รวม	3 หน่วยกิต

แผน ข**ปีที่ 1****ภาคเรียนต้น**

xxxxxx	วิชาภาษาอังกฤษ (ตามเกณฑ์การสอบผ่านความรู้ภาษาต่างประเทศ สำหรับผู้เข้าศึกษาศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา)	ไม่นับหน่วยกิต
355501	ขอบข่ายและวิธีการศึกษาทางรัฐประศาสนศาสตร์	3(3-0-6)
xxxxxx	วิชาเฉพาะ (ตามกลุ่มวิชา)	3(3-0-6)
xxxxxx	วิชาเฉพาะ (ตามกลุ่มวิชา)	3(3-0-6)
	รวม	9 หน่วยกิต

ภาคเรียนปลาย

355502	สถิติสำหรับการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์	3(2-2-5)
355503	ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์	3(2-2-5)
xxxxxx	วิชาเฉพาะ (ตามกลุ่มวิชา)	3(3-0-6)
xxxxxx	วิชาเฉพาะ (ตามกลุ่มวิชา)	3(3-0-6)
	รวม	12 หน่วยกิต

ปีที่ 2**ภาคเรียนต้น**

xxxxxx	วิชาเลือก	3(3-0-6)
xxxxxx	วิชาเรียนแทนวิทยานิพนธ์	3(3-0-6)
xxxxxx	วิชาเรียนแทนวิทยานิพนธ์	3(3-0-6)
	รวม	9 หน่วยกิต

ภาคเรียนปลาย

371698	งานนิพนธ์	6(0-0-18)
	รวม	6 หน่วยกิต

ภาคผนวก จ

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา: มหาวิทยาลัยบูรพา

วิทยาเขต/ คณะ/ ภาควิชา: วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. รหัสและชื่อหลักสูตร

ภาษาไทย: ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาษาอังกฤษ: Doctor of Philosophy Program in Public Administration
Program

2. ชื่อปริญญาและสาขาวิชา

ชื่อเต็มภาษาไทย: ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)

ชื่อเต็มภาษาอังกฤษ: Doctor of Philosophy (Public Administration)

อักษรย่อภาษาไทย: รป.ค. (รัฐประศาสนศาสตร์)

อักษรย่อภาษาอังกฤษ: Ph.D. (Public Administration)

3. วิชาเอก (ถ้ามี)

- ไม่มี

4. จำนวนหน่วยกิตที่เรียนตลอดหลักสูตร

4.1 แบบ 1.1 ทำคุณฐิณิพนธ์ 48 หน่วยกิต

4.2 แบบ 2.1 เรียนรายวิชาและทำคุณฐิณิพนธ์ ไม่น้อยกว่า 60 หน่วยกิต

5. รูปแบบของหลักสูตร

5.1 รูปแบบ เป็นหลักสูตรระดับปริญญาเอก

5.2 ภาษาที่ใช้ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษบางรายวิชา

5.3 การรับเข้าศึกษา รับนิสิตไทยและนิสิตต่างชาติ

5.4 ความร่วมมือกับสถาบันอื่น เป็นหลักสูตรเฉพาะของสถาบัน

5.5 การให้ปริญญาแก่ผู้สำเร็จการศึกษา ให้ปริญญาเพียงสาขาวิชาเดียว

6. สถานภาพของหลักสูตรและการพิจารณาอนุมัติเห็นชอบหลักสูตร

หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555 เปิดสอน ภาคต้น ปีการศึกษา 2555

คณะกรรมการสภาวิชาการ ในการประชุมครั้งที่ 2/2555

วันที่ 24 เดือน เมษายน พ.ศ. 2555

สภามหาวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ 3/2555

วันที่ 11 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2555

7. หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

7.1 จำนวนหน่วยกิต

แบบ 1.1 ทำคุณฐิณีพนธ์ ไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต

แบบ 2.1 เรียนรายวิชาและทำคุณฐิณีพนธ์ ไม่น้อยกว่า 60 หน่วยกิต

7.2 โครงสร้างหลักสูตร

แบบ 1.1 ทำคุณฐิณีพนธ์

ก. คุณฐิณีพนธ์ 48(0-0-144)

แบบ 2.1 เรียนรายวิชาและทำคุณฐิณีพนธ์ ไม่น้อยกว่า 60 หน่วยกิต

ก. วิชาบังคับ 9 หน่วยกิต

ข. วิชาเลือก ไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต

ค. คุณฐิณีพนธ์ 36 หน่วยกิต

7.3 รายวิชา

แบบ 1.1 ทำคุณฐิณีพนธ์

351898 คุณฐิณีพนธ์ 48(0-0-144)

แบบ 2.1 เรียนรายวิชาและทำคุณฐิณีพนธ์

ก. วิชาบังคับ 9 หน่วยกิต

351711 ขอบข่ายและวิธีการทางรัฐประศาสนศาสตร์: 3(3-0-6)

ก่อนสมัยใหม่ นิยม สมัยใหม่ นิยม แนววิกฤต
และภายหลังสมัยใหม่ นิยม

351712 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ 3(3-0-6)

ทางรัฐประศาสนศาสตร์ระดับสูง

351713 การวิเคราะห์นโยบายสาธารณะระดับสูง 3(3-0-6)

ข. วิชาเลือก ไม่น้อยกว่า		15 หน่วยกิต
351721	สัมมนาวิธีวิจัยและการออกแบบวิจัยทางรัฐ ประศาสนศาสตร์	3(3-0-6)
351722	สัมมนาการวางแผน การบริหาร โครงการ และการ ปฏิบัติตามโครงการ	3(3-0-6)
351723	สัมมนานโยบายสาธารณะของประเทศไทย	3(3-0-6)
351724	สัมมนาการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะของประเทศ ในกลุ่มอินโดจีนและอาเซียน	3(3-0-6)
351725	สัมมนาการทุจริตและรัฐบาล	3(3-0-6)
351726	สัมมนาการปฏิรูปภาคสาธารณะ	3(3-0-6)
351727	สัมมนาทรัพยากรบุคคลเชิงกลยุทธ์	3(3-0-6)
351728	สัมมนาการบริหารจัดการภาครัฐและภาคเอกชน ระหว่างประเทศ	3(3-0-6)
351729	สัมมนาการใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการบริหารงาน ภาครัฐ	3(3-0-6)
351731	สัมมนาปัญหาการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นใน ประเทศไทย	3(3-0-6)
351732	สัมมนาในประเด็นคัดสรรและปัจจุบัน ทางรัฐประศาสนศาสตร์	3(3-0-6)
351733	สัมมนาปัญหาการบริหารงานคลังสาธารณะ	3(3-0-6)
351734	สัมมนาจริยธรรมและการบริหารรัฐกิจ	3(3-0-6)
351735	สัมมนาผลกระทบของโลกาภิวัตน์ที่มีต่อ การบริหารงานภาครัฐ	3(3-0-6)
351736	สัมมนาความมั่นคงแห่งชาติและความมั่นคงระหว่าง ประเทศ	3(3-0-6)
351737	สัมมนาปัญหาการรัฐประศาสนศาสตร์ร่วมสมัย	3(3-0-6)
351738	สัมมนานโยบายต่างประเทศของไทย	3(3-0-6)
351739	สัมมนาอาเซียนศึกษา	3(3-0-6)
351741	สัมมนาการพัฒนาประเทศไทย	3(3-0-6)

351742	สัมมนาสันติวิธีศึกษา	3(3-0-6)
351743	สัมมนาการเมืองไทยกับการบริหารสาธารณะ	3(3-0-6)
ค. คุษฎีนิพนธ์		36 หน่วยกิต
351998	คุษฎีนิพนธ์	36(0-0-108)

ความหมายของเลขรหัสวิชา

1. สามตัวแรก 351 หมายถึง รหัสรายวิชาของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
2. หมายเลขตัวที่สี่ หมายถึง ชั้นปีที่เปิดสอน (นับตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป)
3. เลขตัวที่ห้า หมายถึง หมวดวิชาได้แก่
  - 1 หมายถึง หมวดวิชาบังคับ
  - 2 – 5 หมายถึง หมวดวิชาเลือก
  - 9 หมายถึง หมวดวิชาคุษฎีนิพนธ์
4. เลขตัวที่หก หมายถึง ลำดับรายวิชาของแต่ละหมวดวิชา

แผนการศึกษา

แบบ 1.1 ทำคุษฎีนิพนธ์

ปีที่ 1

ภาคเรียนต้น

351898	คุษฎีนิพนธ์	6(0-0-18)
รวม		6 หน่วยกิต

ภาคเรียนปลาย

351898	คุษฎีนิพนธ์	6(0-0-18)
รวม		6 หน่วยกิต

ปีที่ 2

ภาคเรียนต้น

351898	คุษฎีนิพนธ์	9(0-0-18)
รวม		9 หน่วยกิต

ภาคเรียนปลาย

351898	คุษฎีนิพนธ์	9(0-0-18)
รวม		9 หน่วยกิต

ปีที่ 3**ภาคเรียนต้น**

351898	คุณฐิติพนธ์	9(0-0-18)
	รวม	9 หน่วยกิต

ภาคเรียนปลาย

351898	คุณฐิติพนธ์	9(0-0-18)
	รวม	9 หน่วยกิต

แบบ 2.1 เรียนรายวิชาและทำคุณฐิติพนธ์**ปีที่ 1****ภาคเรียนต้น**

xxxxxx	วิชาภาษาอังกฤษ (ตามเกณฑ์การสอบผ่านความรู้ภาษาต่างประเทศ สำหรับผู้เข้าศึกษาศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา)	ไม่นับหน่วยกิต
351711	ขอบข่ายและวิธีการศึกษาทางรัฐประศาสนศาสตร์: ก่อนสมัยใหม่นิยม สมัยใหม่นิยม แนววิฤติ และภายหลังสมัยใหม่นิยม	3(3-0-6)
351712	วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพทางรัฐประศาสนศาสตร์ระดับสูง	3(3-0-6)
	รวม	6 หน่วยกิต

ภาคเรียนปลาย

xxxxxx	วิชาภาษาอังกฤษ (ตามเกณฑ์การสอบผ่านความรู้ภาษาต่างประเทศ สำหรับผู้เข้าศึกษาศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา)	ไม่นับหน่วยกิต
351713	ขอบข่ายและวิธีการศึกษาทางรัฐประศาสนศาสตร์: ก่อนสมัยใหม่นิยม สมัยใหม่นิยม แนววิฤติ และภายหลังสมัยใหม่นิยม	3(3-0-6)
xxxxxx	วิชาเลือก	3(3-0-6)
xxxxxx	วิชาเลือก	3(3-0-6)
	รวม	6 หน่วยกิต

ปีที่ 2**ภาคเรียนต้น**

xxxxxx	วิชาเลือก	3(3-0-6)
xxxxxx	วิชาเลือก	3(3-0-6)
xxxxxx	วิชาเลือก	3(3-0-6)
	รวม	9 หน่วยกิต

ภาคเรียนปลาย

351998	คุษฎีนิพนธ์	12(0-0-36)
	รวม	12 หน่วยกิต

ปีที่ 3**ภาคเรียนต้น**

351998	คุษฎีนิพนธ์	12(0-0-36)
	รวม	12 หน่วยกิต

ภาคเรียนปลาย

351998	คุษฎีนิพนธ์	12(0-0-36)
	รวม	12 หน่วยกิต